

DET KONGELIGE ARBEIDS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2001-2002)

FOR BUDSJETTERMINEN 2002

Utgiftskapitler: 1-2, 1500-1595, 2470 og 2445

Inntektskapitler: 4500-4595, 5445-5446, 5607 og 5670

Innhold

Del I

Oversikt over Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjettforslag 7

1	Oversiktstabeller for budsjettet	9
2	Virkeområde	15
3	Hovedoppgaver og mål	16
4	Spesielle satsingsområder og politisk profil for budsjettåret...	16
4.1	Fornyelse av offentlig sektor	16
4.1.1	Døgnåpen forvaltning-reformen.....	16
4.1.2	Arbeidskraftreformen	17
4.1.3	Krafttak for seniorpolitikk	17
4.2	Organisering av forvaltningen	17
4.3	Andre satsingsområder i fornyelsesprogrammet.....	17
5	Omtale av særskilte saker	17
5.1	Organisasjons- og strukturendringer i statsforvaltningen	17
5.2	Politikk for statlig eierskap og forvaltning av kulturhistorisk viktige eiendommer	19
5.3	Ivaretagelse av samfunnsansvaret i statsforetak	19
5.3.1	Innledning	19
5.3.2	Nærmere om Statskonsults evaluering.....	19
5.3.3	Departementets vurderinger.....	20
6	Forskning og utredning innen departementsområdet	20
6.1	Hovedprioriteringer innen FoU-området	20
6.2	Rapport	21
7	Sektorovergrepene miljøvernpolitikk	21
7.1	Grønn stat – strategi for integrering av miljøansvar i statens drift.....	21
7.1.1	Bakgrunn.....	22
7.1.2	Prøveprosjektet «Grønn Stat»	22

7.1.3	Strategi – hele staten skal bli «grønn»	22
7.1.4	Rapport om aktiviteten i 2000.....	23

Del II

Nærmere om de enkelte budsjettforslagene . 27

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner

Programkategori 00.10 Det kongelige hus..... 29

Kap. 0001 H.M. Kongen og H.M. Dronningen 30

Kap. 0002 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen

Programkategori 00.20 Slottsforvaltningen..... 32

Kap. 0011 Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall, jf. kap. 3011

Kap. 3011 Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall, jf. kap. 0011

Programområde 01 Fellesadministrasjon 33

Programkategori 01.00 Administrasjon m.v. .. 33

Kap. 1500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet, jf. kap. 4500..... 33

Kap. 4500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet, jf. kap. 1500..... 38

Kap. 1502 Tilskudd til kompetanseutvikling . 39

Kap. 1503 Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid..... 39

Kap. 1504 Innskutte midler til lokale forhandlinger i skoleverket..... 40

Kap. 1507 Datatilsynet, jf. kap. 4507

Kap. 4507 Datatilsynet, jf. kap. 1507

Programkategori 01.10 Fylkesmannsembetene 43

Kap. 1510 Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510 52

Kap. 4510 Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510 52

Programkategori 01.20 Forvaltningspolitikk .. 54

Kap. 1520 Statskonsult, jf. kap. 4520..... 54

Kap. 4520 Statskonsult, jf. kap. 1520..... 58

Kap. 1522 Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 4522

Kap. 4522 Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 1522

Programkategori 01.30 Partistøtte..... 63

Kap. 1530 Tilskudd til de politiske partier	63	Programområde 19 Arbeidsliv	105
<i>Programkategori 01.40 Pensjoner m.m.</i>	65	<i>Programkategori 19.00 Arbeidsmarked</i>	105
Kap. 1541 Pensjoner av statskassen	67	Kap. 1590 Aetat, jf. kap. 4590.....	118
Kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	68	Kap. 4590 Aetat, jf. kap. 1590.....	119
Kap. 1543 Arbeidsgiveravgift til folketrygden	70	Kap. 1591 Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 4591	120
Kap. 1544 Boliglån til statsansatte	70	Kap. 4591 Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 1591	122
Kap. 1545 Ventelønn mv., jf. kap. 4545.....	72	Kap. 1592 Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede.....	122
Kap. 4545 Ventelønn, jf. kap. 1545.....	72	Kap. 4592 Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede, jf. kap. 1592	124
Kap. 1546 Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 4546	72	Kap. 1593 Aetats salg av arbeidsmarkeds- tjenester, jf. kap. 4593	124
Kap. 4546 Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546	73	Kap. 4593 Aetats salg av arbeidsmarkeds- tjenester, jf. kap. 1593	125
Kap. 1547 Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547	74	Kap. 1595 Ventelønn mv., jf. kap. 4595	125
Kap. 4547 Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547	74	Kap. 4595 Ventelønn, jf. kap. 1595	126
Kap. 2470 Statens pensjonskasse	75	<i>Programkategori 19.10 Arbeidsmiljø og sikkerhet</i>	127
Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen til statsansatte	78	Kap. 1570 Arbeidstilsynet	131
<i>Programkategori 01.50 Konkurrans- og prispolitikk</i>	79	Kap. 4570 Arbeidstilsynet	133
Kap. 1550 Konkurransetilsynet, jf. kap.4550.	82	Kap. 1571 Direktoratet for brann- og elsikkerhet.....	134
Kap. 1560 Pristilskudd.....	85	Kap. 4571 Direktoratet for brann- og elsikkerhet.....	136
<i>Programkategori 01.60 Statsbygg</i>	87	Kap. 1572 Produkt- og Elektrisitetsilsynet ...	136
Kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen ...	91	Kap. 4572 Produkt- og Elektrisitetsilsynet ...	137
Kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål	94	Kap. 1573 Statens arbeidsmiljøinstitutt.....	137
Kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet	95	Kap. 4573 Statens arbeidsmiljøinstitutt.....	139
Kap. 1583 Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583	96	Kap. 1574 Arbeidsforskningsinstituttet.....	139
Kap. 4583 Salg av eiendom i Pilestredet Park, jf. kap. 1583	97	Kap. 1575 Forskning og utredning	140
Kap. 2445 Statsbygg, jf. kap. 5445.....	97	Kap. 1576 Produktregisteret	143
Kap. 5445 Statsbygg, jf. kap. 2445	102	Kap. 1577 Norges brannskole	144
Kap. 5446 Salg av eiendom, Fornebu	103	Kap. 4577 Norges brannskole	144
<i>Programkategori 01.70 Selskaper under Arbeids- og administrasjonsdepartementet</i>	104	Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2002, kapitlene 1-2, 1500-1595, 2470 og 2445, 4500-4595, 5445-5446, 5607 og 5670	146
Kap. 5670 Renter og utbytte fra Entra Eiendom AS.....	104		

Figuroversikt

Figur 2.1 Organisasjonskart	15	Figur 7.3 Arbeidssøkere (Månedsobservasjoner, januar 1995-mai 2001. Sesongkorrigert og løpende tidsserier)	107
Figur 7.1 Ressursfordelingen innenfor de ulike departements-områdene 2001.....	47	Figur 7.4 Befolkningsvekst 2000-2005 etter aldersgrupper	108
Figur 7.2 Sysselsetting, arbeidsstyrke og timeverk (sesongkorrigerte kvartalstall. Indeksert;1994=100)	107		

DET KONGELIGE ARBEIDS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2001-2002)

FOR BUDSJETTERMINEN 2002

Utgiftskapitler: 1-2, 1500-1595, 2470 og 2445

Inntektskapitler: 4500-4595, 5445-5446, 5607 og 5670

*Tilråding fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet av 21. september 2001,
godkjent i statsråd samme dag.*

Del I
Oversikt over Arbeids- og
administrasjonsdepartementets budsjettforslag

1 Oversiktstabeller for budsjettet

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
	Det kongelige hus				
0001	H.M. Kongen og H.M. Dronningen			80 050	
0002	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen			7 360	
	Sum kategori 00.10			87 410	
	Slottsforvaltningen				
0011	Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall, jf. kap. 3011	102 057	65 995		-100,0
	Sum kategori 00.20	102 057	65 995		-100,0
	Sum programområde 00	102 057	65 995	87 410	32,4
	Administrasjon m v				
1500	Arbeids- og administrasjonsdepar- tementet, jf. kap. 4500	163 106	199 782	260 203	30,2
1502	Tilskudd til kompetanseutvikling	24 158			
1503	Midler til tjenstemannsorganisasjo- nens opplærings- og utviklingsar- beid	148 068	151 111	151 111	0,0
1504	Innskutte midler til lokale forhand- linger i skoleverket	13 000			
1507	Datatilsynet, jf. kap. 4507		18 413	17 357	-5,7
	Sum kategori 01.00	348 332	369 306	428 671	16,1
	Fylkesmannsembetene				
1510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510	531 946	762 729	729 258	-4,4
	Sum kategori 01.10	531 946	762 729	729 258	-4,4
	Forvaltningspolitikk og statlige fel- lestjenester				
1520	Statskonsult, jf. kap. 4520	120 717	79 402	119 633	50,7
1522	Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 4522	374 105	301 715	310 443	2,9
	Sum kategori 01.20	494 822	381 117	430 076	12,8

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
	Partistøtte				
1530	Tilskudd til de politiske partier	230 837	242 444	249 717	3,0
	Sum kategori 01.30	230 837	242 444	249 717	3,0
	Pensjoner m.m.				
1541	Pensjoner av statskassen	18 720	14 771	26 156	77,1
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteke- taten	5 919 595	6 671 021	6 890 921	3,3
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	257 260	269 609	275 945	2,4
1544	Boliglån til statsansatte	1 956 276	1 500 000	1 500 000	0,0
1545	Ventelønn mv., jf. kap. 4545	242 066	246 123		-100,0
1546	Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 4546	31 618	13 217	36 800	178,4
1547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547		66 883	69 224	3,5
2470	Statens pensjonskasse		-656	10 391	-1 684,0
	Sum kategori 01.40	8 425 535	8 780 968	8 809 437	0,3
	Konkurrans- og prispolitikk				
1550	Konkurransetilsynet, jf. kap.4550	71 702	66 653	64 214	-3,7
1560	Pristilskudd	162 980	147 000	87 000	-40,8
	Sum kategori 01.50	234 682	213 653	151 214	-29,2
	Statsbygg				
1580	Bygg utenfor husleieordningen	1 407 634	717 480	894 150	24,6
1581	Eiendommer til kongelige formål			24 328	
1582	Utvikling av Fornebuområdet	317 816	109 900	175 910	60,1
1583	Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583	399	63 000	700	-98,9
2445	Statsbygg, jf. kap. 5445	946 427	827 900	747 656	-9,7
	Sum kategori 01.60	2 672 276	1 718 280	1 842 744	7,2
	Sum programområde 01	12 938 429	12 468 497	12 641 117	1,4
	Arbeidsmarked				
1590	Aetat, jf. kap. 4590	1 960 027	1 757 930	1 832 856	4,3
1591	Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 4591	1 329 442	1 187 021	1 207 032	1,7
1592	Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede	2 331 737	2 556 521	2 879 693	12,6

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1593	Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester, jf. kap. 4593	51 812	278 400	11 000	-96,0
1595	Ventelønn mv., jf. kap. 4595			269 078	
	Sum kategori 19.00	5 673 018	5 779 872	6 199 659	7,3
	Arbeidsmiljø og sikkerhet				
1570	Arbeidstilsynet	248 544	245 200	247 417	0,9
1571	Direktoratet for brann- og elsikkerhet	65 769	63 750	121 654	90,8
1572	Produkt- og Elektrisitetstilsynet	55 486	55 200		-100,0
1573	Statens arbeidsmiljøinstitutt	69 328	65 300	68 374	4,7
1574	Arbeidsforskningsinstituttet	27 484	25 400		-100,0
1575	Forskning og utredning	18 354	23 000	52 600	128,7
1576	Produktregisteret	10 616	10 300		-100,0
1577	Norges brannskole			35 950	
	Sum kategori 19.10	495 581	488 150	525 995	7,8
	Sum programområde 19	6 168 599	6 268 022	6 725 654	7,3
	Sum utgifter	19 209 085	18 802 514	19 454 181	3,5

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
	Slottsforvaltningen				
3011	Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall, jf. kap. 0011	1 918	1 334		-100,0
	Sum kategori 00.20	1 918	1 334		-100,0
	Sum programområde 00	1 918	1 334		-100,0
	Administrasjon m v				
4500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet, jf. kap. 1500	3 753	1 146	588	-48,7
4507	Datatilsynet, jf. kap. 1507		993	1 023	3,0
	Sum kategori 01.00	3 753	2 139	1 611	-24,7

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
	Fylkesmannsembetene				
4510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510	195 002	40 000		-100,0
	Sum kategori 01.10	195 002	40 000		-100,0
	Forvaltningspolitikk og statlige fel- lestjenester				
4520	Statskonsult, jf. kap. 1520	28 551	28 789	30 253	5,1
4522	Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 1522	118 929	50 824	51 723	1,8
	Sum kategori 01.20	147 479	79 613	81 976	3,0
	Pensjoner m.m.				
4540	Statens Pensjonskasse, jf. kap. 1540	85 354			
4545	Ventelønn, jf. kap. 1545	22 791	19 565		-100,0
4546	Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546	57 719	52 707	54 288	3,0
4547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547		22 364	23 035	3,0
5607	Renter av boliglånsordningen til statsansatte			685 000	
	Sum kategori 01.40	165 864	94 636	762 323	705,5
	Konkurransen- og prispolitikk				
4550	Konkurransetilsynet, jf. kap. 1550	1 697			
	Sum kategori 01.50	1 697			
	Statsbygg				
4583	Salg av eiendom i Pilestredet Park, jf. kap. 1583	49 500	150 000	115 300	-23,1
4584	Endring av Statsbyggs balanse	2 926 882			
5445	Statsbygg, jf. kap. 2445	885 000	710 000	710 000	0,0
5446	Salg av eiendom, Fornebu	110 957	656 300	169 860	-74,1
	Sum kategori 01.60	3 972 339	1 516 300	995 160	-34,4
	Selskaper under Arbeids- og admi- nistrasjonsdepartementet				
5670	Renter og utbytte fra Entra Eien- dom AS		95 000	190 000	100,0
	Sum kategori 01.70		95 000	190 000	100,0
	Sum programområde 01	4 486 135	1 827 688	2 031 070	11,1

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
	Arbeidsmarked				
4590	Aetat, jf. kap. 1590	146 533	40 333	44 343	9,9
4591	Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 1591	6 962	1 660	54 790	3 200,6
4592	Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede, jf. kap. 1592			14 477	
4593	Aetats salg av arbeidsmarkedstje- nester, jf. kap. 1593	30 578	290 400	30 000	-89,7
4595	Ventelønn, jf. kap. 1595			21 522	
	Sum kategori 19.00	184 073	332 393	165 132	-50,3
	Arbeidsmiljø og sikkerhet				
4570	Arbeidstilsynet	26 982	19 000	19 800	4,2
4571	Direktoratet for brann- og elsikker- het	37 717	43 700	93 000	112,8
4572	Produkt- og Elektrisitetstilsynet	55 949	46 400		-100,0
4573	Statens arbeidsmiljøinstitutt	14 977	8 700	8 700	0,0
4574	Arbeidsforskningsinstituttet	17 815	16 500		-100,0
4577	Norges Brannskole			7 153	
	Sum kategori 19.10	153 440	134 300	128 653	-4,2
	Sum programområde 19	337 513	466 693	293 785	-37,0
	Sum inntekter	4 825 566	2 295 715	2 324 855	1,3

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/ 02
01-23	Driftsutgifter	9 789 589	10 736 016	11 140 903	3,8
24-24	Driftsresultat	-24 000	-48 656	-63 204	29,9
30-49	Nybygg, anlegg mv	3 009 442	2 013 376	2 108 542	4,7
50-59	Overføringer til andre statsregnskaper	5 307	6 600	122 610	1 757,7
60-69	Overføringer til kommuner	34 811			
70-79	Overføringer til private	4 437 662	4 595 178	4 645 330	1,1
90-99	Utlån, avdrag mv.	1 956 276	1 500 000	1 500 000	0,0
	Sum under departementet	19 209 085	18 802 514	19 454 181	3,5

Poster med stikkordet «kan overføres»

Under Arbeids- og administrasjonsdepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2001	Forslag 2002	Begrun- nelse for stikkordet
0011	45	Støre utstyrsanskaffelser og vedlikehold	40 142		
1502	70	Tilskudd	18 916		
1522	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		10 771	
1570	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		3 700	
1571	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	248	800	
1573	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	218	4 000	
1575	21	Forsknings- og utredningsoppdrag m.m.	4 611	8 200	
1577	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		1 000	
1580	30	Igangsetting av byggeprosjekter	2 523		
1580	31	Videreføring av byggeprosjekter	139 137	762 870	
1580	32	Prosjektering av bygg	38 450	116 400	
1580	33	Reserve for byggeprosjekter	31 411	4 320	
1580	36	Kunstnerisk utsmykking	3 554	10 560	
1581	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		6 700	
1582	21	Spesielle driftsutgifter	3 043	10 220	
1582	30	Investeringer på Fornebu	31 422	165 690	
1583	30	Investeringer i Pilestredet Park	49 662	700	
1590	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	20 441	199 780	
1591	21	Evalueringer, utviklingstiltak mv.	3 015	22 474	
1591	70	Arbeidsmarkedstiltak		1 184 558	
1592	70	Arbeidsmarkedstiltak, drift	73 029	2 740 246	
1592	73	Arbeidsmarkedstiltak, investeringer	23 481	103 447	
2445	30	Igangsetting av byggeprosjekter	39 000	32 100	

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2001	Forslag 2002	Begrun- nelse for stikkordet
2445	31	Videreføring av byggeprosjekter	143 741	493 780	
2445	32	Prosjektering av bygg	3 534	75 030	
2445	33	Reserve for byggeprosjekter	97 620	9 110	
2445	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlike- hold	18 816	92 154	
2445	49	Kjøp av eiendommer	23 295	100 030	

2 Virkeområde

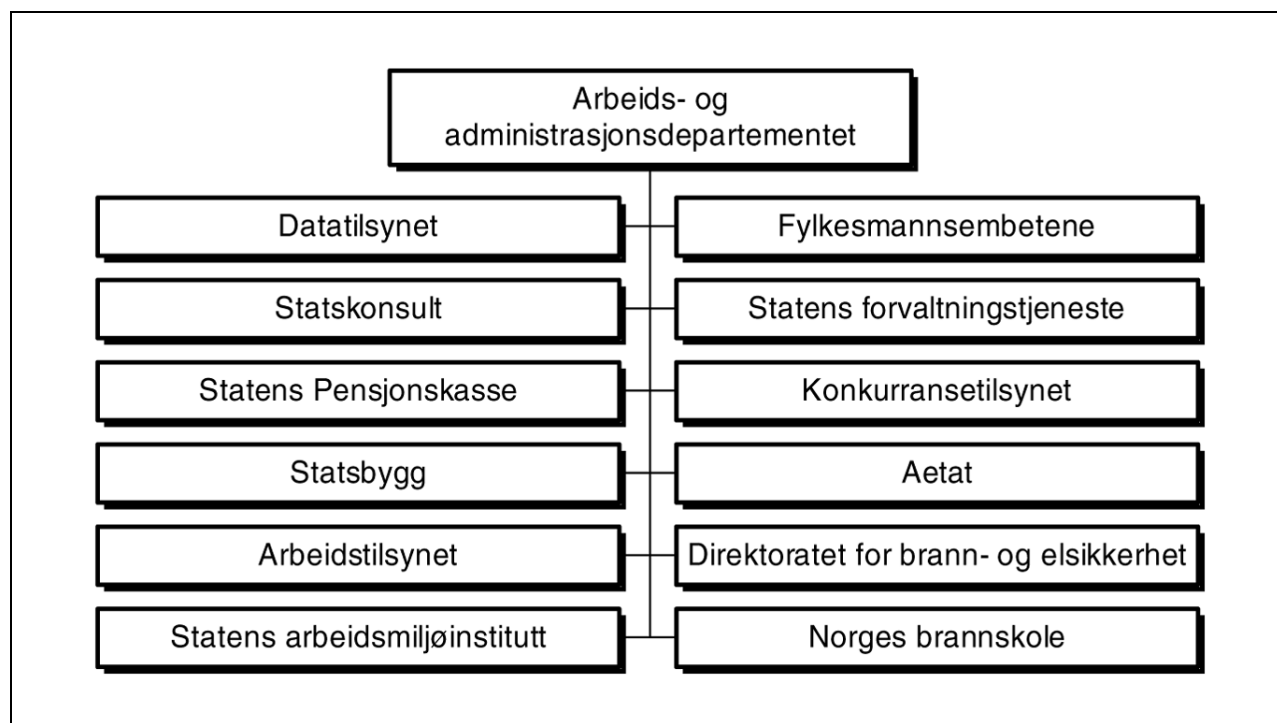
Fagproposisjonen omfatter 3 programområder. Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner, programområde 01 Fellesadministrasjon og programområde 19 Arbeidsliv.

Under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner føres det opp forslag til utgifter for Det kongelige hus.

Programområde 01 Fellesadministrasjon omfatter budsjettene for Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Datatilsynet, Fylkesmannsembetene,

Statskonsult, Statens forvaltningstjeneste, Statens Pensjonskasse, Konkurransetilsynet og Statsbygg. I tillegg omfatter programområde 01 statens tilskuddsordning for partistøtte, tilskuddsmidler avtalt gjennom lønnsforhandlingene i staten, overføringer til statens pensjonsordninger og selskaper under Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Programområde 19 omfatter budsjettene for Aetat, Arbeidstilsynet, Statens arbeidsmiljøinstitutt, Direktoratet for brann- og elsikkerhet, samt Norges brannskole. I tillegg omfatter programområde 19 arbeidsmarkedstiltak, spesielle arbeids-

Figur 2.1 Organisasjonskart

markedstiltak for yrkeshemmede, samt midler til forskning og utredning under arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet.

3 Hovedoppgaver og mål

Arbeids- og administrasjonsdepartementets ansvarsområder er sektorovergrepene og innebærer viktige samordningsoppgaver. Departementet har direkte forvaltningsansvar for en rekke lover, forskrifter, tariffavtaler, instruksjoner og administrative bestemmelser. Videre forvalter Arbeids- og administrasjonsdepartementet betydelige økonomiske tilskuddsordninger. Dette gjelder arbeidsmarkedstiltakene, dagpengeordningen, ytelser til yrkesrettet attføring og statspensjoner. Det ytes også tilskudd til regulering av enkelte forbrukerpriser. Som statens øverste arbeidsgiverorgan og som statens representant bl.a. i jordbruks- og fiskeriforhandlingene, har departementet en rolle som avtalepart. Departementet har også ansvaret for arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet, som skal komme arbeidslivet, samfunnet og den enkelte til nytte.

Departementet har satt følgende mål for sin virksomhet:

Overordnet mål:

Som sekretariat for den politiske ledelse skal Arbeids- og administrasjonsdepartementet bidra til å forbedre det norske velferdssamfunnet, ved å legge til rette for økt verdiskapning og effektiv ressursbruk.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har følgende hovedmål:

- å bidra til et velfungerende arbeidsliv, som kjennetegnes av balanse mellom tilbud og etterspørsel av arbeidskraft, høy yrkesdeltakelse, et arbeidsliv med plass til alle, sikkerhet og trygge arbeidsforhold.
- å legge til rette for en brukerorientert, omstillingsdyktig og effektiv forvaltning, som iverksetter politiske vedtak og ivaretar åpenhet og rettssikkerhet.
- å samordne og legge til rette for fellesløsninger for statsforvaltningen samt å ivareta statens rolle som arbeidsgiver.

Målsettingene, sammen med brukernes behov, langsiktige utviklingstrekk og konkrete, faglige

utfordringer, er styrende for Arbeids- og administrasjonsdepartementets satsingsområder.

4 Spesielle satsingsområder og politisk profil for budsjettåret

4.1 Fornyelse av offentlig sektor

En sterk velferdsstat er grunnlaget for Regjeringens program for fornyelse av offentlig sektor. Offentlig sektor må løse sine oppgaver innenfor et stramt arbeidsmarked og brukerne må oppleve at offentlig sektor ivaretar deres behov. Samtidig må oppgavene løses med optimal utnyttelse av ressursene.

Hovedmålene for Fornyelsesprogrammet er:

- Organisasjon og tjenesteproduksjon skal være basert på brukernes behov.
- Ressurser skal overføres fra administrasjon til tjenesteproduksjon og fra sektorer med synkende behov til sektorer med økende behov.
- Effektivisering av ressursbruken og økt handlingsrom på alle nivåer.

For å oppnå disse målene gjennomfører Regjeringen ni omfattende reformer. Fornyelsesprogrammet består av om lag 425 enkeltprosjekter, i tillegg til forenklinger i regelverket. Det er etablert et samarbeid med Kommunenes Sentralforbund med sikte på å stimulere kommunesektoren og regionale og lokale statlige etater til forsterket innsats for fornyelse og omstilling. Sykehusreformen, politireformen, forsvarsreformen og deler av utdannings-, kommune- og Forvaltningsstruktur-reformen ble behandlet i Stortinget våren 2001.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har et overordnet ansvar for å koordinere og være pådriver for Fornyelsesprogrammet. De ulike reformene er omtalt i fagproposisjonene til de ansvarlige departement. I det videre omtales prioriterte reformer og tiltak innenfor Arbeids- og administrasjonsdepartementets ansvarsområde.

4.1.1 Døgnåpen forvaltning-reformen

Reformen skal gi større åpenhet og økt tilgjengelighet til offentlig forvaltning. Reformen omfatter to hovedsatsinger:

- Offentlig informasjon og tjenester på Internett.
- Offentlige servicekontor (OSK) i alle kommuner.

Regjeringen vil understøtte kommunenes arbeid med etablering av offentlige servicekontor for å

realisere målsetningen om tilstedeværelse i alle kommuner. Videre vil det bevilges midler for å styrke samordningen og koordineringen av den tverrsektorielle utviklingen av elektroniske tjenester på Internett.

4.1.2 Arbeidskraftreformen

Reformen omhandler en rekke tiltak for å øke tilgangen på arbeidskraft gjennom å frigjøre arbeidskraft ved en mer effektiv organisering av offentlig sektor og innsats for å reaktivisere uførepensjonister. Videre, å hindre utstøting gjennom økt satsing på attføring, prøve flere på attføring før uførepensjon vurderes og tiltak for å få ned sykefraværet, og å lette rekrutteringen av utenlandsk arbeidskraft.

4.1.3 Krafttak for seniorpolitikk

Eldre arbeidstakere er en ressurs som norsk arbeidsliv har bruk for. Regjeringen ønsker å motvirke synkende avgangsalder fra yrkeslivet. Senter for seniorplanlegging har, i samarbeid med partene i arbeidslivet, utarbeidet en plan over tiltak som kan styrke seniorarbeidstakernes plass i arbeidslivet. Regjeringen prioriterer å følge opp planen.

4.2 Organisering av forvaltningen

Forvaltningsstruktur-reformen skal bidra til en offentlig forvaltning som kjennetegnes av oversiktighet, klar ansvarsfordeling og effektiv oppgaveløsning til beste for brukerne.

Reformen omfatter en rekke prosjekter og virksomheter. Ny oppgavefordeling mellom kommuner, fylkeskommuner og staten er vedtatt i Stortinget. Gjennomføringen har startet.

Samordning og reorganisering av 97 statlige virksomheter er igangsatt. Fem av de aktuelle etatene flytter ut av Oslo. Det arbeides med en omfattende forenkling av den statlige tilsynsvirksomheten. To arbeidsgrupper skal gi forslag om å samle kompetanse og ressurser på beredskap og sikkerhetsområdet og på arbeidslivssikkerhet. Disse skal levere sine forslag innen 15.10.2001. Parallelt med dette pågår det arbeid i andre departementer med organiseringen av et samlet transporttilsyn, felles havarikommisjon, reorganisering på matsikkerhetsområdet, reorganisering av tilsyn på mediområdet og på arkiv, bibliotek og museumsområdet. Konkrete endringer under Arbeids- og administrasjonsdepartementets ansvarsområde omtales under punkt 5.1.

4.3 Andre satsingsområder i fornyelsesprogrammet

Arbeids- og administrasjonsdepartementet er gjennom Fornyelsesprogrammet en pådriver for en samlet utvikling av forvaltningen. Samarbeidsorganet mellom Kommunenes sentralforbund, Kommunal – og regionaldepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet initierer og støtter opp under etableringen av bl.a. kommunenettverk for effektivisering gjennom utnyttelse av KOSTRA-data og kvalitetsutvikling. Nettverk er etablert og det tas sikte på at nærmere halvparten av kommune ønsker å delta i løpet av 2002. Deling av erfaringer, inspirasjon og lokal mobilisering er også hensikten med igangsatte fylkesvise debattopplegg mellom regionale og statlige organer og kommuner.

Færre regler og et mer oversiktlig regelverk er spesielt viktig for næringslivet. Regelverket er også den bakenforliggende årsak til behovet for innsamling av data fra næringslivet. I samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet arbeider en prosjektgruppe med endringer som kan redusere behovet for datainnsamling.

I gjennomføringen av programmet vil det legges økt vekt på effektivisering, brukermedvirkning, systematisk kvalitetsarbeid og økt handlingsrom for kommunale og statlige virksomheter.

5 Omtale av særskilte saker

5.1 Organisasjons- og strukturendringer i statsforvaltningen

Aetat

Departementet har sendt på høring et forslag til betydelige endringer i organiseringen av Aetat. Forslaget går ut på å etablere ett Aetat lokal hovedkontor i hvert fylke. Dette innebærer at leder av Aetat lokal hovedkontor, i tillegg til å lede kontorets virksomhet, får ansvaret for å styre og koordinere virksomheten i eget fylke.

Parallelt med endringene i organisering, legger departementet opp til at det også gjennomføres andre endringer i rammebetingelsene for Aetat i form av enklere styringssystemer, økt fullmaktsdelegering, enklere regelverksutforming mv. Samlet skal dette bidra til at Aetat får større frihet og ansvar i sin samhandling med brukere og samarbeidspartnere. Samtidig skal endringene bidra til å flytte ressurser fra administrasjon til

operativ, brukerrettet virksomhet, jf. omtale under område 19.

Departementet har foretatt en gjennomgang av arbeidsmarkedstiltakene, jf. omtale i budsjettproposisjonen for Arbeids- og administrasjonsdepartementet for 2001. Departementet har på denne bakgrunn foreslått endringer for å gi yrkeshemmede og andre arbeidssøkere et bedre tilbud og redusere administrasjonen av ordningene gjennom et enklere regelverk. Det er lagt til grunn at det i størst mulig utstrekning skal brukes faste tilskuddssatser og at antall satser reduseres. Samlet sett vil ikke forslaget føre til økte kostnader. Forslaget har vært sendt på høring. Høringen viste at det har vært bred oppslutning om fornyelse og forenkling av arbeidsmarkedstiltakene. På bakgrunn av høringsforslaget utarbeider departementet nå ny forskrift for arbeidsmarkedstiltakene. Den vil tre i kraft fra 01.01.2002, jf. omtale under område 19.

Det legges opp til færre typer arbeidsmarkedstiltak. Individuell vurdering, tiltakskjedning og helhetstenkning skal ligge til grunn for tilbudet av arbeidsmarkedstiltak til den enkelte. Målgruppen for det enkelte tiltak skal være vid og omfatte både yrkeshemmede og ordinære arbeidssøkere. For å sikre yrkeshemmede et godt tilpasset tilbud, vil Aetat kunne ta i bruk lengre varighet og høyere tilskuddssatser for yrkeshemmede enn for øvrige tiltaksdeltakere. Enkelte tiltaksvarianter vil fortsatt være forbeholdt yrkeshemmede.

Nytt direktorat for beredskap og sikkerhet

Med sikte på etablering av et nytt direktorat for beredskap og sikkerhet har Regjeringen besluttet å igangsette en utredning for å se på hvilke funksjoner og oppgaver som bør inngå i et slikt direktorats ansvarsområde.

Overføring av administreringen av ventelønnsordningen fra Statens pensjonskasse til Aetat

Fra 01.01.2002 blir administreringen av ventelønnsordningen overført fra Statens pensjonskasse til Aetat. I tillegg til overføringen vil det bli fremmet forslag om endringer i ventelønnsregelverket som tar sikte på en harmonisering med dagpengeordningen. Overføringen, regelverksendringer og nye virkemidler for omstilling i staten vil kunne bidra til at overtallige fra staten blir raskere formidlet til nytt arbeid.

Sammenslåing av Statskonsult og Statens informasjonstjeneste

Statens informasjonstjeneste og Statskonsult ble slått sammen 01.07.01 til et nytt direktorat som har fått navnet Statskonsult. Formålet med sammenslåingen er å få et samlet og mer effektivt operativt organ for utvikling og iverksetting av forvaltningspolitikken, jf. omtalen under kap 1520 Statskonsult.

Omstilling av Statens forvaltningstjeneste

Det er besluttet at Statens forvaltningstjeneste skal omstilles slik at etaten fremover i første rekke skal betjene departementene og Statsministerens kontor. Omstillingen er påbegynt og vil vare ut 2003, jf. også omtalen under kap 1522.

Endringer under arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet

Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern og Produkt- og Elektrisitetstilsynet slås sammen til en etat. Forvaltningsansvaret for Produktregisteret overføres fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet til Miljøverndepartementet. Forvaltningsansvaret for Norges brannskole overføres fra Kirke-, undervisnings- og forskningsdepartementet til Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Fristilling av Arbeidsforskningsinstituttet til stiftelse. Det vises til nærmere omtale under programkategori 19.10.

Utredning om Statskjøps rolle og organisering i det offentlige innkjøpsarbeidet og eventuell flytting av virksomhet til Narvik

Regjeringen har besluttet å utrede Statskjøps framtidige rolle og organisering, samtidig som en vil se på muligheter for å utvide innkjøpssamarbeidet i offentlig sektor bl.a. i lys av utviklingen innen elektronisk handel. Det er nedsatt en arbeidsgruppe under ledelse av AAD som skal foreslå framtidig rolle og organisering for Statskjøp i det offentlige innkjøpsarbeidet, bl.a. basert på en vurdering av effektiviseringspotensialet. Det skal i den forbindelse utarbeides alternativer og anbefalinger om bl.a. arbeidsoppgaver, brukerunderlag, organisering, kompetansebehov, finansiering, tilknytningsform og evt. nytt navn for virksomheten. Arbeidsgruppen skal videre vurdere Statskjøps framtidige rolle og organisering også utfra målsetningen om at en gjennom de offentlige innkjøp skal bidra til utvikling av et inn-

ovativt og konkurransedyktig næringsliv. I tråd med Regjeringens arbeid med desentralisering og utflytting av statlige arbeidsoppgaver fra hovedstadsområdet, skal gruppen ta utgangspunkt i at Statskjøps virksomhet flyttes til Narvik. I samsvar med utredningsinstruksen må arbeidsgruppen utrede de økonomiske og administrative konsekvenser av eventuell flytting til Narvik før Regjeringen kan ta en endelig beslutning. Gruppen skal også kartlegge eventuelle oppgaver som likevel ikke bør legges til Narvik.

5.2 Politikk for statlig eierskap og forvaltning av kulturhistorisk viktige eiendommer

Staten eier en betydelig bygnings- og anleggsmasse. En stor del av denne har kulturhistorisk verdi. Enkelte er fremdeles i bruk til sitt opprinnelige formål, mens andre anlegg enten er tatt i bruk til nye formål eller er helt ute av aktiv bruk. Ansvaret for drift og vedlikehold av eiendommene er oppsplittet og til dels preget av dårlig oversikt. For flere av eiendommene er det store etterslep på vedlikeholdssiden som på sikt vil forringe eiendommens kulturhistoriske og økonomiske verdi. Samtidig står flere store statlige virksomheter overfor omfattende omorganiseringer hvor det er aktuelt både med endringer av eierstruktur og avhending av eiendommer.

Regjeringen har derfor besluttet å foreta en gjennomgang av statens eiendomsmasse med sikte på å legge grunnlaget for en politikk for statlig eierskap og forvaltning av kulturhistorisk viktige eiendommer. Det er for kort tid siden lagt fram en Landsverneplan for Forsvaret og forholdet til militær sektor. I det videre arbeidet skal forsvarets historiske og verneverdige eiendommer vurderes. Gjennomgangen vil bli gjennomført i to trinn med en forprosjektfase fram til februar/mars 2002, etterfulgt av et hovedprosjekt over 3-4 år. Forprosjektet ledes av Arbeids- og administrasjonsdepartementet med Statsbygg som sekretariat. Departementet skal fremme forslag til mandat, organisering og budsjett for hovedprosjektet. Det tas sikte på å fremme hovedprosjektet i Revidert nasjonalbudsjett for 2002. Som del av forprosjektet, skal det også utarbeides forslag til kriterier for statlig eierskap av kulturhistorisk viktige eiendommer. Videre skal det utredes og eventuelt fremmes forslag til nødvendige tiltak for å sikre at aktuelle endringsprosesser i statlig eierskap ikke kommer i konflikt med statens kulturhistoriske engasjement og ansvar.

Ved behandling av Dok. 8:52(2000-2001) Om Opprettelse av fond for bevaring av festninger og andre militærhistoriske bygninger fattet Stortinget bl.a. følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike ordninger for organisering av eierskap og forvaltning av eiendommer, bygg og anlegg med historisk verdi.»

Regjeringen har videre i forbindelse med fremleggelsen av St.meld. nr. 28 (2000-2001) om fyrtenesten varslet en utredning av alternative forvaltningsformer for fredede, ikke-aktive fyrstasjoner.

Forprosjektet vil legge til rette for en vurdering av hvordan eierskap og forvaltning av Statens verneverdige eiendommer best kan organiseres og klarlegge hvordan de to nevnte utredningene kan følges opp i hovedprosjektet.

5.3 Ivaretagelse av samfunnsansvaret i statsforetak

5.3.1 Innledning

I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 40 (1997-1998) Eierskap i næringslivet, jf. Innst.S. nr. 77 (1998-1999), fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem evaluering av hvordan samfunnsansvaret er ivaretatt i statsforetak.»

På oppdrag fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet har Statskonsult foretatt slik evaluering i notat 2000:2 «Mellom politikk og marked».

5.3.2 Nærmere om Statskonsults evaluering

Statskonsults evaluering omfatter seks statsforetak, herunder Statsnett, Statkraft, Statskog, Selskapet for industrivekst, Statens kantiner og Medinnova. Pr. januar 2001 ble Statens kantiner omdannet til aksjeselskapet Grødegaard AS, og i juni 2001 ble statsforetaket ENOVA opprettet under Olje- og energidepartementet. Statskonsult analyserer hovedsakelig departementenes styring gjennom eierposisjonen (eierstyringen).

Statskonsult konkluderer med at statsforetakene i varierende grad ivaretar sektorpolitiske mål, selv om det er tilrettelagt for slik ivaretagelse innenfor statsforetaksformen. Hvorvidt sektorpolitiske mål ivaretas, avhenger av hvilke formål statsforetaket har. Noen er rene sektorpolitiske virkemidler, mens andre har et sektorpolitisk ansvar med hovedvekt på å nå forretningsmessige mål. Utover det som fremkommer av formålet

med virksomheten, har flesteparten av statsforetakene ikke bestemmelser om ivaretagelse av eksempelvis næringspolitiske, lokaliserings- eller sysselsettingsmål i sine vedtekter. Statskonsult understreker imidlertid at fraværet av slike bestemmelser ikke nødvendigvis innebærer at foretakene ikke ivaretar samfunnsansvar gjennom sin virksomhet eller gjennom sine disposisjoner. Foretakene kan i større eller mindre grad selv oppfatte at det har en slik rolle, og balansere dette mot forretningsmessige krav. Statskonsult viser også til eksempler hvor statsforetakets styre i enkelte disposisjoner er blitt instruert av eierdepartementet gjennom foretaksmøtet. Det pekes videre på at eierstyring for å ivareta sektorpolitiske mål i varierende grad kan komme i konflikt med forretningsmessige hensyn. Statskonsult legger til grunn at jo mer konkurranseutsatt statsforetaket er, desto mindre rom er det for å benytte eierstyring til å ivareta sektor- og samfunnsmessige mål. Andre styringsvirkemidler kan derfor i enkelte tilfeller erstatte eierstyring.

5.3.3 Departementets vurderinger

Statsforetaksmodellen er regulert ved lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak. Dersom statlig engasjement i forretningsmessig virksomhet også er et virkemiddel til å realisere sektorpolitiske mål, kan statsforetaksformen være en egnet organisasjonsform. Statsforetaksmodellen er tenkt som en hensiktsmessig selskapsmodell der det primære for staten er å ivareta både forretningsmessige og sektorpolitiske hensyn. Til nå har statsforetaksmodellen hatt relativt begrenset betydning tatt i betraktning antall virksomheter som er organisert etter modellen. Statsforetakene representerer en uensartet gruppe med hensyn til størrelse og oppgavetyper. Foretakene opererer også under ulike markeds- og konkurranseforhold.

Eierdepartementene har gjennom eierstyringen gode muligheter til å påvirke foretaket til å ivareta samfunns- og sektoransvar. Statskonsults evaluering avdekker imidlertid at eierstyringen benyttes i begrenset grad i statsforetakene. Departementet påpeker at det gjennom mer aktiv bruk av vedtektene, er det muligheter til å skape bedre grunnlag for styring. Det er imidlertid eksempler på at staten faktisk benytter muligheten for eierstyring dersom dette vurderes som hensiktsmessig. Staten kan også benytte andre styringsvirkemidler enn eierstyring for ivaretagelse av sektorpolitiske målsettinger. Eksempler på slike virkemidler er lov, konsesjoner, kontrak-

ter, samt subsidier og avgifter. Utviklingen de senere år har, bl.a. på grunn av nye reguleringsregimer og økt konkurranseeksponering, gått i retning av at sektorpolitiske hensyn i større grad ivaretas gjennom sistnevnte virkemidler og at eierstyringen konsentreres om bedriftsøkonomiske mål.

Regjeringen skal videreføre arbeidet med gjennomgang av statens rolle som eier og spørsmål knyttet til statsforetak vil bli vurdert i denne sammenheng. Omtalen av dette arbeidet er gitt i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Statsbudsjettet medregnet folketrygden (Gul bok). I denne sammenheng er det naturlig å vurdere om dagens tilknytningsformer gir godt nok tilbud for organisering av statlig virksomheter. Endringer i internasjonale rammebetingelser, markeds- og konkurranseforhold samt teknologisk utvikling, er blant elementene som er viktige premissleverandører for den fremtidige organiseringen av det offentlige eierskap. I denne forbindelse nevnes spesielt at det pågår dialog mellom Norge og EFTAs overvåkningsorgan (ESA) om slike spørsmål. ESA legger til grunn at dagens statsforetak mottar ulovlig statsstøtte gjennom statens ansvar for foretakets endelige forpliktelser ved eventuell oppløsning. Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil utarbeide svar til ESA i samarbeid med berørte eierdepartement samt Nærings- og handelsdepartementet. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en orientering om saken.

6 Forskning og utredning innen departementsområdet

6.1 Hovedprioriteringer innen FoU-området

Departementets engasjement for å fremme kunnskapsutvikling på egen sektor blir i hovedsak utført i samarbeid med Norges forskningsråd, først og fremst gjennom større forskningsprogrammer. Departementet er også avhengig av å få utført evalueringer og mer beslutningsorienterte utredninger og prosjekter. Slike oppdrag utføres gjerne i samarbeid med eksterne forsknings- og utredningsmiljøer eller ved å knytte egne utredere til departementet.

Forskning og utvikling skal sikre Arbeids- og administrasjonsdepartementet et bredt kunnskapsgrunnlag for politiske og faglige beslutninger. Departementet ivaretar langsiktig forskning innen forvaltningspolitikk, arbeidsmarkedspolitikk, arbeidsmiljø- og sikkerhetspolitikk, arbeidsgiver- og personalpolitikk, inntektspolitikk og for-

delingspolitikk, konkurransepolitikk og for informasjons- og kommunikasjonsteknologiske anvendelser i forvaltningsutviklingen.

For å møte utfordringer i arbeidslivs- og arbeidsmarkedspolitikken vil departementet bidra til at det opprettes et nytt strategisk utvalg for arbeidslivs- og arbeidsmarkedsforskning under Norges forskningsråd. Målet for forskningsinnsatsen er i tråd med Arbeidskraftreformen å utvikle kunnskap om forhold som påvirker arbeidstilbudet, bl.a. synkende pensjonsalder, økt uførepensjonering og sykefravær. Innsatsområdet skal fange opp de kunnskapsmessige utfordringene som ligger i mange av de endringene som finner sted i arbeidslivet for tiden. Hva er de faktiske forholdene i disse endringene? Hvilke konsekvenser har de for sysselsetting, arbeidsmarked, lønnsdannelse og arbeidsmiljø – i samfunnet generelt og for offentlig sektor spesielt? Det foreligger særlige utfordringer og kunnskapsbehov knyttet til målsetninger om å øke yrkesdeltakelsen og redusere utstøtning av svake grupper fra arbeidslivet. Forskningen vil også fremskaffe kunnskap om yrkeshemmede og deres tilpasning på arbeidsmarkedet. Arbeidslivsforskningen er nærmere omtalt under arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet, kap. 1575. Departementet vil videreføre arbeidet med å fremskaffe god arbeidsmarkedstatistikk i samarbeid med Statistisk sentralbyrå.

Det er viktig med internasjonalt samarbeid om forskning og kunnskapsformidling. Departementet samarbeider derfor med European Institute of Public Administration (EIPA) i arbeidet med å fremme kunnskapsutveksling og øke kompetansen om EU i forvaltningen. Departementet samarbeider også med flere internasjonale miljøer om scenario-studier, bl.a. med International Futures Program i OECD og EU-kommisjonen.

6.2 Rapport

Departementet delfinansierer forskningsrådsprogrammet «Offentlig sektor i endring 2 om organisering, verdiskaping og demokratisk styring», og forventer at flere av resultatene fra dette programmet kan brukes i arbeidet med å fornye offentlig sektor. Det samme gjelder også grunnforskningsprogrammet «ARENA» (Advanced Research on the Europeanisation of the Nation State), som har pågått siden 1994, og som er et viktig bidrag til forvaltningens kunnskap om bl.a. EU.

På det konkurransepolitiske området er det avsluttet prosjekter bl.a. om resultatevaluering av

konkurransepolitiske tiltak, markedsmodellering og sanksjonsformer etter konkurranseloven.

På området inntektsfordeling og levekår har en finansiert innhenting av data som gir grunnlag for videre analyser av forholdet mellom arbeidsmarkedsdeltakelse og lavinntekt, samt eldre arbeidstakers tidsbruk, tilpasninger til lønnet arbeid og velferd. Det pågår løpende prosjekter for å belyse årsaker til lønnsforskjeller. Et tema er det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, lønnsystemet og mobilitet i arbeidsmarkedet og avkastning av utdanning. Formidlingsprosjekter om lønnsdannelse og lønnsforskjeller har også inngått i dette arbeidet.

I tilknytning til arbeidsgiverpolitikken er det lagt fram rapporter fra flere prosjekter som er utført på oppdrag av departementet. Det gjelder bl.a. ECONs rapport om kompetanse og rekrutteringsbehovene i staten, rapporter fra Institutt for samfunnsforskning om kjønnsperspektivet ved rekruttering av toppledere i staten, om mobilitet på arbeidsmarkedet og om lønnsdannelse og lønnsforskjeller i staten. Det er også publisert analyser av eldre arbeidstakers kompetanseutvikling og muligheter i dagens arbeidsliv.

Det har bl.a. vært gitt støtte til Statistisk Sentralbyrås prosjekt for oppbygging av databaser for forskning om arbeidsmarkedet og trygdesystemet. Departementets FoU-innsats innen arbeidsmarkedspolitikken har i første rekke vært knyttet til forskningsprogrammet Sysselsetting og arbeidsmarkedet som avsluttes i 2001. Programmet analyserer rammebetingelsene for arbeidslivet, innvandreres situasjon på arbeidsmarkedet, virksomhetenes sysselsettingsbeslutninger, årsaker til variasjon i sysselsettingen samt lønnsstruktur og inntektsfordeling.

For omtale av forskning på arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet vises det til kap. 1573 Statens arbeidsmiljøinstitutt og kap. 1575 Forskning og utredning.

7 Sektorovergrepene miljøvernpolitikk

7.1 Grønn stat – strategi for integrering av miljøansvar i statens drift

Regjeringen har i St.meld. nr. 24 (2000-2001) varslet at den i en ny stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og Rikets miljøtilstand i år vil komme tilbake til hvordan arbeidet med å integrere miljøhensyn i statens virksomhet skal vide-

reføres. Da det ikke vil fremmes en slik melding i år, omtales saken nedenfor.

7.1.1 Bakgrunn

Staten har et stort potensiale til å påvirke miljøet, både gjennom egen drift og eget forbruk og gjennom påvirkning av produksjon av varer og tjenester. Statlige virksomheter bidrar til utslipp av klimagasser og miljøgifter, forbruk av ikke-fornybare ressurser, forurensende transport og avfallsgenerering. De fleste statlige etater har likevel en driftsform som ikke medfører store enkeltutslipp sammenliknet med tradisjonell industri. Statlig og kommunal forvaltning bruker i følge Statistisk sentralbyrå ca. 7,3 TWh elektrisitet pr år. Dette utgjør vel 10 pst. av energiforbruket i den samlede bygningsmassen i boliger og yrkesbygg i Norge, og tilsvarer to-tre ganger den elektrisitetmengde som et gasskraftverk av den type som er planlagt på Kårstø og Kollsnes kan produsere.

Staten påvirker også miljøet indirekte gjennom sin innkjøpspolitikk. Offentlige virksomheter kjøper varer og tjenester for over 200 mrd. kroner hvert år. Ved å foretrekke de mest miljøvennlige alternativene kan staten bidra til en vridning av produksjonen i en mer miljøvennlig retning.

Gjennomføring av miljøtiltak betyr gjerne å redusere forbruket av miljøskadelige produkter, redusere energiforbruket, øke gjenvinningen o.l. Slike tiltak gir oftest også økonomiske gevinster. Dersom statlig og kommunal forvaltning kunne redusere sitt elektrisitetsforbruk med 20 pst., som er vanlig effekt av å innføre ENØK-tiltak i yrkesbygg, ville det bety en reduksjon på ca. 1,5 TWh, noe som ville gi en økonomisk besparelse på inntil 750 mill. kroner.

7.1.2 Prøveprosjektet «Grønn Stat»

I 1998 ble det startet et prøveprosjektet kalt «Grønn Stat». Formålet med prosjektet har vært å få en systematisk utprøving av hvordan man best kan integrere miljøhensyn i statens egen drift og få dokumentert virkningene av dette. Foreløpige beregninger tyder på at en rekke av de gjennomførte tiltakene både gir positiv miljøeffekt og samtidig økonomisk gevinst for den enkelte etat fordi tiltaket medfører redusert bruk av strøm og andre ressurser, og at den samfunnsøkonomiske nytten så langt overstiger kostnadene.

7.1.3 Strategi – hele staten skal bli «grønn»

Regjeringen mener at staten må gå foran i miljøarbeidet og vil derfor videreføre Grønn Stat i full skala slik at hele staten integrerer miljøhensyn i sin drift. Dette vil omfatte den administrative kontordriften, drift av statens eiendommer, statlig tjenesteyting og forvaltning.

Regjeringen vil legge følgende mål til grunn for arbeidet med å integrere miljøhensyn i statens drift:

Alle statlige etater og virksomheter skal innen 2005 ha innført miljøledelse som en integrert del av organisasjonens styringssystem.

For å sikre tilstrekkelig fremdrift og forankring i arbeidet, skal alle departementene gå foran og starte arbeidet med innføring av et enkelt system for miljøledelse i 2002. Deretter vil Regjeringen hvert år gi oppdrag til et visst antall etater og virksomheter som i løpet av et år skal innføre et slikt system.

Regjeringen anbefaler at statlige etater og virksomheter først innfører et forenklet system som er utviklet under prøveprosjektet Grønn Stat, og senere eventuelt utvikle dette til mer omfattende systemer som ISO 14001 eller EMAS.

Loven om offentlige anskaffelser omfatter både statlige, kommunale og fylkeskommunale anskaffelser. Den inneholder en særskilt bestemmelse om at alle oppdragsgivere som omfattes av bestemmelsene, er forpliktet til å ivareta miljøhensyn i planleggingen av sine anskaffelser. Arbeids- og administrasjonsdepartementet skal med utgangspunkt i den nye loven fastsette en ny statlig innkjøpspolicy med miljøprofil. Denne vil bidra til å klargjøre statens mål med sine innkjøp og samtidig fremme miljøhensyn ved innkjøp.

For å sikre at statlige etater og virksomheter får tilstrekkelig kunnskap og kompetanse på dette området, tar Regjeringen sikte på å bidra til at det utvikles et kursopplegg tilpasset statlige virksomheter.

Problemer og utfordringer knyttet til miljø og ressurser på Arbeids- og administrasjonsdepartementets område

Statsbygg

Bygg- og eiendomssektoren står sentralt når det gjelder globale så vel som lokale miljøutfordringer.

En av de viktigste utfordringene er å redusere energiforbruket som per i dag hovedsakelig er basert på olje og elektrisitet. Det er videre betydelige utfordringer knyttet til sektorens bruk og

håndtering av helse- og miljøfarlige stoffer. Bl.a. benytter bygg- og eiendomssektoren ca. 50 000 ulike produkter. Flere av disse har en i dag liten kunnskap om når det gjelder miljømessige konsekvenser.

Det er videre behov for kompetanseheving samt å styrke samhandlingen mellom prosjekter, mellom aktører i næringen og mellom næringen og myndighetene. I tillegg forvalter Statsbygg en lang rekke eiendommer som er å betrakte som kulturminner. Det er en viktig utfordring å sikre at forvaltningen og vedlikeholdet av disse eiendommer skjer i tråd med antikvariske retningslinjer. Der er videre viktig at byggeprosjektene som gjennomføres håndteres på en slik måte at de

ikke medfører skader på eller forringelse av bevaringsverdige kulturminner og –miljøer.

Arbeidsmiljø og sikkerhet

Arbeidsmiljø- og sikkerhetsmyndighetene har få egne målsettinger knyttet til ytre miljø. Det legges imidlertid til grunn at innsats på arbeidsmiljøområdet i de fleste tilfeller vil ha en positiv virkning på ytre miljø og vise versa. Arbeidsgiverne har ansvaret for å etablere systematiske tiltak og prosedyrer, slik at helse, miljø og sikkerhet ivaretas. Myndighetene skal bidra til at virksomhetene ivaretas sitt ansvar. Arbeidsmiljø- og sikkerhetsmyndighetene har konkretisert miljømålene etter resultatområde som følger:

Resultatområde	Mål
1 Vern og bruk av biologisk mangfold	Bidra til å få mer kunnskap om hvordan skogbranner påvirker det biologiske mangfoldet
3 Kulturminne og kulturmiljø	Branner med tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier skal ikke forekomme
4 Overgjødning og oljeforurensning	Medvirke til at uhell med alvorlige følger for mennesker og miljø ikke skjer
5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier	Bidra til å redusere risikoen for at utslipp og bruk av kjemikalier forårsaker skade på helse og miljø
7 Klimaendringer, luftforurensning og støy	Utslipp som følge av branner skal reduseres ved at brannene blir færre og mindre omfattende og at nivået blir holdt nede tilsvarende de mål brannvernmyndighetene har satt seg. Bidra til reduksjon av støyplagen ved å redusere støyeksponeringen i arbeidslivet.

7.1.4 Rapport om aktiviteten i 2000

Statsbygg

Det ble i 2000 lagt vekt på informasjon og kompetanseheving internt og eksternt for å styrke forståelsen av miljørelaterte problemstillinger. Blant de viktigste tiltakene var:

- Gjennomføring av kompetansehevende tiltak. Nærmere 200 ansatte deltok i forskjellige kurs, tilpasset de enkelte mål- og faggruppene. Bl.a. ble miljøbegrepet konkretisert gjennom fordypning i temaer som helse- og miljøskadelige stoffer, miljøkrav i anbudsdokumenter, valg av miljøriktige materialer, byggeprogrammering, avfallshåndtering på byggeplass, miljøregnskap for drift og vedlikehold av bygg m.fl.
- Systematisering og synliggjøring av miljøkrav i prosjektanvisninger, ytelsesbeskrivelser og byggeprogrammer.
- Implementering av miljøhensyn i forvaltning, drift og vedlikehold av Statsbyggs bygningsmasse. Bl.a. ble et nyutviklet miljøregnskapssystem for drift og vedlikehold av bygninger testet ut på tre eiendommer med positive erfaringer.
- Utarbeidelse av veiledning for evaluering av byggevarer med deklarasjon i samarbeid med Byggforsk og Økobygg. Veiledningen forenkler tolkingen av miljødeklarasjon og bidrar til å gjøre det lettere å velge miljøriktige produkter.
- For å sikre at Riksantikvaren varsles ved avhending av alle eiendommer som er eldre

enn 50 år, har Statsbygg under utarbeidelse sjekklister som viser hvilket dokumentasjonsmateriale som skal følge oversendelser til Riksantikvaren.

Statens forvaltningstjeneste

Statens forvaltningstjeneste satset i 2000 på å bruke sin IT-kompetanse for å oppnå miljøgevinster i form av mindre transport, forbruk av papir og emballasje. Statens forvaltningstjeneste ønsket også å utrede muligheten for å innføre tiltak som for eksempel begrenset strømforbruk, feil bruk av rekvisita og ellers tydeliggjøre miljøprofilen i egen virksomhet.

Alle trykksaker, større plandokumenter og rapporter blir trykket på miljømerket papir.

Det er installert miljøstasjon for gjenbruk av tonere og farvebånd. IKT avdelingen har i samarbeide med Forsyningssenteret etablert en returordning for data- og teleutstyr.

Statens forvaltningstjeneste har arbeidet aktivt for en utvidet bruk av tele- og videokonferanser. Det er gjennomført to demonstrasjoner om videokonferanser. En brosjyre ble utarbeidet og distribuert til Statsministerens kontor og alle departementene. Det ble gjennomført 70 videokonferanser i 2000.

ENØK-tiltak blir godt ivaretatt av Statsbygg gjennom en sentral driftskontroll (ST-anlegg). Anlegget regulerer og overvåker blant annet at alle lys slukkes om natten, varmeanlegget reguleres etter ute- og innnetemperaturen og ventilasjonsanleggene reguleres ned på natten til fastsatte intervaller. Møterommene programmeres manuelt etter møteromslister, slik at ventilasjonsanleggene ikke går unødvendig.

Statens forvaltningstjeneste har også i 2000 videreført rollen som pådriver for effektiv og miljøvennlig innkjøpspolitikk. Statens forvaltningstjeneste har som sentral aktør i prosjektet «Grønn Stat» vist hvordan miljøhensyn kan gjennomføres i konkrete anskaffelser. Gjennom prioriterte tiltak i prosjektet har Statens forvaltningstjeneste arbeidet med å koordinere og samordne miljøkriterier og krav. Det er i innkjøpsgruppen for Grøn Stat laget flere publikasjoner som er klare for bruk.

Arbeidsmiljø og sikkerhet

Rapportering i forhold til ovennevnte målsettinger vil inngå i de enkelte etatenes kapittelomtaler.

Tiltak 2002

Statsbygg

Budsjettet for 2002 er lagt opp til å videreføre:

- FOU-innsatsen rettet mot miljøeffektive løsninger. Dette kan være løsninger dels knyttet til egen planleggings- og bygge/anleggsvirksomhet og dels mot deltakelse i andre viktige miljø-satsinger innenfor bygge- og anleggssektoren.
- Samarbeidet med andre aktører. Bl.a. legges det opp til et fortsatt nært samarbeid med Økobygg, som arbeider for økt miljøeffektivitet i bygg- og eiendomsnæringen.
- Gjennomføre kompetansehevende tiltak, herunder skal det gjennomføres kurs i forhold til oppfølging av antikvariske bygg samt kurs om ulike energieffektive løsninger i forbindelse med drift av bygninger med mer.

Statens forvaltningstjeneste

Statens forvaltningstjeneste har som mål at antall videokonferanser skal øke i 2002. For å minske behovet for skriftlig informasjon, vil Statens forvaltningstjeneste videre etablere Dep-web.

For øvrig vil Statens forvaltningstjeneste fortsatt jobbe med å påvirke brukerne i regjeringskvartalet til miljøbevisst adferd gjennom å legge til rette for resirkulering og gjenvinning.

I samarbeid med eksterne aktører vil Statens forvaltningstjeneste fortsatt arbeide for å øke miljøbevisstheten hos offentlige innkjøpere. Statens forvaltningstjeneste vil ivareta dette bl.a. gjennom rådgivning og gjennom de sentrale rammeavtalene i staten og ved samordning og koordinering av miljøkrav som er i samsvar med gjeldende innkjøpsregelverk.

Arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet

Direktoratet for brann- og elsikkerhet vil videreføre forskningsprosjekt i regi av Norges forskningsråd for å studere virkningene av skogbrann på vann og biologisk mangfold i ulike skogstyper.

Direktoratet vil videre påse at det kommunale brannvesenets tilsyn med kulturminnebygninger som er registrerte som særskilte brannobjekt, blir utført i henhold til gjeldende regler. Direktoratet vil fortsatt ha ett tett samarbeid med Riksantikvaren når det gjelder tiltak for å sikre disse objektene mot brann.

Det vil bli stor aktivitet på flere utbyggingsprosjekter for olje og gass i 2002 og disse vil bli spesi-

elt fulgt opp for å sikre at de fungerer tilfredsstillende når de går over i driftsfasen.

Transportbransjen vil bli fulgt opp i 2002 for å påse at virksomhetene har knyttet til seg sikkerhetsrådgiver og for å bringe på det rene om innføring av sikkerhetsrådgiver har ført til færre ulykker. Det vil også bli utført containerkontroll tilsvarende kontrollene i 1999 og 2000.

Arbeidstilsynet skal øke sin innsats for å redusere forekomsten av fremtidige helseskader som følge av eksponering for helseskadelige kjemikalier og dårlig inneluft. Det bli gjennomført en

kampanje for å informere om kjemikalieforskriften som trådte i kraft 05.05.2001.

Arbeidstilsynet skal utarbeide en veiledning for hvordan verne- og helsepersonell (VHP) kan måle/vurdere hørselsskader.

Statens arbeidsmiljøinstitutt vil fortsette med kartlegging, utredning og forskning omkring helse- og miljøskadelige kjemikalier med vekt på betydningen av den raske utviklingen innenfor genteknologi og molekylærbiologi.

Det vises også til omtale av tiltak under de enkelte etatenes kapittelomtaler.

Tiltak for 2002 – Utgifter til rene miljøtiltak under Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Kap.	Betegnelse	Resultat- område	Avsatt beløp i 2001	Forslag i kroner 2002
2445	Statsbygg – FoU	5,6,7	6 000 000	6 000 000
2445	Statsbygg – Vedlikehold og nasjonale eiendommer og minnesmerker	3	19 360 000	20 180 000
	Sum		25 360 000	26 180 000

Del II
Nærmere om de enkelte budsjettforslagene

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner

Programkategori 00.10 Det kongelige hus

Utgifter under programkategori 00.10 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
0001	H.M. Kongen og H.M. Dronningen			80 050	
0002	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen			7 360	
Sum kategori 00.10				87 410	

Allmenn omtale

I St.prp. nr. 1 (2000-2001) Arbeids- og administrasjonsdepartementet og St.prp. nr. 84 (2000-2001) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2001, kap. 0011 Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall, er det orientert om at en egen arbeidsgruppe har vurdert arbeidsdelingen mellom Hofforvaltningen, Slottsforvaltningen og Statsbygg, samt prinsipper for budsjettering av apanasjen. Arbeidsgruppen anbefaler at det ansvaret Slottsforvaltningen i dag har for forvaltningen av de statseide kongelige eiendommene overføres og fordeles mellom Hofforvaltningen og Statsbygg. Regjeringen er enig i denne vurderingen. Det foreslås på denne bakgrunn at Slottsforvaltningens oppgaver og ansatte overføres henholdsvis Hofforvaltningen og Statsbygg fra 01.01.2002. Alle ansatte i Slottsforvaltningen vil få tilbud om ny stilling i enten Hofforvaltningen eller Statsbygg. De midler som tidligere ble bevilget under kap. 0011 Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall fordeles på henholdsvis programkategori 00.10 Det kongelige hus og programkategori 01.60 Statsbygg. Samtidig overføres ansvaret for programkategori 00.10 Det kongelige hus fra Finansdepartementet til Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Som en følge av de omorganiseringer som foreslås, vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet få et helhetlig ansvar for bevilgningene til

kongehuset. Slottsutvalgets (Utvalget for de statseide kongelige eiendommer) funksjonstid vil ikke bli forlenget utover mandatperioden september 2002. Utvalget vil slutføre sine oppgaver i henhold til mandatet.

Det er foretatt visse endringer i kapittel- og poststrukturen under programkategori 00.10 Det kongelige hus. Kap. 1 er gitt betegnelsen H.M. Kongen og H.M. Dronningen. Kap. 2 er gitt betegnelsen H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen.

Kapittel- og poststruktur under programkategori 00.10 Det kongelige hus foreslås endret for å gi bedre oversikt over bevilgningene til kongehuset. Det etableres samtidig egne avtaler om forvaltningen av de statseide kongelige eiendommene (Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall). Målsettingen er klarere ansvarsforhold når det gjelder eiendomsforvaltningen, der Statsbygg ivaretar statens eierrolle og Hofforvaltningen gis en klarere definert rolle som bruker av de samme eiendommene. Staten ved Statsbygg vil som eier av eiendommene ha ansvar for ytre vedlikehold, bygningstekniske installasjoner og større innvendige arbeider. Hofforvaltningen vil ha ansvar for det løpende indre vedlikehold. Det vises for øvrig til omtale av eiendomsforvaltningen under kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål.

I tillegg til bevilgningene under kap. 1 H.M. Kongen og H.M. Dronningen og kap. 2 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen,

tas det sikte på å benytte følgende midler til kongelige formål under disse kapitlene i 2002:

(i 1 000 kr)

Arbeids- og administrasjonsdepartementet	
Kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen	5 000
Kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål	24 300
Utenriksdepartementet	
Kap. 103 Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	800
Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	8 200
Forsvarsdepartementet	
Div. kapitler (H.M. Kongens adjutantstab)	2 500
Kap. 1732 Sjøforsvaret (Kongeskipet og K/B Stjernen)	20 900
Justisdepartementet	
Kap. 441 Oslo politidistrikt (eskortetjeneste)	Oppgis ikke

Kap. 0001 H.M. Kongen og H.M. Dronningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Apanasje			6 000
50	Hofforvaltningen mv.			74 050
	Sum kap 0001			80 050

Allmenn omtale

Bevilgningsforslaget er utarbeidet med bakgrunn i den foreslåtte omorganisering. Det er tatt hensyn til at kongefamiliens avgiftsfritak foreslås opphevet fra og med 01.01.2002. Dessuten er det kompensert for det forhold at Hofforvaltningen i 2002 ved overgang til bruk av 50-post må avsette feriepenger for 2003 i tillegg til å dekke ferielønn i 2002 etter någjeldende ordning. Videre er det tatt høyde for særskilt arbeidsgiveravgift til Statens Pensjonskasse.

Post 01 Apanasje

Bevilgningen anvendes til personlige utgifter for H.M. Kongen og H.M. Dronningen, herunder personlige utgifter i forbindelse med diverse offisielle oppgaver, og til drift og vedlikehold av egne eiendommer.

I beløpet inngår apanasje til H.K.H. Prinsessen.

Post 50 Hofforvaltningen mv.

Bevilgningen anvendes til kongehusets utgifter til offisielle oppgaver, organisasjon (Hofforvaltningen) og infrastruktur for å løse disse oppgavene. Bevilgningen skal også dekke utgifter til løpende indre vedlikehold ved de statseide kongelige eiendommene Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall.

Bevilgningen inkluderer lønnsmidler for personale som overføres fra Slottsforvaltningen fra 01.01.2002, samt midler til dekning av utgifter forbundet med oppgaver som overføres fra Slottsforvaltningen til Hofforvaltningen med virkning fra samme tidspunkt.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil i samråd med Hofforvaltningen etablere egne rapporteringsrutiner for bevilgninger under 50-postene både når det gjelder kap. 1 H.M. Kongen og H.M. Dronningen og kap. 2 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen. Det vil bli utarbeidet egne avtaler om forvaltningen av de statlige eiendommer for kongelige formål. Hofforvaltningen er ikke en del av statsforvaltningen og således ikke underlagt Riksrevisjonens kontroll. Revisjon

av Hofforvaltningens regnskaper foretas derfor av privat revisjonsselskap. Som et ledd i rapporteringsrutinene vil revisorbekreftet rapport om bruken av midlene bli oversendt Arbeids- og adminis-

trasjonsdepartementet. Det vil dessuten bli etablert et tilpasset økonomireglement for statens utgifter til Det kongelige hus og Hofforvaltningen.

Kap. 0002 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Apanasje			2 500
50	H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab m.v.			4 860
	Sum kap 0002			7 360

Allmenn omtale

Kapitlet ble opprettet i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 84 (2000-2001) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2001. Stortinget bevilget 2,1 mill. kroner til økt apanasje for H.K.H. Kronprinsen for 4 måneder i 2001 inkludert et engangsbeløp på 650 000 kroner til etablering av eget sekretariat. I bevilgningsforslaget for 2002 er det foruten helårsvirksomheten også tatt hensyn til at kongefamiliens avgiftsfritak foreslås å opphøre fra og med 2002. Dessuten er det tatt høyde for særskilt arbeidsgiveravgift til Statens pensjonskasse.

Post 01 Apanasje

Bevilgningen skal dekke kronprinsparets personlige utgifter samt midler til dekning av løpende drift og vedlikehold av Skaugum.

Post 50 H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.

Bevilgningen skal dekke utgifter til kronprinsparets egen stab og utgifter forbundet med kronprinsparets offisielle oppgaver.

Programkategori 00.20 Slottsforvaltningen

Kap. 0011 Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall, jf. kap. 3011

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	40 023	38 177	
45	Støre utstyrsanskafelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	62 034	27 818	
	Sum kap 0011	102 057	65 995	

Allmenn omtale

Slottsforvaltningen foreslås lagt ned fra 01.01.2002. Oppgaver og ansatte overføres hen-

holdsvis Hofforvaltningen og Statsbygg, jf. omtale under programkategori 00.10 Det kongelige hus.

Kap. 3011 Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall, jf. kap. 0011

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Billettinntekter	1 374	1 334	
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	282		
18	Refusjon sykepenger	263		
	Sum kap 3011	1 918	1 334	

Post 01 Billettinntekter

Jf. omtale under programkategori 01.10 Det kongelige hus.

Programområde 01 Fellesadministrasjon

Programkategori 01.00 Administrasjon m.v.

Utgifter under programkategori 01.00 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1500	Arbeids- og administrasjonsdepar- tementet, jf. kap. 4500	163 106	199 782	260 203	30,2
1502	Tilskudd til kompetanseutvikling	24 158			
1503	Midler til tjenstemannsorganisasjo- nens opplærings- og utviklingsar- beid	148 068	151 111	151 111	0,0
1504	Innskutte midler til lokale forhand- linger i skoleverket	13 000			
1507	Datatilsynet, jf. kap. 4507		18 413	17 357	-5,7
	Sum kategori 01.00	348 332	369 306	428 671	16,1

Inntekter under programkategori 01.00 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
4500	Arbeids- og administrasjonsdepar- tementet, jf. kap. 1500	3 753	1 146	588	-48,7
4507	Datatilsynet, jf. kap. 1507		993	1 023	3,0
	Sum kategori 01.00	3 753	2 139	1 611	-24,7

Kap. 1500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet, jf. kap. 4500

(i 1 000 kr)					
Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	
01	Driftsutgifter	114 963	121 996	146 312	
21	Spesielle driftsutgifter	48 143	77 786	113 891	
	Sum kap 1500	163 106	199 782	260 203	

Allmenn omtale

Forvaltningspolitikk

Hovedutfordringer, utviklingstrekk

Regjeringen har som mål å opprettholde en sterk og omstillingsdyktig offentlig sektor. Det er Regjeringens intensjon å utvikle en offentlig forvaltning som er fleksibel i forhold til borgernes behov, tilpasningsdyktig i forhold til nye og endrede rammevilkår. Videre, som samhandler med næringslivet og frivillige organisasjoner og bidrar til en fortsatt velfungerende velferdsstat.

Regjeringen vil legge til rette for at forvaltningen gjennom hensiktsmessig teknologibruk yter service og tjenester på brukernes premisser.

Planmessig kompetanseoppbygging er viktig. Offentlig sektor må finne frem til hensiktsmessige og gode organisasjons- og ledelsesformer. Plan- og styringsverktøyene må utvikles i samsvar med dette.

Offentlig sektor skal bidra til større likeverd for alle minoritetsgrupper i befolkningen og bidra til å skape forståelse for et demokratisk flerkulturelt samfunn i utvikling.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har det overordnede ansvaret for å utvikle og følge opp statens innkjøpspolitikk. En vil i perioden 2001-2002 utvikle en innkjøpspolitikk der hovedfokus vil settes på innkjøp med miljøprofil samt elektronisk handel ved offentlige innkjøp. Målet er at dette skal bidra til en mer effektiv og rasjonell organisering av innkjøpsvirksomheten og kvalitativt bedre og mer kostnadseffektive innkjøp.

Endringene i oppgavefordelingen og organiseringen på regionalt nivå vil styrke og videreutvikle fylkesmannens rolle som rettssikkerhetsinstans. Fylkesmannen vil på regionalt nivå bidra til at innbyggerne mottar de tjenester de har krav på og sikres sine rettmessige krav. Videre, at kommuner og fylkeskommunene overholder lover og regelverk.

Kommunikasjon og dialog med brukerne er viktig for at offentlig sektor skal treffe riktig med utformingen av tjenestetilbudene til de ulike befolkningsgrupper og informasjonspolitikken vil utformes i tråd med dette.

Rapport

Arbeids- og administrasjonsdepartementet varslet i St.prp. nr. 1 (2000-2001) at det var igangsatt gjennomgang av statlige stiftelser. Departementet vurderer nå de foreløpige resultatene av gjennomgangen, og vil påse at praksis vedrørende bruk av stiftelser samsvarer med intensjonene i stiftelses-

loven og forvaltningspolitiske retningslinjer. Veiledning og eventuelle anbefalinger av hensiktsmessige justeringer eller alternative løsninger for valg av tilknytningsform, er blant aktuelle tiltak som det arbeides videre med i dialog med berørte departementer.

Det interdepartementale koordineringsutvalget for statens forhold til de frivillige organisasjonene er etablert og ledes av Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Utvalgets mandat er bl.a. å legge til rette for en bedre samordning av departementenes tilskuddsforvaltning overfor de frivillige organisasjonene.

Handlingsplanen for elektronisk forvaltning som har pågått siden 1999 gjennomføres i 2001. Planen har skapt et godt fundament for en mer tilgjengelig og effektiv forvaltning som samsvarer med Regjeringens målsetninger.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har lagt frem dokumentet «Døgnåpen forvaltning – Strategi og tiltak». Strategidokumentet fokuserer på utviklingen av kontaktkanalene mellom brukerne og forvaltningen – i særlig grad de elektroniske, men også forenkling og effektivisering av de tradisjonelle gjennom offentlige servicekontorer. Offentlige tjenester skal være enkelt tilgjengelig også for dem som ikke kan eller ønsker å benytte seg av elektroniske løsninger. Med dokumentet vil departementet ivareta felles behov og fremme bedre samspill om utfordringene på tvers av virksomhetene og sektorene, og skal bidra i arbeidet med døgnåpen forvaltning.

«Program for elektronisk datautveksling og innrapportering» avsluttes med dokumentasjon av forhold som er viktige i forvaltningens arbeid med fornyelse i offentlig sektor, spesielt knyttet til muligheter for effektiv databruk og gjenbruk av opplysninger.

Utredningen «Uten penn og blekk» er lagt fram og beskriver bruk av digitale signaturer i den fremtidige samhandling i og med forvaltningen. Departementet har startet arbeidet med å samordne de ulike etatenes behov for å komme i gang med løsninger innenfor sine sektorområder. Arbeids- og administrasjonsdepartementet har igangsatt arbeidet med å lage utkast til forskrifter om elektronisk kommunikasjon med sikte på at forskriftene skal tre i kraft 01.01.2002.

Gjennom deltagelse i IDA-programmet i EU har departementet lagt grunnlaget for at norske myndigheter på en kostnadseffektiv måte kan knytte seg opp til informasjonsstrømmene og felles tjenester innenfor de sektorer der Norge deltar i henhold til EØS-avtalen.

Opplysningstjenesten i staten skal fra årsskiftet 2002 overføres til norge.no-redaksjonen i Sogn og Fjordane. Det er igangsatt en integrasjonsprosess for at tjenestene sammen skal styrke brukerkontakten og gi en bedre publikumsveiledning. Norge.no skal i løpet av høsten evalueres med sikte på overgang til fast drift etter endt prosjektperiode.

Departementet har justert opplegget for programmet for Plikt- og rettighetsinformasjon på Internett. Det innebærer at man i første omgang tar sikte på å etablere en portal for plikt- og rettighetsinformasjon under norge.no, hvor man samler og tilrettelegger den informasjon som finnes i dag.

Departementet har videreført samarbeidet mellom kommunesektoren og staten på IT-området. I samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet, har Forvaltningsnettsamarbeidet (FNS) inngått nye rammeavtaler innen elektronisk datautveksling for bl.a. kommunal innrapportering til Statistisk sentralbyrå (jfr KOSTRA). Innkjøpsordningen i FNS evalueres høsten 2001. Det vurderes etablering av en portal for IT-arbeid i offentlig sektor i nær tilknytning til bl.a. norge.no. Internettportalen norge.no har blitt videreutviklet med ny funksjonalitet og nye innganger. Videre er en forstudie om forenkling, kvalitetsheving og effektivisering av offentlig kontaktinformasjon sendt på høring. Beslutning om eventuell oppfølging forventes å bli tatt innen utgangen av 2001.

Hovedmål og strategier

Regjeringen har følgende mål for forvaltningspolitikken:

- En brukerorientert tjenesteyting med individuell tilpasning, rask saksbehandling og god tilgjengelighet.
- En lokalt tilpasset og effektiv tjenesteproduksjon og oppgaveløsning gjennom en bedre oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene.
- Økt bruk av IT og Internett i oppgaveløsningen for å realisere en døgnåpen forvaltning, hvor offentlige tjenester er mer integrert, og tilgjengelig uavhengig av tid og sted.
- Økte muligheter for demokratisk deltakelse og innsyn i forvaltningens arbeid for å sikre personvern og rettsikkerhet.
- Mer fleksible løsninger lokalt når det gjelder ledelse, arbeidsformer, lønns- og personalpolitikk for å høyne de ansattes motivasjon og kompetanse.
- En enklere forvaltningsstruktur.

En tar sikte på at alle kommuner skal ha minst et offentlig servicekontor ved utgangen av 2003. Departementets strategi er å støtte kommunene i dette arbeidet bl.a. ved å få trygdeetatens, skatteetatens og Aetats tjenester tilgjengelige ved de offentlige servicekontorene. Fylkesmannen har fått en sentral rolle i gjennomføringen av denne reformen.

Arbeidsgiverpolitikk

Hovedutfordringer, utviklingstrekk

Som overordnet arbeidsgiverinstans innen det statlige tariffområdet, skal Arbeids- og administrasjonsdepartementet ivareta arbeidsgiverinteressene i staten sentralt. Dette omfatter å gi overordnede rammer, legge forholdene til rette for utvikling av arbeidsgiverfunksjonen som utøves i statlige virksomheter og yte støtte til fagdepartementene og lokale arbeidsgivere. Departementet forhandler med hovedsammenslutningene om lønns- og arbeidsvilkår for statens tjenestemenn. I tillegg er Arbeids- og administrasjonsdepartementet forvaltningsorgan og myndighetsutøver innen feltene tjenestemannsrett og lønns- og arbeidsvilkår.

Den overordnede statlige lønnspolitikken er ett av flere virkemidler for å kunne gjennomføre og videreutvikle en statlig arbeidsgiver- og personalpolitikk. Arbeids- og administrasjonsdepartementet skal initiere og fremme statlig lønnspolitikk som stimulerer til utvikling og resultatoppnåelse. Som den overordnede arbeidsgiverinstans i det statlige tariffområdet, må Arbeids- og administrasjonsdepartementet gjennomføre tariffoppgjøret i samsvar med de prinsipper som det inntektspolitiske samarbeidet setter.

Lønnsoppgjøret i staten har betydning for arbeidslivet for øvrig og er et viktig element i den generelle inntektspolitikken. Oppgjøret gir vesentlige inntekts- og fordelingspolitiske signaler til øvrige inntektsoppgjør (kommune, trygdeoppgjør m.fl.). En sentral utfordring fremover vil være å legge til rette for at statlige virksomheter kan anvende lønnspolitikken og lønnsdannelsen strategisk og differensiert innenfor rammen av en forsvarlig inntektspolitikk.

Det er viktig at arbeidsforhold og regelverk legges til rette slik at eldre arbeidstakere fortsetter i arbeid utover det tidligste tidspunkt de kan gå av med pensjon. Disse utfordringene gjelder også for statens egen tjenestepensjonsordning og seniorpolitikk.

Rapport

For å tilrettelegge rammebetingelser for omstilling, har Arbeids- og administrasjonsdepartementet inngått en sentral omstillingsavtale med Hovedsammenslutningene/ Norsk lærerlag, og reforhandlet tre særavtaler av betydning for omstilling.

Oppfølgingen av NOU 1993:15 «Forvaltningsetik» er en langsiktig satsning. I samarbeid med Statskonsult, og med basis i rekommandasjoner fra OECD, har Arbeids- og administrasjonsdepartementet tatt initiativ for å styrke arbeidet innen forvaltningsetikk.

Departementet vil bidra til å øke antall kvinnelige ledere i staten og har satt i verk prosjektet «Kvinne, Kvalitet og kompetanse i staten». Andelen kvinnelige ledere i staten var pr. 01.01.2001 på 29 pst. for statsforvaltningen som helhet. Prosjektet har blitt fulgt opp gjennom en rekke tiltak, bl.a. etablering av en kvinnebase for å øke tilfanget av kvinnelige styre- og lederkandidater. Det er et topplederansvar å følge opp målsettingen om 30 pst. kvinnelige ledere i staten innen utgangen av 2001.

Staten ved Arbeids- og administrasjonsdepartementet har sammen med hovedsammenslutningene/Norsk Lærerlag videreført arbeidet for å redusere sykefraværet i det statlige tariffområdet. Sykefraværet i staten i 2000 økte med 8 pst. i forhold til året før, og gjennomsnittet for året lå på 5,3 pst.

Departementet har de siste årene lagt vekt på å styrke helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) i staten, bl.a. i forbindelse med iverksettning av forskriften om HMS som gjelder fra 01.01.1997. Dette arbeidet følges opp i et samarbeid med de øvrige partene i arbeidslivet, bl.a. gjennom arbeidet med regelverksforenklinger.

Departementet har videreført arbeidet for å styrke den målrettede kompetanseutviklingen i staten og følge opp kompetansereformen. Det ble avsatt midler av de sentrale tariffpartene til kompetanseutvikling i tariffperioden 2000–2002. Midlene fordeles ifølge regler fastsatt av departementet i samråd med hovedsammenslutningene/Norsk Lærerlag, jf. kap. 1502.

Arbeidet med å rekruttere og integrere personer med innvandrerbakgrunn er videreført. Det ble avsatt midler for å stimulere til styrking og utvikling av kompetansen til personer med innvandrerbakgrunn. Midlene ble bl.a. brukt til å videreføre arbeidet med rekruttering, skoloring av statlige tilsettingsmyndigheter, arbeidslivsbasert språkopplæring, skoloring i lover og regler i

norsk arbeidsliv samt kompetansegivende komplettering av utenlandsk lærerutdanning.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet ønsker å stimulere til økt rekruttering av kvalifiserte funksjonshemmede i staten. En informasjonsbrosjyre til statlige arbeidsgivere om tilsetning av funksjonshemmede er under utarbeidelse. Den vil bli distribuert i løpet av 2001.

Arbeidet med å øke antall læringer i staten er videreført.

Det reviderte lederlønnssystemet i staten har fem hovedlønnskategorier, hver med tre alternative innplasseringsmuligheter. Departementene har fullmakt til å innplassere sine stillinger innenfor de fastsatte hovedkategoriene. Pr. 01.07.2001 var det inngått lederlønnskontrakt med 271 stillingsinnehavere.

Kontraktene fordelte seg slik:

Hovedkategori	Antall kontrakter
A med basislønn fra 495 000	105
B med basislønn fra 560 000	110
C med basislønn fra 625 000	44
D med basislønn fra 690 000	9
E med basislønn fra 750 000	3

Dommerne i herreds-, by- og lagmannsrettene er unntatt fra hovedtariffavtalen i staten og statens særavtaler, og er innplassert i et eget lønnssystem. Lønnssystemet er inndelt i kategorier basert på en basislønn på 525 000 kroner for by- og herredsrettsdommere og 550 000 kroner for lagmannsrettsdommere med tillegg basert på stillingsnivå ved domstolene. Pr. 01.06.2001 var det inngått 470 kontrakter på dommerlønnssystemet.

Hovedmål og strategier

Arbeids- og administrasjonsdepartementets hovedmål og strategier for arbeidsgiverpolitikken vil fokusere på følgende:

- Legge forholdene til rette for at forvaltningen får bedre forutsetninger for å rekruttere, beholde og anvende etterspurt arbeidskraft gjennom rådgivning og veiledning samt videreutvikling av lov- og avtaleverk.
- Legge til rette for kompetanseutvikling på alle nivåer i statsforvaltningen for å sikre kvalitet og omstillingsevne, ved bl.a. å tilpasse kompe-

tansereformen slik at den kan bli et strategisk virkemiddel for statlige virksomheter.

- Dyktiggjøre lokale statlige arbeidsgivere i arbeidsgiverrollen og stille krav til personaledelse hvor en bl.a. nyttiggjør seg av mangfold av kompetanse og verdier som ulike grupper i samfunnet representerer.
- Prioritere tiltak som kan bidra til å øke andelen kvinner i lederstillinger, herunder toppstillinger.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil i samarbeid med hovedsammenslutningene/Norsk Lærerlag arbeide med å innføre kompetansereformen i staten.

Departementet vil gjennom samarbeid med Statskonsult bidra til at de avsatte tariffmidlene til kompetanseutvikling stimulerer til planmessig og systematisk kompetanseutvikling, herunder inntak av lærlinger. Dette arbeidet vil omfatte bl.a. tilskudd til prosjekter, informasjon, erfaringsutveksling og evaluering av tiltak. Statskonsult vil også sette inn opplæring og andre tiltak for statlige ledere.

Analysen viser at konkurransen om å rekruttere dyktige, unge arbeidstakere vil skjerpes i årene fremover. Også staten vil få store utfordringer når det gjelder tilgangen på nyutdannet, høyt kvalifisert arbeidskraft. Arbeids- og administrasjonsdepartementet starter derfor i august 2001 et felles trainee-program for 9 deltakende departementer. Programmet har en varighet på 14 måneder. I alt 16 traineer er tatt opp.

Seniorarbeidstakere er en ressurs som norsk arbeidsliv har stor bruk for, både når det gjelder den kompetansen de representerer, og det store antall arbeidstakere i aldersgruppen over 45 år. Den tendensen en har sett de siste 10-20 årene med synkende gjennomsnittlig avgangsalder fra yrkeslivet, er derfor en utvikling som Regjeringen ønsker å motvirke. Senter for seniorpolitikk, i samarbeid med partene i arbeidslivet, har utarbeidet en plan over tiltak som kan styrke seniorarbeidstakernes plass i arbeidslivet. Regjeringen vil følge opp planen. Den omfatter en rekke delelementer lokalt og sentralt som utviklingstiltak i virksomheter, holdningspåvirkning, videreutdanning og annen kompetanseutvikling. I alt 2 mill. kroner av de tariffavsatte midlene til kompetanseutvikling vil bli brukt til seniorpolitiske tiltak i staten i form av fem pilotprosjekter i ulike virksomheter. I tillegg til oppfølging av seniorpolitikken, vil tiltak for å samordne pensjonspolitikken og seniorpolitikk vurderes.

Ut over dette er det avsatt 5 mill. kroner til krafttak for seniorpolitikk, jf. pkt. 4.1.3.

Arbeidet med å redusere sykefraværet og bedre arbeidsmiljøet vil videreføres. Dette vil bl.a. skje gjennom samarbeidet i «Idebanken for sykefraværarbeidet», og gjennom «paraplysamarbeidet» mellom partene og faginstanser i arbeidslivet.

Departementet vil videreføre likestillingsarbeidet i staten med særlig vekt på å fremme like lønnsutvikling og øke antallet kvinner i lederposisjoner.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har et særskilt ansvar for fornyelses- og omstillingsarbeidet i staten. Departementet vil fortsatt yte bistand til virksomhetenes arbeid med dette både i spørsmål av juridisk karakter og når det gjelder mellommenneskelige sider ved omstillingsprosessen. Departementet vil arbeide videre med å tilrettelegge for personalpolitiske virkemidler som kan bidra til effektiv omstilling i virksomhetene, samtidig som hensynet til de ansatte ivaretas. Ventelønnsordningen vil bli endret med sikte på å gi overtallige fra staten incentiv for å ta nytt arbeid også utenfor staten.

Det er utarbeidet en handlingsplan for styrket IKT-kompetanse i staten. Planen peker på at IKT-kompetanse blir en nødvendig kunnskapsfaktor og et generelt verktøy i alle yrker. Handlingsplanen har derfor fokus på kompetansebehovet til samtlige tilsatte i staten.

Arbeidslivspolitikken

Arbeidsmarkedspolitikken

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har det overordnede ansvar for utforming, tilrettelegging og gjennomføring av arbeidsmarkedspolitikken, samt overvåking av arbeidsmarkedet. Videre har Arbeids- og administrasjonsdepartementet forvaltningsansvaret for sysselsettingsloven, folketrygdloven kap. 4 om dagpenger og kap. 11 om ytelser til yrkesrettet attføring, samt forskrifter knyttet til bl.a. arbeidsmarkedstiltakene. Arbeidsmarkedspolitikken er nærmere omtalt under Programområde 19 Arbeidsliv.

Arbeidsmiljø og sikkerhet

Departementet har det overordnede ansvar for arbeidsmiljø- og medbestemmelsesspørsmål, arbeidsrett, sikkerhets- og beredskapsspørsmål i tilknytning til oljevirksomheten samt brann- og eksplosjonsvern og elsikkerhet. Arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet er nærmere omtalt under programkategori 19.10.

Inntektspolitikk

Hovedmål og strategier

Hovedutfordringen i den økonomiske politikken er å sikre en balansert utvikling i norsk økonomi med sikte på å sikre konkurranseevnen for å opprettholde høy sysselsetting. For å møte disse utfordringene videreføres og utvikles det inntektspolitiske arbeidet. Dette samarbeidet er et hovedelement i en bredt anlagt strategi for å sikre en god utvikling i norsk økonomi.

Rapport

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene avla rapport i forbindelse med inntekts- og lønnsoppgjørene i mars og juni.

Under meklingen i lønnsoppgjøret 2000 mellom LO og NHO formidlet Riksmeklingsmannen en anmodning fra partene til Regjeringen om å utrede spørsmålet om støtte til livsopphold ved utdanningspermisjon. I brev av 09.05.2000 bekreftet Statsministeren at et slikt arbeid ville bli igangsatt. Utvalget avga sin innstilling 15.08.2001. Innstillingen vil bli sendt på høring.

I årets drøftinger om pensjonsreguleringen i folketrygden ble det enighet mellom staten, Norsk Pensjonistforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon og Landsorganisasjonen i Norge om reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden fra 01.05.2001.

I jordbruksoppgjøret ble det enighet i forhandlingene mellom staten, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Oppgjøret innebærer økte målpriser fra 01.11.2001, og økte tilskudd over statsbudsjettet.

Staten og Kommunenes Sentralforbund ble i juni 2001 enige med Norske Fysioterapeuters Forbund

og Norsk Psykologforening om nye avtaler om drift av privat praksis med kommuner og fylkeskommuner fra 01.07.2001. Staten og Kommunenes Sentralforbund ble enige med Den norske Lægeforening om oppgjøret for legene for 2001 i forbindelse med inngåelse av fastlegeavtalen i september 2000.

Konkurrans- og prispolitikk

Konkurrans- og prispolitikken skal medvirke til oppfyllelse av Arbeids- og administrasjonsdepartementets overordnede mål om å bidra til å forbedre det norske velferdssamfunnet ved å legge til rette for økt verdiskaping og effektiv ressursbruk. Hovedmålet for konkurransepolitikken er å sørge for effektiv bruk av samfunnets ressurser gjennom å legge til rette for virksom konkurranse.

For ytterligere omtale vises til programkategori 01.50 Konkurrans- og prispolitikk.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Arbeids- og administrasjonsdepartementet hadde pr. 01.03.2001 en bemanning tilsvarende 228 årsverk. Bevilgningen dekker departementets lønns- og driftsutgifter.

Post 21 spesielle driftsutgifter

Posten foreslås økt bl.a. som følge av en fortsatt sterk satsing på fornyelse av offentlig sektor. Det er avsatt 30 mill. kroner til videre innsats for å få etablert offentlige servicekontorer.

Posten dekker også departementets FoU-arbeid som inkluderer videreføring av maktutredningen.

Kap. 4500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet, jf. kap. 1500

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
02	Salg av personalhåndboka	1 281	1 146	588
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	33		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 695		
17	Refusjon lærlinger	25		
18	Refusjon sykepenger	718		
	Sum kap 4500	3 753	1 146	588

Post 02 Salg av personalhåndboka

Posten omfatter forventede inntekter i forbindelse med salg av Statens personalhåndbok, personal-

meldinger og hovedtariffavtaler til abonnenter i og utenfor det statlige tariffområde, samt salg av tilsvarende elektroniske utgaver.

Kap. 1502 Tilskudd til kompetanseutvikling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	827		
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01</i>	23 331		
	Sum kap 1502	24 158		

Allmenn omtale

Staten og tjenestemannsorganisasjonenes hovedsammenslutninger/Norsk Lærerlag avsatte ved lønnsoppgjøret i 2000, som en del av hovedtariffavtalen, 37 mill. kroner til kompetanseutvikling, jf. St.prp. nr. 74 (1999-2000).

Midlene skal komme til bruk i tariffperioden 01.05.2000 til 30.04.2002. De skal anvendes for å stimulere til økt satsning på kompetanseutvikling, basert på virksomhetenes behov. Satsingen skal primært omfatte tiltak som bidrar til effektivisering og tjenesteutvikling, økt inntak av lærlinger og utvikling og iverksetting av kompetansereformen. Den skal også omfatte tiltak for å nyttiggjøre og utvikle seniormedarbeidernes kompetanse i virksomheten for å stimulere til at de står lengre i arbeidslivet. Satsningen skal videre føre til bedre nyttiggjøring og utvikling av kvinners kompetanse, samt omfatte omstillings- og kompetansetil-

tak i virksomheter som står overfor omstillinger som medfører betydelige personellmessige endringer og stimulere til økt rekruttering og utvikling av personer med innvandrerbakgrunn.

Midlene fordeles i følge regler fastsatt av departementet i samråd med tjenestemennenes organisasjoner. Det utarbeides regelmessige rapporter som redegjør for bruken av midlene.

Det vises for øvrig til omtalen av kompetanse-tiltak i staten under kapitlene 1500, 1503 og 1520.

Rapport

Midlene fordeles bl.a. etter bekjentgjøring gjennom Personalmeldinger. Størsteparten er fordelt av Statskonsult til kompetanseutviklingsprosjekter i statlige virksomheter. Støtten er innvilget etter søknad og kontakt med fagdepartementene, og basert på at virksomhetene selv delfinansierer prosjektene.

Kap. 1503 Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
70	Tilskudd	148 068	151 111	151 111
	Sum kap 1503	148 068	151 111	151 111

Allmenn omtale

Staten og organisasjonene har inngått en avtale om at staten skal bevilge tilskudd til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklings tiltak. Avtalen er opprettet etter mønster av

tilsvarende avtale mellom LO og NHO. Ifølge avtalens formål skal midlene nyttes til støtte til organisasjonenes opplæring av tillitsvalgte i staten og skoleverket. Det gjelder opplæring i bl.a. organisasjons- og tillitsvalgtarbeid, miljø- og vernearbeid, sykefravær, medbestemmelse, personalpoli-

tiske spørsmål, omstilling, effektivisering og samfunnsøkonomi med mer. Organisasjonene utarbeider årlige rapporter hvor det redegjøres for bruken av midlene.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 86 (2000-2001) ble det bevilget 8,7 mill. kroner da tilskuddet til avsetningen for 2001 skal beregnes på grunnlag av lønnsmassen i det statlige tariffområdet pr. 01.10.2000. Beløpet skulle vært videreført for 2002. Departementet vil komme tilbake til saken i Revidert Nasjonalbudsjett 2002.

Under kapitlet bevilges de midler som staten skal bidra med til tjenestemannsorganisasjonene.

I henhold til gjeldende tariffavtale er proSENTSATSEN fastsatt til 0,24 pst. av årlig utbetalt lønn etter hovedregulativet (A-tabell). Forslaget for 2001 er beregnet på grunnlag av årsverk og lønnsmasse pr. 01.10.2000. Dette blir korrigert når lønns- og sysselsettingsstatistikken for staten og skoleverket pr. 01.10.2001 foreligger våren 2002.

Arbeidstakerne bidrar til finansieringen ved at alle trekkes 169 kroner i bruttolønn etter A-tabellen pr. år.

I tariffavtalen er staten forpliktet til å følge opp avtalen med tilsvarende opplærings- og informasjonstiltak.

Kap. 1504 Innskutte midler til lokale forhandlinger i skoleverket

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
60	Tilskudd til preliminnære forhandlinger til kommune og fylkeskommune	13 000		
	Sum kap 1504	13 000		

Rapport

I Hovedtariffavtalen i staten for perioden 01.05.2000–30.04.2002 er det tatt inn en hjemmel i pkt. 2.3.3.3 b) som gir staten muligheter til å skyte til midler til de lokale forhandlingene for skolever-

ket. I Innst.S. nr. 332 (2000-2001) ble det bevilget 10 mill. kroner som statens tilskudd til preliminnære forhandlinger i skoleverket. Midlene er fordelt på kommuner og fylkeskommuner pr. 01.10.2001.

Kap. 1507 Datatilsynet, jf. kap. 4507

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter		18 413	17 357
	Sum kap 1507		18 413	17 357

Allmenn omtale

Datatilsynet er et statlig organ for kontroll og tilsyn med både offentlige og private virksomheters behandling av personopplysninger. Tilsynet skal også gi råd og informasjon vedrørende personopplysningsspørsmål, og står sentralt i forhold til forvaltningen av lov om behandling av personopplysninger (Personopplysningsloven) av 14. april 2000. Loven skal bidra til at personopplysninger blir behandlet i samsvar med grunnleggende per-

sonvern hensyn, herunder behovet for personlig integritet, privatlivets fred og tilstrekkelig kvalitet på personopplysningene.

Effektiviseringspotensialet ved målrettet bruk av IT ved organisering og oppgaveløsning innen både det private og det offentlige utfordrer stadig personvernet. Ønsket om tilgang til og tilbud om elektronisk informasjon og tjenester øker kraftig, og utviklingen av de teknologiske nyvinningene går så raskt at det ofte ikke er tid til å utrede personverntruslene før tiltakene er gjennomført.

Evne til fornyelse og omstilling skal prege så vel privat som offentlig sektor, og unødige hindringer for fornyelsesarbeidet i det offentlige skal fjernes. I dette arbeidet er det viktig at personvern tidlig settes på dagsorden slik at behandling av personopplysninger skjer i overensstemmelse med loven. Datatilsynet må i stor grad delta aktivt, både som rådgiver og som godkjenningmyndighet i de tilfellene hvor det behandles sensitive opplysninger.

I tråd med personopplysningslovens pgf. 43 er det i 2001 opprettet en Personvernemnd som skal behandle klager på Datatilsynets avgjørelser. Personvernemnda er et uavhengig forvaltningsorgan administrativt underlagt Kongen og departementet, og finansieres over kap. 1500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Rapport

Rapport fremkommer i Datatilsynets årsmelding for 2000, jf. St.meld. nr. 53 (2000-2001). År 2000 var det siste året personregisterloven gjaldt som den generelle personvernlovgivningen i Norge. Forholdet i overgangsperioden mellom de to lovene er regulert av overgangsregler i personopplysningsloven. Det har i 2000 blitt arbeidet med tilrettelegging av overgangen til ny lov, bl.a. utvikling av meldesystemet. Bl.a. er det i 2000 utstedt totalt 421 virksomhetskonsesjoner og 2 150 konsesjoner til å opprette personregistre.

Under henvisning til at rapport for 2000 er forelagt Stortinget i St.meld. nr. 53 (2000-2001), omhandler rapporten nedenfor status for første halvår i 2001.

Saksbehandling

I løpet av 2001 er det gitt konsesjoner for behandling av personopplysninger til telesektoren, forsikringsbransjen og bank- og finansinstitusjoner. Disse aktørene behandler store mengder personopplysninger som er godt egnet til å kartlegge privatpersoners vaner og preferanser.

En av intensjonene med innføringen av meldesystemet i personopplysningsloven var at Datatilsynets arbeid i hovedsak skulle endres fra å drive med forhåndskontroll, konsesjonsbehandling, til etterkontroll på grunnlag av innkomne meldinger. Omfanget av konsesjonssakene er imidlertid fortsatt omfattende og opptar en stor del av saksbehandlingsressursene. Sakene er ofte komplekse og krever både juridiske og teknologiske vurderinger.

Ønsket om å bruke internett for å tilby ulike tjenester er sterkt økende, også blant virksomheter som behandler sensitive opplysninger. For Datatilsynet har dette medført oppgaver i form av veiledning, rådgiving og saksbehandling av konkrete søknader.

I løpet av 2001 er det blitt sett nærmere på bruk av personvernombud i ulike sektorer. Arbeidet vil prioriteres også i 2002. Det er videre innledet et samarbeid med en interesseorganisasjon om utvikling av bransjevise adferdsnormer.

Datatilsynet har søkt å opprettholde saksbehandlingstid på seks uker i gjennomsnitt. Kompliserte saker overstiger gjennomsnittstiden, mens enklere saker behandles innen seks uker.

Tilsynsvirksomheten

Datatilsynet skal i større grad legge om virksomheten til å drive omfattende kontroller av ulike behandlinger av personopplysninger. I 2001 ble rutineene for dette arbeidet videreutviklet, og Datatilsynet vil i tiden fremover flytte ressurser til tilsynsvirksomheten. Flere kontroller vil være omfattende og ressurskrevende, og kreve både teknologisk og juridisk innsikt.

Internasjonalt samarbeid

Personopplysningsloven bygger på et EU direktiv. Det er viktig for Datatilsynet å delta i internasjonale fora for å få innblikk i ulik praktisering av lovverkene, og å sikre mest mulig ensartet praksis bl.a. innenfor EØS-området. Av det internasjonale samarbeidet nevnes her spesielt at Datatilsynet deltar på møtene i Joint Supervisory Authority, som er det felles tilsynsorganet for Schengen informasjonssystem. I tillegg har tilsynet spilt en aktiv rolle i forhold til inngåelsen av en eventuell samarbeidsavtale med Europol, hvor Datatilsynet har uttrykt ønske om en nært samarbeid med Europolis tilsynsorgan, Joint Supervisory Body. Det internasjonale samarbeidet har vært høyt prioritert i 2001.

Samarbeid med andre offentlige etater

Det har blitt utviklet gode samarbeidsformer med ulike instanser på felles saksområder. Dette har resultert i utarbeidelse av veiledninger og felles tilsyn i aktuelle næringer. Datatilsynet er for eksempel tillagt tilsynsmyndighet sammen med Helsetilsynet i forbindelse med den nye helseregisterloven.

Informasjonsvirksomhet

Iverksettelsen av personopplysningsloven har gitt nye oppgaver og utfordringer for Datatilsynets informasjonsvirksomhet, herunder bl.a. veiledning, rådgivning, strategiarbeid, teknisk utvikling og implementering. I tillegg kommer det rene informasjonsarbeidet som søker å sikre at alle brukergrupper, både plikt- og rettighetshavere, er inneforstått med lovens innhold.

Resultatmål

Datatilsynet skal i 2002 ivareta og styrke personvernet i hovedsak gjennom å utføre oppgavene beskrevet i personopplysningsloven pgf. 42. Dette innebærer bl.a.:

- Kontroll med at lover og forskrifter som gjelder for behandling av personopplysninger overholdes.

- Saker skal behandles med gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 6 uker.
- Å skape oppmerksomhet og bevissthet rundt temaet personvern bl.a. ved hjelp av informasjon, rådgivning og veiledning.
- Oppfølging av regelverket innenfor personvernområdet i forhold til behov for eventuelle endringer.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter**

Datatilsynet hadde pr. 01.03.2001 26 årsverk. Bevilgningen dekker løpende lønns- og driftsutgifter, samt utgifter til informasjonsvirksomhet. Posten er redusert i forbindelse med at midler til Personvernemnda er overført til kap. 1500.

Kap. 4507 Datatilsynet, jf. kap. 1507

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Kursinntekter m.m.		993	1 023
	Sum kap 4507		993	1 023

Post 01 Kursinntekter m.m.

Inntekter fra kurs føres på posten og skal dekke utgifter under kap. 1507 post 01 til gjennomføring av kurs mv.

Programkategori 01.10 Fylkesmannsembetene

Utgifter under programkategori 01.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510	531 946	762 729	729 258	-4,4
	Sum kategori 01.10	531 946	762 729	729 258	-4,4

Inntekter under programkategori 01.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
4510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510	195 002	40 000		-100,0
	Sum kategori 01.10	195 002	40 000		-100,0

Fylkesmannens rolle i forvaltningen

Fylkesmannen er statens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer følges opp. Fylkesmannen utøver sektormyndighet innenfor landbruk, miljøvern, samfunnssikkerhet og beredskap. Fylkesmannen utfører oppgaver i tilknytning til barnevern, barnehager, sosial- og omsorgstjenesten og har lovpålagt førsteinstans vedtaksmyndighet innen en rekke fagfelt. Oppgavene er knyttet til iverksetting av sektorpolitikk gjennom kommuneforvaltningen på bakgrunn av mål- og resultatoppfølging fra fagdepartementene. Fylkesmannens viktigste rettssikkerhetsoppgaver er tilsyn med deler av kommunenes og fylkeskommunenes tjenesteproduksjon og utøvelse av forvaltningsmyndighet overfor og klagesaksbehandling av kommunale og fylkeskommunale vedtak i førsteinstans. Fylkesmannen har videre et særlig ansvar for å samordne statens samlede virksomhet i fylket, slik at viktige helhetshensyn i

den nasjonale politikken kan ivaretas. Som samordningsmyndighet skal fylkesmannen særlig bidra til konsistent formidling av statlige forventninger og styringssignaler overfor kommunene.

Stortinget sluttet våren 2001 seg til forslaget i St.meld. nr. 31 (2000-2001) om at ansvaret for miljø- og landbruksoppgavene på regionalt nivå, med unntak av klagebehandling og lovlighetskontroll, overføres fra fylkesmannsembetene til fylkeskommunene. Stortinget sluttet seg også til forslaget om å integrere fylkeslegene og statens utdanningskontor i fylkesmannsembetene. Samtidig skal fylkesmannens rolle som rettssikkerhetsinstans overfor innbyggerne og som samordner overfor kommunesektoren tydeliggjøres og videreutvikles. Omorganiseringen skal gjennomføres innen 01.01.2003. Departementene vil i arbeidet med å overføre oppgaver til/fra fylkesmannsembetene legge stor vekt på å etablere en tett kontakt og nært samarbeid med hhv. fylkesmannsembetene, fylkeslegene, statens utdanningskontor og fylkeskommunene.

Utviklingen i fylkesmannsembetene

Norge har 18 fylkesmannsembeter med til sammen 1735 årsverk. Med utgangspunkt i omstillingsprogrammet for fylkesmannsembetene 1998-2000 er det de siste årene gjennomført endringer i den interne organiseringen og tiltak for å effektivisere oppgaveløsningen. I tillegg ble det i perioden 1998-1999 fra departementenes side foretatt en helhetlig gjennomgang av fylkesmennenes oppgaveportefølje med sikte på å effektivisere arbeidsrutinene og redusere omfanget av arbeidsoppgavene. Dette ble fulgt opp i 2000 med sammenslåingen av de tre tidligere budsjettkapitlene til ett for å øke fylkesmannens mulighet til helhetlig disponering av tildelte budsjettmidler.

Saksbehandlingstiden i embetene

Riksrevisjonen har i en rapport om klagesaksbehandlingen i tre av fylkesmannsembetene vist til at saksbehandlingstiden er lang, og at liggetiden for saker må reduseres. Samtidig gir flere embeter uttrykk for at de av ressursmessige årsaker har vansker med å etterleve de lovpålagte kravene.

Det er viktig for Regjeringen at saksbehandlingstiden i fylkesmannsembetene så langt mulig ikke overstiger tre måneder. Det er likeledes viktig at fylkesmannen utfører de lovpålagte tilsynsoppgavene etter gjeldende forutsetninger.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet tar fra og med 2002 sikte på å gjennomføre en systematisk sammenligning av fylkesmannsembetene, blant annet for å avdekke hvordan og hvorfor saksbehandlingstid varierer mellom embetene.

Fornyelsestiltak i regi av fylkesmannsembetene

Fylkesmannsembetene er engasjert i flere fornyelsesprosjekter innen statlig forvaltning:

Tilsynsprosjektet

For å redusere den samlede ressursbruken og målrette tilsynet overfor kommunene best mulig, skal fylkesmannens og øvrige regionale myndigheters tilsyn samordnes bedre. Den kommende integreringen av utdanningskontorene og fylkeslegene i fylkesmannsembetene vil legge til rette for en slik samordning. I tillegg til konkrete samordningstiltak som fylkesmannen tar initiativ til i hvert enkelt fylke, skal departementer og direktorater på sentralt nivå innlede et samarbeid med sikte på å komme fram til større grad av felles til-

tak med hensyn til delegering, metodikk, gjennomføring og reaksjonsmåter i det kommunerettede tilsynet.

Rettsikkerhetsprosjektet

Prosjektet «Fylkesmannen som rettsikkerhetsinstans» setter søkelys på fylkesmannens rettsikkerhetsoppgaver i forholdet mellom borgerne og kommuneforvaltningen. Arbeidet tar sikte på å skaffe oversikt over oppgavens innhold og karakter, undersøke hvordan fylkesmennene utfører oppgavene, og å utvikle felles mål og strategier for fylkesmennenes rettsikkerhetsarbeid framover. Dokumentasjonen fra prosjektet bør være et grunnlag for videreutvikling og forbedring av rutiner og saksbehandling i fylkesmannsembetene, og for arbeidet med regelforenklingsprosjektet i departementene.

Delegering av oppgaver og myndighet til kommunene

Som oppfølging av Regjeringens program for fornyelse av offentlig sektor har Miljøverndepartementet satt i gang en kommunerettet satsing der formålet er å legge myndighet og praktisk forvaltning nærmest brukerne med mindre det er særlige grunner for at en oppgave må ligge på statlig nivå. Med utgangspunkt i erfaringer fra arbeidet med Lokal Agenda (LA) 21 i kommunene og MIK (miljøvern i kommunene) -reformen er det satt i gang en gjennomgang av de enkelte resultatområder med hensyn til framtidig ansvars- og myndighetsfordeling mellom stat og kommune. Et viktig grunnlag er dessuten kommunenes egne ønsker om lokale virkemidler og kompetanse. Det er etablert en arbeidsgruppe mellom Kommunenes sentralforbund, Miljøverndepartementet, representanter for kommunesektoren og fylkeskommunene og Kommunal- og regionaldepartementet for å utarbeide et utkast til fellesdokument mellom Regjeringen og Kommunenes Sentralforbund på miljøvernområdet.

Landbruksdepartementet vektlegger arbeidet med å øke kommunenes handlingsrom bl.a. for å legge til rette for mest mulig nærhet mellom forvaltning og ulike brukergrupper. Kommunene skal på det landbrukspolitiske området stimuleres til å sikre lokal forankring, forståelse og aksept for viktige landbrukspolitiske oppgaver og sentrale vurderinger. Departementet vil sette i gang et kommunerettet arbeid som har som mål å øke det kommunale handlingsrommet, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002) Landbruksdepartementet.

Reformarbeidet i regional statsforvaltning de seinere tiår, har i stor grad vært kjennetegnet av en gradvis utvikling av fylkesmannsembetet som det sentrale bindeleddet mellom kommunesektoren og sentrale myndigheter. Stortinget har tidligere gitt sin prinsipielle tilslutning til at statlige regionale enheter med viktige styrings- og oppfølgingsansvar overfor kommunesektoren, som hovedprinsipp skal knyttes til fylkesmannsembetene.

Fornyelsesprogrammet

Regjeringen ønsker gjennom Fornyelsesprogrammet en gjennomgang hvor målet er:

- Bedre organisering av regional statsforvaltning.
- Styrket samordning innen regional statlig virksomhet.
- Videreutvikling av fylkesmannens rolle som rettssikkerhetsinstans.
- Økt effektivisering av virksomhetene.
- Økt vektlegging av dialog med kommunene.

Også fylkesmannsembetene skal bidra til å fremme aktiv statlig medvirkning i Regjeringens fornyelsesprogram, som blant annet vektlegger økt handlefrihet for kommunene i oppgaveløsningen og redusert statlig styring og rapportering.

Fylkesmannsembetenes hovedinnsatsområder

Fylkesmannen som rettssikkerhetsinstans

Alle fagdepartementene har delegert rettssikkerhetsoppgaver til fylkesmannen. Disse oppgavene er sammensatte og dekker forvaltningsområder og velferdsordninger av stor viktighet for innbyggere og næringsliv. Fylkesmannen skal på regionalt nivå sørge for at innbyggerne mottar de tjenester og behandles på den måten som de etter loven har krav på, og at kommuner overholder lover og regelverk.

Embetene er klageinstans for kommunale enkeltvedtak etter store deler av særlovgivningen, og fatter også vedtak i første instans. Videre har fylkesmannen godkjenningssoppgaver på flere områder. Dette er saker som angår enkeltpersoner direkte. Fylkesmannen skal gjennom sin oppgaveløsning trygge enkeltpersoners rettsstilling, både gjennom effektiv og grundig behandling av enkeltsaker innen rimelige tidsfrister, og gjennom informasjon til publikum om hjelpe- og rettighetsordningene.

En annen viktig rettssikkerhetsoppgave er tilsyn og kontroll med en rekke ulike tjenester som ytes av kommunene. Regjeringen vil prioritere saker som retter seg mot enkeltpersoner direkte, særlig dem som befinner seg i en vanskelig livssituasjon. Det betyr blant annet tilsyn med barneverninstitusjonene.

Fylkesmannen bidrar gjennom veiledning og rådgivning til å sikre at den kommunale saksbehandlingen tar hensyn til den enkeltes krav på informasjon og likebehandling, og at den er i overensstemmelse med god forvaltningsskikk. Veiledning forebygger også uriktige avgjørelser og bidrar til økt rettssikkerhet for enkeltpersoner.

Kommunerettet virksomhet – samordning og veiledning

Statlige etater skal være mest mulig samordnet i sin kommunerettede virksomhet. Behovet for nasjonal styring skal balanseres mot mål om større lokalpolitisk handlingsrom og frigjøring av ressurser til kommunal tjenesteproduksjon.

For å effektivisere ressursbruken og redusere summen av statlig styring overfor kommunene, skal fylkesmannen arbeide for å samordne det statlige tilsynet i fylket.

Fylkesmannen har ansvar for at politikkformidling, kontroll og tilsyn fra ulike deler av regional statsforvaltning til kommunene skjer mest mulig samordnet. Fylkesmannen skal både informere om plikter og om hvilken frihet kommunene har ved iverksetting av statlig politikk. Fylkesmannen skal bidra med sin kompetanse i forhold til kommunene og tilrettelegge for erfaringsutveksling og interkommunal samordning.

Velferd og personrettet tjenesteyting

Fylkesmannen skal formidle og være med på å iverksette Regjeringens sosialpolitiske mål om å trygge et menneskeverdig liv uavhengig av livsfase og den enkeltes forutsetninger.

I tillegg til de lovbestemte oppgavene skal fylkesmannen medvirke til bedring av kapasiteten og kvaliteten i pleie- og omsorgstjenestene, styrking av sosialtjenesten, rekruttering og kvalifisering av personell i tjenestene, og rehabilitering og oppfølging av enslige forsørgere. Fylkesmannen har også en viktig rolle i å sikre at satsingen på eldreomsorg blir gjennomført.

Mange brukere har sammensatte behov for tjenester. Fylkesmannen skal bidra til at kommunens tjenesteapparat samarbeider i planleggingen av tilbudet til de ulike målgruppene, og gjen-

nom koordinering med andre regionale aktører bidra til at kommunene får til en samordning av tiltak og ressursbruk.

Fylkesmennene har, i nært samarbeid med fylkesleger og statens utdanningskontorer et klart ansvar for koordineringen av den statlige politikken på oppvekstområdet. Helsestasjon, barnehage, skole, familie og fritid er viktige faktorer som har betydning for barn og unges oppvekstvilkår. For å ivareta dem som blir utsatt for omsorgssvikt, er det viktig med et godt fungerende barnevern. Tverrsektorielt samarbeid og samordning over etats- og profesjonsgrenser, og helhetlig tenkning i forhold til barn og unges vilkår, er en forutsetning for å få til gode og varige løsninger for barn og unge lokalt.

Fylkeskommuner og kommuner har en aktivitetsplikt etter likestillingsloven og skal integrere likestilling i alle relevante saksområder og i politikkutforming. Fylkesmannen har i denne sammenheng en pådriverrolle for å gjennomføre regjeringens likestillingspolitikk.

Regional planlegging og arealpolitikk

Fylkesmannen har hovedansvaret for å samordne statens interesser ved utarbeiding, behandling og oppfølging av fylkesplanen.

Fylkesmannen skal ta initiativet til å samordne arbeidet i de øvrige regionale statsetater slik at kommuner og fylkeskommuner får et mest mulig helhetlig bilde av statens forventninger og krav i planleggingen.

Fylkesmannen skal bidra til at det utarbeides regionale planer for areal og transport som inneholder en helhetlig virkemiddelstrategi, og at verneplanarbeidet integreres i arealplanleggingen.

Fylkesmannen har ansvar for at nasjonal arealpolitikk formidles og ivaretas, og skal bidra til samordning av statlige interesser i planbehandlingen av kommunale arealplaner. I samarbeid med fylkeskommunene skal fylkesmannen veilede om riktig forståelse av regelverk og planoppfølging, og om nødvendig følge opp enkeltsaker.

Fylkesmannen har et selvstendig ansvar for å verne om jordsmonnet som en del av den nasjonale miljøvernpolitikken. Fylkesmannen skal se til at hensyn til biologisk mangfold og det biologiske ressursgrunnlaget er godt dokumentert og at det legges til grunn i sektor- og arealplaner etter plan- og bygningsloven.

Fylkesmannen har en viktig rolle både i innhenting av ulike typer data/dokumentasjon og i formidling av kunnskap om utvikling i naturtilstand og arealbruk. Fylkesmannen skal bidra

aktivt til en felles geodataforvaltning og kompetanseheving i bruken av geografisk informasjon. Fylkesmennene skal gjennom veiledning, dialog og som høringsinstans se til at det gjøres risiko- og sårbarhetsvurderinger i all planlegging etter plan- og bygningsloven.

Nærings- og regionalutvikling

Fylkesmannen skal være pådriver for ny og lønnsom verdiskaping.

Fylkesmannen samarbeider med fylkeskommunen for at regionale statsetater skal delta i arbeidet med å lage regionale utviklingsprogram, herunder kartlegging av utfordringer og gjennomføring av tiltak som fremmer næringsutvikling. Målet er å fremme partnerskap mellom privat og offentlig sektor, ulike forvaltningsnivåer og sektorer. Det skal også utvikles samarbeidsavtaler om hvordan ressursene fra de ulike aktørene bør brukes, og hvordan gjennomføringen av tiltakene bør skje.

Fylkesmannen er en viktig aktør innen næringsutvikling med egne virkemidler til miljø- og skogformål over Landbrukets utviklingsfond og statsbudsjettet, samt til driftsplanprosjekter og fisk- og vilttiltak. Fylkesmannen er en viktig initiativtaker og pådriver for ny og lønnsom verdiskaping gjennom bygdeutviklingsmidlene til utredning og tilrettelegging, og skal være en viktig premissleverandør og samarbeidspartner for Statens nærings- og distriktsutviklingsfond. Fylkesmannen skal ivareta utviklingsoppgaver i landbruket og bidra i arbeidet med strategisk næringsplan og fylkesdelsplan. Fylkesmannen skal bidra til å opprettholde næringer og arbeidsplasser i distriktene. Jord- og skogbruk, et variert kulturlandskap og et rikt og variert biologisk mangfold er viktige forutsetninger for å utvikle distriktene, opprettholde bosettingen og gi grunnlag for lokal og regional næringsutvikling. Fylkesmannen skal være et kompetanseorgan innen landbruks- og miljøvernområdet, og bidra med støttefunksjoner overfor kommunene.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen skal gjennom veiledning og tilsyn sikre at det tas hensyn til samfunnssikkerhet og beredskap i all kommunal planlegging. Målsettingen er å bidra til kommunenes arbeid med å utvikle robuste lokalsamfunn, blant annet ved å gjennomføre risiko og sårbarhetsanalyser, lage kriseplaner og avsette tid og ressurser til nødvendige skadeforbyggende tiltak, bl.a. innen arealforvaltningen.

Fylkesmannen skal i dette arbeidet legge vekt på de prosesser og rutiner kommunene etablerer for å sikre kontinuitet og kvalitet i arbeidet med å ivareta sikkerhet og beredskap i lokalsamfunnet. Fylkesmannen skal være en pådriver overfor andre regionale etater, spesielt fylkeskommunen, slik at disse integrerer samfunnssikkerhet og beredskap som en naturlig del av sitt arbeidsområde. Fylkesmannen skal være forberedt på å ivareta sitt samordningsansvar ved kriser og katastrofer i fredstid, jf. kg1.res. 12.12.1997.

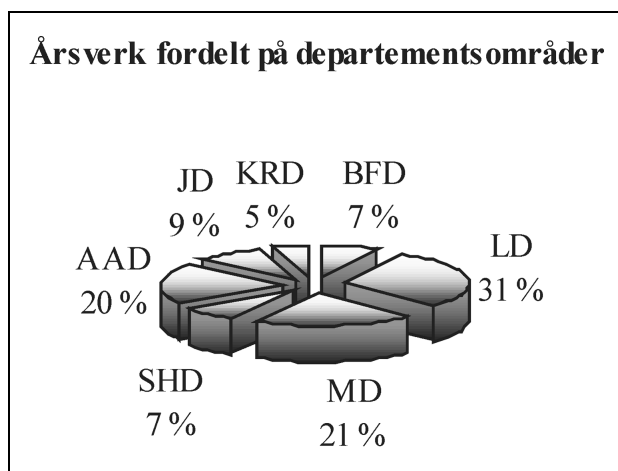
Fylkesmennene skal samordne og føre tilsyn med planlegging og gjennomføring av sivilforsvarstiltak, og ivareta samarbeidet innenfor totalforsvaret.

Fylkesmannen samordner behandlingen av beredskapsspørsmål innen miljø-, landbruk-, helse- og sosialsektorene slik at det blir enklere for kommunene å se sammenhengen mellom områdene.

De enkelte fagdepartementers styringsansvar for fylkesmannsembetene

Fylkesmannsembetene er administrativt underlagt Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Dette innebærer at departementet har ansvaret for drift, personal og infrastruktur i embetene.

De enkelte fagdepartementene har direkte faglig instruksjonsmyndighet overfor fylkesmannen innenfor vedkommende departements saksområde. På miljøvernområdet er den faglige instruksjonsmyndigheten delegert til Direktorat for naturforvaltning og Statens forurensningstilsyn.

Figur 7.1 Ressursfordelingen innenfor de ulike departementsområdene 2001.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har det administrative overordnede ansvar for fylkesmannsembetene, herunder utvikling av styrings-systemer og samordning i forhold til øvrige departementene. Departementet har dessuten ansvar for å bidra til en helhetlig utforming av statsforvaltningen i form av politisk styrbarhet og effektiv ressursutnyttelse samt ivareta brukernes behov. Dette gjelder også den regionale statsforvaltningen.

Barne- og familiedepartementet

Fylkesmannen er Barne- og familiedepartementets viktigste samarbeidspartner for oppfølging av nasjonale målsettinger innen barne- og familiepolitikken regionalt og iverksettelse av sektorpolitikken gjennom kommunene på følgende fagområder: barnehager, familierett (barne- og ekteskapsloven), krisetiltak, familievern, barnevern, gjeldsrådgivning og åpningstidslov.

Barne- og familiedepartementet vil i 2002 overføre arbeidet med å fordele midler til krisetiltak til fylkesmennene og saksbehandlingen av klager over fylkesmennenes vedtak i saker etter ekteskapsloven til Statens ungdoms- og adopsjonskontor (SUAK), jf. omtale i Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjon.

Utover de rent lovpålagte oppgaver er fylkesmannens arbeid på departementets fagområder i hovedsak knyttet til:

- Utbygging og utvikling av barnehager, herunder bidra til at dette følges opp i kommuneplanleggingen.
- Støtteaktiviteter bl.a. gjennom kurs og opplysningsvirksomhet til barneverntiltak/-tjenester i kommunene som f. eks. tilsynsførerordningen for fosterhjemmene.
- Foreldreveiledning, herunder også i flyktninge- og asylmottak og fedregrupper.
- Rollen som regional tilsynsmyndighet, særlig prioritet har tilsyn overfor barneverninstitusjoner og kommunenes forvaltning av barnevernet. Fylkesmannens tilsynskompetanse på barnehageområdet er viktig for å sikre en enhetlig og lik forvaltning av barnehagelovens bestemmelser i kommunene. Samtidig bidrar fylkesmannens veiledning og tilsyn til å sikre likebehandling av private og kommunale barnehager.
- Bosetting av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger i kommunene.
- Klagebehandling av kommunale vedtak.

- Forvaltning av enkelte tilskuddsordninger bl.a. til barnehager og krisetiltak.
- Generelle råd- og veiledningsoppgaver overfor kommunesektoren, særlig mht. barnevernet og barnehagesektoren.

Justisdepartementet

Fylkesmannen har en viktig rettssikkerhetsfunksjon og ivaretar både tilsyns- og rettshjelpsoppgaver innenfor departementets fagområder.

Fylkesmannen har:

- Tilsyns- og kontrolloppgaver i forhold til stiftelser, vergemål og overformynderiene og konflikttrådene.
- Rettshjelpsoppgaver som omfatter vedtak overfor enkeltmennesker etter rettshjelpsloven, voldsoffererstatningsloven, navneloven og tomtfesteloven, jf. St.prp. nr. 1 Justis- og politidepartementet Kategori 06.70 Erstatninger, tilskudd mv.

Fylkesmannen har en viktig funksjon i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap på regionalt nivå (jf kgl.res. 12.12.1997). Fylkesmannen har et samordningsansvar for krisehåndtering og spiller en sentral rolle i å veilede og motivere kommunene til å drive aktivt sikkerhets- og beredskapsarbeid.

Fylkesmannen:

- Er pådriver i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket.
- Fører tilsyn med kommunalt beredskapsarbeid.
- Arbeider for at samfunnssikkerhet og beredskap ivaretas i all samfunnsplanlegging.
- Arbeider for at Siviltforsvarets ressurser benyttes aktivt i forhold kommunerettet beredskapsarbeid.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

Fylkesmennene forvalter ansvaret for oppfølging av registrerings- godkjennings- og tilskuddsordningene som er opprettet i medhold av Lov om trdomssamfunn og ymist anna og Lov om livssynssamfunn. Som en følge av hvordan majoriteten av tros- og livssynssamfunn i Norge har valgt å registrere seg og hvor medlemmene er bosatt, utføres hoveddelen av arbeidsoppgavene ved Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Om lag ¾ av medlemmene er organisert i tros- eller livssynssamfunn som har sitt hovedsete her. Organiseringen av forvaltningsansvaret er til vurdering, jf. omtale

under kap. 210 post 70 i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon.

Kommunal- og regionaldepartementet

Fylkesmannen bidrar til ivaretagelse og utvikling av et levedyktig lokalt folkestyre samt tilstrekkelig økonomisk handlefrihet i kommunene. Fylkesmannen har også oppgaver knyttet til bolig- og bygningslovgivningen.

Fylkesmannen:

- Bidrar til samordning av statlig politikk overfor kommunene.
- Informerer og veileder kommunene etter kommune- og valglovgivningen, samt plan- og bygningsloven.
- Er klageorgan for kommunens vedtak innen blant annet bolig- og bygningslovgivningen.
- Utfører oppgaver i forbindelse med lovlighetskontroll, valg og kommunal inndeling.
- Utfører veiledning, kontroll og godkjenning av den kommunale økonomiforvaltning i samsvar med økonomibestemmelsene i kommuneloven.
- Samarbeider med Husbanken om å målbære Regjeringens politiske føringer om kommunenes boligpolitiske oppgaveløsning.
- Utfører oppgaver knyttet til statsborgerlovgivningen.

Landbruksdepartementet

Fylkesmannen skal ivareta de nasjonale målene i landbrukspolitikken og er ansvarlig for gjennomføringen av den nasjonale landbrukspolitikken på regionalt nivå. Fylkesmannen skal legge til rette for gode regionale løsninger og regionale tilpasninger.

Fylkesmannen:

- Skal veilede og føre tilsyn med kommunene som førstelinjemyndighet i saker etter jord- og skogbruk.
- Forvalter en rekke økonomiske og juridiske virkemidler.
- Er et utviklings- og kompetanseorgan for landbruksnæringen, og skal stimulere til samarbeid og fellestiltak.
- Har et ansvar for å samordne og skape samhandling overfor kommuner, fylkeskommuner, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og andre statlige aktører.
- Skal være pådriver i regional og kommunal planlegging og se til at de nasjonale mål bli ivarettatt, bla. er arbeidet med fylkes(dels)plan særlig viktig.

- Behandler enkeltsaker hovedsakelig etter jord-, skogbruks-, konsesjons- og odelsloven både som førsteinstans og som klageinstans.
- Skal ha kontakt med og ha nødvendig samarbeid med andre regionale myndigheter på landbruksområdet, f.eks. fylkesveterinærer, næringsmiddeltilsyn og landbrukstilsyn.
- Har et ansvar for å legge forholdene til rette for utvikling av ny næringsutviklingsvirksomhet i tilknytning til landbruksnæringen.

Miljøverndepartementet

Fylkesmannen har viktige oppgaver som naturforvalter og behandler av saker etter forurensningsloven, innhenter og viderefremidler av stedfestet informasjon og miljøinformasjon og som samordner og bidragsyter i arealplanleggingen. Oppgaveporteføljen stiller krav til fylkesmannen som myndighetsutøver, tilrettelegger, kompetanseorgan og samordner i forhold til kommuner og andre sektormyndigheter.

Fylkesmannen skal:

- Arbeide for å sikre de verdier som vurderes som viktigst for bevaring av livsmiljøet. Prioriterte felter er verneplanarbeid, forvaltning av laks – og innlandsfisk, rovviltforvaltning og arbeidet med trua og sårbare arter.
- Tilrettelegge for friluftsliv og sikre allmennhetens adgang til friluftsområder.
- Som konsesjonsmyndighet ha ansvaret for en rekke saker etter forurensningsloven; både overfor kommunale virksomheter (kommunalt avløp og avfall) og overfor næringslivet (havbruk, næringsmiddelindustri, overflatebehandling, skytebaner).
- Bidra til at miljøforvaltningens datagrunnlag blir fullstendig og landsdekkende, samt legge til rette for et godt og lett tilgjengelig beslutningsgrunnlag som kan bidra til å legge premisser tidlig i planprosessene. Arbeidet omfatter bl a vedlikehold og drift av geografiske informasjonssystemer (GIS). Fylkesmannen skal også være sentral medspiller i AREALIS-arbeidet og stimulere kommunene til å skaffe best mulige data.
- Innenfor arealplanleggingen gi bidrag i forhold til fylkesplanleggingen om bruk av arealer og naturressurser, samordne statens deltagelse i planbehandlingen av kommunale planer, foreta mekling der det foreligger innsigelse til planer, samt utføre klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven på en effektiv måte. Innsigelse skal fremmes til kommunale planer som er i strid med Rikspolitisk bestemmelse om mid-

- lertidig etableringsstopp for kjøpesentre eller fylkesplan. Fylkesmannen skal generelt bidra til at viktige nasjonale areal- og miljøvernmål blir ivarettatt i regional og kommunal planlegging.
- Prioritere viktige enkeltsaker der enkeltsaksbehandling er et viktig ledd i politikkkutformingen – spesielt i strandsonen.

Sosial- og helsedepartementet

Fylkesmannen har sentrale rettssikkerhetsfunksjoner både som tilsynsmyndighet og klageinstans etter sosialtjenesteloven gjennom:

- Veiledning og informasjon for å bidra til at det fattes rettsriktige og forsvarlige avgjørelser i kommunene.
- Tilsyn og klagebehandling for å bidra til kvalitetssikring av tjenestene som ytes av kommunene.

Fylkesmannen har gjennom ulike virkemidler en pådriverrolle overfor kommunene og fylkeskommunene når det gjelder nasjonale mål og prioriteringer på sosialpolitikkenes område gjennom:

- Informasjonsvirksomhet og kompetanseutvikling innenfor de aktuelle fagområdene som er prioritert.
- Å sikre gjennomføring av satsingen på eldreomsorg. Selv om handlingsplanperioden avsluttes i 2001, vil det bli viktige oppfølgingsoppgaver knyttet til gjennomføringen i 2002.
- I samarbeid med fylkeslegen å følge opp satsing på helse- og sosialpersonell.
- Å bidra til fylkeslegens arbeid med Opptrappingsplan for psykisk helse.
- Å drive med utviklingsarbeid rettet mot sosialtjenesten og rusmiddelområdet.
- Å administrere økonomiske overføringsordninger til kommunene.

Når det gjelder nærmere beskrivelse av fagområdene til Barne- og familiedepartementet, Justisdepartementet, Landbruksdepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og Sosial- og helsedepartementet vises det til omtalen av de respektive fagdepartementene i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Rapport 2000

Rapport for 2000 for Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet: Se de respektive fagproposisjonene.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Tilsyn har vært en viktig område for arbeidet med å samordne den regionale statlige aktiviteten overfor kommunene, og flere embeter har i 2000 iverksatt tiltak på dette området.

I tråd med Regjeringens målsetting om en åpen og brukerorientert forvaltning er serviceerklæringer utarbeidet eller under utarbeidelse i alle embeter. Flere embeter har i første omgang begrenset erklæringen til å gjelde deler av virksomheten. Behovet for å utvide erklæringen til å gjelde hele virksomheten vurderes i forbindelse med kommende evalueringer.

Rettsikkerhet er én av de overordnede utfordringene for embetene i årene fremover. Fylkesmannen skal arbeide for å styrke rettsikkerhetsaspektet i oppgaveløsningen, herunder iverksette tiltak for å redusere saksbehandlingstiden på prioriterte områder. De fleste av embetene har fulgt dette opp i rapportene ved å fremheve rettsikkerhetsarbeidet som et strategisk satsningsområde eller hovedinnsatsområde. Få embeter har imidlertid en helhetlig strategi for å få redusert saksbehandlingstiden, som for mange har vært uakseptabel lang i rapportperioden.

Barne- og familiedepartementet

Det overordnede målet på barnehagesektoren har i flere år vært å fullføre utbyggingen for å sikre at alle familier som ønsker det får et barnehagetilbud til sine barn. Fylkesmennene har en sentral rolle i dette med at de forvalter de statlige tilskuddsordningene til drift av barnehager og bistår kommunene i deres rolle som barnehagemyndighet. Dette gjelder også i forhold til utbygging og drift av barnehagesektoren. I 2000 forvaltet fylkesmennene også stimuleringsstilskudd for nye barnehageplasser som åpnet i 2000.

Ved behandling av St.meld. nr. 27 Barnehage til beste for barn og foreldre ga Stortinget sin tilslutning til en treårig satsing på kvalitetsutvikling i barnehagesektoren. Fylkesmennene har i samarbeid med Barne- og familiedepartementet brukt 2000 til å forberede satsingen. Det er etablert kommunenettverk i samtlige fylker og fylkesmennene har hatt møter med kommunene for å informere om mål og innhold. Ett av de viktigste innsatsområdene er tiltak rettet mot personalet i barnehagene. Fylkesmennene har derfor lagt vekt på utstrakt samarbeid med de pedagogiske høyskolene, de statlige utdanningskontorene og andre relevante regionale og lokale samarbeidspartnere.

Antallet barnefordelingssaker som bringes inn for fylkesmannen er betydelig høyere enn det antall saker hvor det blir fattet vedtak. Dette tilsier at ressursene som benyttes til dette saksområdet, og familierettsområdet for øvrig, er betydelig større enn det som gjenspeiles av antall vedtak som er fattet ved embetene. Rapporter fra embetene tyder på at dette er et område hvor arbeidsmengden øker, både i form av antall henvendelser og saksmengde.

De fleste fylkesmannsembetene oppfyller ikke lovens bestemmelser om antall tilsynsbesøk på barneverninstitusjonene. Måloppnåelsen viser store variasjoner mellom embetene. Den gjennomsnittlige måloppnåelsen for fylkesmennene for 2000 var på 81 pst. Måloppnåelsen begrunnes med en vanskelig resurssituasjon og kapasitetsproblemer. De fleste fylkesmenn har i 2000 også hatt en økning i antall tilsynsobjekter. Det er imidlertid viktig å understreke at alle tilsynsobjekter får tilsyn.

Fylkesmannens tilsynsvirksomhet er vesentlig for barn og unges rettsikkerhet. Utvikling av en mer systematisk og felles tilsynsmodell bør bidra til en mer enhetlig praksis overfor institusjonene, samtidig som dette kan bidra til å bedre den enkelte beboers rettsikkerhet, jf. også omtale av tilsynsprosjektet.

Justisdepartementet

Frem til ny stiftelseslov kan tre i kraft, er det et løpende samarbeid mellom fylkesmennene og enhetsregisteret ved Brønnøysundregistrene når det gjelder nyregistrering, omdanning og sletting av stiftelser.

Stortinget behandlet våren 2000 St.meld. nr. 25 om fri rettshjelp. I Innst.S. nr. 181 (1999-2000) sluttet Stortinget seg i det vesentligste til meldingens forslag. I forbindelse med merverdiavgiftsreformen besluttet Regjeringen å heve inntektsgrensene for å få fri rettshjelp fra dagens 150 000-170 000 kroner til 200 000-210 000 kroner med virkning fra 01.07.2001.

I 2000 behandlet fylkesmennene 1 877 søknader om voldsoffererstatning. Fylkesmannens vedtak kan påklages til Erstatningsnemda for voldsofre.

Fylkesmennene fører tilsyn med og fordeler midler til virksomheten i konfliktrådene.

Ved utgangen av 2000 hadde 86 pst. av kommunene gjennomført første generasjons risiko- og sårbarhetsanalyser, jf. rapporter fra fylkesmennene. Fylkesmennene har i fjor fulgt opp risiko-

og sårbarhetsanalysene ved bl.a. å motivere kommunene til å integrere sikkerhets- og beredskapsmessige hensyn i ordinære planprosesser. Det er bare noen få fylkesmenn som rapporterer at de har fremmet innsigelse på beredskapsmessig grunnlag i plansaker. Øvelser spesielt for toppledelsen i kommunene og fylkeskommunen, er gjennomført i de fleste fylkene. Dette har gitt en økt krisehåndteringskompetanse i fylkene.

Fylkesmannens samordningsfunksjon er fulgt opp i mange fylker ved bl.a. samarbeid med politimestrene. De fleste fylkesmenn har et oppdatert planverk og en øvet krisestab.

Gjennomføring av tilsyn i kommunen var et prioritert arbeidsområde i alle fylkene, og de fleste fylkesmenn gjennomførte tilsyn i ¼ av kommunene, noe som var målsetningen for 2000.

Avviklingen av rasjoneringsordningen for tekstiler og skotøy og avviklingen av leveranseoppdrag for proviant ble gjennomført i alle fylkene.

De fleste fylker har en plan for atomulykkesberedskap.

Kommunal- og regionaldepartementet

Fylkesmannsembetene behandler samtlige kommuners årsbudsjett. Få søknader om låneopptak eller kommunale garantier ble nektet godkjent i 2000.

Omtrent halvparten av fylkene har tatt i bruk forventingsbrev, oppgavebrev eller lignende. En del fylker har hatt dialogmøter med enkeltkommuner hvor helhetspresentasjon av statlig politikk står sentralt.

Enkelte kommuner har etter avtale med departementet medvirket i utredningsarbeid i forbindelse med spørsmål om kommunegrenser og interkommunalt samarbeid.

Fylkesmennene har lovlighetskontrollert 134 kommunale vedtak hvorav 34 er kontrollert etter eget initiativ. 33 avgjørelser ble erklært ulovlige. Antallet saker som kontrolleres etter kommunelovens pgf. 59, har vært relativt stabilt de siste årene. Siden 1998 har imidlertid antall vedtak som tas opp til kontroll etter fylkesmannens eget initiativ gått noe opp. Dette kan skyldes forhold knyttet til lokalvalget i 1999.

Saksmengden for fylkesmannsembetene innenfor plan- og bygningsloven har totalt sett gått noe opp fra 1999. Den prosentvise andel klager som ble tatt til følge er omtrent like stor. Fortsatt overskrider saksbehandlingstiden for klagesaker etter plan- og bygningsloven, oreigningsloven, lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder, lov om borettslag og eierseksjonsloven i mange tilfeller 3 måneder med gjennomsnittlig saksbehandlingstid på rundt 20 uker. Hovedtyngden av disse sakene ligger innenfor bygningsdelen av plan- og bygningsloven. Det er ikke nødvendigvis sammenheng mellom antall saker og saksbehandlingstiden, noe som kan skyldes at ressursituasjonen er ulik, i tillegg til at enkelte embeter kan være mer belastet med en del tyngre saker enn andre.

I embetene brukes mye tid på å svare på forespørsler og gi løpende informasjon. Dette er en integrert del av arbeidet i forbindelse med klagesaksbehandling og rettsikkerhet, og en viktig rolle å ivareta for embetene også i fremtiden.

Sosial- og helsedepartementet

Antall tilsyn varierer mellom embetene. Måloppnåelsen varierer fra 40 pst. til 100 pst. i forhold til forskriftens krav.

Embetene har behandlet 5 347 klagesaker etter lov om sosiale tjenester, om lag samme antall som i 1999. Saksbehandlingstiden varierer mellom embetene. Det har vært en viss økning i antall klagesaker der behandlingstiden er over 6 måneder.

Fylkesmennene har godkjent 313 vedtak fra kommunene etter lov om sosiale tjenester kap. 6A (bruk av tvang og makt overfor utviklingshemmede) mot 95 vedtak i 1999. Fylkesmennenes vurdering er at det fortsatt er underrapportering av tilfeller som omfattes av kapittel 6A fra en del kommuner.

Fylkesmannsembetene har sammen med fylkeslegene vært sentrale i tilrettelegging og gjennomføring av satsingen på eldreomsorg, handlingsplanen for psykisk helse og handlingsplanen for personell. Dette har bestått i veiledningsvirksomhet overfor kommunene, samt tilskuddsbehandling og utbetaling.

Kap. 1510 Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	346 856	732 439	729 258
21	Spesielle driftsutgifter	185 090	30 290	
	Sum kap 1510	531 946	762 729	729 258

Allmenn omtale

Fylkesmannen er statens representant i fylkene og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer følges opp. Fylkesmannens oppgaver er konsentrert om:

- Formidling av statlig politikk.
- Samordning av statlig virksomhet i fylket.
- Ivaretagelse av rettssikkerhetsfunksjoner.
- Samfunnsberedskap og krisekoordinering.
- Utøvelse av sektormyndighet.

Det vises ellers til omtale under programkategori 01.10.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under kap. 1510 skal dekke lønns- og driftsutgifter for Fylkesmannsembetene innenfor Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Justisdeparte-

mentet, Landbruksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kirke-, undervisnings- og forskningsdepartementet, Miljøverndepartementet og Sosial- og helsedepartementet ansvarsområder.

Ansvar for drift av Opplysningstjenesten i staten er overført til fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Fylkesmannen mottok i 2001 overføringer fra andre kapitler i statsbudsjettet som ble inntektsført under kap. 4510. Dette var knyttet til øremerkede overføringer fra andre departementer som dekket bestemte arbeidsoppgaver og refusjoner av utgifter til fellestjenester i statlige bygg der fylkesmannen samordner utgiftene. Da disse midlene allerede er budsjettert over de respektive departementers kapitler, foreslås denne posten satt lik null og det vil for 2002 bli benyttet belastnings- og posteringsfullmakter.

Kap. 4510 Fylkesmannsembetene, jf. kap. 1510

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Tilfeldige inntekter	183 141		
02	Ymse inntekter		9 710	
04	Oppdragsinntekter og refusjoner		30 290	
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	1 442		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	3 692		
17	Refusjon lærlinger	395		
18	Refusjon sykepenger	6 332		
	Sum kap 4510	195 002	40 000	

Post 01 Tilfeldige inntekter

Under post 01 inntektsføres midler i forbindelse med oppgaver fylkesmannen pålegges av andre departementer i løpet av budsjettåret. Det dreier seg dels om øremerkede overføringer fra andre departementer til dekning av bestemte arbeidsoppgaver, og dels om refusjoner av utgifter til feljestjenester i statlige bygg der fylkesmannen samordner utgiftene. Etaten får fortløpende overført midler til inndekning av disse utgiftene fra andre departementers budsjetter. Beløpene føres til utgift på kap. 1510 post 21.

Post 02 Ymse inntekter

Inntektene som føres under post 02 er knyttet til posteringsfullmakter, refusjon for lønn og drift av

oppdragsstillinger, samt refusjon av andre utgifter i forbindelse med oppdragsfinansierte prosjekter. De tilsvarende utgiftene budsjetteres over kap. 1510 post 21. Da disse midlene allerede er budsjettet over de respektive departementers kapitler, foreslås denne posten satt lik null, jf. omtale under kap. 1510 post 21.

Post 04 Oppdragsinntekter og refusjoner

Bevilgningen har vært knyttet til inntekter i forbindelse med prosjekter med ekstern finansiering, refusjoner m.m. De tilsvarende utgiftene har vært budsjettet over kap. 1510 post 21. Da disse midlene allerede er budsjettet over de respektive departementers kapitler, foreslås denne posten satt lik null, jf. omtale under kap. 1510 post 21.

Programkategori 01.20 Forvaltningspolitikk

Utgifter under programkategori 01.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1520	Statskonsult, jf. kap. 4520	120 717	79 402	119 633	50,7
1522	Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 4522	374 105	301 715	310 443	2,9
	Sum kategori 01.20	494 822	381 117	430 076	12,8

Inntekter under programkategori 01.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
4520	Statskonsult, jf. kap. 1520	28 551	28 789	30 253	5,1
4522	Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 1522	118 929	50 824	51 723	1,8
	Sum kategori 01.20	147 479	79 613	81 976	3,0

Allmenn omtale

Forvaltningspolitikk er omtalt under kap. 1500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet. For øvrig vises det også til omtale av program for fornyelse av offentlig sektor under del I.

Her gis omtale, rapportering og resultatmål for etatene Statskonsult og Statens forvaltningstjeneste. Videre er rapport for tidligere Statens informasjonstjeneste, tidligere kap. 1521, omtalt under kap. 1520 Statskonsult.

Kap. 1520 Statskonsult, jf. kap. 4520

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	100 676	79 402	98 386
21	Spesielle driftsutgifter	20 042		21 247
	Sum kap 1520	120 717	79 402	119 633

Allmenn omtale

Statskonsult er et direktorat for kommunikasjon, kompetanseutvikling, effektivisering og fornyelse i forvaltningen. Statskonsult utfører oppdrag for departementer og andre statlige virksomheter, og skal på eget initiativ også ta opp relevante forvaltnings- og informasjonspolitiske problemstillinger. Virksomheten er pr. i dag konsentrert om følgende områder:

- Kommunikasjonsutvikling.
- Styring og resultatorientering.
- Omstilling og organisasjonsformer.
- Informasjonsteknologi.
- Kompetanseutvikling.
- Internasjonalisering.
- Lederskapsutvikling.

Statskonsult bistår Arbeids- og administrasjonsdepartementet i å gjennomføre prioriterte tiltak. Statskonsult utarbeider analyser, evalueringer og skriftlige veiledninger samt driver rådgivende virksomhet for å utvikle forvaltningen. Statskonsult tilbyr i tillegg kompetanseutviklingstiltak som omfatter kurs, seminarer, konferanser, erfarings- og læringsnettverk, hospiteringsordninger og økonomiske støtteordninger.

01.07.2001 ble Statens informasjonstjeneste og Statskonsult slått sammen til ett direktorat. Formålet med sammenslåingen er å få et samlet og mer effektivt operativt organ for utvikling og iverksetting av forvaltnings- og informasjonspolitikken, samt å utnytte synergieffekter mellom forvaltningsutvikling og kommunikasjonsutvikling.

Rapport

Styring og resultatorientering

Arbeidet med styringssystemene i statlig sektor viser at de formelle systemene stort sett er på plass i forvaltningen, men at det er store utfordringer når det gjelder resultatmålinger og bruk av resultatindikatorer, analyser som vurderer sammenhengen mellom ressursbruk og resultater, rapportering og incitamentsstruktur. Det er på disse områdene stort samsvar mellom de funnene Statskonsult har gjort i sine prosjekter for de ulike departementene og det samarbeidet som har vært med Finansdepartementet om erfaringene med gjennomføringen av økonomireglementet.

Statskonsult har satt fokus på departementenes organisering og arbeidsmåter. På bakgrunn av endringer i oppgaver, endret bruk av IT og

kunnskapssamfunnets påvirkning, står departementene overfor nye utfordringer. Departementene må tilegne seg et større repertoar av arbeids- og organisasjonsformer, samtidig som den enkelte medarbeider gis større ansvar og lederrollen endrer karakter.

Bruk av markedslignende virkemidler og fristilling øker fortsatt. Økt kunnskap om bruk av juridiske og økonomiske virkemidler på liberaliserte sektorer har vært prioritert. I tillegg er det lagt stor vekt på opprydding i forskriftsverket, hvor hensikten er å få bedre struktur i regelverket. Det er opphevet ca. 300 forskrifter og departementene har utarbeidet ytterligere planer for å oppheve og slå sammen forskrifter.

Forvaltningen preges på mange områder av manglende samordning mellom sektorer. Særlig gjelder det i forhold til kommunesektoren. Samordning og samarbeid bør prioriteres høyere i departementene, samtidig som tydeliggjøring av ansvar er viktig.

Omstilling og organisasjonsformer

Statskonsult utarbeider årlig en oversikt over omstillingstiltak i forvaltningen. Endringsarbeidet i staten skjer i stor grad innenfor de enkelte sektorer og virksomheter. Dette gir løsninger som er godt tilpasset de lokale forholdene, men kan samtidig gjøre statsforvaltningen uoversiktlig og vanskelig tilgjengelig.

Det er foretatt mange endringer i tilknytningsform og statlig eierskap. Dette skjer bl.a. på bakgrunn av et ønske om klarere skille mellom forretningsbasert produksjon og forvaltning av sektorpolitikk og myndighetsoppgaver og bidrar til økt oppmerksomhet om organiseringen av statens ulike roller og kritiske rollekombinasjoner.

Statskonsult har de 3-4 siste årene bidratt med et omfattende grunnlagsmateriale om ulike tilsynsordninger. Den fragmenterte regelverkstrukturen og den tilhørende organiseringen av tilsynsorganer, resulterer i at en rekke ulike, men beslektede hensyn ivaretas i mange lover og av mange tilsynsetater/organer. Dette gjør det vanskelig å forvalte helheten på tvers av områdene overfor så vel kommuner som borgere og virksomheter.

Det er fremdeles forhold i forvaltningen som kan gå ut over hensynet til borgernes rettssikkerhet og kvalitet. Dette skyldes ikke nødvendigvis ressurs- og kompetansemangel i virksomhetene, men kan være forårsaket av hvordan oppgaver er fordelt mellom virksomheter og hvilken rolle virksomhetene har overfor hverandre.

Informasjonsteknologi

Statskonsult la frem en undersøkelse om IT-bruken i staten. Undersøkelsen viser at IT-dekningen i staten nærmer seg 100 pst., og IT spiller en stadig viktigere rolle i forvaltningen. Undersøkelsen avdekker en utstrakt bruk av eksterne konsulenter og at mange etater ønsker å sette ut deler av sin IT-virksomhet.

Program for elektronisk saksbehandling prioriterte arbeid med pilotprosjekter for kunnskapsforvaltning og vevtjenester i 2000. Programmets brukergruppe har deltakere fra 25-30 virksomheter.

Program for elektronisk datautveksling og innrapportering arbeider med forutsetninger for datafangst og kriterier for kvalitet i innsamlede opplysninger, som for eksempel den praktiske kompleksitet i grunndata, behovene for og hvorledes oppnå mer reell utnyttelse av disse. Statskonsult deltar aktivt der det legges føringer og premisser for infrastruktur på dette saksfeltet.

Statskonsult har i 2000 lagt til rette for standarder for bruk av Internett i forvaltningen. Videre ble åpen programvare undersøkt med tanke på å redusere forvaltningens sårbarhet overfor gitte produkter og leverandører.

Internasjonalisering

Statskonsults utredningsvirksomhet og kompetanseutviklingstiltak på dette området har i 2000 hatt fokus på utviklingen innenfor EU/EØS. Det er bl.a. gjennomført en analyse av norsk innflytelse gjennom deltakelse i EU-komiteer. Arbeidet viser at det er mulig å påvirke beslutninger som i kraft av EØS-avtalen blir gjeldende rett i Norge og at det fortsatt finnes et uutnyttet potensiale for slik påvirkning.

Lederskapsutvikling

Søkningen til Statskonsults programmer og tilbud om lederskapsutvikling i 2000 har vært god, og tiltakene har fått god evaluering. Henholdsvis 84 og 24 ledere deltok i 2000 på Mellomlederopplæringen (MLO) og Ny i lederjobben. I alt 30 mentorer og adepter deltok på Mentorprogrammet, hvor målgruppen er kvinnelige mellomledere med potensiale for å oppnå topplederposisjoner i staten. Det er videre utviklet et nytt Topplederprogram for offentlig sektor og et trainee-program for departementene.

Rapport fra det tidligere Statens informasjonstjeneste

Informasjonspolitikken etablert

Informasjonspolitikken legges nå nærmest rutinemessig inn i strategiske kommunikasjonsplaner, og det kommer stadig flere slike planer, særlig i direktoratene. Det ble også i 2000 laget flere strategiske kommunikasjonsplaner som et direkte resultat av analyserapporter Statens informasjonstjeneste utarbeidet på oppdrag. Informasjonsundersøkelsen viser at brukerne er meget tilfredse med den faglige bistanden de får.

Økt kunnskap om kommunikasjon

Et omfattende opplæringsprogram i kommunikasjon for samtlige ledere i Landbruksdepartementet ble slutført i løpet av 2000. I samarbeid med Statskonsult er det laget planer for tre kurs for informasjonsmedarbeidere om strategisk kommunikasjonsplanlegging, utvikling av kommunikasjonsstrategier i samband med reformer og kampanjer og et kurs om evaluering av informasjonstiltak. Kursene har fått gode tilbakemeldinger.

Prioritering av plikt- og rettighetsinformasjon

Statens informasjonstjeneste har bidratt til forskning på informasjon om rettigheter og plikter og laget et veiledningshefte om hvordan man bør informere om lover og regelverk. En annen veileder er laget for å få statlig informasjon lagt til rette for personer med lesehemninger. «Tilrettelegging av elektronisk informasjon for synshemmede» er trykt i nytt opplag. Veiledningsheftene følges også opp med deltakelse i ulike fora knyttet til funksjonshemmedes rettigheter og muligheter.

Døgnåpen forvaltning og kvalitet på internett

Den nye felles internettingangen til offentlig informasjon, norge.no, som ble åpnet i januar 2000, er et av flere prosjekter som bidrar til en døgnåpen forvaltning. Statens informasjonstjeneste har utviklet et opplegg for kvalitetsmerking av offentlige nettjenester. Tiltak for å stimulere flere offentlige etater til å etablere gode hjemmesider med informasjon og tjenester er satt i gang. Rådgivningen Statens informasjonstjeneste har gitt i forhold til web-baserte tjenester på Internett, har skutt fart i løpet av 2000. Det er arbeidet med å utvikle felles strukturer for gjenfinning av elek-

tronisk informasjon og å gjøre informasjon elektronisk tilgjengelig i forhold til brukernes livssituasjon. Det foretas løpende undersøkelser og analyser av utviklingen i brukergruppenes forhold til det offentliges internettjenester.

Åpenhet og innsyn

Månedlig statistikk Statens informasjonstjeneste har innhentet fra departementene, viser at norske medier i 2000 ba om innsyn i 43 500 dokumenter, en reduksjon på ca. 13 pst. fra 1999. Rundt 18 pst. av de bestilte dokumentene ble unntatt offentlighet. Dette er samme andel som i 1998 og 1999. Ved utgangen av 2000 var 15 departementer og 10 andre statsetater leverandører av postjournal til prosjektet Elektronisk postjournal (EPJ-basen). Antall brukere er utvidet til 120 redaksjoner. Brukerne er meget tilfredse med dette redskapet for åpenhet og innsyn i forvaltningen.

Lytt til brukerne

Statens informasjonstjeneste gjennomførte i 2000 en undersøkelse hvor befolkningens bruk og preferanser i forhold til ulike kanaler for å få og innhente offentlig informasjon ble kartlagt. I denne undersøkelsen gikk en spesielt i dybden på befolkningens bruk av internett til å søke etter offentlig informasjon. Resultatene kan bidra til at statens informasjon blir mer målrettet. Analyser av henvendelsene til Opplysningstjenesten i staten de to siste årene viser i tillegg at det er et særlig informasjonsbehov på flere områder. Det gjelder blant annet informasjon om enkelte lover, rettigheter, offentlige ordninger og informasjon om visse typer avgifter. Resultatene av dette arbeidet har blitt formidlet til statsforvaltningen via rapporter og møter.

Resultatmål

På grunnlag av hovedmålene gitt foran under kap. 1500, skal Statskonsult særlig legge vekt på å bidra til:

- Mer effektive statlige virksomheter.
- Bedre brukerorientert tjenesteyting.
- Bedre statlig kommunikasjon.

I 2002 skal Statskonsult arbeide med videreutvikling og fornyelse i forvaltningen ved:

- Å bidra til at statlige virksomheter bruker informasjon strategisk for å nå sine mål og at brukerne får bedre tilgang til offentlig informasjon, i tråd med statens informasjonspolitikk.

- Å bidra til at brukerne av offentlig sektor kan påvirke forvaltningen ut fra sine behov gjennom medvirkning og dialog ved å arbeide med metoder for brukerundersøkelser, testpanel, serviceerklæringer, brukervalg mv.
- Å arbeide for større åpenhet og innsyn i forvaltningen.
- Å styrke mulighetene for intern effektivisering i forvaltningen gjennom bruk av IT og vellykket gjennomføring av statlige IT-satsinger.
- Å bidra til bedre styring i staten med vekt på mindre detaljstyring, større handlingsrom og mer hensiktsmessig rapportering.
- Å bidra til en bedre organisert og mer effektiv stat kjennetegnet av en enklere forvaltningsstruktur, større oversiktighet, klarere ansvarsfordeling og bedre samordning i oppgaveløsningen.
- Å styrke forvaltningens evne til å øve innflytelse i internasjonale beslutningsprosesser.
- Å bidra til å utvikle lederne og ledelse i staten med vekt på resultatorientering og fornyelse av offentlig sektor gjennom opplæringsprogrammer og andre tiltak.
- Å bidra til å utvikle kompetente, motiverte og endringsorienterte medarbeidere i staten gjennom et bredt tilbud av kompetansetiltak og rådgivning.

Andre saker

Statlig annonsering

Statskonsult er delegert ansvaret for forvaltningen av retningslinjene for statlig annonsering i dagspressen. I mediemeldingen som blir fremmet av Kulturdepartementet er det foreslått å oppheve den delen av retningslinjene som regulerer statlig annonsering av ledige stillinger. Inntektsbortfallet for avisene blir foreslått kompensert gjennom økning i pressestøtten. En slik forenkling av retningslinjene vil også gi reduksjon i departementene og underliggende etaters utgifter til stillingsannonsering. Det er derfor foreslått at driftskapitlene blir redusert tilsvarende innsparingen ved den foreslåtte forenklingen av retningslinjene for statlig annonsering.

Intensjonsavtale med Serbia

Etter henvendelse fra den serbiske statsminister har Norge inngått en intensjonsavtale om bistand i utviklingen av forvaltningen i Serbia i en fireårsperiode. Statskonsult vil gjennom analyser, rådgivning og økonomisk bistand, bidra til oppbygging

gen av en demokratisk, åpen og effektiv sentralforvaltning. Arbeidet innebærer i første omgang praktisk bistand til pågående utviklingsarbeid, informasjonsformidling og analyse av kjennetegn ved sentralforvaltningen.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Statskonsult hadde pr. 01.03.2001 en bemanning tilsvarende 151 årsverk.

Bevilgningsforslaget dekker lønns- og driftsutgifter til Statskonsult, kostnader knyttet til utadrettet virksomhet, samt gjennomføring av de sentrale opplæringstiltakene i staten. Økningen i bevilgningsforslaget må sees i sammenheng med sammenslåingen av Statskonsult og Staten infor-

masjonstjeneste. Den telefonbaserte delen av «Opplysningstjenesten i staten» er i forbindelse med sammenslåingen av Statens informasjonstjeneste og Statskonsult overført norge.no redaksjonen i Sogn & Fjordane med lønns- og driftsmidler tilsvarende tre årsverk, jf. kap. 1510. «Opplysningstjenestens besøkstjeneste og pressesenteret» i regjeringskvartalet er samtidig overført Statens forvaltningstjeneste med lønns- og driftsmidler tilsvarende 1 årsverk, jf. kap. 1522.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Midlene nyttes i hovedsak til utgifter ifm. iverksettingen av informasjonspolitikken i forvaltningen, kommunikasjonsutvikling og -analyser, publisering og utgifter til annonsering.

Kap. 4520 Statskonsult, jf. kap. 1520

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
02	Andre inntekter	508	1 063	1 695
03	Inntekter fra prosjektoppdrag	1 849	1 772	1 825
05	Inntekter fra sentral opplæring	14 694	16 462	16 956
06	Inntekter fra rådgivning	9 277	9 492	9 777
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	25		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	941		
18	Refusjon sykepenger	1 257		
	Sum kap 4520	28 551	28 789	30 253

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter inntekter av Statskonsults salg av publikasjoner o a.

Post 03 Inntekter fra prosjektoppdrag

Posten omfatter overføring av lønnsmidler til Statskonsult fra andre statsetater for utførte prosjektoppdrag.

Post 04 Refusjon – oppdrag

Posten omfatter refusjoner som er medgåtte utgifter for prosjekter Statskonsult utfører på oppdrag for andre statlige virksomheter.

Post 05 Inntekter fra sentral opplæring

Posten omfatter inntekter av Statskonsults kursavgifter.

Post 06 Inntekter fra rådgivning

Posten omfatter ukeverksgebyr for utført rådgivning, analyser mv. på oppdrag, i første rekke for departementene.

Kap. 1522 Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 4522

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	334 495	266 583	227 314
21	Spesielle driftsutgifter	24 855	24 885	25 258
22	Fellesutgifter for R-kvartalet			47 100
45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 448	10 247	10 771
50	Viderefakturering av fellestjenester	307		
	Sum kap 1522	374 105	301 715	310 443

Allmenn omtale

Statens forvaltningstjeneste skal sørge for samordning og effektivisering av departementenes administrative rutiner og fellestjenester slik at departementene og Statsministerens kontor i større utstrekning kan konsentrere seg om primæroppgavene.

I lys av Statens forvaltningstjenestes nye strategi skal tjenesteyting ift. ytre etater fases ut. På lønns- og regnskapsområdet bør de etatene som ikke lenger skal benytte tjenestene, velge lønns- og regnskapssentraler utenfor Oslo, dersom de ikke vil løse oppgavene selv. I tillegg bør en vurdere, i lys av den pågående omorganiseringen, eventuell utlokalisering fra Oslo av dagens og eventuelle nye lønns- og regnskapstjenester fra Statens forvaltningstjeneste.

Virksomheten er konsentrert om følgende satsingsområder:

- Innkjøp.
- Informasjonsforvaltning.
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi.
- Økonomitjenester.
- Andre fellestjenester og sikkerhet for departementene.

Rapport*Styring og organisering*

Det er utarbeidet ny strategi og tiltaksplan for perioden 2001-2003. Regjeringen besluttet i juni 2001 at Statens forvaltningstjeneste skal konsentrere sin tjenesteyting mot departementene, og i liten grad arbeide mot ytre etater. Omstillingen skal finne sted innen utgangen av 2003.

Det er også arbeidet videre med Grafisk design-

Etaten har vært en sentral aktør i forbindelse med gjennomføringen av Grønn stat-prosjektet som ble avsluttet i 2001.

Innkjøp

Det har blitt arbeidet med drift og videreutvikling av rammeavtaler på tele- og dataområdet under Forvaltningsnettsamarbeidets (FNS) innkjøpsordning for kommunesektoren og staten. Omsetningen i 2000 for FNS-avtalene var på ca. 1,8 mrd. kroner.

Hovedaktiviteten i Program for elektronisk handel i det offentlige har vært knyttet til å etablere en elektronisk markeds plass for innkjøp til det offentlige. Arbeidet med etablering av en markeds plass har blitt forsinket med ca. 1 år.

I 2000 og 2001 er de sentrale statlige rammeavtalene for oljeprodukter, kopieringsutstyr, papir og rekvisita fornyet. Det er inngått nye sentrale rammeavtaler for hotelltjenester både for innlandet og utlandet. Opsjon for gjeldende flyreiseavtale ble utløst og gjelder frem til 31.03.2002. Registrert reiseomsetning for siste flyreiseavtale var på 650 mill. kroner og oppnådd bonusbetaling på 130 mill. kroner. Total omsetning for alle statlige rammeavtaler i 2000 var på ca 2,3 mrd. kroner. I tillegg kommer omsetningen over FNS-avtalene.

Informasjonsforvaltning

Odin ble relansert med ny publiseringsløsning i juni 2000, hvor departementene selv ivaretar egen publisering. Bruken av Odin er økende med 82 pst. flere oppslag i 2000 enn i 1999.

Rutiner og verktøy for utarbeidelse av departementenes årlige budsjettproposisjon er forbedret program.

Elektroniske blanketter i database er økt i antall fra 150 i 1999 til 220 i 2000. Antall oppslag har steget fra 90 000 i 1999 til 250 000 i 2000. De fleste departementer er representert i basen. Arbeidet med utvikling av flere elektroniske blanketter fortsetter.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Etatens viktigste tjenester er innenfor områdene datanett, telefoni og tilgang til applikasjoner. I tillegg til den daglige driften av tjenestene, er det i 2000 gjennomført en kartlegging og det er identifisert nye deltjenester innenfor disse områdene. Enkelte av disse deltjenestene, spesielt en ny katalogtjeneste og prosjekter for applikasjonsdrift og sikker dokumentlagring, var gjenstand for en grundigere utredning. Det ble videre vurdert tiltak for å oppnå bedre stabilitet og driftssikkerhet i infrastrukturen.

Nettverksløsning for departementene er videreutviklet. Spesielt vektlagt var sikkerhet og kapasitetsøkning mellom datanettene i departementsfelleskapet og Statsministerens kontor. Staten har koordinert og gjennomført anskaffelsen av et nytt e-post system for et flertall av departementene og Statsministerens kontor.

Økonomiforvaltning

Det er inngått nye rammeavtaler for lønns- og personalsystem i 2001.

Med bakgrunn i ønsket om å effektivisere lønns- og regnskapsoppgavene er det utarbeidet forslag til ny arbeidsdeling mellom to av departementene og Statens forvaltningstjeneste.

Det er i 2000 drevet utstrakt kompetanseoppbygging av regnskapsmedarbeidere i staten innen områdene lønn, personal, regnskap og økonomi. I samarbeid med Statskonsult er det under utvikling et opplæringsprogram i statlig regnskapsføring. I samarbeid med Skattedirektoratet utvikles det et tilsvarende opplæringsprogram for lønn. Opplæringsprogrammene vil tilbys medarbeidere innen lønn og regnskap.

Andre fellestjenester og sikkerhet for departementene

Anlegget for automatisk adgangskontroll i Regjeringskvartalet har blitt oppgradert. På sikkerhetsområdet ble kvalitetskriterier innbakt i bilaterale tjenesteavtaler med departementene.

Resultatmål 2002

Styring og organisering

Etaten skal være en formåls- og kostnadseffektiv felles administrativ tjenesteyter for departementene/Statsministerens kontor og skal rendyrke denne målgruppen. Det skal iverksettes tiltak i henhold til strategiens tiltaksplan.

Mål for 2002:

- Etaten skal øke brukerfokuseringen, og heve kvaliteten og kostnadseffektiviteten i tjenestetilbudet.
- Det skal gjennomføres aktiviteter som kan ta vare på og videreutvikle miljøprofilen både i egen virksomhet og i departementsfelleskapet som helhet.
- Administrative oppgaver i departementene vurderes i større grad samlet i Ft.
- Lede det praktiske arbeidet med å innføre og forvalte felles løsning for elektronisk saksbehandling og arkiv for departementene/Statsministerens kontor.
- Det skal arbeides videre med utfasing av etater som er brukere av etatens lønns- og regnskapsentral, i tråd med den nye strategien.

Innkjøp

Etaten skal bidra til at offentlige innkjøp gjennomføres effektivt, miljøvennlig, og at det oppnås økonomiske besparelser. Mål for 2002:

- Effektivisere anskaffelsesprosessen i offentlige innkjøp ved å lede og forestå gjennomføringen av et program for elektronisk handel i det offentlige i samråd med Arbeids- og administrasjonsdepartementet, samt fremstå som et sentralt kompetansemiljø innenfor området.
- Oppnå kvalitative gode, miljøriktige og økonomisk fordelaktige innkjøp ved å inngå, videreføre og forvalte arbeidet med ramme- og samkjøpsavtaler på prioriterte områder i det offentlige.
- Vurdere tiltak for å sikre tilgang til nynorsk programvare gjennom statlige rammeavtaler.
- Bidra til økt kompetanse innen innkjøpsområdet ved å initiere og gjennomføre ulike opplærings- og informasjonstiltak i offentlig sektor.
- I samarbeid med Arbeids- og administrasjonsdepartementet utrede framtidig organisering, lokalisering og tilknytningsform for innkjøp i offentlig sektor som tilfredsstillende brukernes behov.

Informasjonsforvaltning

Etaten skal utvikle og tilrettelegge tidsmessige informasjonsforvaltningssystemer, slik at regjeringens og departementenes trykte og elektroniske publikasjoner blir lett tilgjengelig for publikum og offentlig forvaltning. Mål for 2002:

- Tilrettelegge for døgnåpen forvaltning og prioritere teknologi som dekker departementenes felles publiseringsbehov og som støtter publisering i Odin.
- Tilrettelegge for bruk av samiske tegn i Odin og i andre publiseringssystemer.
- Effektivisere lagring og distribusjon av departementenes publikasjoner til publikum.
- Etablere et Departementenes informasjons-senter i Regjeringskvartalet som ledd i en åpen forvaltning.
- Videreutvikle elektroniske kunngjøringsrutiner i samarbeid med EUs publikasjonskontor.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Etaten skal tilby departementene aktuelle IT- og teletjenester, og være et kompetanseorgan på dette området. Mål for 2002:

- Det skal forberedes og gjennomføres utfasing av andre brukere på områdene nettilknytning, telefoni og applikasjonstjenester.
- Sikre leveranse av obligatoriske tjenester gjennom videre oppgradering og utvikling av grunnleggende infrastruktur for departementsfellesskapet.
- Implementere nye tjenester overfor departementene innenfor områdene netjtjenester, telefoni og applikasjonstilgang.

Økonomiforvaltning

Det skal tilbys gode og effektive økonomisystemer overfor departementsfellesskapet.

Mål for 2002:

- Initiere, koordinere og gjennomføre kompetanse- og informasjonstiltak som sikrer gode økonomistyringsrutiner i departementene.
- Tilby rapporterings- og analyseverktøy til departementene/Statsministerens kontor som bidrar til å forbedre og forenkle økonomistyringen.
- Bidra til økt effektivisering ved å gjennomføre nye arbeidsdelingsmodeller mellom Statens forvaltningstjeneste og departementene/Statsministerens kontor.

- Følge opp det utredningsarbeidet som gjennomføres i 2001 om evt. omfang av overføring av tjenesteoppgaver fra Statens forvaltningstjeneste til Skatteetaten.

Andre fellestjenester og sikkerhet for departementene

Statens forvaltningstjeneste skal levere konkurransedyktige administrative fellestjenester av god kvalitet som dekker Statsministerens kontor og departementenes behov innen områdene posttjenester, kontortekniske anskaffelser, renhold, vakthold, sikkerhet og bedriftshelsetjenester.

Mål for 2002:

- I henhold til fastlagt strategi og utnyttelse av stordriftsfordeler skal en vurdere overtakelse av flere av de administrative funksjonene i departementene som er lokalisert utenfor regjeringskvartalet.
- Det skal utføres sikkerhetstjenester for Statsministerens kontor og departementene i samsvar med fastsatt sikkerhetsnivå og gjeldende trusselvurdering.
- Ft skal gjennom felles brukersenter, varemotak og miljøstasjon, sørge for en effektiv ressurs- og miljøvennlig logistikkjeneste for varer og post inn og ut av Regjeringskvartalet.
- Det skal stimuleres til økt bruk av videokonferanser som et alternativ til reisevirksomhet.
- Renholdstjenestene skal ytes med god kvalitet i henhold til ny nordisk standard.

Budsjett 2002

Post 01 Driftsutgifter

Pr. 01.03.2001 hadde Statens forvaltningstjeneste en bemanning tilsvarende 391 årsverk. Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter. Opplysnings-tjenestens besøkstjeneste og pressesenteret i regjeringskvartalet overføres fra det tidligere Statens informasjonstjeneste 01.01.2002.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen dekker utgifter ved produksjon av Norsk lysingsblad, som i henhold til kontrakt produseres av Nortrykk i Narvik.

Post 22 Fellesutgifter for R-kvartalet (ny post)

Posten er ny og bevilgningen skal dekke fellesutgifter for Regjeringskvartalet.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter i forbindelse med vedlikehold og nyinvesteringer av anleggsmidler som benyttes ved produksjon av fellestjenester.

Post 50 Viderefakturering av fellestjenester

På vegne av brukerne forskutteres det utgifter til enkelte fellestjenester, og mottas som refusjon gjennom viderefakturering. Utgifter og inntekter skal balansere.

Kap. 4522 Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 1522

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Inntekter fra generell rådgivning overfor departementene innen EDB-drift	135	134	138
02	Diverse inntekter	60 964		
03	Driftsvederlag – Akademika	1 350	1 845	1 000
04	Inntekter – Norsk lysingsblad	45 405	47 278	48 696
05	Inntekter fra publikasjoner	3 832	742	764
07	Parkeringsinntekter	914	825	1 125
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	30		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 231		
18	Refusjon sykepenger	5 069		
	Sum kap 4522	118 929	50 824	51 723

Post 01 Inntekter fra generell rådgivning overfor departementene innen EDB-drift

Posten omfatter inntekter fra kursvirksomhet og diverse betalt tjenesteyting overfor departementene.

Post 02 Diverse inntekter

Under posten regnskapsføres innbetalinger som følge av refusjonsavtaler for bestemte tjenester som skaffes til veie.

Post 03 Driftsvederlag – Akademika

Posten gjelder kontraktsfestet refusjon til staten for retten til å selge offentlige publikasjoner. Avta-

len utløper 31.12.2001, men er prolongert til 31.12.2002

Post 04 Inntekter – Norsk lysingsblad

Posten gjelder annonseinntekter fra Norsk lysingsblad.

Post 05 Inntekter fra publikasjoner

Posten gjelder inntekter fra salg av avtaleverket «Forarbeid til lovene».

Post 07 Parkeringsinntekter

Posten gjelder inntekter fra avgiftsbelagte parkeringsplasser i Regjeringskvartalet.

Programkategori 01.30 Partistøtte

Kap. 1530 Tilskudd til de politiske partier

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	131 333	137 900	142 037
71	Tilskudd til kommunepartiene, <i>overslagsbevilgning</i>	22 847	23 859	24 575
72	Tilskudd til kommunestyregruppene, <i>overslagsbevilgning</i>	17 796	18 796	19 360
73	Tilskudd til fylkespartiene, <i>overslagsbevilgning</i>	47 039	49 058	50 530
74	Tilskudd til fylkestingsgruppene, <i>overslagsbevilgning</i>	6 565	7 296	7 515
76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner, <i>overslagsbevilgning</i>	5 255	5 535	5 700
	Sum kap 1530	230 837	242 444	249 717

Allmenn omtale

Tilskuddet gis for ett år av gangen og etter søknad. Søknad om tilskudd første år etter et valg anses å gjelde hele valgperioden så lenge søkeren ikke gir annen opplysning i perioden. Det stilles ikke betingelser for tilskuddet og staten fører ikke noen kontroll med disponeringen av midlene. Etter lov om offentliggjøring av politiske partiers inntekter plikter imidlertid alle partier som har stilt liste ved siste stortingsvalg å sende årlig regnskap over hovedorganisasjonens inntekter til Stortinget innen 30. juni hvert år. Et upartisk utvalg – Utvalget for fordeling av støtte til de politiske partier – foretar fordelingen til de sentrale partiorganisasjoner, avgjør eventuelle skjønns-spørsmål og virker som ankeinstans i klagesaker.

Budsjett

Post 70 Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner

Post 70 er tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner. Bevilgningen fordeles forholdsmessig etter partienes stemmetall ved siste stortingsvalg. For 2002 legges resultatet av stortingsvalget 2001 til grunn for fordelingen til organisasjonene. For å kunne oppnå tilskudd må partiene ha stilt lister i minst halvparten av valgdistriktene ved siste stortingsvalg og ha oppnådd mer enn 2,5 pst. i tilslutning.

Post 71-74 Tilskudd til kommune- og fylkespartiene, kommunestyregruppene og fylkestingsgruppene

Post 71-74 er tilskudd til de politiske partiers lokale organisasjoner og til gruppene i fylkestingene og kommunestyrene. Resultatet ved kommune- og fylkestingsvalget høsten 1999 legges til grunn for beregning av tilskuddet til den enkelte

partigruppering sammen med de respektive satsene. Satsene vil bli beregnet og sendt ut i eget rundskriv, jf. for øvrig forslag til vedtak.

Post 76 Tilskudd til partienes sentrale ungdomsorganisasjoner

Post 76 er tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner. Bevilgningen fordeles

forholdsmessig etter partienes sentrale organisasjoners stemmetall ved siste stortingsvalg. For 2002 legges resultatet av stortingsvalget 2001 til grunn for fordelingen til ungdomsorganisasjonene.

Programkategori 01.40 Pensjoner m.m.

Utgifter under programkategori 01.40 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1541	Pensjoner av statskassen	18 720	14 771	26 156	77,1
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	5 919 595	6 671 021	6 890 921	3,3
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	257 260	269 609	275 945	2,4
1544	Boliglån til statsansatte	1 956 276	1 500 000	1 500 000	0,0
1545	Ventelønn mv., jf. kap. 4545	242 066	246 123		-100,0
1546	Yrkesskedeforsikring, jf. kap. 4546	31 618	13 217	36 800	178,4
1547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547		66 883	69 224	3,5
2470	Statens pensjonskasse		-656	10 391	-1 684,0
	Sum kategori 01.40	8 425 535	8 780 968	8 809 437	0,3

Inntekter under programkategori 01.40 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
4540	Statens Pensjonskasse, jf. kap. 1540	85 354			
4545	Ventelønn, jf. kap. 1545	22 791	19 565		-100,0
4546	Yrkesskedeforsikring, jf. kap. 1546	57 719	52 707	54 288	3,0
4547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547		22 364	23 035	3,0
5607	Renter av boliglånsordningen til statsansatte			685 000	
	Sum kategori 01.40	165 864	94 636	762 323	705,5

Hovedutfordringer og utviklingstrekk

Staten har siden 1917 hatt en lovhjemlet tjenestepensjonsordning for sine embets- og tjenestemenn, samt for skoleverket. Tjenestepensjonsord-

ningen er finansiert dels gjennom pensjonstrekk i den enkelte arbeidstakers lønn, dels ved bidrag fra arbeidsgiver.

Ytelsene fra Statens pensjonskasse omfatter:

- Alderspensjon.

- Uførepensjon.
- Enke- og enkemannspensjon.
- Barnepensjon.

I tillegg utbetales det etter bestemte regler:

- Gruppelivsforsikring ved dødsfall i tjenesten.
- Erstatning ved yrkesskade.
- Vartpenger ved overtallighet.
- Pensjoner av statskassen.
- Før tidspensjon.
- Avtalefestet pensjon (AFP).
- Boliglån.

Pensjonsytelsene samordnes med ytelsene fra folketrygden.

Statens tjenestepensjonsordning har gjennom årene vært den største pensjonsordningen i Norge, og har i stor grad dannet mønster for andre offentlige og private tjenestepensjonsordninger.

De statlige pensjonstjenestene administreres av Statens Pensjonskasse. Nye prognoser viser en betydelig økning i antall pensjoner de neste årene. Det forventes en økning av antall pensjoner fra dagens nivå på ca. 190 000 til nærmere 300 000 i 2015. I tillegg til de økte volumer, vil arbeidsoppgavene øke som følge av økt krav til informasjon, økt kompleksitet i pensjonsberegningene som følge av nye familie- og karrieremønstre, samt regelverksendringer.

Hovedmål og strategier

Pensjonsordningen

Hovedmålet med den statlige tjenestepensjonsordningen er at tjenestepensjonen, sammen med ytelser fra folketrygden, skal gi statens arbeidstakere en trygg pensjonisttilværelse etter at de har forlatt tjenesten. Tjenestepensjonsordningen er en sentral del av arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår, og bidrar til at staten kan rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft.

For å følge opp denne målsettingen vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet arbeide for å:

- Forenkle lov og regelverk i pensjonsfaglige spørsmål og derved gjøre informasjonsoppgaven overfor medlemmene enklere.

Orientering til Stortinget om status i prosessen for en mulig fremtidig sammenslåing av Statens Pensjonskasse og Kommunal landspensjonskasse gjensidige forsikringselskap

Regjeringen har i løpet av 2001 igangsatt et foreløpig utredningsarbeid med sikte på å vurdere

vesentlige sider ved en eventuell sammenslåing av virksomhetene Statens pensjonskasse og Kommunal landspensjonskasse gjensidige forsikringselskap. Utredningsarbeidet har vært konsentrert rundt organiseringen (leverandørforholdet) av de offentlige pensjonsordningene i statlig og kommunal sektor og ikke vært relatert til selve pensjonsregelverket (ytelsene).

Regjeringen legger til grunn at medlemmene fortsatt sikres bruttopensjonsordning i tråd med den generelle lønnsutviklingen.

Regjeringen vil etter et videre utredningsarbeid eventuelt fremme en egen stortingsproposisjon om sammenslåingen hvor alle prinsipielle, økonomiske og juridiske sider av saken vurderes nærmere. I tillegg vil Regjeringen eventuelt fremme en egen odelstingsproposisjon om nødvendige lovmessige tilpasninger.

Innføring av ny avkastningsmodell for statlige fristilte virksomheter

Statens Pensjonskasse er den eneste tjenestepensjonsleverandøren som ikke er fondsbasert. Dette gjelder også for de statlig fristilte virksomhetene som har pensjonsordninger som forvaltes av Statens pensjonskasse, og der pensjonsinnskuddene til Statens pensjonskasse beregnes etter forsikringsmessige kriterier. Avkastningen baserer seg på en simulert portefølje av statsobligasjoner (fiktive fond). Øvrige aktører i pensjonsmarkedet er fondsbasert (reelle fond) og kan ha opp til 35 pst. av midlene plassert i aksjemarkedet. Totalt utgjør de statlige fristilte virksomhetene ca. 20 pst. av Statens pensjonskasses totale medlemsmasse, med Posten BA og NSB BA som de to største aktørene.

Dagens avkastningsmodell gir ikke sammenlignbar avkastning med øvrige pensjonsleverandører, som igjen medfører at de fristilte statlige virksomhetene på dette området er underlagt andre rammevilkår enn eventuelle konkurrenter. Regjeringen tar nå sikte på å innøse kravet om en endret avkastningsmodell fra de fristilte statlige virksomheter ved å knytte deler av det fiktive fondet til avkastningen til Petroleumsfondet og derigjennom en andel i aksjemarkedet.

I den nye avkastningsmodellen åpnes det for at avkastningen, i tillegg til å være knyttet opp mot renten på statsobligasjoner, også kan knyttes opp mot avkastningen i Statens petroleumsfond. Det vil bli fastsatt en øvre grense for hvor mye Petroleumsfondet skal veie i Statens pensjonskasses avkastningsmodell, slik at Petroleumsfondets

samlede avkastning maksimalt gis en vekt på 35 pst. for de fiktive fondene.

Dersom Petroleumsfondet over tid gir høyere avkastning enn statsobligasjoner, vil pensjonspremien til de fristilte statlige virksomhetene kunne bli lavere. Gir Petroleumsfondet lavere avkastning, blir pensjonspremien høyere. En eventuell premiereduksjon vil imidlertid ha et tidsetterslep, ettersom avkastningen på Petroleumsfondet må være kjent før den eventuelt får innvirkning på premien. Innføringen av ny avkastningsmodell fra og med 2002 vil innebære at de fristilte statlige virksomhetene vil få en eventuell endring av premien først i 2003. Meravkastningen må være oppnådd før den eventuelt kan bidra til lavere premie. Den nye avkastningsmodellen vil, til tross for en eventuelt god avkastning dette året, ikke innebære at Posten BA og NSB BA får en lavere premie i 2002. En slik reduksjon i premien for de fristilte vil tidligst kunne realiseres i 2003.

Særaldersgrense for fengselsbetjenter

Fengselsbetjenter har i dag særaldersgrense 65 år (pensjonsalder 62 år). Politibetjenter har særaldersgrense 60 år (pensjonsalder 57 år). Det har i lang tid vært ytret ønske fra fengselsbetjentenes

side om at disse to gruppene skal ha felles aldersgrense. Politibetjentenes aldersgrense er hovedsakelig historisk begrunnet og basert på at politibetjenter var i operativ tjeneste helt frem til aldersgrensen. På bakgrunn av at fengselsbetjenter utfører sikkerhetstjeneste, foreslås det at stillingsgruppen fengselsbetjent/fengselsførstebetjent nå får endret aldersgrensen fra 65 til 63 år.

Det vises til lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. av 21. desember 1957 nr. 1 pgf. 2 første ledd alternativ b, jf. pgf. 2 tredje ledd. Det vil således ikke bli fremmet egen stortingsproposisjon om denne saken. Det er i dag knapt 1 700 tjenestemenn i de aktuelle stillingene.

På bakgrunn av nedsettelsen av aldersgrensen, vil statens fremtidige forpliktelser øke med 75 mill. kroner som følge av at verdien av fengselsbetjentenes allerede opptjente rettigheter øker tilsvarende. I tillegg øker den årlige opptjeningen med om lag 1 pst. av lønsmassen.

Regjeringen forslår at Stortinget gjør vedtak om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn slik at stillingskode 0264 Fengselsbetjent og stillingskode 0265 Fengselsførstebetjent på lønnsplan 08.200 gis særaldersgrense 63 år. Det vises til forslag til vedtak.

Kap. 1541 Pensjoner av statskassen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	18 720	14 771	26 156
	Sum kap 1541	18 720	14 771	26 156

Allmenn omtale

Før staten etablerte sin tjenstepensjonsordning, ble tjenstepensjon gitt som gavepensjon av statskassen. Ordningen består fortsatt for visse grupper som ikke har opptjente pensjonsrettigheter i Statens Pensjonskasse. Pensjoner av statskassen bevilges over dette kapitlet, og utbetales gjennom Statens pensjonskasse.

Det er to hovedgrupper som gis pensjon av statskassen:

- Arbeidstakere som har hatt statlig tjenesteforhold uten mulighet for å bli medlem av Statens pensjonskasse, gis tilleggspensjon når de senere er blitt medlemmer og har rett til pen-

sjon derfra. Det er særlige retningslinjer om pensjon for krigstjeneste.

- Stedlige tilsatte arbeidstakere ved norske utenriksstasjoner gis billighetspensjon av statskassen ut fra forholdene på stedet. Denne ordningen administreres i samarbeid med Utenriksdepartementet, og pensjonen utbetales gjennom utenriksstjenesten.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke forventede utbetalinger til pensjoner fra statskassen.

Kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	5 682 812	6 351 613	6 806 826
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	65 116	76 150	84 095
72	For lærere i grunnskolen, <i>overslagsbevilgning</i>	171 668	243 258	
	Sum kap 1542	5 919 595	6 671 021	6 890 921

Allmenn omtale

Kapitlet dekker utgifter til ytelser som etter lov om Statens Pensjonskasse eller andre lover skal utbetales av Statens Pensjonskasse. Videre dekker kapitlet utgifter til avtalefestet førtidspensjon (AFP). Pensjoner fra Statens pensjonskasse er alderspensjon, uførepensjon, avtalefestet pensjon, enke-/enkemannspensjon, barnpensjon og vartpenger.

Rapport

Netto økning i antall pensjoner var på 6 188 fra 01.01.2000 til 31.12.2000.

Samordning

Det alt vesentlige av samordningsfradragene er fradrag for pensjon fra folketrygden. Ytelser fra folketrygden er regulert med virkning for samordningen. Pr. 01.05.2001 utgjør grunnbeløpet i folketrygden (G) 51360 kroner og særtillegget (i pst. av G) 79,33 pst. for enslige og 74,0 pst. for ektefeller.

Overføringer fra statskassen

Differansen mellom utgifter og inntekter utgjør overføringer fra statskassen. Overføringene i 2000 utgjorde 5,92 mrd. kroner, en økning på 7,1 pst. fra året før. Økningen skyldes økning i antall pensjoner på 2,9 pst., og at flere virksomheter som betaler arbeidsgiverandelen direkte har fått denne aktuariat beregnet, noe som har medført lavere premie.

Budsjett**Forutsetninger for budsjettet i 2002**

Forslaget til budsjett for 2002 bygger på følgende forutsetninger:

- Vekst i pensjonsutbetalinger: 3,5 pst. pr. år.
- Grunnbeløp i folketrygden: 51 360 kroner fra 01.05.2001.
- Innskuddet er beregnet på grunnlag av lønnsregulativet av 01.05.2001 og forutsetter konstant lønnsnivå.
- Uendret antall spesielle førtidspensjoner.
- Anslagene legger til grunn at de etater/institusjoner som er medlemmer i Statens pensjonskasse i dag, fortsetter sitt medlemskap.

Finansieringssystemet i Statens pensjonskasse bygger på et utligningssystem som innebærer at de årlige pensjonsutbetalinger delvis dekkes ved Statens pensjonskasses løpende inntekter.

Etter pgf. 41 i lov om Statens Pensjonskasse skal den del av netto pensjonsutgifter som ikke dekkes av pensjonsinnskudd og fondsavkastning dekkes av staten ved årlige bevilgninger.

I følge lovens pgf. 16 er alle medlemmer pålagt å betale innskudd med 2 pst. av pensjonsgrunnlaget. Videre er en rekke institusjoner og etater pålagt å yte en arbeidsgiverandel. Arbeidsgiverandelen beregnes nå aktuariat for de fleste av de som betaler denne direkte, og vil derfor variere fra virksomhet til virksomhet, avhengig av bl.a. lønnsnivå, aldersfordeling og pensjonsalder.

Budsjettering og regnskapsføring er for ca. halvparten av medlemmene ordnet etter den såkalte nettometoden, dvs. at en utelukkende budsjetterer med lønn etter fradrag av pensjonsinnskudd. Arbeidstakerne i disse institusjonene får utbetalt lønn fratrukket pensjonsinnskuddet, men det blir ikke overført pensjonsinnskudd eller arbeidsgiverandel til Statens pensjonskasse. Statsinnskuddet må derfor i vesentlig grad oppfattes som et «en bloc-innskudd» fra de virksomheter som ikke er pålagt å yte innskudd direkte.

Pensjonskassens inntekter og utgifter

(i 1 000 kr.)

	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
Pensjonsutbetalinger	8 657 159	9 547 735	10 338 861
AFP-pensjoner	548 155	1 039 491	1 125 623
Førtidspensjoner	314 118	483 806	506 178
Yrkesskedeforsikring	50 504	21 576	22 574
Gruppelivsordning ¹⁾	79 673		
Renter pensjonsutbetalinger	17 118	17 683	19 148
Renter refusjonspensjoner	220	5 411	5 859
Advokat- og legehonorarer ²⁾	3 905		
Avskrivninger	23 216	24 000	25 989
Renter av lån av statskassen	268 045	330 000	330 000
Administrasjonsutgifter		182 935	182 935
Utgifter i alt	9 962 112	11 652 637	12 557 167
Medlemsinnskudd	841 033	1 143 581	1 170 455
Arbeidsgiverinnskudd	2 063 756	2 648 997	3 274 953
AFP – premie	469 208	477 909	489 139
Gruppelivspremie ³⁾	21 527		
Refusjon yrkesskade	23 091	21 486	21 486
Kapitalavkastning	248 487	330 000	330 000
Refusjonspensjoner førtidspensjoner	330 488	330 585	330 585
Refusjonspensjoner andre ordninger	44 928	49 628	49 628
Inntekter i alt	4 042 517	4 981 616	5 666 246
Samlet tilskudd (utgifter – inntekter)	5 919 595	6 671 021	6 890 921

1) Flyttet til kap. 1547.

2) Flyttet til kap. 2470.

3) Flyttet til kap. 4547.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter differansen mellom premieinntekter og pensjoner utbetalt for tidligere opptjente rettigheter for tilsatte i staten, utenom statens forretningsdrift.

Post 70 For andre medlemmer av Statens pensjonskasse

Posten omfatter differansen mellom premieinntekter og pensjoner utbetalt for tilsatte i ikke-statlige sosiale og humanitære institusjoner som er medlemmer av Statens pensjonskasse.

Post 72 For lærere i grunnskolen

Posten omfatter differansen mellom premieinntekter og pensjonsutbetalinger for tidligere opp-tjente rettigheter for undervisningspersonell i

grunnskolen. Som følge av at lønns- og trygdeoppgjøret i 2000 medførte at premien økte mer enn tilskuddet på post 72, er behovet for tilskudd falt bort i 2002.

Kap. 1543 Arbeidsgiveravgift til folketrygden

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	252 267	264 376	270 589
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	4 993	5 233	5 356
	Sum kap 1543	257 260	269 609	275 945

Allmenn omtale

Postene omfatter arbeidsgiveravgift til folketrygden av en beregnet arbeidsgiverandel for virksomheter som ikke er pålagt å innbetale slik arbeidsgiverandel direkte til Statens Pensjonskasse. Dette omfatter arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen og for andre medlemmer i Statens pensjonskasse som ikke betaler arbeidsgiveravgift. For statlige virksomheter skal det betales 14,1 pst. arbeidsgiveravgift.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning**

Posten gjelder beregnet arbeidsgiveravgift for arbeidsgiverandelen av pensjonsinnskuddet for statsforvaltningen.

Post 70 For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, overslagsbevilgning

Posten gjelder beregnet arbeidsgiveravgift for arbeidsgiverandelen av pensjonsinnskuddet for andre medlemmer i Statens pensjonskasse som ikke betaler arbeidsgiverandel direkte til Statens pensjonskasse.

Kap. 1544 Boliglån til statsansatte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	1 956 276	1 500 000	1 500 000
	Sum kap 1544	1 956 276	1 500 000	1 500 000

Allmenn omtale

I hovedtariffavtalen for statsansatte er det tatt inn bestemmelser om en låneordning som staten som arbeidsgiver skal ha for sine ansatte. Statens pensjonskasse administrerer ordningen. Ordningen finansieres ved hjelp av Statens pensjonskasses fond og ved bevilgninger over statsbudsjettet i den utstrekning fondets midler ikke strekker til.

Lån gis med inntil 500 000 kroner til anskaffelse av bolig eller refinansiering av boliglån. Lån gis mot sikkerhet innenfor 80 pst. av boligens lånetakst/omsetningsverdi. Lånet har en maksimal nedbetalingstid på 30 år, hvorav 3 år kan gis avdragsfritt.

Det kan også gis lån med ytterligere 500 000 kroner, totalt 1,0 mill. kroner, til kjøp eller byg-

ging av bolig dersom tilsatte må bytte bolig som følge av at en statsinstitusjon flytter.

Renten fastsettes til normalrentesatsen for rimelige lån i arbeidsforhold, med tillegg på et

halvt prosentpoeng. Renten for boliglån er for 2001 fastsatt til 6,5 pst. p.a.

Rapport

År	Antall			Beløp i mill. kroner		
	Innvilget nye lån	Beholdning vanlige lån	Utflytter lån	Brutto utlån	Avdrag	Kapitalbehov
1990	3 869	51 734	335	443	168	275
1991	3 449	49 617	303	374	162	212
1992	2 694	46 872	286	369	187	182
1993	2 138	41 375	245	371	369	2
1994	996	24 669	216	78	469	-391
1995	1 196	29 619	190	214	322	-108
1996	604	23 784	152	107	429	-322
1997	408	19 720	126	127	348	-221
1998	1 639	17 941	108	473	200	273
1999	9 424	23 970	88	2 970	325	2 645
2000	7 411	26 566	70	2 768	812	1 956

I år 2000 innvilget Statens pensjonskasse 7 411 nye lån. Den totale utlånsporteføljen var ved utgangen av år 2000 på 6,04 mrd. kroner, noe som utgjør en økning på 48,4 pst. fra 1999. Økningen skyldes i hovedsak at lånerammene ble økt fra 350 000 kroner til 500 000 kroner med virkning fra 01.07.2000. Dette, sammen med et høyere rentenivå i private kredittinstitusjoner, medførte en sterk vekst i antall søknader om lån andre halvår 2000. Statens pensjonskasse mottok nærmere 20 500 søknader om lån knyttet til boliglånsordningen. Av disse kom over 17 000 etter 01.07.2000.

Nye prognoser viser at Statens pensjonskasse vil utbetale ca. 15 000 lån i 2001. Ordningen ble derfor styrket i revidert nasjonalbudsjett med 2,5 mrd. kroner.

Statens pensjonskasse klarte å innfri resultatkravene som var satt vedrørende ventetid ved behandling av søknader for lån første halvår 2000. Som følge av den store pågangen, var det imidlertid ikke mulig å innfri målet vedrørende ventetid ved behandling av søknader om refinansiering av

lån andre halvår av 2000. Ventetiden for behandling av søknader for refinansiering av lån har vært ca. 6 måneder andre halvdel av 2000. Når det gjelder søknad om lån til ny bolig, har ventetiden andre halvår 2000 vært ca. 2 måneder. Fra medio februar 2001 er imidlertid saksbehandlingstiden for disse lånene igjen innenfor resultatkravet på en måned. Alle lån til kjøp av bolig er utbetalt ved overtakelsen, under forutsetning av at kunden har søkt om lån en måned før overtakelsen.

Budsjett

Post 90 Lån

Bevilgningsforslaget skal dekke forventede utlån til boliglån til statsansatte utover det som dekkes av innbetalte avdrag og av Statens pensjonskasses fond.

Det er knyttet usikkerhet til budsjettanslaget for 2002. Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil derfor komme tilbake til Stortinget med eventuelle endringsforslag i 2002.

Kap. 1545 Ventelønn mv., jf. kap. 4545

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	242 066	246 123	
	Sum kap 1545	242 066	246 123	

Allmenn omtale

Ventelønnsordningen er hjemlet i lov av 4. mars 1983 nr. 3, og gir oppsagte tjenestemenn rett til ventelønn og fortrinnsrett til annet statlig arbeid. Administreringen av ordningen med ventelønn blir fra 01.01.2002 overflyttet fra Statens pensjonskasse til Aetat, og det vises til nærmere omtale under kap. 1595.

utgjør 57 pst. av ventelønnsuttakerne. Om lag 85 pst. av ventelønnsuttakerne er over 50 år. Statens pensjonskasse har i 2000 oppnådd resultatkravet om at ventelønn skal utbetales senest innen første måned etter lønnsopphør når søknad/melding har kommet inn tidsnok fra arbeidsgiver. Av en total nytilgang på 384 ventelønnsuttakere, ble oppstart av seks ventelønnsuttbetalinger forsinket som følge av for sent innkomne ventelønnsmeldinger, noe som tilsvarer 1,56 pst.

Rapport

Ved utgangen av juni 2001 hadde totalt 2 238 personer rett til ventelønn. Hoveddelen av ventelønnsuttakere kommer fra samferdselssektoren, flest fra Telenor med 1 508 personer. Posten Norge BA har 220 personer på ventelønn. Kvinner

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter**

Posten omfatter forventede utbetalinger til ventelønn.

Kap. 4545 Ventelønn, jf. kap. 1545

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Refusjon statlig virksomhet m.v.	22 791	19 565	
	Sum kap 4545	22 791	19 565	

Post 01 Refusjon statlig virksomhet

Posten omfatter refusjon av utbetalt ventelønn. Som følge av at administrasjon av ordningen med

ventelønn overføres til Aetat fra 01.01.2002, vises det til kap. 4595 for nærmere omtale.

Kap. 1546 Yrkesskedeforsikring, jf. kap. 4546

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	31 618	13 217	36 800
	Sum kap 1546	31 618	13 217	36 800

Allmenn omtale

Alle som utfører arbeid i arbeidsgivers tjeneste, er omfattet av lov av 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring. Staten som arbeidsgiver er selvassurandør, men arbeidstakere i staten har de samme rettigheter etter loven som andre arbeidstakere. Arbeidstakere som omfattes av hovedtariffavtalen i staten, er i tillegg dekket av reglene i avtalens fellesbestemmelser om ytelser ved yrkesskader. Yrkesskadeordningen omfatter personskader som skyldes arbeidsulykker og sykdommer som skyldes påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser. Ytelsen skal gis uten hensyn til om noen er skyld i skaden. Vilkåret er at skaden/sykdommen påføres i arbeid på arbeidstedet og i arbeidstiden.

Fra 01.01.1995 overtok Statens pensjonskasse saksbehandlingen for alle yrkesskadetilfeller i staten. Arbeidsgivere kunne velge om de selv ville sluttbehandle eldre saker eller om de ville oversende saken til behandling i Statens pensjonskasse. Fra 01.01.1996 er yrkesskadeforsikringen i staten basert på et premiesystem. Dette innebærer at arbeidsgivere blir avkrevet en premie hvert år som skal dekke kostnadene for de skader som konstateres dette året, også om skaden meldes og gjøres opp flere år senere. For saker som behandles av Statens pensjonskasse og der skaden ble konstatert før 01.01.1996, utbetales erstatningen fra Statens pensjonskasse, som deretter krever beløpet refundert fra den aktuelle arbeidsgiver. Skader konstatert etter 01.01.1996 blir dekket av innbetalt premie.

Erstatningsutbetalinger til norsk personell som har tjenestegjort i fredsbevarende styrker mv.

I utgangspunktet skal premien for yrkesskadeordningen i staten dekke forsikringsansvaret etter lov

om yrkesskadeforsikring og tilleggsansvaret etter hovedtariffavtalen i staten. I tillegg er det inngått en særavtale for militært personell som tjenestegjør i FNs fredsbevarende styrker. Denne, «Avtale om forsikringsordninger ved tjeneste i internasjonale fredsoperasjoner», ble med virkning fra 01.07.2001 og inntil videre, men ikke utover 30.06.2002, også gjort gjeldene for statsansatte utsendt av den norske stat for å tjenestegjøre i det tidligere Jugoslavia, i staten Israel og i de selvstyrte Palestinske områder. De ordinære budsjett-rammer for 2002 inkluderer ikke utgiftene til eventuelle erstatninger etter denne avtalen. I påvente av at det frembringes tilstrekkelig erfaringsmateriale til å iverksette et premiesystem, må finansieringen og bevilgninger til forsikringen etter særavtalen og tillegg til denne, løses på annen måte. Arbeids- og administrasjonsdepartementet foreslår at en kommer tilbake til behovet for eventuelle endringer senere i 2002.

Rapport

Statens pensjonskasse hadde i 2000 214 utbetalinger vedrørende yrkesskadeforsikring. Gjennomsnittlig utbetaling var 184 696 kroner. Forsikringsbeløpene ble i ca. 72,0 pst. av sakene utbetalt innen 4 uker etter at nødvendig dokumentasjon forelå. Resultatmålet for 2000 var at 80 pst. av forsikringsbeløpene skulle utbetales innen fire uker.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Forslaget til bevilgninger på denne posten skal dekke utgiftene til yrkesskadeutbetalinger i 2002. Bevilgningen skal også dekke kostnadene til SPK Forvaltningsbedrift for å administrere yrkesskadeordningen, jf også omtalen under kap 2470.

Kap. 4546 Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Premie yrkesskadeforsikring	54 690	52 707	54 288
02	Administrasjonsinntekter yrkesskadeforsikring	3 029		
	Sum kap 4546	57 719	52 707	54 288

Post 01 Premie yrkesskadeforsikring

Forslaget til bevilgning gjelder innbetaling av yrkesskadeforsikringspremie fra alle arbeidsgivere som omfattes av ordningen. Innbetalt premie

er vesentlig høyere enn forventet utbetalt erstatning i 2002. Dette har sammenheng med at det ofte kan ta flere år før skadetidspunktet blir konstatert og at utbetalingene dermed først kommer flere år etter at premien er innbetalt.

Kap. 1547 Gruppelivsforsikring, jf kap. 4547

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter		66 883	69 224
	Sum kap 1547		66 883	69 224

Allmenn omtale

Bevilgningen gjelder gruppelivsordningen etter pgf. 23 i hovedtariffavtalens fellesbestemmelser. Bevilgningen ble tidligere foretatt under kap. 1542, men er i forbindelse med omleggingen av Statens Pensjonskasse til forvaltningsbedrift fra 01.01.2001 skilt ut som et eget kapittel.

snitt 19 dager etter at Statens pensjonskasse hadde mottatt alle relevante opplysninger. Resultatmålet i 2000 var at forsikringsbeløpene skulle utbetales innen 2 uker etter at nødvendige opplysninger var mottatt.

Rapport

I 2000 ble det utbetalt forsikringsbeløp etter 264 personer med til sammen 80,62 mill. kroner. Gjennomsnittlig utbetalt forsikringsbeløp var på 305 384 kroner. Forsikringsbeløpene ble utbetalt i

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen gjelder erstatningsutbetalinger og kostnadene til SPK Forvaltningsbedrift for å administrere gruppelivsordningen, jf også omtalen under kap 2470.

Kap. 4547 Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Premieinntekter gruppelivsforsikring		22 364	23 035
	Sum kap 4547		22 364	23 035

Post 01 Premieinntekter gruppelivsforsikring

Posten gjelder de virksomheter som betaler gruppepremie direkte til Statens Pensjonskasse.

Kap. 2470 Statens pensjonskasse**Post 24 Driftsresultat**

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
24.1	Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>		-228 833	-258 257
24.2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>		188 319	200 322
24.3	Avskrivninger		29 843	28 342
24.4	Renter av statens kapital		2 015	1 727
24.5	Til reguleringsfond			19 210
	Sum post 24		-8 656	-8 656
45	Investeringer i medlemsdatabasen		8 000	19 047
	Sum kap 2470		-656	10 391

Allmenn omtale

Statens Pensjonskasse administrerer den statlige tjenestepensjonsordningen og pensjonsordningene for apoteketaten, statsråder, stortingsrepresentanter, kunstnerisk personale ved Den norske Opera og ledsagere i utenriktjenesten. Virksomheten er i hovedsak regulert i lov om Statens Pensjonskasse, lov om folketrygd, lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser, samt de enkelte særlover knyttet til de øvrige ordningene som Statens pensjonskasse administrerer.

Målt etter antall medlemmer er Statens pensjonskasse den største pensjonskassen i Norge. Det er omtrent 860 000 medlemmer som er tilknyttet pensjonsordningene som virksomheten administrerer. Av disse er det omlag 190 000 pensjonister, 290 000 yrkesaktive medlemmer, 250 000 tidligere medlemmer med opparbeidede rettigheter og 130 000 med tjenestetid mindre enn tre år. Medlemmene er statsansatte, lærere i grunnskolen og i den videregående skole, arbeidstakere i en del fristilte statlige virksomheter, samt arbeidstakere i en del ikke-statlige ideelle og humanitære virksomheter der dette er særlig besluttet av Stortinget. De viktigste kundegrupper er medlemmer (pensjonister og yrkesaktive) og arbeidsgivere. Pensjonister omfatter alders-, uføre- og etterlattepensjonister. I tillegg omfattes de som har tatt ut avtalefestet pensjon.

I tillegg til de pensjonsrettigheter som opptjenes gjennom medlemskapet i en pensjonsord-

ning, kommer yrkesaktive medlemmer inn under en eller flere av følgende tilleggssytelser som administreres av Statens pensjonskasse, avhengig av hvilken ordning de er medlem av:

- Boliglån, jf. kap 1544.
- Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546.
- Gruppelivsordningen, jf. kap. 1547.

Det ble gjort et klart skille mellom pensjons- og forsikringsordningene og det administrative apparatet i virksomheten som forvalter og administrerer ordningene. I regnskapsmessig forstand ble det opprettet et selskap for pensjons- og forsikringsordningene, i det videre kalt SPK Forsikring, og et selskap for administrasjonsapparatet, SPK Forvaltningsbedrift. Ved å etablere regnskapselskapet SPK Forsikring, får den enkelte pensjonsordning en selvstendig økonomi der alle kostnader både til pensjoner og administrasjon fremkommer.

Bevilgningene under dette kapitlet gjelder for SPK Forvaltningsbedrift, som representerer økonomien i driftsorganisasjonen. Det er valgt en aktivitetsbasert økonomimodell der SPK Forvaltningsbedrift får betalt for de enkelte tjenester som utføres for de enkelte pensjonsordningene og øvrige produkter i SPK Forsikring. Som eksempel får SPK Forvaltningsbedrift en fast pris for hver pensjon som startes, stoppes, endres og for hvert lån som utbetales. Prisene for tjenestene er fastsatt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Rapport

Statens pensjonskasse utbetalte rene pensjonsutbetalinger for 9,650 mrd. kroner i år 2000. Med rene pensjonsutbetalinger forstås at rente- og avskrivningskostnader ikke er inkludert. Når avskrivningskostnadene inkluderes, ble det utbetalt pensjoner for 9,690 mrd. kroner i år 2000. Tilsvarende tall for 1999 er 8,625 mrd. kroner. Dette tilsvarer en økning i pensjonsutbetalingene på 12,3 pst. fra 1999 til 2000. De økte utbetalingene skyldes flere pensjonister, samt trygdeoppgjøret 2000. Det ble i 2000 iverksatt totalt 16 406 nye alders-, uføre- og etterlattepensjoner, mot 16 028 i 1999. Det tilsvarer en økning på 2,4 pst.

Statens pensjonskasse skal utbetale en korrekt beregnet pensjon til rett tid. I 1999 ble det innført en utbetalingsgaranti som garanterer at dersom en søker om pensjon i tide, skal den utbetales første måned etter lønnsophør. I 2000 ble 99,8 pst. av nye pensjoner som var omfattet av pensjonskassens utbetalingsgaranti, utbetalt til rett tid. Av de alderspensjoner som var omfattet av utbetalingsgarantien i år 2000, ble 100 pst. betalt til rett tid. Tilsvarende tall for uførepensjoner var 99,8 pst. 99,6 pst. av etterlattepensjoner som var omfattet av utbetalingsgarantien, ble utbetalt til rett tid.

Statens pensjonskasse har også prioritert arbeidet med å øke kvaliteten i pensjonsberegningene, dvs. sørge for korrekt beregning og utbetaling av pensjon. Av nye pensjoner skal minst 95 pst. utbetales riktig ved første gangs utbetaling. Gjennom året viste kvaliteten en økende tendens og i tredje tertial greide virksomheten å nå resultatkravet fra departementet på 95 pst. For året totalt er resultatet 91,9 pst. Feilmarginene for året ligger innenfor et intervall på +/- ca. 2,2 prosentpoeng. Samlet sett er 64,1 pst. av feilutbetalt beløp under 500 kroner.

I 2000 ble det utbetalt renter for til sammen 17,338 mill. kroner. Av de totale pensjonsutbetalingene på 9,690 mrd. kroner tilsvarer dette 1,79 promille, noe som er 0,21 promille bedre enn resultatkravet.

For de øvrige ordningene som Statens pensjonskasse administrerer, vises det til rapportdelen under de respektive kapitlene.

Informasjon og service

Statens pensjonskasse besvarte ca. 76 000 telefoner og 6 860 skriftlige henvendelser i 2000. Antall skriftlige henvendelser er redusert med 7,6 pst. i forhold til året før. Dette skyldes trolig at det blir

sendt ut mer informasjon til medlemmene, samt at flere benytter seg av Statens pensjonskasses hjemmesider, og dermed finner den informasjonen de søker der. Ca. 91,5 pst. av alle telefoner er besvart ved førstegangs oppringning, mot 72 pst. i 1999. Mot slutten av året kom svarprosenten opp til rundt 95 pst. Brev besvares i hovedsak innen fire uker, eller med midlertidig svar innen fire uker.

Prosjekt datakvalitet

Arbeidet med å kvalitetssikre medlemsdatabasen startet i 1998. Prosjekt datakvalitet er et omfattende prosjekt der det både må satses betydelig på utvikling av elektroniske systemløsninger for oppgradering av medlemshistorikken, samt at det må etableres et manuelt registreringsapparat for oppgradering.

Prosjektet har hittil muliggjort utsendelse av oversikt over medlemmenes opptjente rettigheter (pensjonsoppgave) for de deler av medlemsmassen som er kvalitetssikret. Pr. august 2001 er samtlige medlemmer i Statens pensjonskasses database (860 000 medlemmer) elektronisk oppgraderte, versjon 1, hvorav alle med løpende medlemskap er kvalitetssikret mht. siste registrerte opplysninger. I overkant av 20 000 av samtlige medlemmer er videre kvalitetssikret fullt ut, dvs. manuelt vurdert og sjekket ut mot medlemmene selv. Andel medlemmer som kan beregnes elektronisk i fagsystemet, SPK-MP, har som følge av elektronisk oppgradering økt i gjennomsnitt med over 10 prosentpoeng, tilsvarende en kvalitetsforbedring på 23 pst. Antall feil og mangler i registrert medlemshistorikk totalt, er redusert med en tredjedel. Det er etablert rutiner for effektiv og sikker fastsettelse av premie. Registeret over alle arbeidsgivere tilknyttet Statens pensjonskasse er oppgradert, men fortsatt gjenstår avstemming mot andre offisielle registre over arbeidsgivere. Rutiner og løsninger for innrapportering av medlemsdata er forbedret og innrapporterende arbeidsgivere er i ferd med å ta i bruk oppgraderte systemløsninger. Aktuelt regelverk er gjennomgått med sikte på forenkling.

TOPP-prosjektet

Det Teknologiske Omstillingsprosjektet i Pensjonskassen (TOPP) som startet opp i 1995, ble avsluttet ved utgangen av 1999. Statskonsult har på oppdrag av Arbeids- og administrasjonsdepartementet foretatt en evaluering av prosjektet. Statskonsult konkluderte bl.a. med at IT-systeme-

mene som har blitt tatt i bruk er robuste og fremtidsrettede overfor endringer i pensjonsregelverket og i forhold til «eldrebølgen». Det ble imidlertid understreket at en ikke kan få full gevinstrealisering av TOPP-prosjektet før problemene med datakvalitet i medlemsregisteret og problemene med elektronisk datautveksling med Rikstrygdeverket og arbeidsgiverne er løst.

Gjennom TOPP-prosjektet fikk Statens pensjonskasse oppgradert sine datasystemer til et minimumsnivå. En videreutvikling av IT-systemene vil være en viktig faktor for at virksomheten skal kunne lykkes i å oppfylle sine mål som gjenpeiles i medlemmenes og departementets krav.

Resultatmål

- SPK Forvaltningsbedrift skal utbetale korrekt beregnet pensjon til rett tid.
- Virksomheten skal drive målrettet informasjon med særlig vekt på rettighetsinformasjon og de oppgaver/plikter som tilligger medlemmene og arbeidsgiverne.
- SPK Forvaltningsbedrift skal videreføre arbeidet med å sikre driftsstabiliteten ved kjernevirksomhetens datasystemer og med det redusere risikoen for problemer relatert til tjenesteproduksjonen.
- SPK Forvaltningsbedrift skal videreføre arbeidet med å bedre kvaliteten i medlemsdatabasen. SPK Forvaltningsbedrift skal sørge for at medlemsopplysningene som innhentes og legges i medlemsdatabasen er av tilfredsstillende kvalitet. SPK Forvaltningsbedrift skal også arbeide videre med å rette opp feil og mangler i gamle data.
- SPK Forvaltningsbedrift skal videreføre arbeidet med utadrettet servicevirksomhet mot medlemmene og generelt yte god service overfor kundene målt i forhold til tilgjengelighet, restanser og brukertilfredshet. Her under skal SPK Forvaltningsbedrift videreutvikle informasjonsteknisk verktøy for å effektivisere driften og yte tjenester av høy kvalitet til sine medlemmer.
- SPK Forvaltningsbedrift skal levere et driftsresultat på 10 pst. av totalkapitalen, der totalkapitalen er summen av egenkapital og gjeld.
- Alle søknader om nye lån skal behandles innen en måned. Ventetiden for behandling av søknader om refinansiering av lån skal ikke overstige fire måneder i første tertial, to måneder i andre tertial og en måned i siste tertial. Departemen-

tet vil vurdere disse kravene nærmere i styringsdialogen med Statens pensjonskasse.

- Forsikringsbeløpene under gruppelivsforsikring skal utbetales innen to uker etter at nødvendig dokumentasjon er mottatt.
- Minst 80 pst. av forsikringsbeløpene under yrkesskadeforsikring skal utbetales innen fire uker etter at folketrygdens avgjørelse eller annen nødvendig dokumentasjon er mottatt. Årsaken til at resultatmålet ikke settes høyere, er den kompleksitet som ligger i mange av sakene, og det faktum at de fleste sakene ofte strekker seg over mange år før det endelige sluttoppgjøret gjennomføres.

Post 24.1 Driftsinntekter

Inntektene til SPK Forvaltningsbedrift er knyttet til betaling for de administrative tjenester som utføres for de pensjonsordninger og øvrige produkter i SPK Forsikring der administrasjonen er lagt til SPK Forvaltningsbedrift.

Ca. 85 pst. av inntektene er knyttet til administrasjon av de ulike pensjonsordningene, hvorav den statlige pensjonsordningen etter lov om Statens pensjonskasse utgjør det aller vesentligste.

Den forventede inntektsøkningen skyldes flere forhold. Inntektene fra låneadministrasjon øker som følge av en sterk økning i antall nye lån, noe som har gjort utslag allerede i inneværende år. Som følge av økt antall pensjonister, forventer man økte inntekter fra pensjonsadministrasjonen. Videre er de administrative prisene for 2002 justert opp som følge av merverdiavgiftsreformen og forventet prisstigning.

Post 24.2 Driftsutgifter

Pr. 01.03.2001 hadde SPK Forvaltningsbedrift 263 årsverk. Lønnskostnader utgjør omtrent halvparten av virksomhetens driftskostnader. De øvrige kostnadene er knyttet til teknologi, porto, telefon, husleie m.m.

Den forventede utgiftsøkningen skyldes i hovedsak økt aktivitetsnivå, bl.a. knyttet til pensjonsadministrasjon og lån, samt økte kostnader knyttet til merverdiavgiftsreformen. Disse faktorene har også gjort utslag på inneværende års driftsutgifter.

Post 24.3 Avskrivninger

Opprinnelig kostpris på midlene som er aktivert og skal avskrives, er 115 mill. kroner.

Post 24.4 Renter av statens kapital

I henhold til reglene for forvaltningsbedrifter skal det svares rente for den kapital som er investert i vedkommende bedrift. Budsjetterte rentekostnader er satt ut fra en restgjeld pr. 31.12.2001 på 30,0 mill. kroner.

Post 24.5 Til reguleringsfond

Reguleringsfondet skal benyttes til å dekke svingninger i virksomhetens økonomi mellom ulike år og til å dekke effektene av lønnsoppgjør samt uforutsette utgifter i det enkelte budsjettår. Fondet er en del av bedriftens egenkapital. Det legges til grunn at reguleringsfondet kan brukes til gjenanskaffelser av bl.a. systemløsninger.

Post 24 Driftsresultat

Ved etableringen av SPK Forvaltningsbedrift, jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001), ble det lagt til grunn at SPK Forvaltningsbedrift skal oppnå et driftsresultat tilsvarende 10 pst. av totalkapitalen. For 2002 forventer Statens pensjonskasse et overskudd på ca. 8,6 mill. kroner.

Post 45 Investeringer

Bevilgningen under posten skal gå til omfattende kvalitetssikring av medlemsdatabasen og investeringer i kjernesystemer. Dette er investeringsprosjekter som innebærer store utstyrsanskaffelser

av investeringsmessig karakter, for eksempel engangsutgifter til kjøp av tjenester for å planlegge og gjennomføre tiltaket, samt større utstyrs- og maskinanskaffelser.

Balanseoppstilling

		(i kroner)
		Inngående balanse 2001
Eiendeler:		
<i>Anleggsmidler</i>		
Driftsmidler		72 952 604
Sum anleggsmidler		72 952 604
Sum eiendeler		72 952 604
Gjeld og egenkapital:		
<i>Langsiktig gjeld</i>		
Statens rentebærende kapital		43 400 000
Sum langsiktig gjeld		43 400 000
<i>Egenkapital</i>		
Annen egenkapital		29 552 604
Sum egenkapital		29 552 604
Sum gjeld og egenkapital		72 952 604

Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen til statsansatte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
80	Renter			685 000
	Sum kap 5607			685 000

Post 80 Renter

Det foreslås opprettet et nytt kapittel 5607, post 80 for budsjettering av renteinntekter knyttet til boliglånsordningen i Statens pensjonskasse. Disse inntektene har til nå vært budsjettert under

Finansdepartementets kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer, post 83 Av alminnelige fordringer. Omfanget av boliglån til statsansatte medfører at en nå foreslår å skille ut renteinntektene.

Programkategori 01.50 Konkurranse- og prispolitikk

Utgifter under programkategori 01.50 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1550	Konkurransetilsynet, jf. kap.4550	71 702	66 653	64 214	-3,7
1560	Pristilskudd	162 980	147 000	87 000	-40,8
	Sum kategori 01.50	234 682	213 653	151 214	-29,2

Hovedutfordringer, utviklingstrekk

Konkurranspolitikken

Konkurranseloven (lov av 11. juni 1993 nr. 65) er det rettslige grunnlaget for konkurranspolitikken. Ved aktiv bruk av de konkurranspolitiske virkemidlene i konkurranseloven reguleres markedskreftene, og det fastsettes rammebetingelser for hvordan de næringsdrivende kan opptre i markedene. En aktiv konkurranspolitikk vil således bidra til å motvirke uønskede maktkonsentrasjoner i næringslivet og utnyttelse av dominerende stilling i markedene. Loven omfatter ervervsvirksomhet av enhver art, både i privat og offentlig sektor, og setter forbud mot konkurranseskadelige handlinger som prissamarbeid og markedsdelingsavtaler m.m. Loven gir hjemmel for inngrep mot andre typer handlinger som kan virke skadelig på konkurransen, for eksempel bedriftserverv og leveringsnektelser. Videre pålegger loven de næringsdrivende å gi forbrukerne prisopplysninger for varer og tjenester. Loven fastsetter som en oppgave for konkurransemyndighetene å påpeke konkurransebegrensende virkninger av offentlige tiltak og eventuelt fremme forslag med sikte på å forsterke konkurransen og lette adgangen for nye konkurrenter.

Konkurranspolitikken inngår som en del av Regjeringens samlede struktur- og næringspolitikk, og utøvelsen av konkurranspolitikken vil måtte balanseres mot andre samfunnsmessige hensyn. Dette er også bakgrunnen for at noen områder, bl.a. førstehåndsomsetningen i primær-

næringene, er unntatt fra lovens forbudsbestemmelser.

I tillegg til den norske konkurranseloven er EØS-avtalens konkurranseregler tatt inn i norsk lovgivning (lov av 27. november 1992 nr. 109). Europakommisjonen arbeider med å modernisere regelverket for håndheving av EUs konkurranseregler, og har bl.a. foreslått at nasjonale myndigheter bør få kompetanse til å håndheve disse. Forslaget er relevant for EØS-avtalen og må i tilfelle gjennomføres i norsk rett ved lovendring. Dette innebærer i så fall at Konkurransetilsynet på egen hånd kan kontrollere konkurransebestemmelsene for foretak i EØS-avtalen, og at overtredelser kan sanksjoneres av norske myndigheter.

Den norske konkurranspolitikken påvirkes både av nasjonale og internasjonale forhold. Utviklingen har i de senere år vært preget av økende grad av internasjonalisering i form av økt samarbeid over landegrensene, nedbygging av handelshindringer og en sterkere økonomisk integrasjon. Norge har i ulik grad forpliktelser i henhold til EØS-avtalen, WTO-avtalen og OECD-samarbeidet. Som et lite land med en stor utenrikshandel, vil Norge ha store fordeler av utviklingen av det internasjonale samarbeidet som følger av bl.a. EØS-avtalen og WTO-avtalen. Felles regelverk, forutsigbarhet og markedsadgang er viktige stikkord i denne sammenheng. Samtidig som norsk næringsliv får lettere markedsadgang ute, vil konkurransestrykket fra utenlandske aktører øke. For konkurransemyndighetene skaper utviklingen betydelige utfordringer:

- En utvikling hvor markedsbaserte løsninger i større grad tas i bruk der det tidligere har vært offentlige monopoler eller sterk offentlig regulering, har gitt konkurransemyndighetene utvidet ansvarsområde.
- Økt internasjonalisering skaper behov for omstruktureringer i næringslivet i form av fusjoner og bedriftsoppkjøp, både mellom norske bedrifter og over landegrensene. Dette vil som hovedregel være positivt, men kan i visse tilfeller føre til konsentrasjoner i markedet som svekker konkurransen og således motvirker formålet med økt internasjonalt handelssamarbeid.
- Videre er det en utfordring å finne fram til samarbeidsformer med andre lands konkurransemyndigheter for å håndtere konkurransebegrensninger på tvers av landegrensene. Dette er spørsmål som diskuteres innenfor EØS, og i andre internasjonale organisasjoner som OECD og WTO.

Prispolitikken

Pristiltaksloven (lov av 11. juni 1993 nr. 66) er en beredskapslov som gir hjemmel til å gjennomføre generelle pristiltak, som prisstopp o.l., når det er nødvendig for å fremme en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling. Det vil i stor grad være motsetning mellom å føre en aktiv konkurransepolitikk og å gjennomføre generelle prisregulerende tiltak. Siden begynnelsen av 1980-tallet har hovedvekten vært lagt på konkurransepolitiske tiltak, og generelle prisreguleringer anses ikke som aktuelt annet enn i helt spesielle situasjoner.

Instruksjon av Konkurransetilsynet

I tråd med Innst.S. nr. 325 (2000-2001) fra finanskomiteen, vedtok Stortinget den 15.06.2001 følgende:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en gjennomgang av hvordan kontakten mellom departement og konkurransetilsyn har vært praktisert og forslag til regelverk for denne kontakten for fremtiden i forbindelse med statsbudsjettet for 2002.»

Bakgrunnen for Stortingets vedtak var at departementet instruerte Konkurransetilsynet til å endre en høringsfrist for oljeselskapene om konkurransevirkningene av en mulig fusjon mellom Aker Maritime ASA og Kværner ASA, slik at høringsfristen kom etter Kværners generalforsamling.

Konkurransemyndighetenes administrasjon og beslutningsprosess ble fastsatt ved konkurranse-loven av 11. juni 1993 nr. 65. I konkurranse-loven pgf. 2-1 heter det: «Konkurransemyndighe-tene er Kongen, departementet og Konkurransetilsynet.» Det følger av dette og av forarbeidene til loven at Arbeids- og administrasjonsdepartemen-tet har instruksjonsmyndighet overfor Konkur-ransetilsynet som er en ordinær etat underlagt departementet. I Ot.prp. nr. 41 (1992-1993) om konkurranse-loven heter det blant annet (side 43-44):

«Som en konsekvens av at beslutningsproses-sen under konkurranse-loven foreslås å følge den alminnelige ordning innenfor forvaltning-gen, vil departementet ikke følge opp Konkur-ranselovutvalgets forslag om generelt å begrense departementets alminnelige fullmakt til å delegere sin kompetanse til Konkurransetilsynet. Av samme grunn foreslås det heller ingen bestemmelse om at departementet ikke skal kunne instruere Konkurransetilsynet om avgjørelsen i en bestemt sak. Departementet vil imidlertid, i tråd med den praksis som har utviklet seg under prisloven, være tilbakehol-den med å utøve slik instruksjonsmyndighet. Spesielt ved kontroll og håndheving av konkur-ranselovens forbud og påbud vil det være vik-tig at tilsynet har en uavhengig stilling. Det vil således ikke være naturlig at departementet instruerer tilsynet mht. hvilke saker det skal ta opp til kontroll, eventuelt hvilken reaksjons-form tilsynet skal velge på en overtredelse.»

I tillegg til å håndheve konkurranse-loven har Konkurransetilsynet en rekke andre ordinære direktoratsoppgaver. Blant annet utreder Konkur-ransetilsynet generelle konkurranse- og prispoli-tiske spørsmål, forbereder konkrete saker og utarbeider høringsuttalelser for departementet. I tillegg opptre Konkurransetilsynet i visse sammenhenger på vegne av departementet innenfor EØS og i andre internasjonale organisasjoner. Departementet har delegert forvaltning av til-skuddsordningene under kap. 1560 til Konkurran-setilsynet. Den løpende kontakten og samarbeidet mellom departementet og tilsynet er følgelig meget omfattende. Styringen av tilsynet skjer normalt innenfor det etablerte etatsstyringsopplegget gjennom mål- og resultatstyring og rapportering, og ved faglig styring i tilknytning til spørsmål om lovtolkning, behandling av klager på tilsynets ved-tak m.m.

Konkurranseloven gir Konkurransetilsynet fullmakt til å gi dispensasjoner fra lovens forbuds-

bestemmelser og gripe inn mot konkurranseskadelig atferd og bedriftserv. I tilknytning til behandling av enkeltsaker, der Konkurransetilsynet fatter forvaltningsvedtak i henhold til konkurranselovens dispensasjons- og inngrepsbestemmelser, er departementet svært tilbakeholden med å tilkjenne vurderinger og utøve sin instruksjonsmyndighet. Dette fordi departementet er klageinstans for slike vedtak. Dersom departementet instruerer Konkurransetilsynet til å fatte et bestemt vedtak, vil dette undergrave departementets rolle som klageorgan. I så fall må en eventuell klage på vedtaket behandles av Kongen. Generelt bør også departementet avstå fra å gi uttrykk for vurderinger eller meninger som vedrører realitetene i en sak, for ikke å svekke legitimiteten til Konkurransetilsynet som første instans behandler og departementet som klageinstans. Etter departementets oppfatning vedrører ikke instruksjonen om utsatt høringsfrist mht. en mulig fusjon mellom Aker Maritime og Kværner sakens konkurransemessige realiteter, og ville ikke ha påvirket et vedtak som tilsynet eventuelt skulle fattet, og ville følgelig heller ikke hatt noen betydning for en eventuell klagesak.

I saker som vedrører brudd på konkurranselovens påbuds- og forbudsbestemmelser, bør Konkurransetilsynet ha en mer uavhengig stilling enn i andre saker, jf. også ovennevnte sitat fra Ot.prp. nr. 41 (1992-1993). Slike saker skal behandles av Konkurransetilsynet på selvstendig grunnlag, og eventuelt behandles videre av påtalemyndigheten og det ordinære rettsapparatet. Ved slike saker kan forholdet mellom Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Konkurransetilsynet sammenlignes med forholdet mellom Justisdepartementet og politi/påtalemyndighet.

Departementet har som hovedprinsipp at eventuelle instruksjoner skal gis skriftlig, men det finnes ikke en egen instruks som spesifiserer at kontakt mellom departementet og Konkurransetilsynet i enkeltsaker skal skje skriftlig. Det er etter departementets oppfatning ikke behov for særlige retningslinjer eller et eget regelverk som skal regulere kontakten mellom departementet og Konkurransetilsynet, utover forvaltningslovens bestemmelser om behandling av enkeltsaker/klagesaker. Departementet har imidlertid merket seg de synspunkter som fremkommer i Innst.S. nr. 325 (2000-2001), og vil ytterligere påse at følgende praksis følges:

- Drøftinger og utveksling av synspunkter kan skje muntlig og uformelt.

- Større arbeids- og utredningsoppdrag o.l. til Konkurransetilsynet vil som en hovedregel bli gitt skriftlig.
- Instruksjoner som har betydning for Konkurransetilsynets saksbehandling og vedtak vil bli gitt skriftlig, slik at det klart framgår at det foreligger en instruks til forskjell fra alminnelige drøftinger og utveksling av synspunkter.
- Departementets beslutninger som er av betydning for Konkurransetilsynets arbeid, vil bli meddelt skriftlig til tilsynet.

Departementet vil for øvrig vise til at det er nedsett et utvalg som skal foreta en bred gjennomgang av konkurransepolitikken, konkurranselovgivningen og konkurransemyndighetenes organisasjon. Utvalget har frist til 1. november 2002. Stortinget har i den forbindelse bedt regjeringen vurdere den nåværende klageordningen. I mandatet til lovutvalget er spørsmålet om organisering av konkurransemyndighetene, herunder beslutningsprosessen, ulike modeller for overprøving og kontroll av myndighetens vedtak, trukket frem som én av de sentrale problemstillinger ved utforming av en ny norsk konkurranselov.

Hovedmål og strategier

Konkurranse- og prispolitikken skal medvirke til oppfyllelse av Arbeids- og administrasjonsdepartementets overordnede mål om å bidra til å forbedre det norske velferdssamfunnet, ved å legge til rette for økt verdiskaping og effektiv ressursbruk. Hovedmålet for konkurransepolitikken er å sørge for effektiv bruk av samfunnets ressurser. Følgende forhold er viktige for å få en effektiv gjennomføring av konkurransepolitikken:

- En hensiktsmessig utforming av konkurranselovgivningen. Departementet har oppnevnt et offentlig utvalg som innen 01.11. 2002 skal foreta en bred gjennomgang av konkurransepolitikken, konkurranselovgivningen og konkurransemyndighetenes organisasjon. Utvalget skal blant annet vurdere om konkurranseloven bør harmoniseres med EØS-avtalens konkurranseregler og vurdere dagens klageordningen under konkurranseloven. I en delinnstilling avgitt 06.07.2001, anbefaler lovutvalget at en ny norsk konkurranselov bør utformes etter mønster av EØS-avtalens konkurranseregler. Utvalget mener også at det er behov for å gi norske myndigheter kompetanse til å håndheve EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Lovutvalgets forslag til nye bestemmelser i konkurranseloven vil bli sendt på allmenn

høring. Samtidig vil departementet sende på høring et forslag til ny bestemmelse om misbruk av dominerende stilling mv. i tråd med vedtak i Stortinget, jf. Innst.S. nr. 333 (2000-2001) og Dok.nr. 8:100 (2000-2001).

- En effektiv håndheving av konkurranseloven og en hensiktsmessig etatsstyring av Konkurransetilsynet med fokus på blant annet rolledeling og rolleforståelse i den løpende kommunikasjon med Konkurransetilsynet.
- En effektiv organisering av konkurransemyndighetene. Den utvidelse av Konkurransetilsynets ansvarsområde som har skjedd i senere år, samt øvrige trekk ved utviklingen, gjør det nødvendig å intensivere overvåkingen av markeds- og konkurranseforholdene. For å sikre økt slagkraft i gjennomføringen av konkurransepolitikken har Konkurransetilsynet i 2001 gjennomgått en omfattende omorganisering, jf. omtale under kap. 1550. Det vil i tiden fremover være sterk fokus på å konsolidere den nye organisasjonen.

På noen områder som har gjennomgått reguleringsreform, bl.a. tele, legemidler og kraft, er det etablert sektortilsyn som også har ansvar for konkurransespørsmål i henhold til særlovgivningen på disse områdene. Her vil det være særlig behov for samordning mellom Konkurransetilsynet og de respektive sektortilsyn for å gjøre tilsynet med konkurranseforholdene hensiktsmessig for markedsaktører og tilsynsmyndigheter. Det er etablert samarbeidsordninger, men det kan være aktuelt å vurdere ytterligere tiltak for å organisere tilsyn med konkurranseforholdene best mulig. Konkurransemyndighetene vil også i 2002 prioritere tilsyn med sektorer og markeder som har gjennomgått reguleringsreformer.

Store deler av varehandelsnæringen, en del tjenesteytende sektorer og produksjon og videreføring av jordbruksprodukter er områder som i mindre grad er påvirket av den internasjonale utviklingen og økt konkurranse utenfra. Her må konkurransemyndighetene bidra til å opprettholde virksom konkurranse uten nevneverdig «drahjelp» fra den internasjonale konkurransen.

Kap. 1550 Konkurransetilsynet, jf. kap.4550

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	71 702	66 653	64 214
	Sum kap 1550	71 702	66 653	64 214

Allmenn omtale

Konkurransetilsynet skal ivareta tilsynet med konkurranseforholdene og den praktiske gjennomføringen av konkurransepolitikken. Det rettslige grunnlaget for Konkurransetilsynets virksomhet er konkurranseloven, pristiltaksloven, EØS-konkurranseloven og husleiereguleringsloven.

Konkurransetilsynet skal blant annet:

- Forebygge, avdekke og motvirke skadelige konkurransebegrensninger.
- Påpeke offentlige reguleringer og tiltak som i unødig grad skader konkurransen i markedene.
- Bidra til oversiktlig informasjon for markedsaktørene.

Konkurransetilsynet er tillagt håndhevingsoppgaver i forbindelse med EØS-avtalen. Etter EØS-

konkurranseloven skal tilsynet utføre kontroller hos ervervsdrivende i Norge for eller sammen med EFTAs overvåkingsorgan. I konkurranselovutvalgets delinnstilling av 06.07. 2001 tilrår utvalget at norske konkurransemyndigheter gis kompetanse til å håndheve EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Dette innebærer at Konkurransetilsynet kan kontrollere disse bestemmelsene på egen hånd, og at overtredelser kan sanksjoneres av norske myndigheter. For nærmere omtale av konkurranselovutvalgets arbeid vises det til omtale under programkategori 01.50.

Konkurransetilsynet utbetaler og regnskapsfører statstilskudd (under kap. 1560) til regulering av forbrukerprisene på ulike varer. Konkurransetilsynet kan, i medhold av pristiltaksloven, innføre prisreguleringer eller andre pristiltak når dette er nødvendig for å fremme en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling.

Rapport

Det skal ikke være skadelige private konkurransebegrensninger i markedene

Arbeidet er en prioritert oppgave i Konkurransetilsynets virksomhet og omfatter håndheving av konkurranselovens forbudsbestemmelser, behandling av dispensasjonssaker, inngrep mot konkurransereguleringer og internasjonalt arbeid. Omlag 40 pst. av Konkurransetilsynets ressurser har til nå blitt brukt på slike tiltak.

Kontroll av forbudene er fulgt opp bl.a. ved kontrollbesøk med granskning og bevissikring. Indikasjoner på alvorlige brudd på forbudsbestemmelsene blir prioritert og skjer etter retningslinjene som skal sikre at saksbehandlingen er effektiv og i tråd med sentrale rettssikkerhetsgarantier. Alvorlige ulovlige konkurransereguleringer fører til at forbrukere og andre kunder må betale en høyere pris for produktene enn de ellers måtte ha gjort. I 2000 ble fire forhold anmeldt til påtalemyndigheten. Ett av de anmeldte selskapene vedtok et forelegg på 100 000 kroner. De andre sakene er fortsatt til behandling hos påtalemyndigheten. I første halvår 2001 har tilsynet anmeldt ett forhold til påtalemyndigheten.

Bistand til påtalemyndigheten gis høy prioritet. Det anses som viktig at lovbrudd leder til rask reaksjon. I tillegg til rettslige sanksjoner som vinningsinndragning, bøter og fengsel, kan lovbrudd medføre ikke-økonomiske kostnader som moralsk ubehag og sosial fordømmelse. Dessuten kan lovbrudd, dersom det blir kjent, medføre økonomiske tap som følge av redusert omdømme i markedet. Kontroll av forbudsbestemmelsene og avdekking av ulovligheter, sammen med et relativt høyt bøtenivå, vil lede til bedre etterlevelse av bestemmelsene, og dermed legge til rette for virksom konkurranse i tråd med formålet i loven.

Konkurransebegrensende samarbeid som er forbudt etter konkurranseloven, kan i noen tilfeller også ha positive virkninger. Det er derfor adgang til å gi dispensasjon fra lovens forbud, og de fleste dispensasjoner blir gitt fordi et konkurransebegrensende samarbeid samlet sett har større positive enn negative virkninger for samfunnet. Det knyttes i en del tilfeller vilkår til dispensasjonene, for å begrense uheldige virkninger av samarbeidet.

Konkurransetilsynet kan gripe inn mot konkurransebegrensninger som ikke omfattes av forbudene i konkurranseloven. Dette gjelder inngrep mot strukturelle endringer i markedet, og mot konkurranseskadelig adferd. Inngrep mot bedrift-

serverv (inkludert fusjoner) er tiltak som går ut på å hindre uheldige konsentrasjoner i markedene. Tilsynet skal spesielt følge utviklingen i markeder med tendens til økt konsentrasjon. I 2000 hadde en særlig fokus på endringer i konkurranseforholdene i dagligvarehandelen, kraftsektoren, omsetning av legemidler og telesektoren.

Konkurransetilsynet har bidratt i behandlingen av regelverksaker og enkeltsaker i Europakommisjonen og EFTAs overvåkingsorgan, både i form av vurderinger og konkrete opplysninger. Tilsynet har også hatt et bredt samarbeid med de andre nordiske konkurransemyndighetene, og i tillegg deltatt aktivt i konkurransepolitiske fora i OECD og WTO. Den nye bestemmelsen i konkurranseloven som regulerer overlevering av opplysninger som er underlagt taushetsplikt til andre lands konkurransemyndigheter, er allerede utnyttet ved at det er inngått en avtale mellom Danmark, Island og Norge om samarbeid i konkurransesaker (herunder utveksling av konfidensiell informasjon). Det er lagt til rette for at avtalen kan utvides til å omfatte flere nordiske land. Slike avtaler bidrar generelt til å effektivisere arbeidet med å bekjempe internasjonale konkurransereguleringer i samsvar med anbefalinger fra bl.a. OECD.

Offentlige tiltak skal ikke i unødig grad skade konkurransen i markedene

Konkurransetilsynet har gjennom høringer i forbindelse med iverksetting eller endring av offentlige regler og tiltak fremmet konkurransemessige vurderinger, og eventuelt foreslått alternative løsninger eller frarådet at tiltak iverksettes. Gjennom håndheving av konkurranseloven, overvåkning av markedene og kontakt med markedsaktørene er det bl.a. avdekket etableringshindringer og konkurransebegrensninger som følge av offentlige tiltak og reguleringer. Dette er fulgt opp med de rette myndigheter.

For å effektivisere og samordne tilsynsarbeidet har Konkurransetilsynet samarbeidsavtaler med flere andre tilsynsmyndigheter; Luftfartstilsynet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Post- og teletilsynet og Kredittilsynet. En betydelig del av Konkurransetilsynets arbeid med vurderinger av offentlige reguleringer har i 2000 bl.a. omfattet miljøforhold, kraftsektoren, finanssektoren, telesektoren og apoteksektoren. Tilsynet har pekt på de samfunnsøkonomiske gevinster ved å gjennomføre reguleringsreformer som legger forholdene til rette for økt styring gjennom markedsløsninger. Erfaringene tyder på at forbrukerne

har høstet fordeler av reguleringsreformene innenfor områdene kraft, tele og luftfart. Offentlig sektor er en betydelig etterspørter etter varer og tjenester, og det er viktig at offentlige innkjøp foregår på en rasjonell måte. Hovedregelen er at offentlige anskaffelser skal lyses ut på anbud. Dette skal sikre konkurranse om offentlige oppdrag og likebehandling av næringsaktører. Konkurransetilsynet har siden høsten 1999 spesielt rettet arbeidet mot kommunesektoren vedrørende kommunale anskaffelser. Tilsynet ønsker både å skape større bevissthet i kommunesektoren om betydningen av å legge vekt på konkurranse- og effektivitetshensyn i innkjøps- og anbudsprosessene, samtidig som en vil bevisstgjøre kommunenes innkjøpspersonell på forbudene mot samarbeid mellom leverandører.

Markedsdeltakerne skal kunne opptre rasjonelt

Arbeidet med å sikre bedre prisopplysning på tjenester har vært prioritert de siste årene, og enkelte bransjer har blitt fulgt ekstra nøye. I 2000 ble det særlig fokusert på enhetsprismarkering i dagligvarebutikker og opplysninger om drosjetakster.

Prisundersøkelser er også et viktig virkemiddel for å effektivisere og bevisstgjøre forbrukerne. Prisundersøkelser foretas i markeder hvor det vurderes som særlig viktig at kjøperne er oppmerksom på prisvariasjoner. I 2000 ble det gjennomført landsomfattende prisundersøkelser på elektrisk kraft, drivstoff, dagligvarer, byggevarer og teletjenester. I samarbeid med Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) ble det i mai 2001 gjennomført en større prisundersøkelse, som bl.a. sammenlignet prisnivået hos de ulike dagligvarekjedene.

Omorganisering av Konkurransetilsynet

I budsjettproposisjonen for 2001 la departementet frem en plan for en omfattende omorganisering av Konkurransetilsynet. Omorganiseringen skulle omfatte avvikling av tilsynets regionkontorer, omlegging og styrking av sentralenheten samt overføring av oppgaver til Forbrukerombudet, og ble forutsatt gjennomført i løpet av 2001. I tilknytning til revidert nasjonalbudsjett 2001 redegjorde departementet nærmere for omorganiseringen, herunder budsjettmessige konsekvenser. For 2001 ble det vedtatt en tilleggsbevilgning på 8,3 mill. kroner til dekning av ekstrautgifter i tilknytning til omorganiseringen. Omorganiseringsprosessen har blitt gjennomført som planlagt.

Selv om omorganiseringen har stilt tilsynets organisasjon overfor store utfordringer, har den så langt vært gjennomført på en tilfredsstillende måte. De omstillingstiltakene som har vært tatt i bruk under omstillingen, bl.a. sluttvederlag, har i stor grad vært vellykkede, og det forventes at kun få medarbeidere vil være reelt overtallige etter omorganiseringen. Omstillingsperioden avsluttes ved årsskiftet 2001/2002.

Resultatmål

Konkurransetilsynet skal bidra til virksom konkurranse i næringslivet gjennom å:

Håndheve konkurranselovgivningen effektivt

- Konkurransetilsynet skal gjennom aktiv kontrollvirksomhet avdekke og fjerne ulovlige og skadelige konkurransebegrensninger. Grovere brudd på forbudsbestemmelsene skal prioriteres.
- Konkurransetilsynet skal sørge for at de legale og prosessuelle sidene ved bevissikring og sanksjonering er tilstrekkelig kvalitetssikret, bl.a. gjennom samarbeid med påtalemyndigheten.
- Konkurransetilsynet skal hindre dominerende aktørers misbruk av markedsrett og konkurranseskadelige bedriftsserverv med betydelige negative samfunnsøkonomiske virkninger.
- Etterkontroll skal vektlegges for å sikre at tilsynets vedtak etterleves. Det har en viktig allmennpreventiv betydning at markedsaktørene vet at vedtak blir fulgt opp, og at alvorlige brudd på vedtaksbetingelsene leder til reaksjoner.
- Konkurransetilsynet skal fortsatt prioritere oppfølging av markeder som har gjennomgått reguleringsreformer, og som innebærer at konkurranseloven kommer til anvendelse.
- Konkurransetilsynet skal videreutvikle og styrke arbeidet med internasjonale konkurransesaker, spesielt innenfor EØS. Tilsynet skal fortsette arbeidet med å utvikle hensiktsmessige former for samarbeid med andre lands konkurransemyndigheter og internasjonale tilsynsorganer på konkurransepolitikens område.

Påpeke offentlige reguleringer og tiltak som i unødig grad skader konkurransen i markedene

- Konkurransemyndighetene skal påpeke konkurransebegrensende virkninger av offentlige

tiltak og regelverk, og eventuelt fremme forslag til endringer som kan bidra til å forsterke konkurransen blant de næringsdrivende.

tiltak rettes inn mot bransjer hvor spesiell oppfølging er påkrevet, bl.a. innen kraft-, drivstoff- og dagligvarebransjen.

Bidra til oversiktlig informasjon for markedsaktørene

- Prisundersøkelser og prisopplysning er viktige tiltak for å øke forbrukernes prisbevissthet. Prisundersøkelser rettes inn mot særskilte markeder hvor mangelfull oversikt kan utgjøre en konkurransebegrensning. Prisopplysnings-

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønns- og driftsutgifter for Konkurransetilsynet. Konkurransetilsynet hadde pr. 01.03.2001 en bemanning tilsvarende 128 årsverk.

Kap. 1560 Pristilskudd

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
70	Til regulering av forbrukerprisene	162 980	147 000	87 000
	Sum kap 1560	162 980	147 000	87 000

Allmenn omtale

Tilskuddsordningene under dette kapitlet består av frakttilskudd for bensin og autodiesel og særtilskudd til Nord-Norge. Formålet med tilskuddene er å bidra til å jevne ut prisforskjeller mellom ulike områder for de aktuelle varene. Konkurransetilsynet står for administrasjonen av ordningene og har gitt forskrifter om gjennomføringen.

Tilskuddene til bensin og autodiesel utbetales til oljeselskapene slik at disse ved salg til bensinforhandlere maksimalt krever et frakttillegg på 7 øre pr. liter inkl. mva. Særtilskuddene til Nord-Norge består av frakttilskudd for fyringsolje nr. 1 og nr. 2 samt parafin på samme vilkår som den generelle ordningen for bensin og autodiesel. Det utbetales ikke lenger tilskudd til fatlevering av bensin og fyringsprodukter. For visse sorter frukt gis det pristilskudd. Tilskuddene til frukt er høyest i den nordligste sone og utgjør 125 øre pr. kg i sone I, 95 øre i sone II, 65 øre i sone III og 35 øre i sone IV. Sone 1 omfatter Finnmark og de nordligste kommunene i Troms. Sone 2 utgjør resten av kommunene i Troms og de nordligste kommunene i Nordland. Resten av kommunene i Nordland utgjør sone 3 og 4. Kommuner lengst sør i Nordland utgjør sone 4. I Nord-Troms og Finnmark ytes også pristilskudd til melk med 20 øre pr. liter.

Rapport

Det ble i 2000 utbetalt 132,1 mill. kroner i frakttilskudd for bensin og autodiesel og 30,9 mill. kroner i særtilskudd til Nord-Norge.

Konkurransetilsynet gjennomførte en landsomfattende prisundersøkelse på drivstoff i mars 2000. Mellom fylkene varierte prisene på 95 oktan blyfri bensin fra 9,93 kroner pr. liter i Østfold til 10,62 kroner pr. liter i Finnmark. Generelt er konkurransen hardest og bensinprisen lavest i områder rundt de ubetjente stasjonene. Betjente stasjoner som ligger mer enn 50 km fra ubetjente stasjoner, har gjennomsnitt 33 øre høyere pris enn betjente stasjoner som ligger inntil 5 km fra en ubetjent stasjon.

Konkurransetilsynet har foreslått noen mindre endringer i forskriften om særtilskudd til Nord-Norge. Forslaget består hovedsakelig i å innføre revisorattest, samt noen mindre korrigeringer for at forskriften skal framstå mer helhetlig. Endringsforslaget er sendt på høring til berørte parter.

Budsjett

Post 70 Til regulering av forbrukerprisene

Det legges til grunn at utgiftene til frakttilskuddsordningen for bensin og autodiesel reduseres med 60 mill. kroner i 2002, ved at tiltaksgrensen

økes fra 7 til 10 øre pr. liter inkl. mva og ved at nullsonen som omgir oljeselskapenes depotanlegg utvides fra 10 til 30 km. Det gjennomføres med dette en innsparing som innebærer at utbetalingene i større grad konsentreres om distrikter hvor fraktkostnadene er høyest. Med dette vil ordningen få en sterkere distriktsprofil, relativt sett. Ordningen med særtilskudd til Nord-Norge foreslås videreført i 2002 med de samme tilskuddssatser som i 2001. Det forutsettes også at Konkurransetilsynets oppfølging og kontrollrutiner med ordningene videreføres etter dagens praksis.

Med forventet salg av subsidierte varer er utgiftene i 2002 anslått slik:

Bensin og autodiesel	60 mill. kroner
Særtilskudd til Nord-Norge	27 mill. kroner

Som i tidligere år, foreslås bevilgningen under kap. 1560 gitt som en samlet sum uten fordeling på tilskuddsordninger.

Programkategori 01.60 Statsbygg

Utgifter under programkategori 01.60 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1580	Bygg utenfor husleieordningen	1 407 634	717 480	894 150	24,6
1581	Eiendommer som disponeres av den kongelige familie			24 328	
1582	Utvikling av Fornebuområdet	317 816	109 900	175 910	60,1
1583	Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583	399	63 000	700	-98,9
2445	Statsbygg, jf. kap. 5445	946 427	827 900	747 656	-9,7
	Sum kategori 01.60	2 672 276	1 718 280	1 842 744	7,2

Inntekter under programkategori 01.60 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
4583	Salg av eiendom i Pilestredet Park, jf. kap. 1583	49 500	150 000	115 300	-23,1
4584	Endring av Statsbyggs balanse	2 926 882			
5445	Statsbygg, jf. kap. 2445	885 000	710 000	710 000	0,0
5446	Salg av eiendom, Fornebu	110 957	656 300	169 860	-74,1
	Sum kategori 01.60	3 972 339	1 516 300	995 160	-34,4

Utgiftene under programkategori 01.60 Statsbygg er økt sammenliknet med saldert budsjett for 2001, hovedsakelig som følge av opptrapping av igangsatte prosjekter. Videre budsjetteres det med lavere inntekter som følge av redusert salg av eiendom på Fornebu og i Pilestredet park.

Hovedutfordringer – utviklingstrekk

Statsbygg har en sentral rolle som tilrettelegger i bygg- og eiendomssaker for de fleste statlige virksomheter i sivil sektor. Det være seg som rådgiver

ved innleie av lokaler, som byggherre på vegne av ulike departement, som eiendomsforvalter og som ivaretaker av statlige interesser i større utviklingsprosjekt. Spennet i arbeidsoppgaver gjør det nødvendig at Statsbygg besitter kompetanse innen et bredt fagspekter.

Statlige virksomheter står overfor betydelige utfordringer mht. til å ivareta og utvikle sitt tjenestetilbud. Det vurderes løpende endringer av arbeidsformer og organisatoriske løsninger. Omstillingen av offentlig sektor vil medføre behov for relokalisering og nye lokaler. Dette gjør

at Statsbygg vil bli stilt overfor betydelige utfordringer mht. rask og fleksibel oppfølging av de behov som foreligger.

Miljøutfordringene innen bygg- og eiendomssektoren er særlig knyttet til å redusere energiforbruk og bruk av miljøfarlige stoffer. Statsbygg forvalter eiendommer som er å betrakte som kulturminner. Det er en utfordring å sikre at forvaltningen og vedlikeholdet av disse eiendommer skjer i tråd med retningslinjene.

Hovedmål og strategier

Statsbygg skal ivareta statens behov i bygge- og eiendomssaker samt samordne statlige planinteresser. Hovedmålene for Statsbygg er på denne bakgrunn å:

- Organisere, planlegge og gjennomføre byggeprosjekter innenfor vedtatte rammer for økonomi, tid og kvalitet. Dette gjelder formålsbygg, dvs. bygg hvor markedsmessige, geografiske, sikkerhetsmessige og kulturelle forhold gjør det naturlig at staten er eier. Byggene skal ha god totaløkonomi samtidig som arkitektoniske og miljømessige hensyn ivaretas.
- Sørge for effektiv utnyttelse av statens eiendomsmasse gjennom eiendomsutvikling, kjøp og salg samt å ivareta statens økonomiske og antikvariske verdier ved systematisk drift og vedlikehold.
- Gi kvalifisert faglig bistand og rådgivning overfor departementer og statlige virksomheter med sikte på å dekke brukernes behov for lokaler på en kostnadseffektiv måte.
- Bidra til realiseringen av samfunnspolitiske mål innen bl.a. arealbruk, arkitektur og miljø.

I budsjettet for 2002 vektlegges å:

- Videreføre omstillingsarbeidet i Statsbygg etter de prinsipper som er trukket opp i St.prp. nr. 84 (1998-99).
- Bedre prosjekt- og økonomistyringen ved å innføre innføre ny økonomimodell, forbedre bedriftens styrende dokumenter og bedriftens styringssystem.
- Bedre prosjektgjennomføringen ved dreining av resursbruk fra byggefasen til prosjektfasen.
- Videreføre arbeidet med å styrke den miljøfaglig kompetanse i organisasjonen. Miljøhensyn og miljøkrav skal systematiseres, innarbeides og synliggjøres i alle faser av byggeprosjektene samt i forvaltning, drift og vedlikehold av Statsbyggs eiendomsmasse.
- Videreføre arbeidet med å fremme god arkitektur og sikre ivaretagelse av kulturminner og kulturmiljøer.
- Videreføre arbeidet for å bedre tilgangen for funksjonshemmede i prosjekter og bygg Statsbygg har ansvar for.

Fullmakt

Hovedprinsippet ved avhending av fast eiendom er at avhendingen skal skje til markedspris dersom ikke annet er bestemt av Stortinget. For å bedre muligheten til å ivareta samfunnsmessige føringer samt redusere saksbehandlingstiden i slike saker, foreslås det at Kongen i statsråd i enkelte tilfeller gis fullmakt til å avhende eiendommer til lavere pris enn markedspris. Det vises til forslag til vedtak.

Resultatmål

Det foreslås følgende resultatmål i 2002:

Mål	Resultatindikator	Resultatkrav 2002
1. God budsjettdisiplin.	a) Sluttkostnad i prosent av styringsrammen ¹⁾ (gjelder både kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg). b) Overføring av ubrukte bevilgninger til neste budsjettermin under kap. 1580 og kap. 2445, post 30 til 49 (post 33 Reserve for byggeprosjekter unntatt).	Sluttkostnad skal ikke overskride styringsrammen ¹⁾ for total masse ferdigstilte bygg med mer enn 2,5 pst. Overføringene til neste budsjettermin skal ikke overstige 10 pst. av årets disponible bevilgning.
2. Tilfredsstillende avkastning på Statsbyggs total kapital.	a) Resultat før finanskostnader i prosent av gjennomsnittlig investert kapital for året. b) Andel utleide arealer i forhold til totalt areal det er mulig å leie ut.	Totalkapitalens rentabilitet skal i 2002 være minimum 6,0 pst. 98 pst.
3. Tilfredse kunder	Fagdepartementer og statlige leietakers tilfredshet med Statsbyggs rådgivnings- og byggherretjenester	75 pst.
4. Ivaretagelse av samfunnsmessige føringer innen områdene miljø, arkitektur og kulturminnevern		

1) Styringsrammen defineres som avsetning som gir 50 pst. sikkerhet mot overskridelse

For å sikre en bredere oppfølging av Statsbyggs virksomhet foreslås rapportering fra og med 2002 utvidet til også å gjelde kundetilfredshet og Statsbyggs ivaretagelse av samfunnsmessige føringer innen miljø arkitektur og kulturminnevern.

Målingen av kundetilfredshet knyttet til rådgivning og byggherretjenester vil bli basert på spørreundersøkelser gjennomført av eksterne

aktører. Tilsvarende undersøkelse gjennomført høsten 2000 viste at 69 pst. av kundene var fornøyd med Statsbyggs tjenester innen dette området. Et resultatkrav på 75 pst. kundetilfredshet er derfor ansett som et realistisk forbedringsmål.

Når det gjelder ivaretagelse av samfunnsmessige føringer innen områdene miljø arkitektur og kulturminnevern vil det bli gitt en verbal omtale av gjennomførte tiltak.

Rapport*Mål: Riktig styring innen kostnadsrammen*

	1997	1998	1999	2000
Sluttkostnad i pst. av kostnadsrammen (gjelder kap 2445 og 1580 ekskl. post 33)	2,1	1,0	1,6	3,0

Resultatkrav 2000: 2,5 pst.

Total overskridelse for prosjekter under kap. 1580 og 2445 ekskl. Rikshospitalet utgjorde i underkant av 57 mill. kroner eller ca. 3 pst. av godkjent kostnadsramme. (For Rikshospitalet var det eget opplegg for håndtering av usikkerhet). I tillegg til ordinær prisstigning ble kostnadsrammen for tre

av prosjektene som ble ferdigstilt i 2000, justert under veis. Rikshospitalet er ikke medregnet. Samlet sett utgjorde dette ca. 83 mill. kroner. Justeringene skyldes dels utvidelse av prosjektene, uforutsett høy prisvekst og uforutsette tekniske problemer.

Mål: Riktig periodisering av budsjettmidler for byggeprosjekter

	1997	1998	1999	2000
Overføring av ubrukte bevilgninger (%) til neste budsjettermin under Statsbyggs kap 1580 og kap 2445 post 30-49 (post 33 Reserve for byggeprosjekter unntatt)	12,8	0,1	6,6	15,0

Resultatkrav 2000: 10 pst.

Samlet mindreforbruk under kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg, eksklusiv post 33 Reserve for byggeprosjekter utgjorde 417 mill. kroner, dvs. en overføring på ca. 15 pst. av disponibel bevilgning i 2000.

Mindreforbruket i 2000 skyldes i stor grad forsinket oppstart og videreføring av kurantprosjekt. I tillegg oppsto det forsinkelser og stopp i forbindelse med Breivika VI og Bygg for Biologiske basalfag.

Mål: Resultat før finanskostnader i pst av gjennomsnittlig investert kapital for året

	1997	1998	1999	2000
Resultat før finanskostnader i pst. av gjennomsnittlig investert kapital for året	—	—	10,2	7,2

Resultatkrav 2000: 6,0 pst.

Totalkapitalens rentabilitet er beregnet til å utgjøre ca. 7,2 pst i 2000.

Statsbyggs balanse omfattet inntil 31.12.1998 kun kapital nedlagt etter 01.01.1993. Kapital nedlagt før dette er aktivert fra og med 1999, jf.

St.prp. nr. 1 (1999-2000). Avkastningen på gjennomsnittlig investert kapital var som følge av dette kunstig høy i 1999.

I tillegg medførte utskillelsen av eiendommer til Entra Eiendom AS, at Statsbyggs kapital ble redusert 2000.

Mål: effektivt energiforbruk i Statsbyggs bygningsmasse

	1997	1998	1999	2000
Antall eiendommer	248	246	232	184
Brutto gulvareal i kvm	1.840.560	1.821.587	1.758.964	1.458.591
Energiforbruk (MWh)	377.656	388.773	370.516	293.490
Spesifikt energiforbruk (KWh/kvm/år)	205,2	213,4	210,6	201,2
Klimakorrigert energiforbruk (kWh/kvm/år)	201,1	206,4	204,7	205,2

Resultatkrav 2000: 220 kWh/kvm.

Spesifikt energiforbruk er energiforbruk dividert på brutto oppvarmet areal. Klimakorrigert energiforbruk er forbruket beregnet til et normalår.

Energiforbruksrapporten viser at spesifikk energiforbruk for Statsbyggs forvaltningseien-

dommer har vært stabilt de siste årene. Dette til tross for en generell økning av energikrevende tekniske installasjoner i byggene. Sammenlignet med statistikker over energiforbruk for andre sammenlignbare bygningskategorier er spesifikt energiforbruk i Statsbyggs eiendomsmasse relativt lavt.

Mål: Høy utleiegrad

	1997	1998	1999	2000
Andel utleide arealer i forhold til totalt areal det er mulig å leie ut.	98	98	98	98

Resultatkrav 2000: 98 pst.

Statsbygg hadde i 2000 en utleiegrad på ca. 98 pst., dvs. samme nivå som i 1999. Stabiliteten

skyldes hovedsakelig et relativt lavt antall utgåtte kontrakter og at de kontrakter som har utløpt i stor grad har blitt fornyet.

Kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
30	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	4 503	5 000	
31	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 374 592	632 800	762 870
32	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	25 592	62 700	116 400
33	Reserve for byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		5 290	4 320
36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	2 947	11 690	10 560
	Sum kap 1580	1 407 634	717 480	894 150

Allmenn omtale

Bevilgningsforslaget gjelder investeringer i bygg utenfor husleieordningen der Statsbygg er bygg-

herre. Eiendommene skal etter ferdigstilling forvaltes av det enkelte departement eller den enkelte virksomhet selv.

Budsjett**Post 30 Igangsetting av byggeprosjekter, kan overføres**

Det foreslås ikke bevilget midler til oppstart av nye byggeprosjekter i 2002.

Post 31 Videreføring av byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen omfatter oppfølgingsbevilgning til prosjekter som Stortinget har vedtatt igangsatt i tidligere terminer, og skal sikre optimal framdrift i prosjektene. Under følger en oversikt som viser hvordan den foreslåtte bevilgning for år 2002 fordeles seg på de ulike prosjektene.

Igangsatte byggeprosjekter under kap. 1580.

(i mill. kroner)

Prosjekt	Kostnadsramme pr. 01.07.02	Styringsramme pr. 01.07.02	Bevilget tidligere	Forslag 2002	Gjenstår å bevilge	Omtale under kap.
Bygg under Justisdepartementet						
Tromsø fengsel	212,2	184,2	8,2	45,00		430
Bygg under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet						
UiB, Institutt for biologiske basalfag ¹⁾	984,0	943,0	487,4	311,00	144,60	261
UiTø, Breivika VI, nybygg for teoribygging ²⁾	822,0	779,8	181,0	294,00	304,80	263
UiO, Urbygningen	181,6	163,2	28,1	91,88	43,22	260
Bygg under Landbruksdepartementet						
Rehabilitering av Fellesbygg på Ås	133,0	125,7	39,8	20,99	64,93	1112
Samlet forslag					762,87	

1) Rammen er jf. St. prp. nr. 84 (2000-2001) justert med 7 mill. kroner pga. mva-enderinger.

2) Kostnadsrammen er jf. St.prp. nr. 84 (2000-2001) økt med 84 mill. kroner

Kostnadsrammene for nye prosjekter fastsettes etter gjennomført forprosjekt og med 85 pst. sikkerhet mot overskridelser. Gjennomføringen av prosjektene skal imidlertid baseres på en styringsramme som gir 50 pst. sikkerhet mot overskridelser. Differansen mellom kostnadsrammen og styringsrammen utgjør prosjektets usikkerhetsavsetning. Det vises for øvrig til omtale under post 33 nedenfor.

Tromsø fengsel

Prosjektet fikk startbevilgning i 2000, jf. Innst.S. nr. 4 (1999-2000). Basert på gjennomført forprosjekt foreslås en kostnadsramme med 85 pst. sikkerhet mot overskridelse satt til 212,2 mill. kroner. Styringsrammen foreslås satt

til 184,2 mill. kroner. Økte krav til sikkerhet, krav i hht. ny plan og bygningslov samt prisvekst har ført til en viss økning av rammen sammenlignet med tidligere kostnadsestimat. Usikkerheten i prosjektet er i stor grad knyttet til forventninger om vanskelige markedsforhold i Tromsø-området som følge av stor byggeaktivitet. Det vises for øvrig til omtale i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Justis- og politidepartementet.

UiO, Urbygningen

Prosjektet fikk startbevilgning i 2000, jf. Innst.S. nr. 12 (1999-2000). Basert på gjennomført forprosjekt foreslås en kostnadsramme på 181,6 mill. kroner med 85 pst. sikkerhet mot overskridelse. Styringsrammen foreslås satt til

163,2 mill. kroner. Økningen sammenlignet med tidligere kostnadsestimater på 110-120 mill. kroner skyldes hovedsakelig prisutviklingen, krav i hht. ny plan og bygningslov, markedsutviklingen og at bygningen nå har blitt fredet. Det vises for øvrig til nærmere omtale under Kirke-, undervisnings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon.

Rehabilitering av Fellesbygget på Ås.

I tråd med St.prp. nr. 67 (1998-1999) og St.prp. nr. 1 (1999-2000) Tillegg nr. 1 og Tillegg nr. 3 ble byggingen av tilbygg til Fellesbygget for Planteforsk. og Landbrukstilsynet på Ås stoppet. Det ble samtidig lagt opp til at gjenværende midler i prosjektet skulle benyttes til rehabilitering av Fellesbygget. Basert på gjennomført forprosjekt foreslås kostnadsrammen for dette prosjektet satt til 133 mill. kroner med 85 pst. sikkerhet mot overskridelse. Styringsrammen foreslås satt til 125,7 mill. kroner. Det vises for øvrig til nærmere omtale under Landbruksdepartementets budsjett.

Post 32 Prosjektering av bygg, kan overføres

Bevilgningen skal bl.a. dekke utgifter til prosjektering av Nytt operahus, Bygdø kongsgård og nytt fengsel i Østfold. Det foreslås øremerket henholdsvis 38 mill. kroner, 5 mill. kroner og 40 mill. kroner til disse tre prosjektene. Når det gjelder nytt fengsel i Østfold vises det til Justisdepartementets budsjettproposisjon. For de øvrige prosjektene vises det til nærmere omtale nedenfor. Bevilgningen nyttes også til prosjektering av høyt prioriterte byggesaker uten egen bevilgning, dvs. prosjekter uten øremerket planleggings-/prosjekterings-, start- eller oppfølgingsbevilgning. Økningen skyldes hovedsakelig dreining av resursbruk fra byggefasen til prosjektfasen for å styrke prosjektgjennomføringen.

Prosjekt Nytt Operahus

Forprosjektet vil bli ferdigstilt slik at saken kan behandles av Stortinget våren 2002. For å forberede videreføringen, herunder unngå demobilisering hos sentrale aktører, er det aktuelt å inngå enkelte kontrakter allerede i 2001 som vil gi bevilgningsmessige konsekvenser i 2002. Dette vil også gjelde inngåelse av kontrakter vedrørende leie av riggareal. Inntil forprosjektet kan legges fram for Stortinget, foreslås det at utgifter til nevnte formål forskutteres av Statsbygg. Det

vises for øvrig til omtale i Kulturdepartementets budsjettproposisjon.

Bygdø kongsgård

Hovedbygningen på Bygdø kongsgård er i dårlig forfatning. I 2000 og 2001 er det bevilget til sammen 13 mill. kroner til bygningsteknisk tilstandsanalyse og prosjekteringsarbeider i forbindelse med planlagt rehabilitering. I 2002 foreslås det avsatt 5 mill. kroner til ferdigstilling av forprosjekt.

Bjørvika, selskapsdannelse

Det er inngått en prinsippavtale mellom staten, Oslo kommune og de andre grunneierne i Bjørvika-området (ROM Eiendomsutvikling AS og Oslo S Utvikling AS) om etablering av et eiendomsselskap innen 01.06.2002. Avtalen forutsetter at det skal forhandles frem vilkår for å etablere selskapet, herunder hvordan eiendommene skal legges inn i selskapet, og prinsipper for verdifastsettelse. Videre forplikter avtalen partene til å forhandle frem finansieringsavtaler for infrastrukturomlegging og andre nødvendige fellesoppgaver innen et halvt år etter at det foreligger regulering for området og infrastruktur. Reguleringsplanene for området er forventet å foreligge senest 01.03.2003. Det forutsettes at de totale forpliktelser for selskapet til infrastrukturomlegging ikke skal overstige verdistigningen på eiendommene.

Eiendommen som i dag benyttes som riksveiareal skal overdras til selskapet og verdien av disse skal gå direkte til finansiering av riksveiomleggingen. Selskapet forplikter seg til vederlagsfritt å stille til disposisjon nye arealer til riksvei i området. Det forutsettes at løsningen hva angår riksveiarealene gjennomføres i samsvar med EØS-reglene.

I forbindelse med selskapsdannelsen og inngåelse av finansieringsavtaler med selskapet om infrastrukturomlegging, drøftes det hvordan operatortjenesten skal dekke sine forpliktelser, og statens deltakelse i selskapet som eier av operatortjenesten.

Post 33 Reserve for byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen er reserve for byggeprosjekter under kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen. Bevilgningen omfatter kun de prosjekter hvor det ikke er innlagt sikkerhetsmargin i kostnadsrammen. Det vises for øvrig til omtale under post 31 ovenfor.

Post 36 Kunstnerisk utsmykking, kan overføres

Bevilgningen skal nyttes til kunstnerisk utsmykking av statlige bygg. Siden midler til kunstnerisk utsmykking ikke gjøres til gjenstand for husleieberegning, gjelder bevilgningen også byggeprosjekter finansiert over kap. 2445 Statsbygg.

Post 38 Avslutning av byggeprosjekter

Posten gjelder avsetning av eventuelle ubenyttede bevilgninger etter at byggeprosjektene går inn i sitt tredje garantiår. Posten kan benyttes til intern omdisponering innenfor kapitlet for å forenkle oppfølgingen av byggeprosjektene. Det føres ikke opp forslag til bevilgning under posten.

Kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter			17 628
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>			6 700
	Sum kap 1581			24 328

Allmenn omtale

Slottsforvaltningens oppgaver og ansatte overføres henholdsvis Hofforvaltningen og Statsbygg fra 01.01.2002, jf omtale under programkategori 00.10 Det kongelige hus. Ansvaret for forvaltningen av de statlige eiendommene som disponeres til kongelige formål overføres Statsbygg og Hofforvaltningen.

Statsbygg skal ivareta statens eieransvar og ha ansvar for ytre vedlikehold, tekniske installasjoner og større innvendige vedlikeholdsarbeider. Det inngås skriftlige avtaler mellom Statsbygg og Hofforvaltningen for å sikre klare ansvarsforhold innenfor eiendomsforvaltningen. I tillegg til Det Kongelige Slott, Bygdø Kongsgård og Oscarshall, som tidligere ble forvaltet av Slottsforvaltningen, overføres Stiftsgården i

Trondheim og Gamlehaugen i Bergen fra kap. 2445 Statsbygg til dette kapitlet.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke Statsbyggs kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold av de statlige eiendommer til kongelige formål.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen skal dekke større vedlikeholds-, rehabiliterings- og ombyggingsarbeider av investeringsmessig karakter. I 2002 vil bevilgningen dekke kostnader ved omfattende restaureringsarbeider både innvendig og utvendig ved Gamlehaugen og Stiftsgården.

Kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 957	8 900	10 220
30	Investeringer på Fornebu, <i>kan overføres</i>	71 360	101 000	165 690
35	Innløsning av areal til nasjonalt IT- og kunnskaps- senter	238 500		
Sum kap 1582		317 816	109 900	175 910

Allmenn omtale

Kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet omfatter det statlige engasjementet i arbeidet med etterbruk av Fornebu. Kapitlet omfatter bevilgninger til Statsbyggs administrative håndtering av dette arbeidet, investeringer i infrastruktur og opprydding i forurenset grunn. Inntekter fra salg og utleie/bortfeste av statlig eiendom på Fornebu budsjetteres og inntektsføres over kap. 5446 Salg av eiendom, Fornebu.

Det vises for øvrig til omtale i St.meld. nr. 4 (1996-97) Langtidsprogrammet 1998-2001, St.prp. nr. 1 for Administrasjonsdepartementet for årene 1995-2001, St.prp. nr. 1 (1995-96) og St.prp. nr. 90 (1991-92) fra Samferdselsdepartementet om ny hovedflyplass på Gardermoen.

Fornebuområdet skal i henhold til Bærums kommunedelplan 2 bygges ut med minimum 6 000 boliger og mulighet for å innpasse 20 000 arbeidsplasser. Oslo kommune hadde tilbakefallsrett på ca. 1 500 dekar da flyplassen ble nedlagt. Det resterende areal på ca. 2 000 dekar utgjorde statens eiendom. Vel en tredjedel av statens arealer er planlagt som rekreasjons- og grøntområder, inklusive naturreservat med tilhørende bufferpersoner. Resten av statens arealer er hovedsakelig planlagt for næringsutbygging, hvorav deler av området er solgt til IT Fornebu.

Rapport

Statsbygg og Oslo kommune har forhandlet frem et avtaleverk som avklarer rettslige og praktiske forhold mellom partene med hensyn til overdrivelse av eiendom og felles tilrettelegging for salg og utbygging av Fornebu. Som en del av avtaleverket, er staten og Oslo kommune blitt enige om å forestå utbygging av hovedinfrastruktur for vei, vann og kloakk frem til alle utbyggingsområdene, samt å opparbeide felles grøntområder.

I henhold til avtalen skal disse arbeidene organiseres og gjennomføres i regi av Statsbygg. Det er i denne forbindelse opprettet en egen prosjektorganisasjon og et prosjektstyre bestående av representanter fra Oslo kommune og Statsbygg.

Det er videre lagt opp til en fremdrift som innebærer ferdigstillelse i 2010, og som sikrer Telenor og IT Fornebu nødvendig infrastruktur for utvikling av deres områder. Prosjektstyret har vedtatt en samlet ramme for utbyggingen på 2,143 mrd. kroner i prisnivå pr. 2001. I prisnivå pr. 01.07.2002 er dette beregnet å utgjøre 2,221 mrd. kroner.

På oppdrag fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet er det utført en ekstern usikkerhetsanalyse av prosjektet. De foreløpige resultatene fra analysen gir en kostnadsramme som er i samsvar med den kostnadsrammen prosjektstyret selv har beregnet, samt den kostnadsrammen som et uavhengig konsulentfirma har beregnet på oppdrag fra prosjektstyret. Forutsatt at disse beregningene blir bekreftet i den fullstendige usikkerhetsanalysen, foreslås rammen for prosjektet satt til 2,221 mrd. kroner i prisnivå pr. 01.07.2002, inkludert risikoavsetningen på 134 mill. kroner. Av dette er det avtalt at staten skal dekke 44,2 pst. og Oslo kommune 55,8 pst. Basert på ovennevnte og avtalt fordeling foreslås kostnadsrammen for statens andel inntil videre satt til 982 mill. kroner i prisnivå pr. 01.07.2002, inkludert en risikoavsetning på 60 mill. kroner.

Statsbygg har sammen med Oslo kommune og Bærum kommune utarbeidet et miljøoppfølgingsprogram som innebærer at miljøhensyn blir en vesentlig premiss for valg av transportløsninger, energiforsyning og materialvalg under utbyggingen. Utbyggerne på Fornebu er forpliktet av de fastsatte miljømålsettingene for området gjennom bestemmelser i salgskontraktene og gjennom krav fra Bærum kommune. Statsbygg har i

samarbeid med Bærum kommune utarbeidet et helhetlig opplegg for miljøstyring og miljøregnskap. I utbyggingen av infrastruktur legges det bl.a. til rette for gjenbruk av masser og asfalt etter flyplassen.

For øvrig står Statsbygg ansvarlig for de nødvendige oppryddingstiltak på hele området. Forventet sluttkostnad for oppryddingen er beregnet til 117,5 mill. kroner etter prisnivå pr. august 2001, hensyn tatt til forventet prisstigning og innføring av merverdiavgift på tjenester. Utgiftene dekker tiltak på alle de forurensede områdene som er påvist på Fornebu og som grunneierne, Oslo kommune og staten ved Statsbygg, er ansvarlige for. Kostnadene dekkes delvis inn gjennom bidrag fra Oslo kommune og Luftfartsverket.

Budsjett

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningsforslaget dekker Statsbyggs administrative utgifter i forbindelse med arbeidet med etterbruk av Fornebu. Herunder er 4 mill. kroner øremerket innløsning av et festeforhold for ett av områdene som er planlagt solgt til det nasjonale IT- og kunnskapssenteret.

Post 30 Investeringer på Fornebu, kan overføres

Den foreslåtte bevilgning skal dekke Statsbyggs oppryddingstiltak og nødvendige investeringer i infrastruktur i området. Økningen sammenliknet med tidligere år skyldes hovedsakelig opptrapping av infrastrukturprosjektet.

Kap. 1583 Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
21	Spesielle driftsutgifter	61		
30	Investeringer i Pilestredet Park, <i>kan overføres</i>	338	63 000	700
	Sum kap 1583	399	63 000	700

Allmenn omtale

Kap. 1583 Utvikling av Pilestredet Park viser statens drifts- og investeringsutgifter i forbindelse med utvikling av Pilestredet Park. Inntektene fra salg av eiendom budsjetteres over kap. 4583 Salg av eiendom i Pilestredet park.

Det vises for øvrig til omtale i St.prp. nr. 87 (1991-1992) Om nytt Rikshospital, bygging og drift, St.prp. nr. 1 for Administrasjonsdepartementet for årene 1992-2001 og St.meld. nr. 18 (2000-2001) Salg av eiendommer og fremtidige statlige investeringer i Pilestredet Park.

Utviklingen av Pilestredet Park skal skje etter byøkologiske prinsipper. Det er utarbeidet et eget miljøoppfølgingsprogram som kjøperne etter 1997 og fremtidige tiltakshavere er forpliktet til å følge. Kjøperne skal delta i felles driftselskap for uteområdene og innarbeide økologiske og miljømessige krav for sine områder. I reguleringsplanen for området er det lagt til grunn en utbygging med ca. 60 pst. boliger, ca. 20 pst. offentlig/allmenntilgjengelig formål (skole) og ca. 20 pst. kontor- og

næringsvirksomhet. Utbyggingspotensialet er på ca. 135 000 kvm. over terrengnivå. Utviklingsperioden er beregnet til ca. fem år fra Statsbyggs overtakelse.

Rapport

Statsbygg overtok eiendommene høsten 2000. Hovedaktivitet i 2000 var salg av tomter til Thongård AS og Selmer/OBOS. I inneværende år er aktiviteten konsentrert om ivaretagelse av de bygningene som skal bevares med overgang til fjernvarmeoppvarming, samt miljømessig riving av andre deler av bygningsmassen. Staten har forpliktet seg til å bekoste og opparbeide uteområder til felles bruk til parker, veier, plasser og gang- og sykkelveier. Arbeider har pågått for å ta vare på eksisterende trær og for å gjenbruke elementer i granitt, tegl og betong i et utomhusprosjekt. Det er også lagt opp til at staten skal besørge teknisk infrastruktur frem til tomtegrensene. Riving og teknisk infrastruktur er planlagt utført i 2001-2002, mens utbygging av utomhusanlegg er plan-

lagt i takt med ferdigstillelse av utbyggingsprosjektene i 2003-2004.

En vesentlig miljøutfordring for bygge- og anleggsbransjen er utviklingen av metoder for bedre utnyttelse av materialer fra bygg som blir revet. Statsbygg har på denne bakgrunn startet planleggingen av et bolighus basert på gjenbruk av bygningsmaterialer og -komponenter. Prosjektet er et pilotprosjekt i Norge, og et viktig element i arbeidet med å styrke Statsbyggs miljøkompetanse. Forprosjekt forventes ferdigstilt tidlig i 2002. Det vil deretter bli tatt endelig stilling til prosjektets videre fremdrift.

Budsjett

Post 30 Investeringer i Pilestredet Park, kan overføres

Som følge av forsinkelser i forbindelse med Nytt Rikshospital ble området først overtatt av Statsbygg høsten 2000. Dette har medført at utviklingen av området har blitt forsinket i forhold til opprinnelig plan. Som en konsekvens av dette er det behov for å sette ned bevilgningen i 2001. Departementet vil komme tilbake til dette i en egen sak. Den foreslåtte bevilgning på 700 000 kroner er en justering som følge av endringer i merverdiavgiften.

Kap. 4583 Salg av eiendom i Pilestredet Park, jf. kap. 1583

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
39	Salg av eiendom	49 500	150 000	115 300
	Sum kap 4583	49 500	150 000	115 300

Post 39 Salg av eiendom

Salget vil omfatte Øyeavdelingen og Søsterhjemmet.

Kap. 2445 Statsbygg, jf. kap. 5445

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
24.1	Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-2 367 163	-1 987 354	-2 117 673
24.2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	953 966	798 675	871 629
24.3	Avskrivninger	428 634	286 979	293 176
24.4	Renter av statens kapital	44 377	110 690	24 000
24.5	Til investeringsformål	885 000	710 000	710 000
24.6	Til reguleringsfondet	31 187	41 010	164 320
	Sum post 24	-24 000	-40 000	-54 548
30	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 130	72 000	32 100
31	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	742 992	535 800	493 780

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
32	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	33 974	31 500	75 030
33	Reserve for byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		29 140	9 110
34	Infrastruktur i Blindern-/Gaustadområdet	2 810		
37	Utvikling av Pilestredet Park	6 567		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	81 249	99 460	92 154
49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	101 705	100 000	100 030
	Sum kap 2445	946 427	827 900	747 656

Allmenn omtale

Kap. 2445 omfatter Statsbyggs driftsbudsjett i tillegg til investeringsbudsjett med bevilgninger til byggeprosjekter som inngår i den statlige husleieordningen.

Budsjett

Post 24 Driftsresultat

Statsbyggs resultatregnskap omfatter bare den del av driften som kommer inn under eget kapittel (kap. 2445) i statsregnskapet. På samme måte omfatter balansen bare egne bygg, hvor majoriteten er inntektsgivende eiendommer, og inngår som en del av statens husleieordning.

Utgiftene i forbindelse med Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen foreslås fra og med 2002 budsjettert over kap 1581 Eiendommer til kongelige formål. Overføringen av disse eiendommene vil medføre at post 24 Driftsresultat vil øke med 10,5 mill. kroner.

Underpost 24.1 til 24.4

Inntektene kommer hovedsakelig fra statlige leietakere og salg av tilleggstjenester til disse. Tilleggstjenester gjelder i det vesentlige renhold og energi. I tillegg kommer inntekter ved salg av Statsbyggs eiendommer.

Det er avsatt om lag 268,5 mill. kroner for å dekke utgifter til løpende og periodisk vedlikehold. Videre foreslås det avsatt 582,3 mill. kroner til andre driftsutgifter, dvs. administrasjon, og forvaltning av Statsbyggs eiendomsmasse.

Avskrivninger beregnes første gang året etter at et bygg er ferdigstilt.

Beregning av renter av statens kapital er i samsvar med gjeldende retningslinjer for forvaltningsbedrifter.

Underpost 24.6 Til reguleringsfondet

Fondet nyttes til å kompensere eventuelle avvik i driftsinntekter og driftsutgifter. Videre skal fondet nyttes til dekning av mindre skadetilfeller på de eiendommene Statsbygg eier og forvalter. I henhold til de foreslåtte fullmakter, jf. forslag til vedtak, kan Statsbygg også anvende midler fra fondet til å utvide rammen for investeringsbudsjettet under kap. 2445 Statsbygg. I tillegg kan fondet benyttes til å dekke uforutsette utgifter som følge av de årlige lønnsoppgjørene.

Post 30 Igangsetting av byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen omfatter midler til byggestart av enkeltprosjekter som skal eies og forvaltes av Statsbygg. Bevilgningen omfatter midler til oppstart av prosjekter der leietaker eller overordnet departement ikke har behov for husleiekompensasjon.

Post 31 Videreføring av byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen omfatter oppfølgingsbevilgning til prosjekter som Stortinget tidligere har vedtatt igangsatt. Byggene skal eies og forvaltes av Statsbygg. Bevilgningen for 2002 skal sikre framdriften i følgende prosjekter:

Igangsatte byggeprosjekter under kap 2445, post 31 (i mill. kroner)

Prosjekt	Kostnadsramme pr. 01.07.2	Styringsramme pr. 01.07.02	Bevilget tidligere	Forslag 2002	Gjenstår å bevilge	Omtale under kap.
Bygg under Justisdepartementet						
Tromsø Tinghus	-	157,8	28,5	97,8	31,5	410
Justisbygget i Kristiansand	-	246,9	108,3	100,0	38,6	410/ 440
Bygg under Arbeids- og administrasjonsdepartementet						
Regjeringskvartalet – fellesarbeider	Årlig vurdering			9,0		
Oppfølging av fullmaktsprosjekt				100,0		
Oppfølging av kurante prosjekter				115,0		
Bygg under Kulturdepartementet						
Nasjonalbiblioteket i Oslo, nybygg	124,2	110,0	17,0	65,0	28,0	326
Bygg under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet						
UNIS – Svalbard ¹⁾				7,0		
Bygg på oppdrag fra andre						
Transittmottak og asylinternat i Østlandsområdet ²⁾			73,9			520
Tomtekjøp			12,5			
Samlet forslag under post 31				493,8		

1) I samsvar med Innst.S. nr. 12 (2000-2001) er det bevilget 2 mill. kronet til oppstart av prosjektet. I 2002 foreslås det bevilget 7 mill kroner til utarbeidelse av forprosjekt.

2) Prosjektet er stanset. Det vises for øvrig til nærmere omtale av saken i Kommunal- og regionaldepartementets budsjettproposisjon.

Kostnadsrammene for nye prosjekter fastsettes heretter etter gjennomført forprosjekt der det vil være 85 pst. sannsynlighet for at kostnadsrammen holdes. Gjennomføringen av prosjektene skal imidlertid baseres på en styringsramme som gir 50 pst. sikkerhet mot overskridelser. Differansen mellom kostnadsrammen og styringsrammen utgjør prosjektets usikkerhetsavsetning. Det vises for øvrig til omtale under post 33 nedenfor.

Post 32 Prosjektering av nybygg, kan overføres

Forslaget gjelder midler til prosjektering av høyt prioriterte byggesaker uten egen bevilgning, dvs. prosjekter uten øremerket planleggings-/prosjekterings-, start- eller oppfølgingsbevilgning. Økningen skyldes dreining av resurser fra byggefasen til prosjektfasen for å styrke prosjektgjennomføringen i tillegg til at det foreslås øremerket milder til følgende prosjekter:

- Villa Grande: 3,5 mill. kroner jf. nærmere omtale nedenfor.
- Høgskolen i Østfold: 7 mill. kroner, jf. nærmere omtale nedenfor.
- Høgskolen i Oslo: 10 mill. kroner til prosjektering knyttet til innplassering i Pilestredet park, jf. omtale i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon.
- Nasjonalbiblioteket i Oslo: 3,5 mill. kroner til prosjektering av rehabiliteringsarbeider, jf. nærmere omtale i Kulturdepartementets budsjettproposisjon.

Vestbanen

Som redegjort for i St.prp. nr. 1 (2000-2001) for Arbeids- og administrasjonsdepartementet, har Statsbygg igangsatt et planleggingsprosjekt for Vestbanetomten i Oslo. Det arbeides for å gi prosjektet en sammensatt funksjonell profil, med en betydelig kulturandel. Samfunnsmessige verdier knyttet til miljø, kulturminnevern, arkitektur og det offentlige rom vektlegges. Utviklingskostnadene forutsettes dekket av fremtidig salg.

Statsministerbolig

I Statsbudsjettet for 2001 ble det varslet at en da ikke ønsket å gå videre med prosjektet Regjeringens representasjonsanlegg. Statsministerens kontor har anmodet Statsbygg om å bearbeide det fremlagte forprosjektet for Inkognitogaten 18, samt å vurdere om det er mulig å prosjektere en statsministerbolig med en annen beliggenhet. Først når dette materialet foreligger vil Regjeringen ta stilling til om det er aktuelt å gå videre med et av prosjektene.

Villa Grande

Det vises til St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2000-2001) hvor det ble fremsatt en skisse for bruken av Villa Grande som senter for Holocauststudier og livs-synsminoriteters stilling i Norge. Regjeringen har nå vurdert prosjektet nærmere.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2000-2001) ble det lagt til grunn at staten skulle forbli eier av hovedbygningen, plenen, borggården og alleen. Internatbygningen ble forutsatt solgt. Det ble videre lagt til grunn at det skulle søkes utvirket omregulering av gjenstående arealer til boligformål. Inntektene ved salg av internatbygning og boligarealer skulle benyttes til å dekke kostnadene ved oppussing og istandsetting av hovedbygningen.

Prosessen knyttet til salg av internatbygningen med omliggende tomt er påbegynt som forutsatt. Reguleringsplan ble innsendt i juli 2001. Plan- og bygningsmyndighetene har signalisert at det ikke kan påregnes samtykke til omregulering av øvrige gjenstående arealer til boligformål. Dette er blant annet begrunnet med nærheten til de eksisterende friluftsområdene på Huk. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at det i stedet inngås en avtale om makeskifte med Oslo kommune. Dette innebærer at Oslo kommune kjøper ubebygde arealer i skråningen ned mot kommunes friareal av staten til friluftformål, mens staten på sin side overtar en mindre tomt som i dag er i kommunenes eie. Sistnevnte ligger i umiddelbar tilknytning til internattomten og vil bli solgt sammen med denne. Regjeringen legger til grunn at dette salget skjer i 2002.

Regjeringen ønsker at Villa Grande skal være en del av husleieordningen i staten. Bygningstekniske forhold og verneinteresser gjør Villa Grande til et kostbart hus å sette i stand til den planlagte virksomheten. I tillegg vurderer Riksantikvaren en mer omfattende fredning av hovedbygningen. Basert på foreløpige beregninger av kostnadene ved rehabilitering, ligger det an til at den årlige husleien vil kunne bli størrelsesorden 8 til 10 mill. kroner. Det er da tatt hensyn til at inntektene ved salget av internatbygningen benyttes til å delfinansiere oppussingen av hovedbygningen. Når det gjelder spørsmålet om fremtidige leietakere i Villa Grande og finansiering av utgifter til husleie, vises det til nærmere omtale i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon.

Det foreslås øremerket 3,5 mill. kroner til prosjektering av Villa Grande i 2002. Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med startbevilgning, kostnadsramme og de budsjettmessige sidene ved salget for prosjektet. Forutsatt startbevilgning i 2002, planlegges Villa Grande ferdigstilt første halvår 2004.

Høgskolen i Østfold

Det er gjennomført et forprosjekt for nybygg ved Høgskolen i Østfold i 2001. Prosjektet går nå inn i detaljprosjekteringsfasen. Det foreslås på denne bakgrunn bevilget 7 mill. kroner til detaljprosjektering og startbevilgning i 2002. For å unngå forsinkelser er det videre aktuelt å inngå enkelte kontrakter knyttet til detaljprosjektering i 2001. Regjeringen vil komme tilbake med forslag om omdisponering av midlene fra kap. 2445 post 32 til kap. 2445 post 30.

Det blir for øvrig utført en ytterligere kvalitets-sikring av prosjektet. En vil komme tilbake til endelig kostnadsramme når denne analysen er foretatt. Det vises for øvrig til omtale i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon.

Post 33 Reserve for byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen er avsatt som reserve for byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg. Bevilgningen omfatter kun de prosjekter hvor det ikke er innlagt sikkerhetsmargin i kostnadsrammen. Det vises for øvrig til omtale under post 31 ovenfor.

Post 38 Avslutning av byggeprosjekter

Posten gjelder eventuelle ubenyttede bevilgninger etter at byggeprosjektene går inn i sitt tredje garantiår. Posten vil kun bli benyttet til intern omdisponering innenfor kapitlet for å lette oppfølgingen av byggeprosjektene. Posten er således budsjettert med null.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen skal dekke kostnader til mindre ombygginger, utvidelser, brukertilpasninger og installering av tekniske anlegg av investeringsmessig karakter. Utgangspunktet for bruk av midlene er at tiltakene skal gi en vesentlig forhøyelse av eiendommenes verdi. Bevilgningen omfatter

tiltak på alle eiendommer Statsbygg forvalter innenlands og utenlands.

Post 49 Kjøp av eiendommer, kan overføres

Bevilgningen benyttes til kjøp av eiendommer og tomter i tilknytning til aktuelle byggeprosjekter.

Annen omtale

Utvidelse av husleieordningen

Fra og med 01.01.2002 innlemmes følgende eiendommer under Fiskeridepartementet i husleieordningen: Matre havbruksstasjon, Austevoll havbruksstasjon, Flødevigen havbruksstasjon, samt eiendommene som pr. i dag eies av staten ved Fiskeridepartementet og disponeres av Norsk institutt for fiskeri og havbruksforskning AS, Havbruksstasjonen i Tromsø AS. Som ved tidligere utvidelser av husleieordningen gis leietaker kompensasjon for de merutgiftene som påløper ved innføring av husleie. Beløpene er innarbeidet i etatenes budsjetter.

Statsbyggs balanse

Finansieringen av investeringer i bygg/eiendommer skjer dels ved låneopptak i statskassen jf. kap. 2445 post 30-49 og dels ved egenkapitalfinansiering. Balanseoppstillingen for 2002 er korrigert for at Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen er foreslått budsjettert over kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål.

Balanseoppstilling

(i 1 000 kr)

	Regnskap 1999	Regnskap 2000	Anslag 2001	Anslag 2002
Eiendeler:				
Omløpsmidler	123 029	198 346	150 000	116 000
Sum omløpsmidler	123 029	198 346	150 000	116 000
<i>Inntektsgivende eiendommer:</i>				
Bygg under arbeid	1 762 019	2 577 487	3 177 287	3 638 747
Ferdigstilte bygg/eiendommer	13 438 624	10 266 429	10 667 050	10 373 874
Sum inntektsgivende eiendommer	15 200 643	12 843 916	13 844 337	14 012 621

(i 1 000 kr)

	Regnskap 1999	Regnskap 2000	Anslag 2001	Anslag 2002
<i>Ikke inntektsgivende eiendommer</i>				
Bygg under arbeid	124 760	145 944	151 740	151 740
Ferdigstilte/bygg eiendommer	87 997	88 324	88 324	88 578
Obligasjoner/leieboerinnskudd	68 359	68 359	68 359	68 359
Sum ikke inntektsgivende eiendommer	281 116	302 627	308 423	300 677
Sum anleggsmidler	15 481 759	13 146 543	14 152 760	14 313 298
Sum eiendeler	15 604 788	13 344 889	14 302 760	14 429 298
Gjeld og egenkapital:				
Kortsiktig gjeld	2 127	46 257	46 257	46 257
Rentebærende gjeld- staten	1 003 852	669 295	540 216	447 620
Ikke rentebærende gjeld – staten	281 115	302 696	308 423	300 677
Sum langsiktig gjeld	1 284 967	971 992	848 639	748 297
Reguleringsfond	120 903	152 089	193 099	357 419
Egenkapital for øvrig	14 196 791	12 174 551	13 214 765	13 277 325
Sum egenkapital	14 317 694	12 326 640	13 407 864	13 634 744
Sum gjeld og egenkapital	15 604 788	13 344 889	14 302 760	14 429 298

Kap. 5445 Statsbygg, jf. kap. 2445

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
39	Avsetning til investeringsformål	885 000	710 000	710 000
	Sum kap 5445	885 000	710 000	710 000

Post 49 Salg av eiendommer

Posten er nullbudsjettet. Fra og med 1999 er den helt dominerende del av de eiendommer som

Statsbygg eier og forvalter aktivert i balansen, og inntekter fra eventuelle eiendomssalg vil derfor normalt regnskapsføres over driftsbudsjettet som en del av driftsinntektene.

Bemanning i Statsbygg

Statsbygg har fullmakt til selv å styre forvaltningsbedriftens bemanning. Tabellen nedenfor viser antall årsverk i Statsbygg i perioden 1999-2001 og plantall for 2002. Reduksjonen i 2000 og 2001 skyldes overføring av medarbeidere til Entra Eiendom AS pr. 01.07.2000. For 2001 er ca. 47 pst. knyttet til forvaltning av eiendomsmassen, ca. 29 pst. av årsverkene er knyttet til prosjektadministrasjon og ca. 24 pst. er tilknyttet administrasjon.

des overføring av medarbeidere til Entra Eiendom AS pr. 01.07.2000. For 2001 er ca. 47 pst. knyttet til forvaltning av eiendomsmassen, ca. 29 pst. av årsverkene er knyttet til prosjektadministrasjon og ca. 24 pst. er tilknyttet administrasjon.

År	1999	2000	2001	2002
Antall årsverk	755	595 ¹	567 ¹	585 ¹

1. Oversikten viser antall årsverk.

Kap. 5446 Salg av eiendom, Fornebu

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Leieinntekter	29 457	2 000	3 560
02	Refusjon fra Luftfartsverket for oppryddingskostnader	30 000		13 000
40	Salgsinntekter, Fornebu	51 500	654 300	153 300
	Sum kap 5446	110 957	656 300	169 860

Post 01 Leieinntekter

Posten omfatter inntekter fra leie/bortfeste.

Post 40 Salgsinntekter, Fornebu

Posten omfatter forventede salgsinntekter av eiendommer.

Post 02 Refusjon fra Luftfartsverket for oppryddingskostnader

Posten omfatter refusjoner fra Luftfartsverket til opprydding på Fornebu.

Programkategori 01.70 Selskaper under Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Kap. 5670 Renter og utbytte fra Entra Eiendom AS

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
80	Renter lån til Entra Eiendom AS		55 000	110 000
81	Utbytte Entra Eiendom AS		40 000	80 000
	Sum kap 5670		95 000	190 000

Allmenn omtale

Entra Eiendom AS har som hovedformål å dekke statlig behov for lokaler i det konkurranseutsatte markedet. Statens behov for formålsbygg, dvs. bygg hvor det av ulike grunner ikke er et marked, ivaretas av Statsbygg, jf. St.prp. nr. 84 (1998-1999). Selskapet forvalter i hovedsak kontorlokaler, men også enkelte sentrale undervisningsbygg inngår i porteføljen. Eiendommene er lokalisert i større norske byer og tettsteder med hovedvekt på Oslo- og østlandsområdet.

Rapport 2000

Ved utgangen av 2000 forvaltet selskapet ca. 600 000 kvm. fordelt på ca. 100 eiendommer. Selskapets omsetning utgjorde 261 mill. kroner i

2001 hvorav det alt vesentlige relaterer seg til leieinntekter. Driftsresultatet utgjorde 132,2 mill. kroner.

Post 80 Renter av lån til Entra Eiendom AS

I forbindelse med etableringen av selskapet ble det gitt et statslån på vel 1,564 mrd. kroner. Lånet skal tilbakebetales innen 30.06.2003.

Anslaget for 2002 er beheftet med usikkerhet siden renten er basert på NIBOR, og låntaker kan tilbakebetale lånet før utløpet av avtalen.

Post 81 Utbytte fra Entra Eiendom AS

Beløpet omfatter forventet aksjeutbytte for regnskapsåret 2001.

Programområde 19 Arbeidsliv

Programkategori 19.00 Arbeidsmarked

Utgifter under programkategori 19.00 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1590	Aetat, jf. kap. 4590	1 960 027	1 757 930	1 832 856	4,3
1591	Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 4591	1 329 442	1 187 021	1 207 032	1,7
1592	Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede	2 331 737	2 556 521	2 879 693	12,6
1593	Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester, jf. kap. 4593	51 812	278 400	11 000	-96,0
1595	Ventelønn mv., jf. kap. 4595			269 078	
Sum kategori 19.00		5 673 018	5 779 872	6 199 659	7,3

Inntekter under programkategori 19.00 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
4590	Aetat, jf. kap. 1590	146 533	40 333	44 343	9,9
4591	Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 1591	6 962	1 660	54 790	3 200,6
4592	Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede, jf. kap. 1592			14 477	
4593	Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester, jf. kap. 1593	30 578	290 400	30 000	-89,7
4595	Ventelønn, jf. kap. 1595			21 522	
Sum kategori 19.00		184 073	332 393	165 132	-50,3

Utviklingstrekk og hovedfordringer

Utviklingen på arbeidsmarkedet har vært god de seneste 7-8 år. Yrkesdeltakelsen har økt og arbeidsledigheten er blitt redusert. Norge har en av de høyeste sysselsettingsrater og laveste ledig-

hetsrater i OECD-området. Flere år med høy produktjonsvekst og økt yrkesdeltakelse har medført at arbeidsledigheten nå er lav. Samtidig har økning i antall uføre, økt tidligavgang fra arbeidslivet og økt sykefravær bidratt til redusert vekst i arbeidskrafttilbudet.

Fortsatt høykonjunktur

Veksten i norsk økonomi har vært lav etter konjunkturoppgangen som endte i 1998. Mens utflating i yrkesdeltakelsen og lav produktivitetsutvikling har bidratt til å redusere produksjonsmulighetene i økonomien, har reduserte realinvesteringer, særlig knyttet til oljevirkksomheten og industrien, og tidvis lav konsumvekst bidratt til å redusere den faktiske etterspørselen. Den årlige veksten i fastlandsøkonomien i 1999 og 2000 var under halvparten så sterk som veksttakten i perioden 1995-1998. Veksten i sysselsetting og arbeidsstyrke har også vært relativt moderat de seneste tre år, jf. figur 7.2. Den registrerte arbeidsledigheten økte noe gjennom høstmånedene i 1999 og gjennom 2000, men nivået på ledig-

heten er gjennom 1. halvår 2001 redusert slik at ledighetsnivået nå er tilbake på samme nivå som for tre år siden (figur 7.3).

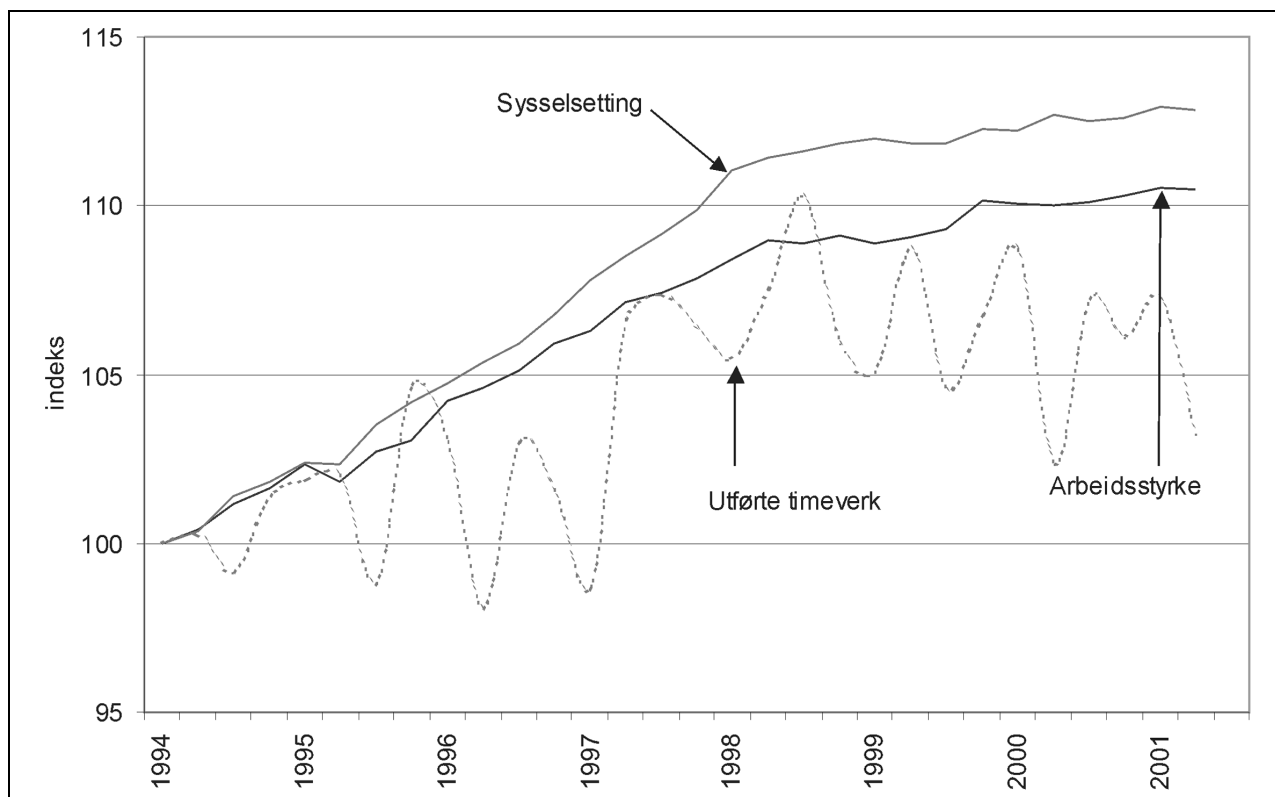
Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelse viser at andelen av befolkningen i yrkesaktiv alder som inngår i arbeidsstyrken, ligger på et stabilt høyt nivå (73,4 pst. i 1. halvår 2001). Resultater fra Aetats årlige bedriftsundersøkelse tyder på at mangel på arbeidskraft og rekrutteringsproblemer er en viktig begrensning for videre sysselsettingsvekst. Den gode situasjonen på arbeidsmarkedet gjør det lettere for personer med svak tilknytning til arbeidslivet å komme i jobb. På den annen side bidrar stramheten i arbeidsmarkedet til et underliggende lønns- og prispress i økonomien.

Hovedtall for arbeidsmarkedet (i 1 000). Årsgjennomsnitt 1998, 1999, 2000, 1. halvår 2001 og endring i prosent fra 1. halvår 2000

	1998	1999	2000	1. halvår 2001	Endr. i pst. fra 1. halvår 2000
<i>Arbeidskraftsundersøkelse, AKU (SSB):</i>					
Arbeidsstyrken	2 323	2 333	2 350	2 361	0,4
- i pst. av befolkningen (16-74 år)	73,4	73,3	73,4	73,4	
Sysselsatte	2 248	2 258	2 269	2 276	0,4
Arbeidsledige	74	75	81	86	0,9
- i pst. av arbeidsstyrken	3,2	3,2	3,4	3,6	
Undersysselsatte	78	69	67	66	-1,2
<i>Registertall (Aetat):</i>					
Ordinære arbeidsøkere					
Helt ledige ¹⁾	60	60	63	61	-2,7
- i pst av arbeidstyrken	2,4	2,6	2,7	2,6	
Delvis sysselsatte arbeidssøkere	40	35	35	34	-6,2
Personrettede tiltak	15	8	11	12	-13,8
Yrkeshemmede	53	55	57	63	11,0
- hvorav på tiltak	41	43	45	48	7,0

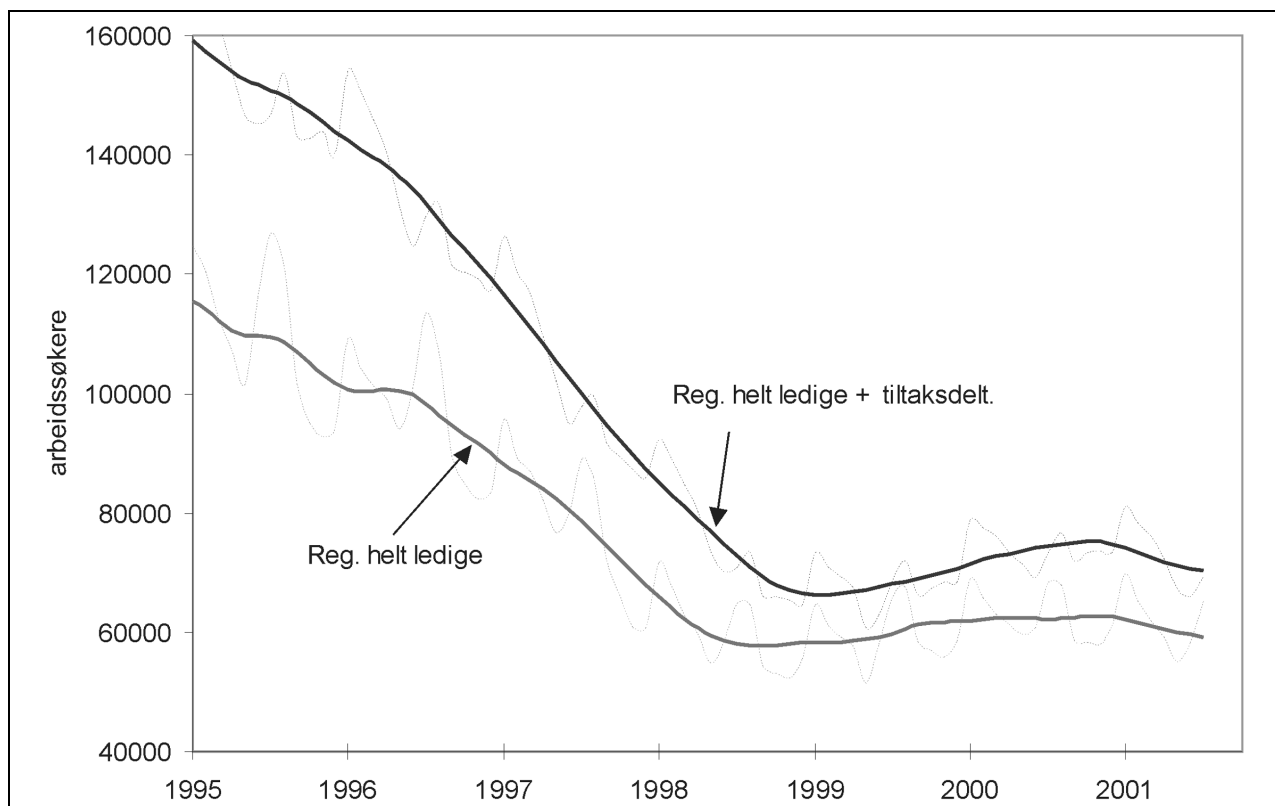
¹ Brudd i statistikken fra 01.01.1999. Bruddet ga en økning i ledigheten fra 1998 til 1999 på om lag 7 pst. og en tilsvarende nedgang i delvis sysselsatte på om lag 10 pst.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Aetat Arbeidsdirektoratet

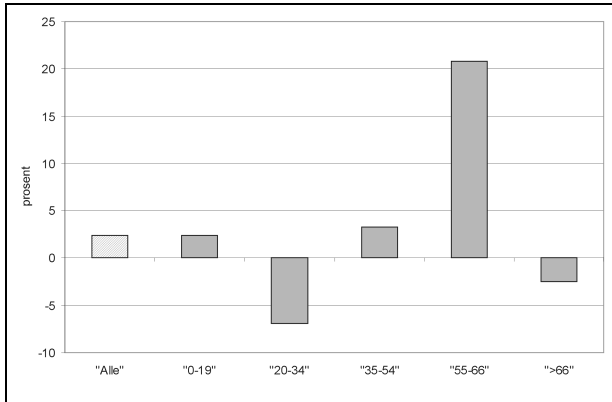
Figur 7.2 Sysselsetting, arbeidsstyrke og timeverk (sesongkorrigerte kvartalstall. Indeksert; 1994=100)

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

Figur 7.3 Arbeidssøkere (Månedsobservasjoner, januar 1995-mai 2001. Sesongkorrigert og løpende tidsserier)

Kilde: Aetat Arbeidsdirektoratet

Figur 7.4 Befolkningsvekst 2000-2005 etter aldersgrupper

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

Arbeidsstyrken og utførte timeverk

Arbeidsstyrken i Norge har økt gjennom 1990-tallet. I 2000 deltok 73,4 pst. av personene i alderen 16-74 år i arbeidsstyrken. Økt yrkesdeltakelse blant kvinner og økt yrkesdeltakelse (deltidsarbeid) blant skoleungdom har bidratt til dette. Redusert yrkesdeltakelse blant eldre menn er også et tydelig trekk ved utviklingen gjennom 1990-tallet.

I årene som kommer vil det skje en vridning i befolkningens alderssammensetning i retning av flere eldre i forhold til yngre. F.eks. vil antall personer i aldersgruppen 55-66 år øke med over 20 pst. i perioden 2000-2005. Det trekkes isolert sett i retning av at det kan bli krevende å opprettholde dagens høye yrkesdeltakelse (figur 7.4).

Selv om yrkesdeltakelsen blant kvinner har økt kraftig de senere tiår, er kvinners yrkesdeltakelse fremdeles lavere enn menns (ca. 9 pst.poeng). I tillegg jobber kvinner i større grad deltid. Gjennomsnittlig arbeidstid pr. uke for kvinner er om lag 30 timer, mens den for menn er knappe 40 timer. Målet i utførte timeverk utgjør kvinners arbeidstilbud dermed om lag 70 pst. av menns. Yrkesdeltakelsen blant kvinner, og særlig blant småbarnsmødre, er likevel høy sammenlignet med situasjonen i mange andre land. Ser vi nærmere på hvordan deltidsarbeid er fordelt på kjønn og bransjer, fremkommer en spesielt stor deltidsandel blant kvinner innen varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet, samt helse- og sosialtjenester. En undersøkelse av deltidsarbeidende innen helsesektoren viser at deltidsarbeid for de fleste er en ønsket tilpasning.

Parallelt med at arbeidsstyrken har økt, har antall personer utenfor arbeidsstyrken blitt redusert. I 2000 var det om lag 850 000 personer i alderen 16-74 år som ikke deltok i arbeidslivet. Av disse var 270 000 (32 pst.) førtidspensjonister og uføre, 230 000 (27 pst.) alderspensjonister, 200 000 (24 pst.) under utdanning, 100 000 (11 pst.) hjemmearbeidende og 50 000 (5 pst.) har annen status.

Bidraget fra de hjemmearbeidende til veksten i arbeidsstyrken er i ferd med å stoppe opp. Overgangen fra arbeidsstyrken til hjemmearbeid er nå om lag like stor som overgangen fra hjemmearbeid til arbeidsstyrken. Blant personer utenfor arbeidsstyrken er det derfor først og fremst gruppen under utdanning som bidrar til vekst i arbeidsstyrken. Over 45 pst. av de som var under utdanning i 1999 (85 000 personer) deltok i arbeidsstyrken ett år senere.

Innvandrere deltar i mindre grad i arbeidslivet enn befolkningen ellers. Spesielt er yrkesdeltakelsen lav blant kvinner. Statistikk fra arbeidstakerregisteret (inkluderer ikke selvstendig næringsdrivende) viser at 53 pst. av innvandrerbefolkningen i alderen 16-74 år er registrert som arbeidstakere. For befolkningen i alt er andelen 61 pst.

Yrkesdeltakelsen har blitt redusert blant personer over 60 år, særlig gjelder dette for menn. Hadde yrkesfrekvensen blant personer over 60 år vært den samme i dag som for 20 år tilbake, ville arbeidsstyrken ha vært om lag 50 000 høyere.

En spørreundersøkelse rettet mot et representativt utvalg av arbeidsstyrken i alderen 16-66 år viser at 16 pst. oppgir å ha fysiske eller psykiske helseplager av varig karakter som kan medføre begrensninger i det daglige liv. Av de som oppgir å være funksjonshemmet er 47 pst. sysselsatte og 3 pst. oppgir å være arbeidsledige. Yrkesdeltakelsen blant funksjonshemmede er dermed knappe 30 prosentpoeng lavere enn i befolkningen i alt, mens omfanget av arbeidsledighet ikke avviker vesentlig fra befolkningen ellers.

De senere år har antall personer som mottar uføretrygd økt. Om lag 10 pst. av personer i yrkesaktiv alder har uførepensjon. De fleste helt uføre med inntektsgivende arbeid har kun sporadisk kontakt med arbeidslivet og lav arbeidsinntekt. Blant de om lag 20 pst. av uførepensjonistene med gradert uførepensjon hadde imidlertid 68 pst. inntektsgivende arbeid og over halvparten av disse hadde en arbeidsinntekt over 50 000 kroner pr. år. Andelen uførepensjonister stiger markert fra 55-årsalderen både for kvinner og menn. Statistikk fra Rikstrygdeverket viser at tilgangen

av nye uførepensjonister er i ferd med å bremse opp. Tilgangen av nye uførepensjonister har 1. halvår 2001 vært 12 900. Tilgangen er 16 pst. lavere enn i løpet av 1. halvår i fjor hvor tilgangen var på 15 300.

Dagens høye nivå på sykefraværet beslaglegger betydelige arbeidskårsressurser. Gjennomsnittlig antall sykedager pr. person som fikk utbetalt sykepenger fra folketrygden i 2000 var 28 dager. Omregnet til årsverk har det totale omfanget av sykefravær økt fra om lag 50 000 i 1993 til nær 100 000 i 2000. Antall avsluttede sykepengetilfeller betalt av folketrygden var vel 500 000 i 2000. Av disse kombinerte 27,5 pst. deltidarbeid og sykefravær (gradert sykemelding, aktiv sykemelding eller yrkesrettet attføring med sykepenger). De siste tall fra Rikstrygdeverket kan indikere at veksten i sykefraværet er i ferd med å stoppe opp.

Store strømmer i arbeidslivet

Mobiliteten på det norske arbeidsmarkedet er betydelig. Ser vi på personers arbeidsmarkedstatus fra ett år til et annet, fremkommer det at om lag ¼ av de sysselsatte (over 500 000 personer) forlater sitt arbeid og at om lag tilsvarende antall personer rekrutteres i ny stilling. Av de som var sysselsatt i 1999 skiftet 430 000 jobb, mens 130 000 (6 pst.) hadde forlatt arbeidsstyrken ett år senere. 37 pst. av de som forlot arbeidsstyrken var i utdanning, 17 pst. var blitt uføre, 15 pst. hjemmearbeidende, 11 pst. tidligpensjonister, 8 pst. alderspensjonister og 13 pst. hadde en annen status. Fra 1999 til 2000 var strømmene inn og ut av arbeidsstyrken i størrelsesorden 150 000 personer. Nettoøkningen i arbeidsstyrken var bare om lag 10 pst. av dette. Dette viser noe av dynamikken i arbeidsmarkedet.

Moderate sentrum-periferi-forskjeller på arbeidsmarkedet

De regionale variasjonene på arbeidsmarkedet er moderate sammenliknet med situasjonen i mange andre land og tatt i betraktning landets geografi. Gjennomsnittlig registrert ledighet for hele landet var 2,7 pst. i 2000. 90 pst. av kommunene har en ledighet på under 4,5 pst. Gjennomsnittet for de øvrige 10 pst. av kommunene med høyest ledighet var 5,7 pst.

Høy ledighet er konsentrert til enkelte kommuner i distriktene. Disse har også gjennomgå-

ende lavere yrkesdeltakelse enn kommuner i mer sentrale områder. Det er imidlertid også mange av distriktskommunene som har lav arbeidsledighet. Menn i distriktene er hardere rammet av ledighet enn kvinner. Årsaken til at enkelte kommuner i distriktene har høy ledighet, er ikke bare mangel på arbeidsplasser. Gjennomgående har distriktskommunene flere ubesatte stillinger, sett i forhold til folketallet. Dette kan tyde på manglende samsvar mellom kvalifikasjonene til arbeidssøkerne og de kvalifikasjonene som kreves for å besette de ledige jobbene kombinert med at arbeidssøkere er lite villige til å flytte eller pendle. En arbeidsmarkedspolitikk med vekt på aktiv formidlings- og rekrutteringsbistand vil bidra til å redusere arbeidsledigheten samtidig som man avhjelper problemet med ubesatte stillinger også i distriktene.

Korttidsarbeidsmarkedet

Ifølge arbeidskraftundersøkelsen var 195 000 personer midlertidig ansatte i 2000. Dette var 16 000 færre enn i 1999. Nedgangen i antall midlertidig ansatte har fortsatt i 1. halvår 2001. Nedgangen har særlig kommet innen offentlig virksomhet. Midlertidige ansettelse er mest vanlig innen varehandel og hotell- og restaurantvirksomhet.

Vikarbyråene tilbyr i hovedsak arbeidskraft i korttidsarbeidsmarkedet. Ved utgangen av 2000 var det registrert 182 virksomheter som drev med utleie og/eller formidlingsvirksomhet. Antall bedrifter som tilbyr utleie og/eller formidling av arbeidskraft har økt. Dette må sees i sammenheng med at forbudet mot utleie av arbeidskraft er fjernet, og at vikarbyråene kan operere over hele arbeidsmarkedet fra 01.07.2000.

Utfordringer

Situasjonen som er beskrevet over, viser at det er forhold på tilbudssiden i økonomien, først og fremst tilgangen på arbeidskraft og produktivitet, som virker begrensende på sysselsetting og vekst i produksjonen. Fremskrivninger indikerer at denne situasjonen vil kunne vedvare. Utfordringene i arbeidsmarkedspolitikken i 2002 er knyttet til å:

- Motvirke avgang fra arbeidsstyrken.
- Øke tilgangen på arbeidskraft.
- Fremme god flyt i arbeidsmarkedet.

Rapport

Arbeidsledighet

Ved utgangen av august 2001 var det registrert 67 000 (2,8 pst.) helt ledige arbeidssøkere. Nivået er 900, eller 2,8 pst., lavere enn ett år tidligere. Ledigheten er fra august 2000 til august 2001 redusert i 13 av landets 19 fylker. I Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Oslo og Akershus har ledigheten økt. Nivået på ledigheten i disse var fra før på et lavt nivå. Videre er ledigheten redusert blant alle aldersgrupper.

Endringene i arbeidsledigheten de seneste 2-3 år har i stor grad sammenheng med endringer i etterspørselen etter arbeidskraft innenfor oljerelatert industri. Etter en periode med sterk nedgang i aktiviteten i denne delen av industrien har investeringene i oljesektoren tatt seg opp. Dette har gitt positive ringvirkninger til de delene av næringslivet som produserer varer og tjenester til oljeindustrien.

Omfanget av permitteringer økte kraftig gjennom 1999, men begynte å falle ved utgangen av 2000. I mai 2001 var nivået 27 pst. lavere enn på samme tid i 2000. En analyse fra Frischsenteret viser at i løpet av 2000 var over 40 000 personer én eller flere ganger permittert fra sitt arbeid. En tredjedel av disse hadde også et tidligere permitteringsforløp bak seg i løpet av de siste 12 månedene. Det er med andre ord mange «gjengangere» blant de som ble permittert. Omfanget av permitteringer har nær sammenheng med utviklingen i industrien.

Mens omfanget av arbeidsledigheten har gått ned, har antall langtidsledige økt noe. Ved utgangen av august 2001 hadde 17 000 personer vært registrert helt ledige i minst 6 måneder. Nivået er 4,6 pst. høyere enn på samme tid i fjor. Økningen må sees i sammenheng med to forhold. For det første har det vært en nedgang i antall formidlinger til vikariater av kort varighet. Dernest har noen av de som ble ledige som følge av aktivitetsnedgangen i oljerelatert industri, hatt problemer med igjen å komme inn på arbeidsmarkedet.

Yrkeshemmede

Utover i 2000 økte tilstrømningen av nye yrkeshemmede, mens avgangen holdt seg relativt stabil. I 2000 var det totalt en tilstrømning på 34 000 yrkeshemmede, mens 29 000 avsluttet yrkesrettet opplæring. Dette har ført til en jevn økning i antallet yrkeshemmede. I 1. halvår 2001 var det i gjennomsnitt registrert 62 900 yrkeshemmede i Aetats register. Dette er en økning på 6 300

(11 pst.) fra 1. halvår 2000. I mars 2001 var det for første gang registrert flere yrkeshemmede enn helt arbeidsledige. Økningen i tilstrømningen av nye yrkeshemmede har ført til at antallet som er i vente- og utredningsfasen (første trinn i utføringssløpet), har økt sterkt. Den økte tilstrømningen av yrkeshemmede har sammenheng med økningen i langtidssykefravær og Regjeringens skjerpede krav til opplæring før uførepensjon eventuelt tilstås, jf. bl.a. omtale i St.prp. nr. 61 (1999-2000) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 2000 og i St.prp. nr. 1 (2000-2001) Folketrygden. Opptrappingsplanen for psykisk helse, jf. St.prp. nr. 63 (1997-98), har også bidratt til tilstrømningen. Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2001 vedtok Stortinget obligatorisk reaktivisering av uførepensjonister som etter trygdeetatens vurdering har utsikter til tilbakeføring til arbeidslivet eller bedre utnyttelse av restarbeidsevnen. Aetat følger opp dette vedtaket i samarbeid med trygdeetaten. Av de som avsluttet opplæring i 2000, kom om lag halvparten (51,8 pst.) over i aktive løsninger (ordinært arbeid, skolegang eller ble registrert som ordinære arbeidssøkere). Noe under halvparten ble uføretrygdet eller fikk helsemessig behandling.

Personer med innvandrerbakgrunn

Arbeidsledigheten blant personer med innvandrerbakgrunn er gjennomgående høyere enn blant nordmenn. I 1. halvår i år var det registrert knappe 9 800 arbeidsledige med innvandrerbakgrunn. Dette innebærer at 16,2 pst. av de registrerte ledige er førstegenerasjons innvandrere. Forskjellen i ledighetsrater mellom førstegenerasjons innvandrere og arbeidssøkere generelt har avtatt noe i perioden etter 1998. I 1. halvår i år var ledighetsraten blant førstegenerasjonsinnvandrere 2,7 ganger høyere enn blant arbeidssøkere generelt. Ledighetsraten blant gruppen førstegenerasjonsinnvandrere varierer imidlertid med landbakgrunn. Blant personer fra andre land i Norden, fra Vest-Europa og fra Nord-Amerika og Oceania er ledighetsraten bare marginalt høyere enn ledigheten blant arbeidssøkere generelt. Blant personer med annen landbakgrunn er ledighetsraten vesentlig høyere. Høyest er ledigheten blant personer fra Afrika. Forskningsresultater tyder på at diskriminering, mangelfulle norskkunnskaper, lav eller lite relevant utdanning, ikke tilfredstillende system for prøving av realkompetanse og mangel på arbeidserfaring og sosialt nettverk i Norge er de viktigste faktorer som forklarer ledigheten blant innvandrere.

Informasjon og formidling

Systematisk og åjourført informasjon om arbeidssøkere, ledige stillinger og arbeidsgivere registreres og er tilgjengelig i Aetatets databaser. Ved Aetat lokal er det lagt til rette med selvhjelpssystemer bl.a. for å kunne søke i etatens database. I tillegg til direkte kontakt med Aetat er følgende informasjonskanaler særlig viktige:

- aetat.no – Aetatets Internett-tjeneste. Ved utgangen av 2000 var det registrert 35 000 arbeidssøkere i CV-basen, mens 5 700 arbeidsgivere var registrert i arbeidsgiverbasen.
- Aetat servicesenter (Grønt nummer). I 2000 svarte tjenesten på 100 000 henvendelser vedrørende informasjon om ledige stillinger, arbeidsmarkedstiltak og tilbud av arbeidskraft.
- NRK tekst-tv. I 1. kvartal 2001 var det i overkant av 1 000 oppringninger hver uke som benyttet seg av muligheten til å søke i Aetatets database over ledige stillinger ved hjelp av telefon og TV.

Virtuelle arbeidsmarkedstjenester består av internettoppkoplet PC og videotelefon. Ved utgangen av 1. halvår 2001 var det etablert i alt 14 virtuelle arbeidsmarkedstjenester. Enkelte av disse virtuelle arbeidsmarkedstjenestene inngår i offentlige servicekontor.

Formidling er et sentralt virkemiddel for å få arbeidsledige over i ordinært arbeid og har derfor vært prioritert. Aetat har bedret sitt informasjonstilbud på Internett, bl.a. har Aetat i 2001 utvidet tilbudet til brukerne når det gjelder yrkes- og utdanningsinformasjon gjennom veiledningsprogrammet «Veivalg». Aetatets formidlingsbistand har bidratt til at unge, langtidsledige og innvandrere har kommet i arbeid.

Høsten 2000 ble det kjent at det i Aetat foregikk omfattende feilregistrering av formidlere. For å undersøke disse påstandene ble Det Norske Veritas engasjert til å gjennomføre en uholdt gjennomgang av saksområdet. Undersøkelsen konkluderte med at det i 1998 og 1999 var registrert flere formidlere enn det reelt sett var grunnlag for. Arbeids- og administrasjonsdepartementet stilte samtidig krav om korrekt registreringspraksis. Det ble i 2. halvår 2000 gjennomført en gjennomgang av rutiner og praksis ved samtlige 129 Aetat lokal. Videre ble det gjennomført en særskilt vurdering av spørsmål knyttet til definisjonen av formidling og en vurdering av revisjons- og kontrollsystemet. Agenda utredning og utvikling gjennomførte de to siste månedene av året en ny gjennomgang av formidlingsaktiviteten.

Agenda konkluderer med at bare 4 pst. av formidlingene i denne perioden var feilregistreringer. Det ble ikke avdekket noe tilfelle av tilsiktet feilregistrering. Med den kompleksitet som preger dette området, og at registreringer ikke er knyttet opp mot økonomiske transaksjoner, anser departementet resultatet som tilfredsstillende og at tiltakene som er iverksatt for å motvirke feilregistrering har virket etter hensikten.

Regjeringen arbeider med en rekke tiltak for forenkling av utlendingsregelverket. Det skal bl.a. åpnes for at utlendinger med lovlig opphold skal få adgang til å søke om arbeidstillatelse fra Norge, jf. Ot.prp. nr. 96 (2000-2001) og Innst.O. nr. 128 (2000-2001). Siktemålet er å lette rekruttering av utenlandsk arbeidskraft til Norge og å redusere saksbehandlingstiden for utenlandske arbeidssøkere. Kvoteordningen for utenlandsk sesongarbeidskraft til landbruket er utvidet til å gjelde sesongmessig virksomhet innenfor hele landbruks- og skogsnaeringen. Kvoten er økt til 15 000 plasser i 2001. Aetat har god erfaring med rekruttering over landegrensene og bistår norske arbeidsgivere med å få tilgang på kvalifisert arbeidskraft fra flere europeiske land. European Employment Services (EURES) er en integrert del av Aetat og er et bindeledd mellom arbeidssøkere og arbeidsgivere og det europeiske arbeidsmarkedet.

For å avhjelpe behovet for arbeidskraft i norsk helsevesen har Aetat rekruttert helsepersonell fra EØS-land siden 1997. Aetat helserekruttering arrangerer norskopplæring i rekrutteringslandene. I 2000 formidlet Aetat 88 leger, 23 tannleger og 267 sykepleiere fra EØS-området. Mulighetene for rekruttering fra EØS-land minsker. Det er undertegnet avtaler om rekruttering av helsepersonell med Polen, Filippinene og Ungarn. Norskopplæring for polske sykepleiere startet opp i juli 2001.

Nærmere om innsatsen overfor ordinære arbeidssøkere

For å styrke mulighetene på arbeidsmarkedet for enkelte grupper av arbeidssøkere gjennomføres arbeidsmarkedstiltak.

I 2000 hadde en et gjennomsnittlig tiltaksnivå på vel 13 200 plasser under de ordinære arbeidsmarkedstiltakene (kap. 1591). Dette inkluderer snaut 1 100 plasser for yrkeshemmede på ordinære tiltak.

I 1. halvår 2001 ble det i gjennomsnitt gjennomført vel 12 700 plasser.

Statistisk sentralbyrå har for femte år på rad gjennomført en analyse av ordinære arbeidsmarkedstiltak. Undersøkelsen for 1999 og 2000 viser at 42 pst. av personene som avsluttet arbeidsmarkedstiltak i april, var i arbeid seks måneder senere. Til sammenligning var bare 28 pst. av sammenligningsgruppen (de som ikke deltok på tiltak) kommet i arbeid på samme tidspunkt. I tillegg viser tall fra 1999 at dobbelt så mange (8 pst.) var i ordinær utdanning etter en periode på tiltak i forhold til sammenligningsgruppen (de som ikke var på tiltak i april samme år).

Ungdom og langtidsledige har vært prioritert på tiltak, og det har vært lagt vekt på å innpasse innvandrere på tiltak. Arbeidet med oppfyllelse av ungdomsgarantien har vært prioritert. Bruk av arbeidsmarkedstiltak og et godt samarbeid mellom Aetat og Oppfølgingstjenesten (OT) om ungdom under 20 år som ikke er i videregående opplæring, har bidratt til å holde ledigheten nede for denne aldersgruppen.

I 1. halvår i år deltok 4 600 førstegenerasjonsinnvandrere på ordinære tiltak. Dette innebærer at 32 pst. av tiltaksdeltakerne er førstegenerasjonsinnvandrere. Aetat samarbeider med kommunene om kvalifisering for nybosatte innvandrere ved å tilby tiltak for de som trenger arbeidsrettet kvalifisering. Innvandrere er overrepresentert på tiltak i forhold til sin andel av ledigheten.

Sosial- og helsedepartementet satte høsten 2000 i gang et 4-årig forsøk i 8 kommuner, hvor kommunene fikk et utvidet og mer helhetlig ansvar for å sikre aktive arbeidsrettede tiltak overfor langtidsmottakere av sosialhjelp. Forsøket er i 2001 utvidet med 5 nye kommuner. Aetat samarbeider med kommunene. I tilknytning til forsøket utvikler Aetat Arbeidsdirektoratet og Sosial- og helsedepartementet rutiner «Veiviserruta» for samarbeidet mellom Aetat og sosialkontorene.

Aetat har satt økt fokus på å avdekke, utrede og kvalifisere arbeidssøkere med lese- og skrivevansker. Målet er å avdekke lese- og skrivevansker så tidlig som mulig i arbeidssøkerprosessen som grunnlag for å tilby målrettede og effektive tiltak. Det vil bli iverksatt en undersøkelse for å kartlegge bl.a. hvilke kompetansemiljøer som finnes og om tiltakene er tilpasset brukernes behov. Dette vil danne grunnlag for å vurdere om tilbu-

det er hensiktsmessig og for videre arbeid innenfor feltet.

For oljerettet verfts- og leverandørindustri var den ekstraordinære tiltaksinnsatsen noe lavere enn planlagt i 2000. Dette har sammenheng med at utviklingen i bransjen har vært mer positiv enn forventet.

Nærmere om innsatsen overfor yrkeshemmede arbeidssøkere

Det gjennomsnittlige tiltaksnivået under de spesielle arbeidsmarkedstiltakene for yrkeshemmede (kap. 1592) var i 2000 om lag 19 200 plasser. I tillegg ble det gjennomført snaut 1 100 plasser for yrkeshemmede under ordinære tiltak, jf. omtale over. Videre har yrkeshemmede deltatt i ordinær skole og hospitering i bedrifter ved hjelp av attføringsytelser (kap. 2543). Til sammen deltok gjennomsnittlig om lag 45 100 yrkeshemmede på arbeidsmarkedstiltak i 2000, tilsvarende knappe 79 pst. av de registrerte yrkeshemmede.

Den opprinnelige bevilgningen til tiltak for yrkeshemmede ga grunnlag for gjennomsnittlig om lag 20 450 plasser. Ved behandlingen av St.prp. nr. 84 (2000-2001) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet medregnet folketrygden 2001, vedtok Stortinget å øke bevilgningen til tiltak for yrkeshemmede for ytterligere å styrke satsingen med økt prøving på attføring før uførepensjon eventuelt tilstås, og til reaktivisering av uførepensjonister. Den økte bevilgningen ga anslagsvis 400 nye tiltaksplasser i gjennomsnitt for året. Av dette er det 34 nye ASVO plasser. Etter dette har bevilgningene i 2001 gitt grunnlag for gjennomsnittlig anslagsvis 20 850 plasser.

I en studie fra Statistisk sentralbyrå har man kartlagt arbeidsmarkedsstatus for yrkeshemmede et halvt år etter avsluttet deltakelse på arbeidsmarkedstiltak. Av alle yrkeshemmede som avsluttet yrkesrettet attføring i 1. halvår 2000, var om lag 30 pst. i jobb et halvt år etterpå mens 8 pst. var registrert ledige. Studien viste bl.a. at ved bruk av lønnstilskudd kom nesten 60 pst. av alle yrkeshemmede deltakere i jobb. Yrkeshemmede under attføring fordelt på tiltak etter hvilke budsjettkapitler tiltakene er finansiert over, fremgår av tabellen nedenfor.

Fordeling av antall yrkeshemmede arbeidssøkere på tiltak etter kapittel. Gjennomsnitt 1998, 1999 og 2000

Tiltak fordelt på:	1998	1999	2000
Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede, kap. 1592	19 191	19 491	19 223
Arbeidsmarkedstiltak, kap. 1591	1 108	704	1 079
Yrkesrettet attføring, kap. 2543	20 457	22 431	24 801
SUM	40 756	42 626	45 103

Kilde: Aetat Arbeidsdirektoratet

Arbeidet med å følge opp handlingsplanen for økt yrkesaktivitet blant funksjonshemmede fortsetter, jf. St.meld. nr.8 (1998-99). I tråd med opplegget for tidligere år har hovedinnsatsen basert seg på Aetats ordinære virksomhet som også inkluderer et bredt tilbud av tjenester spesielt tilrettelagt for yrkeshemmede arbeidssøkere, jf. omtale over. I tillegg er det arbeidet videre med konkrete tiltak. Dette ble omtalt i budsjettproposisjonene for 2000 og 2001.

Det er i regi av NHO blitt gjennomført et informasjonsprosjekt rettet mot NHOs medlemsbedrifter for å få flere funksjonshemmede ut i arbeidslivet. Aetat har vært bindeleddet mellom bedriftene og de som ønsket arbeid. Bare et fåtall funksjonshemmede ble ansatt i løpet av prosjektperioden, men gruppen ble profilert som en viktig arbeidstakergruppe overfor bedriftene. Prosjektet har gitt erfaringer som Aetat nytter i sitt formidlingsarbeid.

Status for øvrige prosjekter i handlingsplanen vil bli gitt i eget rundskriv fra Sosial- og helsedepartementet med en samlet rapportering over alle tiltakene i handlingsplanen for funksjonshemmede.

Gjennomsnittstall for årene 1999 og 2000 viser en økning i antall yrkeshemmede med psykiske lidelser på vel 9 pst., eller knappe 1 100 personer til 12 550 personer i 2000. I samme tidsrom økte det gjennomsnittlige antallet av yrkeshemmede med 5 pst. Aetat arbeider aktivt med arbeidssøkere som har psykiske lidelser for å kunne gi bedre tilbud om kvalifisering og tilrettelegging. Som ledd i oppfølgingen av opptrappingsplanen for psykisk helse er antall tiltaksplasser rettet mot denne gruppen økt. Det arbeides med utvikling og spredning av et gruppebasert veiledningstilbud, primært rettet mot personer med psykiske lidelser og personer med muskelsmerter.

Fleksibel jobb (forsøk med lønnstilskudd av lengre varighet) ble igangsatt 2. halvår 2000 i 6 fylker. Ved utgangen av 1. halvår 2001 deltok i underkant 150 personer i tiltaket. Aetat fylke og Aetat lokal har gjennom prosjektet utviklet ny erfaring og arbeidsmetodikk. Aetat Arbeidsdirektoratet tar sikte på å spre kunnskap om hensiktsmessige arbeidsformer til Aetat og Aetats samarbeidspartnere.

Kjønnsfordeling

I 2000 utgjorde kvinner 42 pst. av gruppen helt ledige, mens andelen kvinner blant tiltaksdeltakerne var 47 pst. Både andelen kvinner blant de ledige og andelen kvinner på tiltak gikk noe ned når en sammenligner med året før. Av alle registrerte ledige kvinner deltok i gjennomsnitt 18 pst. på ordinære arbeidsmarkedstiltak i 2000. Den tilsvarende andelen for menn var 14 pst. I 2000 utgjorde kvinner 47 pst. både blant gruppen av registrerte yrkeshemmede og i gruppen av tiltaksdeltakere. I gjennomsnitt var 78,4 pst. kvinner i tiltak. Blant menn var andelen 78,7 pst. Det er særlig i arbeidsmarkedsbedrifter og i samvirketiltakene at kvinner er underrepresentert. Kvinner er noe overrepresentert (53 pst.) i attføringstiltak over kap. 2543.

Hovedmål og strategier

Innretning og strategi for gjennomføringen av arbeidsmarkedspolitikken for 2002 må sees i lys av utfordringene og målene for arbeidsmarkedspolitikken. Målene for arbeidsmarkedspolitikken er nedfelt i målstrukturen for Aetat, jf. tabell og omtale nedenfor. Utfordringene er oppsummert foran. Aetat står for den operative gjennomføringen av Regjeringens arbeidsmarkedspolitikk.

Målstruktur for Aetat

Visjon	Et godt fungerende arbeidsmarked			
Hovedmål	Aktive og kvalifiserte arbeidssøkere	God tilgang på arbeidskraft	Effektiv forvaltning av økonomiske ytelser	Tilgjengelig kunnskap om arbeidsmarkedet

Aetats målstruktur har vært uendret siden det ble innført nytt styringssystem i 1994. Det var derfor behov for å tilpasse målstrukturen til de oppgaver Aetat etter hvert har fått. Målstrukturen som nå foreligger er noe enklere, bl.a. er delmålene fjernet, og hovedmålene har et mer langsiktig fokus. Tilgjengelig kunnskap om arbeidsmarkedet er nå et selvstendig hovedmål.

Aetats tjenestespekter og samarbeidsforhold til offentlige og private aktører vil bli endret. Dette har sammenheng med at Aetat Bedrift vil bli avvirket fra årsskiftet, jf. omtale nedenfor. Tjenestespekteret vil bli videreutviklet rundt vederlagsfrie formidlingstjenester. Etaten vil derfor i 2002 vektlegge en tett og god kontakt med det lokale arbeidsmarkedet og gi økt fokus på samarbeid med offentlige og private aktører i arbeidsmarkedet for å fremme målene i arbeidsmarkedspolitikken. Aetats service skal være brukerorientert og individuelt tilpasset arbeidsgivernes og arbeidssøkernes behov. Å opprettholde og videreutvikle arbeidsgiverkontakten vil være basis for alt formidlingsarbeid og også av stor betydning for å kunne yte god bistand overfor målgruppene i arbeidsmarkedspolitikken. Demping av veksten i uførhet og sykefravær er et innsatsområde for Regjeringen. Innenfor arbeidsmarkedspolitikken er denne oppgaven prioritert ved styrket innsats for å følge opp Regjeringens skjerpede krav til utføring før uførepensjon eventuelt tilstås og for å reaktivisere uførepensjonister. I tillegg vil en følge opp opptrappingsplanen for psykisk helse. Et nytt tiltak for reaktivisering av uførepensjonister settes i verk som forsøk. Innenfor grupper med svakere arbeidssøkere er det mange som tidligere bare har hatt en marginal tilknytning til arbeidslivet. Aetat står overfor store utfordringer når det gjelder å yte bistand til personer med relativt stort bistandsbehov.

Departementet vil i 2002 etablere et nytt arbeidsmarkedstiltak med utleie av spesielle målgrupper direkte fra Aetat. Det vil også bli gjennomført et forsøk i begrenset skala med konkurranse om arbeidsformidling og arbeidsmarkedstiltak.

I tillegg til flere tiltaksplasser for yrkeshemmede arbeidssøkere foreslås det også en styrking av personellressursene i Aetat. Arbeidsmarkedstiltakene forenkles og gjøres mer målrettet. Enklere styringssystemer i Aetat og økt delegering av fullmakter til de lokale arbeidskontorene skal gi økt handlingsrom for å oppfylle målene i arbeidsmarkedspolitikken. Departementet har foreslått endringer i Aetats organisasjon. Forslaget er sendt på høring. Aetat vil bidra aktivt til etablering av offentlige servicekontor og videreutvikle etatens tilbud om døgnåpen forvaltning. Samlet vil de omtalte forenklingene bidra til å frigjøre personellressurser til operativt og brukerrettet arbeid i Aetat.

Nedenfor er hovedinnretning og strategi for ulike deler av arbeidsmarkedspolitikken nærmere omtalt.

Formidling og informasjon

Arbeidsmarkedet har de senere årene endret karakter. Kompetansen til arbeidsstyrken har gradvis økt samtidig som arbeidsmarkedet er blitt mer oppdelt og spesialisert. Videre skjer det store strukturelle endringer i mange bedrifter både på grunn av markedsmessige forhold, endringer i eierskap, teknologiske forhold mv. Dette bidrar til store strømmer på arbeidsmarkedet, jf. omtale foran. Gode informasjonssystemer for å kople arbeidssøkere og arbeidsgivere kan sikre at arbeidssøkere raskt kan komme i arbeid, og at arbeidsgivere raskt kan finne arbeidskraft med nødvendige kvalifikasjoner. En viktig oppgave for Aetat er å legge til rette for en slik kobling mellom arbeidssøkere og arbeidsgivere. Dette skjer gjennom formidlingsbistand tilpasset arbeidssøkeres og arbeidsgiveres behov. Aetats tjenestetilbud overfor deler av arbeidssøkere og arbeidsgivere vil i større grad være basert på «hjelp til selvhjelp» der dette er hensiktsmessig gjennom større tilgjengelighet ved IT-baserte løsninger, offentlig servicekontor og døgnåpen forvaltning. Gjennom videreutvikling av selvbetjeningstjenesten på Internett vil Aetat bidra til å lette tilgangen på informasjon om ledige stillinger og arbeidssø-

kere. Så langt det er mulig, skal Aetat også tilby formidlingsbistand tilpasset arbeidssøkeres og arbeidsgiveres behov. Aetat vil legge vekt på å utvikle sin bransjekunnskap og arbeide med å forbedre sin yrkesveiledning på Internett til bruk for personer som ønsker å orientere seg om yrke eller utdanning. Innenfor de kompetanseområder hvor det er mangel på innenlandske arbeidssøkere, vil etaten bistå arbeidsgivere med formidling av arbeidskraft fra utlandet.

Nærmere om innsatsen overfor ordinære arbeidssøkere

Regjeringen foreslår et gjennomsnittlig tiltaksnivå på 8 200 plasser for 2002 under de ordinære arbeidsmarkedstiltakene (kap. 1591). Den foreslåtte bevilgningen for 2002 gir grunnlag for en tiltaksaktivitet 1. halvår 2002 som er omlag på linje med 2. halvår 2001. Tiltaksinnsatsen for 2. halvår 2002 vurderes i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett. Tiltaksnivået er tilpasset et stramt arbeidsmarked med høy etterspørsel etter arbeidskraft. I denne situasjonen vil mange arbeidssøkere kunne gå inn i arbeidslivet ved egen innsats basert på god informasjon fra Aetat. Arbeidssøkere som har behov for mer aktiv hjelp vil kunne tilbys veiledning og formidlingsbistand.

De ordinære tiltakene vil i første rekke bli satt inn overfor ungdom og langtidsledige, herunder langtidsmottakere av sosialhjelp, som har behov for kvalifisering og arbeidstrening for å komme i arbeid. Arbeidsmarkedstiltakene vil også bli brukt for å mobilisere arbeidskraftsressursene blant innvandrere herunder nylig bosatte innvandrere. Aetat vil samarbeide med kommunene som har ansvaret for at innvandrerne har et språknivå slik at de kan nyttiggjøre seg arbeidsmarkedstiltak.

I en situasjon med mangel på arbeidskraft i enkelte sektorer, vil tiltakene bli innrettet slik at flaskehalsen på arbeidsmarkedet motvirkes.

Ungdomsgarantien som sikrer ungdom under 20 år som er uten skoleplass eller arbeid tilbud om arbeidsmarkedstiltak, videreføres i 2002. For aldersgruppen 20-24 år vil en fortsatt satse på formidlingsbistand for å utnytte dagens gode arbeidsmarked.

Aetats innsats for å videreutvikle et godt tilbud til personer med lese- og skrivevansker fortsetter.

Nærmere om innsatsen overfor yrkeshemmede arbeidssøkere

Forslaget til bevilgning for 2002 gir grunnlag for et gjennomsnittlig tiltaksnivå på omlag 22 600 tiltaksplasser under kap. 1592. Innsatsen rettet mot yrkeshemmede for å følge opp Regjeringens skjerpede krav til attføring før vurdering av uførepensjonering og for å reaktivisere uførepensjonister, er styrket med 290 mill. kroner, tilsvarende om lag 1 750 tiltaksplasser, og medregnet personellressurser til Aetat. Forslaget gir også grunnlag for å følge opp opptrappingsplanen for psykisk helse 1999-2006. Samlet vil dette bidra til å motvirke avgang fra arbeidsstyrken og mobilisere viktige arbeidskraftsressurser.

Reaktiviseringen vil kreve omfattende bistand til avklaring, veiledning, kvalifisering og formidling i Aetat. Innføringen av et forenklet tiltaksregelverk som sikrer mer lokalt skjønn, og opprettelsen av et eget rettighetsbasert reaktiviserings tiltak med lønns subsidium, jf. omtale under kap. 1592, post 74, vil bidra til at tiltak raskt kan stilles til rådighet og unødig ventetid unngås. Det er et godt og tett samarbeid mellom Aetat og trygdeetaten, og Aetat deltar i trygdeetatens forsøk med nettverksprosjekter for uførepensjonister.

Aetat skal gi målrettet bistand slik at yrkeshemmede arbeidssøkere blir satt i stand til å gå over i ordinært arbeid snarest mulig etter at attføring er gjennomført. Utarbeidelse av handlingsplaner og bruk av arbeidsmarkedstiltak er, etter en nødvendig veilednings- og avklaringsfase, viktige betingelser for å få dette til. Hele spekteret av tjenester og tilbud som Aetat har utviklet når det gjelder informasjon, veiledning, formidlingsbistand og arbeidsmarkedstiltak, vil bli nyttet overfor yrkeshemmede arbeidssøkere og uførepensjonister. Det legges vekt på å gjøre avklaringsfasen målrettet, og å holde unødig ventetid før og mellom tiltak nede. Den sterke tilstrømmingen av yrkeshemmede kan imidlertid gjøre det vanskeligere for Aetat å holde ventetidsperioden på et like lavt nivå som før. Økt utprøving av personer med mer usikkert attføringspotensiale kan bety nedgang i andelen som går over i aktive løsninger etter gjennomført attføring. En vil følge utviklingen på dette området nøye.

I tillegg til de spesielle arbeidsmarkedstiltakene for yrkeshemmede (kap. 1592) kan yrkeshemmede som har rett til folketrygdytelse under attføring, beholde disse ytelsene under skolegang eller ved avklaring/arbeidstrening i bedrift (hospitering), jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002) Folketrygden, kap. 2543. Med økt tilgang av yrkeshem-

mede med rett til attføringspenger i 2002, vil antallet i tiltak finansiert over kap. 2543 kunne øke.

Gjennomgang av arbeidsmarkedstiltakene

Departementet har foretatt en gjennomgang av arbeidsmarkedstiltakene, jf. omtale i budsjettproposisjonen for Arbeids- og administrasjonsdepartementet for 2001. Arbeidsmarkedstiltakene for yrkeshemmede og ordinære arbeidssøkere har utviklet seg forskjellig over tid. Dette innebærer at antall tiltakstyper for yrkeshemmede har økt, mens det har skjedd en forenkling av tiltaksstrukturen for ordinære arbeidssøkere. Dette har ført til et regelverk med svært mange tiltak, der flere har delvis overlappende formål og like målgrupper. Departementet vil derfor foreslå endringer i regelverket.

Hensikten med de foreslåtte endringene er å gi yrkeshemmede under attføring og ordinære arbeidssøkere et bedre tilbud og redusere administrasjonen av ordningene gjennom et enklere regelverk. Dermed vil det kunne overføres mer ressurser til operativt og brukerrettet arbeid.

Forslaget omfatter arbeidsmarkedstiltakene både for yrkeshemmede og ordinære arbeidssøkere, og samler i ett regelverk alle sider ved bruk av arbeidsmarkedstiltak. Dette gjelder innholdet i arbeidsmarkedstiltakene og de ulike tilskuddsordningene til tiltaksarrangører og deltakere på tiltakene. Det er lagt til grunn at det i størst mulig utstrekning skal brukes faste tilskuddssatser og at antall satser reduseres. Samlet sett vil ikke forslaget føre til økte kostnader.

Forslaget har vært sendt på høring. Høringen viste at det er bred oppslutning om fornyelse og forenkling av arbeidsmarkedstiltakene. På bakgrunn av høringsforslaget utarbeider departementet nå én ny forskrift for arbeidsmarkedstiltakene. Den vil tre i kraft fra 01.01.2002. Den nye forskriften vil i hovedsak være i tråd med det utsendte forslaget. På enkelte punkter vil imidlertid departementet følge opp forslag til endringer som kom inn i høringsrunden.

Det er bred oppslutning blant høringsinstansene om å slå sammen dagens tre typer arbeidssamvirker (ASV, PV og ASVO) til ett nytt arbeidssamvirketiltak basert på prinsippene i dagens ASVO. Enkelte av virksomhetene som i dag får tilskudd etter budsjett, vil motta et lavere tilskudd etter det nye regelverket. Departementet vil legge opp til at disse virksomhetene får tid til å omstille seg, og at det i en overgangsperiode vil bli gitt støtte til omstilling og videreutvikling av virksom-

hetene. Departementet er i ferd med å lage overgangsregler.

Muligheten til å beholde folketrygdens attføringsytelser (kap. 2543) ved deltakelse på tiltak videreføres uten endringer.

Departementet har gjennomført en særskilt gjennomgang av støtte- og styringssystemet for Arbeidsmarkedsbedriftene. Forslag til endringer er sendt på høring.

Ny tiltaksstruktur

Det legges opp til færre typer arbeidsmarkedstiltak. Individuell vurdering, tiltakskjedning og helhetstenkning skal ligge til grunn for tilbudet av arbeidsmarkedstiltak til den enkelte. Målgruppen for det enkelte tiltak skal være vid og omfatte både yrkeshemmede og ordinære arbeidssøkere. For å sikre yrkeshemmede et godt tilpasset tilbud, vil etaten kunne ta i bruk lengre varighet og høyere tilskuddssatser for denne gruppen enn for øvrige tiltaksdeltakere. Enkelte tiltaksvarianter vil fortsatt være forbeholdt yrkeshemmede.

Arbeidsmarkedstiltakene vil fra 01.01.2002 bestå av 5 hovedgrupper av arbeidsmarkedstiltak:

- Lønntilskudd.
- Arbeidspraksis.
- Opplæring.
- Midlertidig sysselsetting.
- Varig tilrettelagt arbeid.

De fire førstnevnte hovedgruppene vil ha integrering i ordinært arbeidsliv som siktemål, mens deltakerne i varig tilrettelagt arbeid vil bli tilbudt sysselsetting i et arbeidssamvirke uten tidsbegrensning. Det vil være undergrupper av tiltak (tiltaksvarianter) innen hovedgruppene arbeidspraksis og midlertidig sysselsetting.

I tillegg vil tiltakene bedriftsintern opplæring, bedriftsintern attføring og arbeid med bistand bli videreført. Aetats oppgaver og virkemidler i bedriftsintern attføring vil bli drøftet i stortingsdokumentet som følger opp Sandman-utvalgets forslag.

Organisering av Aetat

Dagens organisering av Aetat lokal er et resultat av tilpasninger over tid som følge av endringer på arbeidsmarkedet og i ressursituasjonen i Aetat. Ressursituasjonen og Regjeringens mål om en effektiv og brukerrettet offentlig tjenesteproduksjon har gjort det hensiktsmessig å vurdere organisering og rammeverk rundt Aetat på nytt. I en slik vurdering vil det bli lagt særlig vekt på at en

oppnår en effektiv tjenesteproduksjon, samt at etatens tjenester i økt grad tilpasses til brukernes individuelle behov.

Forslag til endringer i organiseringen av Aetat er sendt på høring. Her drøftes to alternative modeller for organisering:

- a) Opprettelse av regionkontorer til erstatning av dagens fylkesarbeidskontorer.
- b) Etablering av ett Aetat lokal hovedkontor i hvert fylke.

Departementet har i høringsbrevet foreslått at sistnevnte alternativ velges. Dette innebærer at leder av Aetat lokal hovedkontor får ansvaret for å styre og å koordinere virksomheten i eget fylke i tillegg til å lede kontorets ordinære operative virksomhet. De foreslåtte endringene vil kreve endringer i sysselsettingsloven. Departementet tar sikte på å fremme en odelstingsproposisjon om saken etter at den pågående høringen er avsluttet.

Departementet legger samtidig opp til at det gjennomføres andre endringer i rammebetingelsene for Aetat, blant annet i form av enklere styringssystemer, økt fullmaktsdelegering, enklere regelverksutforming, jf. omtale ovenfor. Samlet skal dette bidra til at Aetat får større frihet og ansvar i sin samhandling med brukere og samarbeidspartnere. Samtidig skal endringene bidra til å flytte ressurser fra administrasjon til operativ og brukerrettet virksomhet.

Fra 01.01.2002 overføres ansvaret for administrasjon av ventelønnsordningen fra Statens Pensjonskasse til Aetat. Det vil bli fremmet forslag til endringer i regelverket om ventelønn som innebærer en harmonisering med dagpengeordningen. Overføringen, regelverksendringene og nye virkemidler for omstilling i staten skal bidra til at overtallige fra staten blir raskere formidlet til nytt arbeid. Overføringen av ventelønnsordningen til Aetat gir et styrket grunnlag for dette.

Dagpenge- og attføringsytelser

Dagpengeordningen og ytelsene til yrkesrettet attføring er de viktigste kilder til inntektssikring for ledige og personer under yrkesrettet attføring. Det vil derfor bli lagt vekt på at retten til dagpenger og yrkesrettet attføring avklares raskest mulig.

Dagens regler om dagpenger under permittering gir arbeidsgiver mulighet for å permittere arbeidstakere inntil 52 uker uten at lønnsplikten gjeninntreffer. Med dagens stramme arbeidsmarked er det viktig at arbeidskraft raskt skal kunne gå over i virksomheter med behov for arbeidskraft.

Dette vil også kunne motvirke lønns- og prispress. Regjeringen har derfor foreslått å redusere trygdeperioden til 26 uker. Dette gir grunnlag for at permitterte raskere kan tas tilbake i tidligere jobb eller komme over i nytt arbeid.

I lov om lønnsplikt under permittering er det inntatt en midlertidig bestemmelse gjeldende ut året 2001 om at arbeidsgivers lønnsplikt for permitterte arbeidstakere som deltar i arbeidsmarkedstiltak ikke inntreffer før tiltaket er avsluttet. Regjeringen ønsker å videreføre denne ordningen for å understøtte den kompetansehevingen som skjer på denne måten, og vil foreslå at ordningen gjøres permanent. Det vises til omtale i folketrygdproposisjonen under kap. 2541 Dagpenger.

Regjeringen legger opp til å iverksette nye beregningsregler for attførings- og rehabiliteringspenger fra 01.01.2002. Dette har sammenheng med at dagens regelverk er komplisert og administrativt krevende for både trygde- og arbeidsmarkedsetaten. De nye beregningsreglene innebærer en forenkling både for etaten og mottakerne av attføringsytelser, jf. omtale i folketrygdproposisjonen under kap. 2543 Yrkesrettet attføring.

Arbeidsmarkedstjenester mot betaling

I tråd med omtalen i Revidert nasjonalbudsjett 2001 legges Aetat bedrift ned i sin nåværende form fra 31.12.2001. Departementet legger til grunn at avviklingen av tilbudet skjer i henhold til inngåtte kontrakter både i forhold til kunder, ansatte vikarer og øvrige ansatte. Tjenestene personalutvelgelse og omstillingsbistand vil opphøre som betalingsbaserte tjenester. Aetat vil utføre enkelte vederlagsfrie tjenester innenfor disse områdene i tråd med etatens oppgaver og tilgjengelige ressurser.

Departementet legger opp til at etatens innsats for å sikre kommuner vikarer til for eksempel skoler og sykehjem kan videreføres fra enkelte Aetat lokal. Etatens innsats vil da skje i samarbeid med interesserte kommuner uten økonomiske transaksjoner mellom partene. Innenfor en slik modell vil Aetat kunne ha ansvaret for å sikre tilgang på aktuelle vikarer, gjennom spesielt tilrettede løsninger overfor kommunen. I tråd med omtalen i Revidert nasjonalbudsjett tar departementet sikte på å innføre et arbeidsmarkedstiltak med utleie av spesielle målgrupper direkte fra Aetat, jf. omtale nedenfor.

Selv om virksomheten slik den er nå opphører fra årsskiftet, vil det være behov for en mindre bevilgning i 2002. Dette vil dreie seg om bevilg-

ning for å håndtere utbetalinger knyttet til avtaler inngått i 2001, jf. omtale under kap. 1593 og kap. 4593.

Forsøk med konkurranse om tiltak og arbeidsformidling

Stortinget vedtok 20.02.2001 følgende:

«Stortinget ber Regjeringen etablere en prøveordning med konkurranse om arbeidsformidling av personer som krever ekstra tilrettelegging og oppfølging i arbeidsmarkedet etter den modell som skisseres i Dokument nr. 8:14 (2000-2001).»

I St.meld. nr. 2 (2000-2001) Revidert nasjonalbudsjett 2001 har Regjeringen redegjort for framdriften i saken og at en vil komme tilbake til dette i St.prp. nr. 1 (2001-2002). Departementet vil følge opp vedtaket ved å starte forsøk i 2002 med en varighet på om lag 3 år. Med grunnlag i Innst.S. nr. 148 (2000-2001) har en presisert målgruppen til arbeidssøkere som er registrert i Aetats register og er langtidsledige eller yrkeshemmede. En viktig side ved forsøket vil være at arbeidssøkerne skal ha fritt valg av leverandør av tjenester mellom Aetat og blant de tilbyderne som er funnet kvalifisert av Aetat til å gi bistand.

Tilbyderne kan være private, kommunale eller ideelle virksomheter. Disse vil bli valgt ut med bakgrunn i innhentet tilbud i noen geografiske områder. Betalingen knyttes til antall arbeidssø-

kere og tiden disse er hos tilbyderne. Siden det her er private aktører, vil det legges vekt på at det i forsøket bygges inn incentiver til å gjøre et godt arbeid for å få arbeidssøkerne over i gode og varige arbeidsforhold. De individbaserte ytelsene som dagpenger, attføringspenger, attføringsstønader og kursstønad følger den enkelte som deltar i forsøket og utbetaling av disse ytelsene skjer fra Aetat. Det legges ikke opp til endringer i regelverket for disse ytelsene. Det vil bli ansatt prosjektledere i Aetat som skal drive forsøket. Forsøket vil ha begrenset omfang og vil bli finansiert over kap. 1591 og kap. 1592. Forsøket vil bli evaluert.

Nytt utleietiltak

Det foreslås å iverksette et nytt tiltak knyttet til utleie direkte fra Aetat i budsjettet for 2002, jf. omtale i Revidert nasjonalbudsjett 2001. Forslaget innebærer at langtidsledige arbeidssøkere, arbeidssøkere som har gjennomført attføring samt uførepensjonister, vil kunne leies ut til ordinære bedrifter. Aetat vil ved behov kunne yte støtte til deler av innleiers kostnader. Aetat har det fulle arbeidsgiveransvaret for tiltaksdeltakerne, og utgifter knyttet til administrasjon av ordningen vil dekkes innenfor rammen av kap. 1590 Aetat. Aetats støtte vil bli dekket innenfor budsjetttrammen for arbeidsmarkedstiltakene. Aetats inntekter fra innleier føres på egne inntektsposter.

Kap. 1590 Aetat, jf. kap. 4590

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	1 706 382	1 545 605	1 631 360
21	Spesielle driftsutgifter	16 238	1 444	1 716
45	Større utstyranskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	237 407	210 881	199 780
	Sum kap 1590	1 960 027	1 757 930	1 832 856

Allmenn omtale

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen under post 01 Driftsutgifter skal dekke lønns- og driftskostnader i Aetat. Pr. 01.03.2001 tilsvarte bemanningen i Aetat 3 617

årsverk. Bemanningen i Aetat har i inneværende år vært trappet ned. Dette har sammenheng med tilpasning til reduserte driftsrammer. Alt i alt gir bevilgningen for 2001 grunnlag for anslagsvis 3 380 årsverk. Budsjettforslaget innebærer en netto økning i personellressurser med ca. 100 årsverk. Dette er medregnet overføringen av perso-

nalressurser knyttet til ventelønsordningen som overføres fra Statens Pensjonskasse til Aetat.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Forslag til bevilgning for 2002 er knyttet til konsulentbistand til drift og vedlikehold av Totalsystemet i forbindelse med utfasing av dette systemet til fordel for nytt saksbehandlingssystem, jf. omtale under post 45.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Av bevilgningsforslaget foreslås det avsatt 151,788 mill. kroner til utvikling av nytt økonomi- og saksbehandlingssystem i Aetat. Utviklingsarbeidet er prosjektorganisert under navnet SIAMO – Service og Informasjon for en ArbeidsMarkeds- etat i Omstilling. Bevilgningen for 2002 vil i hovedsak nyttes til utvikling av nytt saksbehandlingssystem, herunder ferdigstilling av tredje og siste hovedleveranse (Tiltak og kompetanse). Bevilgningen til ordinære IT-investeringer i Aetat inngår også i det samlede bevilgningsforslaget.

Bakgrunnen for iverksettelsen av SIAMO-prosjektet var vesentlige mangler i Aetats systemer i forhold til kravene i økonomiregelverket for staten. Den samlede kostnadsrammen for SIAMO-prosjektet (1998-2002) er på 675 mill. 1998-kroner, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (1997-98) Kommunal- og regionaldepartementet, St.prp. nr. 1 (1998-99), (1999-2000) og (2000-2001) Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Som følge av dette arbeidet har Arbeids- og administrasjonsdepartementet fått innvilget overgangsordninger i forhold til økonomiregelverket til 01.01.2003. De nye løsnin-

gene vil gi effektivitetsinnsparinger i Aetat etter at de er satt i drift.

SIAMO-prosjektet har så langt bidratt med følgende leveranser: Nødvendig infrastruktur, nytt økonomisystem, nytt lønns- og personalsystem og deler av nytt datavarehus. I tillegg er det levert særskilte løsninger (forsystem) for å håndtere utbetalinger av attføringsytelser, dagpenger og tiltaksytelser. Utviklingen av nytt saksbehandlingssystem (Arena) er delt i tre hovedleveranser hvorav to vil være satt i drift ved utgangen av 2001.

Bevilgningen til SIAMO for 2000 på 163,529 mill. kroner ble i hovedsak nyttet til saksbehandlingssystemet, herunder ferdigstilling av hovedleveranse 1 (rekrutteringsbistand, registrering av arbeidssøkere og oppfølging), samt til utvikling av forsystem.

Bevilgningen i 2001 på 163,411 mill. kroner er i hovedsak knyttet til saksbehandlingssystemet, herunder planlegging og ferdigstilling av hovedleveranse 2 (ytelsesforvaltning og handlingsplaner). I 2001 ble hovedleveranse 1 (Rekrutteringsbistand og oppfølging) satt i drift. Leveransen ble ferdigstilt i overkant av fire måneder etter planen. Ytterligere funksjonalitet til hovedleveranse 1 ble satt i drift i midten av august 2001. På tross av denne forsinkelsen ligger samlet timeplan for prosjektet fast.

Aetat Arbeidsdirektoratet har ansvaret for planlegging og gjennomføring av SIAMO. Arbeids- og administrasjonsdepartementet mottar månedlige rapporter om fremdrift, budsjett og risikofaktorer. I tillegg har Arbeids- og administrasjonsdepartementet engasjert eksterne konsulenter som bistår departementet med kvalitetssikring av organisatoriske, IT- tekniske og budsjettmessige sider av prosjektet.

Kap. 4590 Aetat, jf. kap. 1590

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
02	Refusjoner m.m.	21 710		
04	Salgsinntekter m.m.	741	333	343
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15 716		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	24 280		

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
17	Refusjon lærlinger	42		
18	Refusjon sykepenger	41 629		
80	Innfordret misbruk av dagpenger	32 971	30 000	30 000
81	Innfordret feilubetalte attføringsytelser	9 444	10 000	14 000
Sum kap 4590		146 533	40 333	44 343

Post 02 Refusjoner m.m.

På post 02 inntektsføres refusjoner Aetat får fra EU, Statskonsult og forskningsinstitusjoner som får utarbeidet spesielle dataleveranser fra etaten. Kap. 1590 post 21 kan overskrides mot inntekter på denne posten.

Post 80 Innfordret misbruk av dagpenger

Det vises til omtale under kap. 2541 Dagpenger i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Folketrygden.

Post 81 Innfordret feilubetalte attføringsytelser

Det vises til omtale under kap. 2543 Ytelser til yrkesrettet attføring i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Folketrygden.

Kap. 1591 Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 4591

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
21	Evalueringer, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	16 349	20 460	22 474
60	Sysselsetting i offentlig virksomhet	21 811		
70	Arbeidsmarkedstiltak, <i>kan overføres</i>	148 059	1 166 561	1 184 558
71	Opplæringstiltak, drift	1 132 385		
73	Jobbskapingprosjekter	10 838		
Sum kap 1591		1 329 442	1 187 021	1 207 032

Allmenn omtale

Regjeringen foreslår et gjennomsnittlig tiltaksnivå på 8 200 plasser i 2002. Den foreslåtte bevilgningen gir grunnlag for en tiltaksaktivitet 1. halvår 2002 som er om lag på linje med 2. halvår 2001.

Tiltaksnivået i 2. halvår 2002 vurderes i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett. Stønads-satsene under enkelte tiltak vil bli justert fra 01.01.2002. Tabellen nedenfor viser totalt behov for bevilgning og tilsagnsfullmakt.

Totalt bevilgningsbehov og tilsagnsfullmakt under kap. 1591 Arbeidsmarkedstiltak (i 1 000 kroner)

	Totalt ressursbehov i 2002 (8 200 plasser)	1 195 486
-	Behovet for tilsagnsfullmakt (pga. regnskapsmessig etterslep) til tiltaksplasser som gjennomføres i 2002, med utbetaling i 2003	172 666
+	Behovet for tilsagnsfullmakt (pga. regnskapsmessig etterslep) til tiltaksplasser som gjennomføres i 2001, med utbetaling i 2002	184 212
=	Totalt bevilgningsbehov i 2002	1 207 032
	Behovet for tilsagnsfullmakt for å opprettholde tiltaksnivået over årsskiftet 2002/2003, tilsagnsgivning for budsjettåret 2003 i 4. kvartal 2002	161 588
+	Behovet for tilsagnsfullmakt (pga. regnskapsmessig etterslep) til tiltaksplasser som gjennomføres i 2002, med utbetaling i 2003	172 666
=	Totalt behov for tilsagnsfullmakt	334 254

Budsjett**Post 21 Evalueringer, utviklingstiltak mv., kan overføres**

Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger stor vekt på å sikre formåls- og kostnadseffektive arbeidsmarkedstiltak og tilskuddsordninger, og å spre kunnskap om gode eksempler fra gjennomføringen av arbeidsmarkedspolitikken. Dette krever bl.a. ulike former for evalueringer av arbeidsmarkedstiltakene og andre deler av arbeidsmarkedspolitikken. Dette er også i samsvar med kravene i økonomiregelverket. Innenfor bevilgningen til evalueringer og utviklingstiltak vil det også bli gjennomført mindre utredninger om virkninger av ulike deler av arbeidsmarkedspolitikken og analyser knyttet til arbeidsmarkedstilpasning for ulike grupper, bl.a. overfor langtidsledige og yrkeshemmede arbeidssøkere. En vil også gjennomføre analyser om virkningene av endringene i regelverket for formidling og utleie. Bevilgningen vil også finansiere spredning av informasjon om resultatene.

Gjennom denne bevilgningen vil også departementet, bl.a. ved forsøksprosjekter, skaffe erfaring og kunnskap med sikte på å utvikle og forbedre virkemidler i arbeidsmarkedspolitikken. Midler fra denne posten vil også kunne være aktuelle for fellesprosjekt med andre, der dette kan bidra til å fremme arbeidsmarkedspolitiske mål. I St.meld. nr. 34 (2000-2001) Om distrikt- og regionalpolitikken uttalte regjeringen at deler av Aetats

forsøks- og utviklingsmidler kan nyttes til prosjekter med positive arbeidsmarkedskonsekvenser som et ledd i gjennomføringen av regionale utviklingsplaner. Stortinget var ved behandlingen av meldingen enig i dette. Midler til enkelte slike prosjekter vil bli finansiert av denne posten.

Det kan være aktuelt å bruke midler fra denne posten til å finansiere deltakelse i internasjonale programmer og prosjekter bl.a. som ledd i vår deltakelse i Nordisk råd, OECD og EØS.

Post 70 Arbeidsmarkedstiltak, kan overføres

Forslaget til bevilgning under denne posten må sees i sammenheng med omtalen av innsatsen overfor ordinære arbeidssøkere under hovedmål og strategier.

Norskopplæring av helsepersonell i utlandet

Under denne posten er det avsatt om lag 15 mill. kroner til norskopplæring av helsepersonell i utlandet. Sosial- og helsedepartementet har i tillegg bidratt til finansieringen med 7 mill. kroner. Samlet er det avsatt 22 mill. kroner i 2001. Mesteparten av midlene blir brukt til rekruttering i EØS-land, særlig Tyskland og Finland. På bakgrunn av at rekruttering fra EØS-området har blitt vanskeligere har Aetat startet rekruttering fra Polen. Det vil også være aktuelt å sette i gang norskkurs i 2002 i andre land utenfor EØS-området. En legger opp til å videreføre

rekruttering fra utlandet med norskopplæring i 2002 på om lag samme nivå som i inneværende år.

Tilskudd til Jobbskappingsprosjekter

Som følge av Stortingets vedtak ved behandlingen av budsjettet for 2001 ble ordningen med tilskudd til Jobbskappingsprosjekter videreført i 2001 etter samme regler som for 2000.

Stortinget vedtok i juni 2001 på grunnlag av Dok. Nr. 8:108 (2000-2001) å be Regjeringen endre forskriftene slik at jobbskappingsprosjekter skal bidra til etablering av egen virksomhet og bedre sysselsettingsmulighetene for arbeidsledige og yrkeshemmede. Departementet har fulgt dette opp ved å sende på høring forslag til endring i forskriften § 1 Formål. Samtidig har departementet reist spørsmål om en alternativ avgrensning av deltakerne på prosjektene som vilkår for støtte.

Utgangspunktet er at kravet om at minst 50 pst. av deltakerne skal være arbeidsledige/yrkespassive eller yrkeshemmede fastholdes, men at det vurderes å ta bort kravet til registrering i Aetat. Høringsinstansene blir også invitert til å uttale seg om hvordan prosjektene kan sikre egenfinansieringen. Videre reises det spørsmål i høringsbrevet om samarbeid med fylkeskommunale etablerersentra bør skje ved at Aetat kjøper kurstjenester som Arbeidsmarkedsopplæring, AMO. En gjennomgang av praktiseringen av forskriften for jobbskappingsprosjekter har påpekt at saksbehandlingen på disse punktene er for krevende.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet ser behovet for også å foreta en mer grunnleggende gjennomgang av ordningen med tilskudd til jobbskappingsprosjekter. Dette vil bli gjort med bakgrunn i en kartlegging og evaluering av ordningen.

Kap. 4591 Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 1591

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Utleieinntekter			53 080
02	Opplæringstjenester	6 962	1 660	1 710
	Sum kap 4591	6 962	1 660	54 790

Budsjett

Post 01 Utleieinntekter (ny post)

På denne posten inntektsføres den delen av inntekten etaten mottar ved utleie av langtidsledige arbeidssøkere, jf. omtale av nytt utleietiltak foran under hovedmål og strategier.

Post 02 Opplæringstjenester

Inntektene under post 02 Opplæringstjenester har sammenheng med salg av kursplasser fra Aetat ved ledig kapasitet på kurs finansiert over kap. 1591.

Kap. 1592 Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
70	Arbeidsmarkedstiltak, drift, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1591 post 70</i>	187 091	2 517 840	2 740 246
71	Integrering i ordinært arbeidsliv	531 228		
72	Skjermede tiltak, drift	1 572 200		

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
73	Arbeidsmarkedstiltak, investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	41 218	38 681	103 447
74	Lønns subsidium for reaktivisering, <i>overslagsbevilgning</i>			36 000
	Sum kap 1592	2 331 737	2 556 521	2 879 693

Allmenn omtale

Forslaget for 2002 gir grunnlag for gjennomsnittlig om lag 22 600 plasser i 2002. Stønads satsene

under enkelte tiltak vil bli justert fra 01.01.2002. Tabellen nedenfor viser totalt behov for bevilgning og tilsagnsfullmakt.

Totalt bevilgningsbehov og tilsagnsfullmakt under kap. 1592 Arbeidsmarkedstiltak (i 1 000 kroner)

	Totalt ressursbehov i 2002 (22 600 plasser)	2 897 483
-	Behovet for tilsagnsfullmakt (pga. regnskapsmessig etterslep) til tiltaksplasser som gjennomføres i 2002, med utbetaling i 2003	191 753
+	Behovet for tilsagnsfullmakt (pga. regnskapsmessig etterslep) til tiltaksplasser som gjennomføres i 2001, med utbetaling i 2002	173 963
=	Totalt bevilgningsbehov i 2002	2 879 693
	Behovet for tilsagnsfullmakt for å opprettholde tiltaksnivået over årsskiftet 2002/2003, tilsagnsgivning for budsjettåret 2003 i 4. kvartal 2002	329 853
+	Behovet for tilsagnsfullmakt (pga. regnskapsmessig etterslep) til tiltaksplasser som gjennomføres i 2002, med utbetaling i 2003	191 753
=	Totalt behov for tilsagnsfullmakt	521 606

Tidligere ble det gitt rente- og avdragsfrie lån til enkelte spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede finansiert over kap. 1592 til etableringer og større investeringer. Det har ikke vært forutsatt tilbakebetaling av disse lånene så lenge tiltaket drives etter forutsetningene. Samlet utgjorde utestående fordringer om lag 170 mill. kroner ved utgangen av 2000.

Eventuell medvirkning til etableringer og større investeringer gis i dag som tilskudd over kap. 1592. Stortinget har tidligere gitt fullmakt til å ettergi rente- og avgiftsfrie lån gitt til spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede når dette har vært nødvendig for å sikre videre drift. Ved ettergivelse stilles det krav om eiermedvirk-

ning og konkrete omstillingsplaner. Departementet foreslår at fullmakten videreføres.

På bakgrunn av en anmodning fra Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2001, er Arbeids- og administrasjonsdepartementet i kontakt med Statistisk sentralbyrå for å utforme et opplegg knyttet til byråets arbeidskraftundersøkelse (AKU) som skal sikre nødvendige opplysninger om funksjonshemmedes forhold til arbeidsmarkedet. Opplegget vil bygge på en pilotundersøkelse som Statistisk sentralbyrå gjennomførte i 4. kvartal 2000. Det planlegges jevnlig å innhente og publisere sammenliknbare data om funksjonshemmede og arbeid.

Budsjett**Post 70 Arbeidsmarkedstiltak, kan overføres, kan nyttes under kap. 1591 post 70**

Forslaget til bevilgning under denne posten må sees i sammenheng med omtalen av innsatsen overfor yrkeshemmede arbeidssøkere under hovedmål og strategier.

Post 73 Arbeidsmarkedstiltak, investeringer, kan overføres, kan nyttes under post 70.

Forslaget til bevilgningen under denne posten må sees i sammenheng med omtalen av under hovedmål og strategier om gjennomgang av arbeidsmarkedstiltakene. Bevilgningen vil bli benyttet til omstilling av Arbeidssamvirkene (ASV) og Pro-

duksjonsverkstedene (PV) til Arbeidssamvirker i offentlig sektor (ASVO) fra 2002, og investeringer i nye plasser.

Post 74 Lønnssubsidium for reaktivisering, overslagsbevilgning (ny post)

Et lønnssubsidium for uførepensjonister som skal reaktiveres (reaktiveringstiltak) iverksettes som et forsøk fra 01.01.2002. Tiltaket har en maksimal varighet på tre år. Det kan tilsettes midlertidig i inntil ett år, deretter ordinær ansettelse. Deltakerne får tariff lønn. Arbeidsgiver får et lønnssubsidium som ikke kan overstige et gjennomsnitt på 50 pst. i en treårsperiode. Periode og prosentsats kan endres. Det er lagt til grunn et begrenset tiltaksomfang.

Kap. 4592 Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede, jf. kap. 1592

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Utleieinntekter			14 477
	Sum kap 4592			14 477

Budsjett**Post 01 Utleieinntekter (ny post)**

På denne posten inntektsføres den delen av inntekten etaten mottar ved utleie av arbeidssøkere

som har gjennomført attføring, samt uføretrygdede, jf. omtale foran av nytt utleietiltak under hovedmål og strategier.

Kap. 1593 Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester, jf. kap. 4593

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	51 812	278 400	11 000
	Sum kap 1593	51 812	278 400	11 000

Allmenn omtale

Aetat bedrift legges ned i sin nåværende form fra 31.12.2001 i tråd med omtalen i Revidert nasjonalbudsjett, jf. omtale under hovedmål og strategier.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter**

I 2002 vil det være behov for å dekke utbetalinger til lønn for arbeid utført i desember 2001 og feriepenger for 2001.

Kap. 4593 Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester, jf. kap. 1593

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	30 315	278 400	30 000
02	Utbytte	263	12 000	
	Sum kap 4593	30 578	290 400	30 000

Allmen omtale

Aetat bedrift legges ned i sin nåværende form fra 31.12.2001 i tråd med omtalen i Revidert nasjonalbudsjett, jf. omtale under hovedmål og strategier.

Budsjett**Post 01 Driftsinntekter**

Inntektene i 2002 har sammenheng med innbetaling for tjenester som er levert og fakturert i 2001, men som ikke blir innbetalt før årsskiftet.

Kap. 1595 Ventelønn mv., jf. kap. 4595

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>			269 078
	Sum kap 1595			269 078

Allmenn omtale

Ventelønnsordningen er hjemlet i lov av 4. mars 1983 nr. 3, og gir oppsagte tjenestemenn rett til ventelønn og fortrinnsrett til annet statlig arbeid. I tillegg er oppsagte arbeidstakere fra virksomheter som er skilt ut som statsforetak, blitt gitt tidsbegrenset rett til ventelønn. Tilsvarende ordninger ble gitt ved omdanningen av Televerket, NSB og Postverket. Kapitlet dekker de løpende ventelønnsutgiftene.

Forvaltningen av ventelønnsordningen i staten blir overført fra Statens Pensjonskasse til Aetat med virkning fra 01.01.2002. Det er foreslått endringer i regelverket om ventelønn som innebærer en harmonisering med dagpengeordningen. Forslaget er sendt på høring. Overføringen av vente-

lønnsordningen til Aetat vil kunne bidra til at overtallige fra staten blir raskere formidlet til nytt arbeid.

Rapport

Det vises til omtale under kap. 1545 Ventelønn hvor utgiftene knyttet til ventelønnsordningen ble budsjettert tidligere.

Budsjett**Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning**

Bevilgningsforslaget skal dekke forventede utbetalinger til ventelønn.

Kap. 4595 Ventelønn, jf. kap. 1595

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Refusjon statlig virksomhet mv.			21 522
	Sum kap 4595			21 522

Post 01 Refusjon statlig virksomhet

Posten omfatter refusjon av utbetalt ventelønn. Det er forutsatt at det ikke skal kreves refusjon

fra Telenor, Posten Norge BA og NSB BA. Det er også forutsatt at det ikke kreves refusjon for statsforetakene.

Programkategori 19.10 Arbeidsmiljø og sikkerhet

Utgifter under programkategori 19.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1570	Arbeidstilsynet	248 544	245 200	247 417	0,9
1571	Direktoratet for brann- og elsikker- het	65 769	63 750	121 654	90,8
1572	Produkt- og Elektrisitetstilsynet	55 486	55 200		-100,0
1573	Statens arbeidsmiljøinstitutt	69 328	65 300	68 374	4,7
1574	Arbeidsforskningsinstituttet	27 484	25 400		-100,0
1575	Forskning og utredning	18 354	23 000	52 600	128,7
1576	Produktregisteret	10 616	10 300		-100,0
1577	Norges brannskole			35 950	
Sum kategori 19.10		495 581	488 150	525 995	7,8

Inntekter under programkategori 19.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
4570	Arbeidstilsynet	26 982	19 000	19 800	4,2
4571	Direktoratet for brann- og elsikker- het	37 717	43 700	93 000	112,8
4572	Produkt- og Elektrisitetstilsynet	55 949	46 400		-100,0
4573	Statens arbeidsmiljøinstitutt	14 977	8 700	8 700	0,0
4574	Arbeidsforskningsinstituttet	17 815	16 500		-100,0
4577	Norges brannskole			7 153	
Sum kategori 19.10		153 440	134 300	128 653	-4,2

Kategorien omfatter arbeidsmiljø og sikkerhet i norsk arbeidsliv, herunder arbeidsrett, i virksomheter på land og i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen. Videre omfattes brann- og eksplosjonsvern og elsikkerhet både i forhold til

arbeidstakere og allmennheten. I tillegg til etatene nevnt i tabellen over, er Oljedirektoratet underlagt departementet i spørsmål om arbeidsmiljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten offshore.

Hovedutfordringer, utviklingstrekk

De mest utsatte bransjene hvor det forekommer arbeidsulykker, er jordbruk, transport og bygg- og anlegg. Det omkom 57 personer i arbeidsulykker på land og en person innenfor Oljedirektoratets forvaltningsområde i 2000. Det ble innrapportert over 4 300 sykdomstilfeller og ca. 23 500 skader på grunn av arbeidssituasjonen. De faktiske tallene er trolig høyere. Det arbeides kontinuerlig med utbedring av tallmaterialet.

Undersøkelser viser at utviklingen på arbeidsplassene er forholdsvis stabil når det gjelder fysisk-kjemiske arbeidsmiljøforhold. Arbeidstilsynets erfaringer fra tilsyn tyder på at de som eksponeres for tungt fysisk arbeid og farlige kjemikalier har et bedre arbeidsmiljø i dag. Likevel er antall dødsulykker bare redusert fra over 100 pr. år for 25 år siden til ca. 60 pr. år ved utgangen av 90-årene. I samme tidsrom har imidlertid sysselsettingen økt med ca. 500 000. Samtidig som det registreres bedring innenfor de tradisjonelle arbeidsmiljø- og sikkerhetsproblemene, rettes det nå stadig større oppmerksomhet mot den økende utstøtingen fra arbeidslivet gjennom sykefravær, uførepensjonering og tidlig pensjonering, jf. bl.a. Sandmanutvalgets innstilling, NOU 2000:27 Et inkluderende arbeidsliv. Økningen gjelder særlig psykososiale problemer, skader i muskel og skjelett og langtidseffekter av yrkeshygieniske forhold. Mange av disse forholdene kan forebygges. Utstøtingsproblematikken gjør seg gjeldende også i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel.

I løpet av det siste tiåret har det skjedd store endringer i deler av den norske industristrukturen, både på land og offshore. Tradisjonelt stabile, store industrivirksomheter, har gjennomgått fundamentale endringer både på eiersiden og i organisasjonsmessig struktur. I noen virksomheter kan det se ut som om langsiktig lønnsomhet har kommet mer i bakgrunnen. Behovet for rask omstilling er mer markert enn tidligere, noe som fører til press for å redusere kostnader og bemanning. Erfaringen er at omstilling og organisatoriske endringer øker risikoen for uklare ansvarlinjer i forhold til oppfølging av HMS-krav og for at forebyggende sikkerhetsarbeid nedprioriteres.

Særlig har sokkelvirksomheten offshore vært preget av ettervirkningene av det dramatiske fal-

let i oljeprisen som fant sted i 1998-1999. I den senere tid er det blitt dokumentert en utflating eller svekkelse av HMS-nivået på enkelte områder. Rapportering viser at det har vært en økning av antall uønskede hendelser på norsk sokkel i 2000.

Brannstatistikken viser at 55 personer omkom i 49 branner i 2000, en liten nedgang fra 1999 til 2000. De aller fleste omkom i brann i bolig. Det ble utbetalt 3,1 mrd. kroner i brannerstatninger i 2000 mot 3,3 milliarder kroner i 1999. Svært mange branner skyldes uaktsom adferd. Det høye antallet boligbranner medfører et behov for intensivt satsing på tiltak som kan bidra til mer brannsikker adferd hos folk flest. Statistikken viser at det er særskilte grupper av befolkningen som er mest utsatt for brann. Utviklingstrekk som økt andel av hjemmeboende eldre og pleie- og omsorgstrengende fører til økt brannrisiko. Videre viser brannstatistikken at elektrisitet er en hyppig årsak til branner i bolig og andre bygninger. Så mye som 25-40 pst. av brannene kan være forårsaket av feil i elektriske anlegg eller feil bruk av elektrisk utstyr. Statistikken refererer hovedsakelig til branner i boliger, men også på industrisiden er det høye tall for branner forårsaket av svikt i elektrisk utstyr.

I 2000 skjedde det fire dødsulykker forbundet med elektrisitet mot én året før. Det ble rapportert 71 personskader som følge av direkte kontakt med elektrisitet, mens gjennomsnittet for årsperioden 1991-99 var 52 ulykker pr. år. Dette er en bekymringsfull økning. I de fleste hendelsene er det konstatert brudd på sikkerhetsforskriftene.

Arbeidsmiljø- og sikkerhetsmyndighetene har store utfordringer fremover for å få til en mer målrettet og effektiv innsats overfor virksomhetene og allmennheten. Departementet ønsker derfor å:

- Øke innsatsen for å bidra til å fremme inkludering og forebygge utstøting fra arbeidslivet.
- Sette fokus på aktørenes plikter til selv å sørge for sikkerhetsmessig forsvarlig drift, herunder klare ansvarlinjer ved omorganiseringer og strukturendringer.
- Redusere risikoen for å omkomme i brann.
- Utvikle mer brukervennlige virkemidler, herunder regelverk og bidra til en mer effektiv ressursbruk i forvaltningen.

Hovedmål og strategier

Mål for arbeidsmiljø- og sikkerhetspolitikken

Overordnede mål	Delmål	Resultatmål
Trygge og gode arbeidsforhold	<ul style="list-style-type: none"> - Forebygge og redusere ulykker, yrkesskader og yrkesrelaterte sykdommer i arbeidslivet - Verne arbeidstakers rettigheter som ansettelse, fritid, ferie og arbeidstid - Fremme læring, utvikling, motivasjon og trivsel i arbeidet 	<ul style="list-style-type: none"> - Intensivert innsats for å bidra til å fremme inkludering og forebygge utstøting fra arbeidslivet - Redusere risikoen for å omkomme i brann - Rette fokus på aktørenes plikter til å sørge for sikkerhetsmessig forsvarlig drift, herunder klare ansvarslinjer ved omorganiseringer og omstruktureringer
Forsvarlig sikkerhet for mennesker, miljø og materielle verdier	<ul style="list-style-type: none"> - Forebygge og redusere skader og ulykker forårsaket av brann, eksplosjoner, elektriske anlegg og utstyr i hele samfunnet 	<ul style="list-style-type: none"> - Rette fokus på utvikling av mer brukervennlige virkemidler (regelverk, tilsyn, informasjon)
Demokrati i arbeidslivet	<ul style="list-style-type: none"> - Sikre arbeidstakerne medvirkning i virksomhetens løpende utviklingsarbeid - Sikre representasjon av ansatte i virksomhetens besluttsende organer 	

Intensivert innsats for å bidra til å fremme inkludering og forebygge utstøting fra arbeidslivet

Arbeidsmiljøsektoren skal øke sin innsats mot utstøtingsproblemene. Arbeidet med å forebygge helseskader og skape et forsvarlig arbeidsmiljø for arbeidstakerne, og herunder å hindre utstøting, må først og fremst skje i arbeidslivet og i den enkelte virksomhet. For å bidra til dette vil Arbeidstilsynet og Oljedirektoratet prioritere sterkere det forebyggende arbeidet rettet mot faktorer som bidrar til utstøting. Det vises til nærmere omtale under de enkelte kapitlene.

Regjeringen har nedsatt et partssammensatt utvalg for revisjon av arbeidsmiljøloven. Målsettingen er å få til en videreutvikling av arbeidsmiljøloven som bidrar til et arbeidsliv med plass for alle, bedre tilpasning av loven til utviklingen i arbeidslivet og et enklere regelverk. Utvalget har en tidsramme på to år.

Regjeringen vil bidra til å opprette et nytt strategisk utvalg for arbeidslivsforskning under Norges forskningsråd. Mål for forskningsinnsatsen er å utvikle kunnskap om forhold som påvirker arbeidstilbudet, bl.a. synkende pensjonsalder, økt

uførepensjonering og sykefravær. For nærmere omtale vises det til kap. 1575 post 50.

Redusere risikoen for å omkomme i brann

Det vil bli fokusert på å utnytte mulighetene som ligger i sammenslåingen av Produkt- og Elektrisitetstilsynet og Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern. Departementet ønsker med dette å få til et mer effektivt og virkningsfullt tilsyn på brann- og elsikkerhetsområdet, særlig med hensyn til brannforebyggende arbeid. Målet er en mer rasjonell utnyttelse av de to etatenes ressurser i det forebyggende arbeidet. Mål og strategier for brannvernarbeidet de neste fem årene er fastlagt i St.meld. nr. 41 (2000-2001) om Brann- og eksplosjonsvern.

Rette fokus på aktørenes plikter til å sørge for sikkerhetsmessig forsvarlig drift, herunder klare ansvarslinjer ved omorganiseringer og omstruktureringer

Det vil i løpet av høsten 2001 bli lagt frem en egen stortingsmelding om helse, miljø og sikkerhet i

petroleumsvirksomheten. I meldingen vil det pekes på flere områder som er nødvendig for å snu den uheldige utviklingen på HMS-området. Rettighetshaver, operatør og arbeidsgiver har et hovedansvar for dette, men det vil også kreve tettere oppfølging fra myndigheten.

Oljedirektoratet vil bidra til at det utvikles gode verktøy i industrien for å kunne si noe om utviklingen av risikonivået på norsk sokkel. Direktoratet har derfor gjennomført et pilotprosjekt for å måle risikonivået. Dette prosjektet videreføres og vil være et viktig bidrag for å få en oversikt over risikonivået og dermed forbedre sikkerheten på sokkelen.

Regjeringen foreslår en tiltakspakke på 20 mill. kroner for 2002 over Arbeids- og administrasjonsdepartementets og Olje- og energidepartementets budsjetter. Departementet vil i samarbeid med Norges forskningsråd utvikle et program som vil inneholde de sentrale problemstillinger i forhold til sikkerhet i petroleumsvirksomheten. For nærmere omtale vises til kap. 1575, post 50. Oljedirektoratets budsjett foreslås styrket for at direktoratet i tilstrekkelig grad skal være rustet med hensyn til ressurser og kompetanse på teknologiske problemstillinger, tilsynsmetode og regelverksutvikling. For nærmere omtale vises til kap. 1810 i Olje- og energidepartementets budsjettproposisjon.

Også i øvrig industri og i e-verksbransjen pågår det omfattende endringer, jf. tidligere omtale. Gjennom påvirkning, informasjonsvirksomhet, tilsyn og samarbeid mellom tilsynsmyndigheter og virksomheter, skal det legges rammer for nødvendige strukturendringer i industrien uten at dette går på akkord med kravene til sikkerhet.

Rette fokus på utvikling av mer brukervennlige virkemidler

«Målet er å redusere belastningen på brukerne gjennom samordnet kontroll, harmonisering og eventuelt reduksjon av regelverk og utvikling av felles tilsynsmetodikk. Samordning vil skape bre-

dere fagmiljøer som kan høyne kvaliteten og styrke kapasiteten, samtidig som ressursbruken til internadministrasjon kan reduseres. Større organer gir bedre muligheter for å gjennomføre risikoanalyser og prioritere ressursene dit behovet er størst, noe som kan gi både økt kvalitet og effektivitet». (fra Regjeringens program for fornyelse av offentlig sektor).

I regi av fornyelsesprogrammet utredes endringer i forvaltningsstrukturen som også vil berøre dette området, jf. omtale i innledningen. Parallelt med dette arbeides det for å videreutvikle og gjennomføre en felles statlig tilsynsprofil på HMS-området. I samarbeidet inngår Arbeidstilsynet, Statens forurensningstilsyn, Direktoratet for brann- og elsikkerhet, Næringslivets Sikkerhetsorganisasjon, Statens helsetilsyn og Statens næringsmiddeltilsyn. Samarbeidet har bidratt til et mer effektivt og forutsigbart tilsyn med bedre kvalitet, noe som bekreftes av virksomhetene. Regjeringen har vedtatt en handlingsplan for det videre arbeid med samordning av regelverk og tilsynsaktiviteter som bl.a. omfatter:

- a) Videre planer for regelforenkling både innenfor og mellom de enkelte etatsområder. Det er etablert en regelverksgruppe mellom berørte departementer og HMS-etatene.
- b) Planer om å utvide samarbeidet til å omfatte andre relevante etater. Samarbeidet er allerede utvidet til å omfatte Statens næringsmiddeltilsyn og Statens helsetilsyn.
- c) I forlengelsen av en felles tilsynsdatabase skal det vurderes et mer omfattende felles informasjonssystem.
- d) Bedre tilrettelegging av bransjerettet informasjon om HMS-regelverket. Ett virkemiddel i denne sammenheng er etableringen av et felles nettsted for HMS-etatene som var operativt fra 17.09.2001.

For oversikt over organisasjons- og strukturendringer vises det til pkt. 5.1 i innledningen. Disse endringene omtales nærmere under de respektive kapitlene.

Kap. 1570 Arbeidstilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelsen	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	244 844	245 800	243 717
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 700	3 700	3 700
	Sum kap 1570	248 544	245 200	247 417

Allmenn omtale

Arbeidstilsynets overordnede mål er å medvirke til et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for alle, med trygge tilsetningsforhold og meningsfullt arbeid for den enkelte. Det er arbeidsgiverne som har ansvaret for at kravene i arbeidsmiljøloven følges, og for at arbeidet i egen virksomhet er sikkert og godt. Arbeidstilsynets overordnede strategi er å bidra aktivt til at virksomhetene driver et systematisk og målrettet forebyggende helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid.

Rapport

Arbeidstilsynet har hatt som målsetning å øke antall tilsyn, noe som fremgår av tabellen nedenfor. Det har vært lagt vekt på å høyne kvaliteten i tilsynsarbeidet og det er et mål å etablere et så enhetlig tilsyn som mulig. Sett i sammenheng med at dette stiller økt krav til planlegging og risikovurdering, vil ressursbruken per tilsyn kunne bli noe høyere enn tidligere. I dette ligger også systematisk oppfølging av reaksjoner og fokus på små- og mellomstore virksomheter og virksomheter med størst risiko.

Antall tilsyn og reaksjoner	1999	2000
Tilsyn totalt	14 522	14 784
Varsel om pålegg	9 142	9 276
Varsel om tvangsmulkt	672	741
Stansing av arbeidet	320	426
Politimeldinger	13	19

I tilsynsbesøkene i 2000 har det vært lagt særlig vekt på psykososiale og ergonomiske arbeidsmiljøproblemer og ulykkesrisiko. Basert på en risikovurdering, var bygg- og anlegg, varehandel og helse- og sosialsektoren de bransjer som hadde flest tilsynsbesøk fra Arbeidstilsynet.

Landsomfattende kampanjer og aksjoner:

Politi- og lensmannsetaten.

Arbeidstilsynet har gjennom to år hatt en kampanje for å bedre arbeidsmiljøet i politi- og lensmannsetaten. Kampanjen avsluttes i 2001 og en sluttrapport vedrørende effekten av kampanjen er under utarbeiding.

Bygg- og anleggsbransjen (1999-2001)

Bygg- og anleggsbransjen er en av de mest utsatte når det gjelder skader og ulykker, spesielt fallulykker. Dette skyldes i stor grad dårlig planlegging med hensyn til systematisk HMS-arbeid. Den viktigste målgruppen for Arbeidstilsynets arbeid er offentlige byggherrer. I september 2000 ble det gjennomført en tre-dagers aksjon over hele landet. 284 byggeplasser ble besøkt og 571 virksomheter ble kontrollert. På 67 pst. av byggeplassene ble det funnet feil eller mangler som resulterte i pålegg eller stans. I alt 415 pålegg ble gitt, hvorav 87 var stans.

Aksjon: Kjemi

Arbeidstilsynet gjennomførte i 2000 i samarbeid med Produktregistret en aksjon rettet mot verkstedindustrien. Av de virksomhetene som var omfattet av aksjonen fikk i alt 70 pst. varsel om pålegg på grunn av mangelfull informasjon om giftige og helsefarlige produkter til sine ansatte. 60 pst. hadde ikke rutiner for oppdatering av sine stoffkartotek over helsefarlige produkter. 48 pst. hadde ikke rutiner for opplæring av de ansatte, og 18 pst. av arbeidstakerne hadde ikke tilgang til kartoteket. En lignende aksjon i bygg- og anleggsbransjen i 1999 viste tilsvarende alvorlige mangler. Dette har ført til videre oppfølging i 2001.

Aksjon: Alders- og sykehjem

I oktober 2000 arrangerte EU en europeisk uke med fokus på muskel- og skjelettlidelser i små og mellomstore virksomheter. Arbeidstilsynet gjennomførte i denne forbindelse en aksjon rettet mot alders- og sykehjem for å se hvordan tunge løft og annet belastende arbeide ble håndtert. 27 pst. av institusjonene fikk varsel om pålegg etter aksjonen mot 60 pst. ved en tilsvarende aksjon i 1998. Behovet for å ilegge pålegg er således halvert i perioden, og dette tyder på en positiv utvikling mht. å forebygge belastningsskader i alders- og sykehjem.

Lokale satsinger

I tillegg til landsomfattende satsinger som nevnt over, gjennomfører de ulike distriktskontorene satsinger og tilsynsvirksomhet som er lokalt ledet og organisert. Disse er basert på sentrale føringer, lokal risikovurdering, lokal kjennskap og erfaringer, i tillegg til oppfølging av tidligere sentrale satsinger.

Fra og med 2001 har Arbeidstilsynet konsentrert innsatsen ved å begrense antall satsingsområder i distriktene. Dette for å målrette lokal innsats ytterligere, gi muligheter for samordning/koordinering mellom enhetene og bidra til erfaringsutveksling.

Prosjekt: Yrkesskadeforsikring

Gjennom Yrkesskadeforsikringsprosjektet har Arbeidstilsynet siden 1997 fulgt opp 558 mindre virksomheter, primært innen verkstedindustrien. Prosjektet som er et samarbeid mellom flere departementer og organisasjoner har som mål å bidra til bedre HMS-standard i små risikoutsatte virksomheter for derigjennom å legge til rette for lavere premier til yrkesskadeforsikring. Resultatene viser at HMS-standard og virksomhetenes systematiske HMS-arbeid har blitt forbedret i virksomheter som har fått jevnlig oppfølging fra Arbeidstilsynets side. Imidlertid tyder resultatene også på at selv virksomheter som følges tett, kan ha en tendens til å stoppe opp i det systematiske HMS-arbeidet i mellomperiodene, og at endringer i holdninger og atferd tar tid. Resultatene så langt kan heller ikke dokumentere noen sammenheng mellom forbedret HMS-standard og lavere yrkesskadeforsikringspremie for disse virksomhetene, selv om tendensen kan se ut til å gå i den retning. Endelig sluttrapport fra prosjektet vil vise om prosjektet har medført en slik ønsket effekt.

Resultatmål

I innledningen nevnes resultatmålene for arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet. For Arbeidstilsynet vil følgende av disse være relevante:

- Intensivert innsats for å fremme inkludering og forebygge utstøting fra arbeidslivet.
- Rette fokus på aktørenes plikter til å sørge for sikkerhetsmessig forsvarlig drift, herunder klare ansvarlinjer ved omorganiseringer og omstruktureringer.
- Rette fokus på utvikling av mer brukervennlige virkemidler.

Etaten vil i 2002 særlig arbeide for å oppnå disse målene gjennom følgende tiltak:

- Etaten skal i 2002 prioritere sterkere det forebyggende arbeidet rettet mot psykososiale, ergonomiske og organisatoriske forhold ved arbeidsmiljøet. Det skal spesielt fokuseres på arbeidsorganisering, og da særlig på arbeidsorganisering som fører til tidspress, manglende selvbestemmelse og vold/trusler om vold.
- Etaten skal øke sin innsats for å redusere forekomsten av fremtidige helseskader som følge av eksponering for helseskadelige kjemikalier og dårlig innelima.
- Etaten skal fortsatt prioritere oppfølgingen av alvorlige ulykker og ulykkesfare.
- Tilsyn målt i ukeverk skal holdes på samme nivå som i 2000.

Følgende sentrale kampanjer og aksjoner planlegges:

- Ny sentral kampanje rettet mot hjemmebaserte tjenester fra 2002. Oppsummering og systematisering av distriktenes erfaringer med hjemmebaserte tjenester vil stå sentralt i første fase av arbeidet.
- Planleggingen av kampanje i nærings- og nytelsesindustrien startet opp i 2000. Bransjen preges av mye rutinearbeid (f.eks. fiskeindustrien), allergi (f.eks. bakere) og mange skader. Bransjen har mange kvinnearbeidsplasser. Tema for kampanjen er ergonomi, skader, støv og bruk av verne- og helsepersonell. Resultatene vil foreligge i løpet av 2002.
- Kampanje om kjemikalieforskriften. Denne vil i hovedsak være en informasjonskampanje, men supplert med tilsyn i form av en aksjon. Et viktig formål med kampanjen er også oppbygging av kompetanse på feltet i etaten. Kampanjen foreslås videreført med flere tilsynsaktiviteter i 2003.

- Arbeidstilsynet vil delta i den europeiske aksjonsuken som i 2002 har stress som tema.

Gjennomgangen av Arbeidstilsynets totale forskriftsverk med sikte på omfattende forenklinger og forbedringer startet i 2000. Det er gjennomført en analyse av risiko og reguleringsbehov. I 2002 skal det være fattet beslutninger om regelverksstruktur og arbeidet med det nye regelverket skal være igangsatt.

Arbeidet for bedre service til publikum skal føres videre. Særlig skal det legges vekt på at publikum skal ha lett tilgang til informasjon og veiledning ved bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Arbeidstilsynet skal samarbeide med andre som bidrar til «det gode arbeidsmiljøet» og utvide dette på områder som betyr mye for innsatsen mot utstøting fra arbeidslivet.

Kap. 4570 Arbeidstilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Diverse inntekter	1 272	2 000	1 800
02	Bibliotek tjenester	8		
04	Kjemikaliekontroll, gebyrer	4 124	3 700	3 800
05	Tvangsmulkt	2 016	1 000	1 600
06	Refusjoner	1 713		
07	Byggesaksbehandling, gebyrer	13 450	12 300	12 600
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	176		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 431		
18	Refusjon sykepenger	4 513		
	Sum kap 4570	28 703	19 000	19 800

Post 01 Diverse inntekter

Posten omfatter i hovedsak abonnements- og annonseinntekter knyttet til tidsskriftet Arbeidervern.

Post 04 Kjemikaliekontroll, gebyrer

Posten omfatter inntekter fra gebyrer i forbindelse med kjemikaliekontroll.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Arbeidstilsynet hadde pr. 01.03.2001 en bemanning tilsvarende 491 årsverk. Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter til direktoratet og distriktskontorene og skal bl.a. ivareta tilsyn, informasjon, behandling av søknader, klager og dispensasjoner, forvaltning av lønnsgarantiordningen, regelverksarbeid og internasjonalt arbeid.

Det foreslås at bevilgningen for 2002 kan overskrides mot tilsvarende merinntekt under kap. 4570 postene 01, 06 og 07, jf. forslag til vedtak.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utstyrsanskaffelser.

Post 05 Tvangsmulkt

Inntektene under denne posten omfatter innkrevd tvangsmulkt som virksomheter er blitt ilagt pga. manglende oppfølging av pålegg fra Arbeidstilsynet.

Post 07 Byggesaksbehandling, gebyrer

De konkrete tjenester Arbeidstilsynet utfører for virksomhetene gebyrfinansieres gjennom byggesaksbehandling etter arbeidsmiljølovens pgf. 19.

Kap. 1571 Direktoratet for brann- og elsikkerhet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	63 688	61 800	117 054
21	Spesielle driftsutgifter	329	700	700
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 252	750	800
70	Tilskudd til Norsk Brannvern Forening	500	500	500
71	Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité			2 600
Sum kap 1571		65 769	63 750	121 654

Allmenn omtale

Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern og Produkt- og Elektrisitetstilsynet skal slås sammen og lokaliseres i Tønsberg. Den nye etatens navn er Direktoratet for brann- og elsikkerhet og vil være operativ fra 01.01.2002. Fra 01.01.2002 overføres ansvaret for Norges brannskole fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet til Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Skolen vil bli faglig og administrativt underlagt Direktoratet for brann- og elsikkerhet, jf. kap. 1577.

Direktoratet for brann- og elsikkerhet vil være nasjonal fagmyndighet for brann- og eksplosjonsvern og elsikkerhetsmessige spørsmål samt for sikkerheten ved produkter og forbrukertjenester. Ansvaret omfatter forebyggende og beredskapsmessige tiltak i forbindelse med elsikkerhet, brann, eksplosjon, landtransport av farlig gods og væsker og gasser under trykk samt sikkerheten ved produkter og forbrukertjenester. På brann-, eksplosjon- og elsikkerhetsområdet er etaten faglig og administrativt underlagt Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Når det gjelder produktsikkerhet og forbrukertjenester rapporterer etaten faglig til Barne- og familiedepartementet.

Den nye etaten vil i løpet av 2002 utarbeide en felles strategisk plan. Inntil denne er fastsatt vil etaten arbeide ut fra de mål og strategier som tidligere er fastlagt for de respektive to etatene.

Stortingsmelding nr. 41 (2000-2001) fastsatte nye mål for brann- og eksplosjonsvernarbeidet i perioden 2001-2005:

De nye målene er:

- Enkeltstående branner og eksplosjoner med mange omkomne, eller slike ulykker forbundet med transport av farlig gods, skal ikke forekomme.

- Det gjennomsnittlig antall omkomne ved brann i bygning skal reduseres betydelig i forhold til gjennomsnittet for siste halvdel av 1990-tallet.
- Materielle tap ved branner, eksplosjoner og andre ulykker skal ikke øke ut over gjennomsnittet for siste halvdel av 1990-tallet.
- Branner med tap av uerstetelige, nasjonale kulturverdier skal ikke forekomme.

På produkt- og elsikkerhetsområdet er hovedmålene fastsatt i Produkt- og Elektrisitetstilsynet strategiske plan:

- Bedre sikkerheten ved fremstilling og distribusjon av produkter, tjenester og elektrisitet.
- Påse at elanlegg, tjenester og produkter på markedet er sikre.
- Bidra til at brukerne er i stand til å anvende produkter, tjenester og elektrisitet på forsvarlig måte.

Rapport

Sammenslåingsprosessen har krevd store ressurser av etatene i hele 2001. Begge direktorater har imidlertid bidratt positivt og aktivt i denne prosessen. Samtidig har det pågått større regelverksarbeider i begge etater. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern har bistått departementet i utarbeidelsen av utkastet til ny lov om brann- og eksplosjonsvern som vil bli oversendt Stortinget høsten 2001. Produkt- og Elektrisitetstilsynet har utarbeidet ny forskrift om maritime elektriske anlegg og forskrift om registrering av elektroinstallatører, samt deltatt aktivt i EØS-samarbeidet blant annet for å bedre sikkerheten ved elektriske produkter.

En undersøkelse våren 2000 viste at 43 pst. av nye elektriske anlegg hadde feil fra installatørens side. På dette grunnlag ble det satt fokus på gode rutiner for sluttkontroll fra installatørfirmaene sin side før anleggene ble overlevert kunden. Videre har Produkt- og Elektrisitetstilsynet i sitt tilsynsarbeid hatt fokus på nettselskapenes rammebetingelser og den betydning dette kan få for elsikkerheten i tiden fremover. På brann- og eksplosjonsvernområdet har det vært fokusert på de store næringsvirksomhetene både under planlegging og drift. I tilsyn med de små og mellomstore virksomhetene er det avdekket manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av forskrift om systematisk HMS-arbeid. I 2000 har Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern utført tilsyn med 100 brann- og feiervesen. Resultatene fra dette tilsynet viser at det tar tid å gjennomføre omstillinger i form av kompetanseheving og styrking av forebyggende virksomhet. Til tross for mange påpekte avvik går utviklingen i riktig retning.

Begge etater deltar i det formaliserte samarbeidet mellom HMS-etatene. Det er i den forbindelse arrangert felles opplæring for tilsynspersonell for å oppnå en mer enhetlig tilsynspraksis. Direktoratene har også samarbeidet aktivt med andre aktører om samfunnsrettede informasjons- og holdningskampanjer blant annet med fokus på eiers ansvar for eget elektrisk anlegg, brannsikkerhet i eget hjem herunder røykvarslerkampanjer samt at det er introdusert et undervisningsopplegg for elever i 1. klasse i grunnskolen der bruk av internett står sentralt.

Resultatmål

I innledningen nevnes resultatmålene for arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet. For Direktoratet for brann- og elsikkerhet vil følgende være relevante:

- Redusere risikoen for å omkomme i brann.
- Rette fokus på aktørenes plikter til å sørge for sikkerhetsmessig forsvarlig drift, herunder klare ansvarslinjer ved omorganiseringer og omstruktureringer.
- Rette fokus på utvikling av mer brukervennlige virkemidler.

Direktoratet vil i 2002 arbeide for å oppnå disse målene gjennom å:

- Utvikle bevissthet om brann som samfunnsproblem og en bevisst holding til brannforebyggende adferd i allmennheten.

- Utgi målrettet informasjon med spesielt fokus på å redusere brann- og ulykkesrisiko i forbindelse med aldring av elektriske anlegg og utstyr, samt ved bruk av elektrisk utstyr.
- Føre tilsyn med utførende virksomheter i elbransjen med fokus på deres sikkerhet for egne arbeidstakere og de mekanismer i regelverket som skal bidra til feilfrie anlegg.
- Informere om og gjennomføre markedskontroll med produkter og forbrukertjenester.
- Prioritere tilsyn med organisasjoner i endring med fokus på klar ansvarsplassering for HMS-arbeid.
- Informere aktuelle målgrupper om viktigheten av brukeropplæring og vedlikehold av elektro-medisinsk utstyr.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter til Direktoratet for brann- og elsikkerhet. Økningen er knyttet til sammenslåingen av Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern og Produkt- og Elektrisitetstilsynet. Bemanningen var pr. 01.03.2001 tilsvarende 172 årsverk.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4571 post 06, jf. forslag til vedtak.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Direktoratet administrerer helikopterberedskapen i forbindelse med skogbrann i Norge. Posten dekker kostnadene for flytimer. Faste utgifter er innarbeidet under post 01.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten dekker utskiftninger og oppgraderinger av etatens IT-utstyr. Tilrettelegging for økt bruk av internett i tjenesteproduksjonen rettet mot brukere er prioritert.

Post 70 Tilskudd til Norsk Brannvern Forening

Norsk Brannvern Forening er en landsforening med forebyggende brannvern som sin viktigste arbeidsoppgave. Foreningen er delvis selvfinansiert. Prioriterte områder er landsdekkende informasjonskampanjer rettet mot brann i bolig.

Post 71 Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité

Norsk Elektroteknisk Komité er den norske medlemsorganisasjonen i International Electrotechnical Commission og Comité Européen de Normalisation Electrotechnique. Komitéen har ansvaret

for å organisere, administrere og koordinere den norske deltagelsen i de internasjonale standardiseringsprogrammene på elektroteknisk område. Norsk Elektroteknisk Komité vedtar og iverksetter norske elektrotekniske normer på grunnlag av forslag fra normkomiteene, og på grunnlag av Europaanormer og globale IEC-normer.

Kap. 4571 Direktoratet for brann- og elsikkerhet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
02	Gebyrer	36 885	43 700	93 000
03	Sertifiseringsinntekter	3 143		
06	Refusjoner	1 951		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	370		
17	Refusjon lærlinger	11		
18	Refusjon sykepenger	451		
Sum kap 4571		42 811	43 700	93 000

Post 02 Gebyrer

Direktoratet for brann- og elsikkerhet kan kreve avgift for å dekke utgifter i forbindelse med de virksomhetene som er underlagt tilsyn. Avgiften kreves for tilvirkning og omsetning, for utstrakt kontroll med bedrifter i anleggsfase, samt for ilandføring av petroleumsprodukter i rørledning fra sjøområder. Avgiftenes størrelse er avhengig av foregående års omsetnings- og produksjonsnivå. Det kreves også inn avgift for tilsyn med elektriske anlegg og utstyr. Etatens virksomhet rettet mot produktsikkerhet og forbrukertjenester er ikke avgiftsbelagt. Posten er økt som følge

av sammenslåingen av Produkt- og Elektrisitetstilsynet og Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern.

Post 06 Refusjoner

Det budsjetteres ikke med noe beløp under denne posten. Det foreslås i stedet å knytte en merinntektsfullmakt til posten som følge av at refusjonenes omfang og størrelse i det enkelte år er usikre og av den grunn vanskelig å budsjettere. Inntektene på posten gjelder kurs- og seminaravgifter, tilskudd fra andre mv.

Kap. 1572 Produkt- og Elektrisitetstilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	52 886	52 600	
71	Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité	2 600	2 600	
Sum kap 1572		55 486	55 200	

Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern og Produkt- og Elektrisitetstilsynet er med virkning fra 2002 slått sammen. På grunnlag av dette fore-

slås budsjettet til Produkt- og Elektrisitetstilsynet overført til kap. 1571/4571 og det vises til nærmere omtale under disse kapitlene.

Kap. 4572 Produkt- og Elektrisitetstilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Gebyrer	54 444	46 400	
06	Refusjoner	475		
15	Refusjon arbeidsmarkedstak	143		
16	Refusjon fødselspenger/adopsjonspenger	325		
18	Refusjon sykepenger	562		
	Sum kap 4572	55 949	46 400	

Jf. omtale under kap. 1572.

Kap. 1573 Statens arbeidsmiljøinstitutt

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	59 865	56 400	57 774
21	Oppdrag	7 120	6 300	6 600
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 343	2 600	4 000
	Sum kap 1573	69 328	65 300	68 374

Allmenn omtale

Statens arbeidsmiljøinstitutt er et forskningsinstitutt innenfor arbeidsmiljøområdet, med hovedvekt på biomedisin. Integreert med forskningsvirksomheten er service, utdanning og formidling.

Instituttets overordnede mål er å bidra til å gjøre norsk arbeidsliv i stand til å skape et arbeidsmiljø som forebygger sykdom og fremmer god helse. Instituttet skal bidra til å utvikle den vitenskapelige forståelse av arbeidslivets betydning for helse og sykdom.

Instituttet er en sentral samarbeidspartner for Arbeidstilsynet. Andre viktige målgrupper er ledere og ansatte i virksomhetene, verne- og helsepersonale, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjon, helsevesenet og forskningsmiljøene.

Statens arbeidsmiljøinstituttets innsats for norsk arbeidsliv bygger på tverrfaglig integrering av kunnskap. Vekselvirkning mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og service- og informasjonsvirksomhet ligger til grunn for instituttets virksomhet. Instituttet ønsker å styrke innsatsen knyttet til vekselvirkningen mellom psykososiale/organisatorisk betingede arbeidsmiljøforhold og kjemisk, biologisk og fysisk eksponering.

Rapport

Statens arbeidsmiljøinstituttets forskning er inndelt i følgende hovedområder:

- Arbeidsrelaterte sykdommer i luftveier og nervesystem – eksponering og effekt.
- Arbeid og kreft.
- Reproduksjonsskader i arbeidslivet.

- Utvikling av muskulære smertetilstander (belastningslidelser).
- Stress, psykofysiologi og arbeid.
- Arv og miljø ved utvikling av arbeidsrelatert sykdom.

Nedenfor følger konkrete eksempler på instituttets bidrag innenfor disse områdene:

- Instituttet har påvist at eksponering for mangan i lave konsentrasjoner kan gi sykdom. Dette er et viktig innspill i en internasjonal diskusjon for å sette ned den administrative norm for mangan.
- Oppdragsgivere i bygg- og anleggsindustrien stiller nå krav til entreprenør på grunnlag av data fra Statens arbeidsmiljøinstitutt om helse- og risiko i denne bransjen.
- I aluminiumsindustrien har resultater fra Statens arbeidsmiljøinstitutt ført til at man sannsynligvis må legge om de generelle miljø- og helseovervåkingsrutinene.
- Instituttet er sentralt i utviklingen av et større nasjonalt og internasjonalt kartleggingsprosjekt for kreftisiko i silisiumkarbidindustrien.
- Undersøkelser av muskelskjelettlidelser i Posten gir viktig informasjon om måten man må kartlegge plager på, variasjon i plager, og sammenhenger mellom muskelskjelettplager og andre plager.
- Instituttet har presentert en ny teori for å forklare muskelsmerter ved kontorarbeid.
- Instituttet deltar både i nasjonal og internasjonal kartlegging av genetisk variasjon som har betydning for sykdomsutvikling, og i studier av genetisk relaterte mekanismer for utvikling av arbeidsrelatert sykdom, spesielt lungekreft. Arbeidet har et stort forebyggende potensial. Det er også mange og vanskelige etiske problemer knyttet til bruk av genetiske data der instituttet må være et sentralt rådgivende organ innenfor arbeidsmiljøsektoren.
- Gjennom internett er det registrert en tydelig økning i interessen for nyhetsbrevet «Arbeid og helse» det siste året. Det er inngått avtale med Arbeidstilsynet om informasjonsspredning gjennom tidsskriftet «Arbeidervern».

- Sekretariatet for Idébanken for sykefravær er ivarettatt og har fungert som forutsatt.

Resultatmål

I innledningen nevnes resultatmålene for arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet. Av disse vil særlig målet om intensivert innsats for å bidra til å fremme inkludering og redusere utstøting fra arbeidslivet være relevant. Instituttet vil i 2002 arbeide for å oppnå dette målet på følgende måte:

- Skape kunnskap om sammenheng mellom arbeid, sykdom og helse.
- Kartlegge miljø- og helseforhold, vurdere risiko og foreslå forebyggende tiltak.
- Gjøre kunnskap om sammenhengen mellom arbeid, sykdom og helse kjent.

Budsjett

Post 01 Driftsutgifter

Statens arbeidsmiljøinstitutt hadde pr. 01.03.2001 en bemanning tilsvarende 102 årsverk. Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter til instituttets forskning, service, utdanning og formidling. Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4573 post 02, jf. forslag til vedtak.

Post 21 Oppdrag

Posten omfatter utgifter til gjennomføring av bidragsforskning, og finansieres i hovedsak av tilskudd fra Norges forskningsråd, jf. kap. 4573, post 03. Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4573 post 03, jf. forslag til vedtak.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Økningen under posten er et ledd i Regjeringens prioritering av opprusting og modernisering av vitenskapelig utstyr innenfor medisinsk og helsefaglig forskning.

Kap. 4573 Statens arbeidsmiljøinstitutt

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Laboratorievirksomhet	996	1 200	1 000
02	Informasjon, kurs og tjenesteyting	5 140	1 100	1 100
03	Oppdrag	7 894	6 400	6 600
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	5		
16	Refusjon fødselspenger/adopsjonspenger	204		
18	Refusjon sykepenger	738		
Sum kap 4573		14 977	8 700	8 700

Post 01 Laboratorievirksomhet

Posten omfatter forventede inntekter fra betalte laboratorieanalyser av arbeidsmiljøprøver fra virksomheter.

Post 02 Informasjon, kurs og tjenesteyting

Under posten føres inntekter fra kurs- og informasjonsvirksomheten, jf. kap. 1573, post 01.

Post 03 Oppdrag

Posten består i hovedsak av tilskudd fra Norges forskningsråd, jf. kap. 1573 post 01.

Kap. 1574 Arbeidsforskningsinstituttet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	27 484	25 400	
Sum kap 1574		27 484	25 400	

Arbeidsforskningsinstituttet foreslås omgjort til stiftelse fra 01.01.2002, jf. forslag til vedtak. Videre tilskudd til stiftelsen vil kanaliseres via Norges forskningsråd, jf. nærmere omtale under

kap. 1575, post 50. På grunnlag av dette, er netto ramme fra kap. 1574/4574 overført til kap.1575 post 50.

Kap. 1575 Forskning og utredning

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
21	Forsknings- og utredningsoppdrag m.m., <i>kan overføres</i>	8 804	11 500	8 200
50	Norges forskningsråd	5 000	5 100	43 700
70	Tilskudd til forskning og informasjon	4 550	3 800	700
	Sum kap 1575	18 354	23 000	52 600

Hovedprioriteringer

Departementets forskningsinnsats på arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet foreslås styrket i 2002. Hovedprioriteringene kan oppsummeres som følger:

- Generell økt prioritering av langsiktig forskning ved å kanalisere en økt andel av FoU-midlene via Norges forskningsråd.
- Nytt program/delprogram innenfor helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten på 15 mill. kroner.
- Bidra til etablering av et strategisk arbeidslivs-forskningsutvalg i samarbeid med øvrige sentrale brukere av arbeidslivsforskning.
- Styrke Norges forskningsråds rolle og ansvar overfor FoU-instituttene på arbeidslivsområdet, ved å kanalisere basisbevilgninger til Arbeidsforskningsinstituttet og SINTEF Teknologiledelse gjennom arbeidsforskningsutvalget.
- Disse prioriteringene er nærmere omtalt under post 50.

Post 21 Forsknings- og utredningsoppdrag m.m., kan overføres

Midlene under denne posten nyttes i hovedsak til ulike typer utredninger og analyser, uavhengige vurderinger, evalueringer og beslutningsstøtte, knyttet til oppgaver innenfor arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet.

Eksempler på prosjekter som pågår:

Risiko på tvers: Prosjektet skal utrede muligheten for å utvikle en gjennomgående og helhetlig strategi for risikovurderinger og kost-/nytte-vurderinger som grunnlag for regelutvikling og optimal

prioritering av tilsynsressurser på HMS-området. Resultater fra prosjektet vil foreligge tidlig i 2002.

Felles tilsynsdatabase for HMS-myndighetene vil være operativ i løpet av 2001. Fem etaters kontroller vil samordnes i forhold til prinsippet om risikobasert- og enhetlig tilsynsprofil og effektiv ressursutnyttelse. Databasen vil gjøre det mulig å samordne over 20 000 tilsyn.

Andre saker

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2001, pekte flertallet i kommunalkomiteen på at de så behov for å kartlegge arbeidsmiljøet på kirkelig sektor, jf. Budsjett-innst. S. nr. 5 (2000-2001).

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har ansvaret for forvaltningen av Den norske kirke, men ikke arbeidsgiveransvar for de ansatte i kirken, bortsett fra statstilsatte prester. For disse tjenestemennene er det allerede gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse. Arbeidsgiveransvaret for alle øvrige kirkelig ansatte ivaretas av kirkelig fellesråd i alle kommuner.

I henhold til arbeidsmiljøloven er det arbeidsgiverne som har ansvaret for å kartlegge arbeidsmiljøet innenfor de enkelte virksomheter. Det er et viktig prinsipp at myndighetene ikke skal finansiere tiltak som omfattes av arbeidsgivers plikter til å ivareta arbeidsmiljøet.

Det er således Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og de kirkelige fellesrådene, som er organisert i Kirkens Arbeidsgiverforening, som i fellesskap må ha ansvaret for å planlegge og gjennomføre en eventuell bred anlagt arbeidsmiljøundersøkelse på kirkelig sektor. Foreløpig foreligger det ikke en slik felles søknad fra arbeidsgiverne på kirkelig sektor.

Post 50 Norges forskningsråd

Bevilgning til Norges forskningsråd fordelt på virkemiddel (i 1 000 kroner)

Virkemiddel	Budsjett 2000	Budsjett 2001	Forslag 2002
Nytt strategisk utvalg for arbeidslivsforskning	0	0	8 000
Program/prosjekt (arbeid og helse; risiko- og sikkerhetsforskning; sikkerhet i petroleumsvirksomheten)	6 600	6 600	21 600
Forskningsinstitutter (Arbeidsforskningsinstituttet og SINTEF Teknologiledelse)	0	0	14 100
Sum	6 600	6 600	43 700

Nytt strategisk utvalg for arbeidslivsforskning

Innenfor mange av de sentrale utfordringene i arbeidslivspolitikken er det behov for økt kunnskap, bl.a.:

- Hvilke forhold påvirker arbeidskrafttilbudet? – Årsaker til frivillig tilbaketrekking og ufrivillig utstøting fra arbeidsplassene, samt manglende integrering av marginale grupper som innvandrere, eldre og funksjonshemmede.
- Mer systematisk kunnskap om teknologiske og strukturelle endringer i arbeidslivet og hvordan dette påvirker arbeidstakerne, relasjonene mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Hvilken type fleksibilitet etterspørres fra arbeidstaker/fra arbeidsgiver?
- Se ulike sider og sektororienterte tema av arbeidslivsforskningen mer i sammenheng. Spesielt gjelder dette mellom nærings-, arbeidsmarked-, arbeidsmiljø- og trygdepolitikk.

For å møte disse utfordringene vil departementet bidra til opprettelse av et nytt strategisk utvalg for arbeidslivsforskning under Norges forskningsråd. Arbeidslivsforskningsutvalget skal samle sektorene og partene i arbeidslivet for å etterspørre den relevante kompetansen og utfordre forsknings- og utviklingsmiljøene til å igangsette nødvendige prosjekter. Utvalget skal fungere som en møteplass mellom departementene, arbeidslivets parter og FoU-miljøene. Utvalget er i tillegg tiltenkt en rådgivende rolle i tildelingen av basisbevilgninger til sentrale arbeidsforskningsinstitutter. På denne måten vil vi oppnå en mer samlet og koordinert påvirkning av de mest sentrale deler av norsk arbeidslivsforskning. Utvalgets mandat fastsettes av Norges forskningsråd.

Tilskudd til forskningsprogrammer

Arbeid og helse (4 mill. kroner)

Det er etablert et program for perioden 2001-2005 som finansieres dels av staten og dels av Næringslivets Hovedorganisasjon.

Et sentralt mål er å opparbeide kunnskap om årsaker og mekanismer ved arbeidsrelaterte helseskader, og praktiske løsninger på arbeidsmiljøproblemer som ofte har både fysiske, kjemiske, teknologiske, organisatoriske og sosiale komponenter. Programmet skal også inkludere grunnforskning. Programmet vil bl.a. legge økt vekt på å få inn prosjekter som kan belyse helsekonsekvenser av endrede organisasjons- og arbeidsformer i norsk arbeidsliv.

Prosjekt for risiko- og sikkerhetsforskning (2,6 mill. kroner)

I 2000 har det vært arbeidet med å starte opp et strategisk prosjekt for risiko og sikkerhetsforskning i Norges forskningsråd. Målet med dette prosjektet er å bygge opp tverrfaglig kompetanse for å møte de nye utfordringene, samtidig som det vil bli arbeidet for å bygge opp et tverrsektorielt program som blant annet skal studere effektiviteten av ulike virkemidler i HMS-arbeidet. Det arbeides aktivt med å trekke inn andre bidragsytere i prosjektet slik at det kan videreutvikles til et program.

Helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten (15 mill. kroner)

Departementet vil i samarbeid med Norges forskningsråd utvikle et program som vil inneholde de sentrale problemstillinger i forhold til sikkerhet i petroleumsvirksomheten, enten som et selv-

stendig program eller som en del av en større programpakke. Satsingen på forskning er en del av en total tiltakspakke på 20 mill. kroner som foreslås som oppfølging av stortingsmelding om helse-, miljø- og sikkerhet i petroleumsvirksomheten. Meldingen skal legges frem i løpet av høsten 2001. FoU-satsingen vil bli nærmere utdypet i stortingsmeldingen.

Tilskudd til forskningsinstitutter

Arbeidsforskningsinstituttet

Arbeidsforskningsinstituttet driver tverrfaglig handlings- og brukerrettet forskning. Forskningen ved instituttet skal være forankret i behovet i norsk arbeidsliv. Instituttet tar på seg oppdrag fra organisasjoner, bedrifter og offentlige etater/institusjoner. Forskningen er knyttet til følgende tema: bedriftsutvikling, arbeidsmiljø, arbeid og læring, kvalitet og organisering i offentlig sektor og arbeid for alle.

Arbeidsforskningsinstituttet foreslås omgjort til stiftelse med virkning fra 01.01.2002, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2000-2001) for Kommunal- og regionaldepartementet. For 2002 foreslås en basisbevilgning på 7 mill. kroner. Fordelingen på grunnbevilgning og midler til strategiske instituttprogram skal være 80/20 de første 3 årene. Etter 3 år skal andelen til strategiske satsinger øke til 40 pst., og etter 5 år forutsettes disse midlene konkurranseutsatt. Grunnbevilgningen skal bidra til å styrke den faglig/vitenskapelige kompetansen gjennom strategisk satsing på kompetanseutvikling, publisering og informasjon, faglig utvikling og kvalitetssikring. Det ytes et særegent tilskudd til dekning av etableringskostnader på 4 mill. kroner fordelt på 2 år, og et tilsvarende beløp i grunnkapital. Etter en omstillingsperiode frigjøres midler som skal forvaltes av Forskningsrådet etter råd fra det nye arbeidslivsforskningsutvalget. Det vil bli fremmet en særlov for Stortinget med forslag om at de ansatte ved Arbeidsforskningsinstituttet gis en treårig overgangsordning tilsvarende tjenestemannslovens regler om fortrinnsrett og ventelønn.

Rapport

Arbeidsforskningsinstituttets forskning i 2000 har særlig bidratt med kunnskap innen arbeidsmiljøfeltet, bedriftsutvikling og brukerorientert forvaltning. Instituttet fullførte og rapporterte det treårige strategiske instituttprogrammet om arbeids-

miljø og organisatorisk mestring. Instituttets temaområder dekker viktige sider av arbeidslivet og forespørselen om prosjektbistand har vært tilfredsstillende.

Resultatmål

Et nytt strategisk instituttprogram om kompetansesamfunnets utfordringer igangsettes i 2002. Programmet vil fokusere på læring og kunnskapsutvikling i det nye arbeidslivet og studere kompetansesamfunnets konsekvenser for ulike grupper. Arbeidet vil blant annet bestå av å utarbeide kunnskapsoversikt innen feltet, teoretisk belysning av kompetansebegrepet og utviklingsprosjekter i samarbeid med næringsliv og forvaltning.

Budsjett

Det foreslås en bevilgning på 11 mill. kroner til Arbeidsforskningsinstituttet, hvorav 7 mill. kroner i basisbevilgning, 2 mill. kroner til etableringskostnader og 2 mill. kroner til grunnkapital.

Tilskudd til SINTEF Teknologiledelse: Institutt for industriell miljøforskning og Ny praksis

SINTEF Teknologiledelse er et sentralt forskningsinstitutt på arbeidslivsområdet. Målet med grunnbevilgningen er å styrke den faglig/vitenskapelige kompetansen gjennom strategisk satsing på kompetanseutvikling, publisering og informasjon, faglig utvikling og kvalitetssikring. Fra januar 2000 ble arbeidslivsforskningsmiljøet på SINTEF Teknologiledelse delt i to avdelinger: Ny Praksis og Institutt for industriell miljøforskning. Overordnet mål for de to avdelingene ved instituttet er å frembringe kunnskap på arbeidslivsområdet som har stor betydning for den enkelte ansatte, virksomheter og samfunnet for øvrig. Instituttet ønsker å bidra til et framtidrettet arbeidsliv som ivaretar folks livskvalitet og utviklingsbehov, og som bedrer verdiskapningen. Instituttet skal drive handlingsrettet forskning omkring organisatorisk arbeidsmiljø og arbeidstilknytning, medvirkning, demokrati og likestilling, bedriftsutvikling og verdiskapning, utvikling og bruk av teknologi i samfunnet.

Det foreslås en bevilgning på 3,1 mill. kroner til SINTEF Teknologiledelse. Grunnbevilgningen vil i 2002 utgjøre om lag 14 pst. av forventet brutto omsetning for SINTEF Teknologiledelse IFIM, og om lag 10 pst. for SINTEF Teknologiledelse Ny Praksis.

Post 70 Tilskudd til forskning og informasjon

Tilskudd til Arbeidsmiljøsenderet

Formålet med tilskuddet er å bidra til utvikling av kompetanse og spredning av informasjon på arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet.

Arbeidsmiljøsenderet har som formål å fremme arbeid og samarbeid om HMS i virksomhetene. Sentrale virkemidler er informasjon, opplæring, faglig veiledning og konferanser. Virksomhetsområdet omfatter også Arbeidsmiljøforlaget,

skiltproduksjon og medlemservice. Små og mellomstore virksomheter er en prioritert målgruppe. Tilskuddet nyttes spesielt til kompetanse- og produktutvikling.

I 2001/2002 skal det bl.a. fokuseres på bedre synliggjøring av Arbeidsmiljøsenderet og videreføring av kurstilbudet. På grunn av svikt i kursmarkedet, har senteret igangsatt et prosjekt med sikte på å redusere kostnader og øke de ansattes kompetanse.

Kap. 1576 Produktregisteret

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	10 616	10 300	
	Sum kap 1576	10 616	10 300	

Allmenn omtale

Produktregisteret skal rasjonalisere innsamling av kjemikalieinformasjon til bruk innen HMS-arbeid og er statens sentrale register på dette området. Registeret skal sørge for en sikkerhetsmessig forsvarlig lagring og behandling av næringslivets produkt- og forretningsdata. Produktregisteret er i første rekke et serviceorgan for Arbeidstilsynet, Oljedirektoratet, Giftinformasjonssentralen, Statens forurensningstilsyn, Statens institutt for folkehelse, Statens arbeidsmiljøinstitutt og Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern. Konfidensielle opplysninger fra registeret er forbeholdt disse definerte statlige brukere. Produktregisteret kan dessuten bidra med åpen informasjon til andre som har oppgaver innen HMS-sektoren.

Produktregisteret har følgende hovedmål:

- Samle inn, systematisere og arkivere opplysninger om kjemikalier.
- Tilrettelegge opplysninger ut fra registrerte data, slik at definerte brukere får tilgang til riktige informasjon.
- Bearbeide graderte data til ugradert informasjon for å gjøre opplysningene mer allment tilgjengelige.

Produktregisterets rolle som et felles kjemikalie-register ble evaluert av Statskonsult i 2000. Evalueringsrapporten foreslår blant annet å overføre det administrative ansvaret for registeret til Miljø-

verndepartementet. Bakgrunnen er at Statens forurensningstilsyn er den desidert største brukeren av registeret og at Miljøverndepartementet er overordnet forbrukermyndighet i forhold til kjemikalier. Som en konsekvens av dette overføres ansvaret for Produktregisteret fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet til Miljøverndepartementet. Registeret skal opprettholdes som egen etat. For en nærmere omtale av registerets videre mål og budsjettforslag for 2002, vises det til kap. 1444 i St.prp. nr. 1 (2001-2002) for Miljøverndepartementet.

Rapport

Mengden av farlige kjemikalier som brukes i Norge er økende. Produktregisteret mottar hvert år deklarasjoner for 3000-4000 nye kjemikalier som skal registreres. Et noe lavere antall deklarasjoner tas ut av markedet, slik at gjennomsnittlig årlig økning over siste 10 år er 520, til sammen 58 pst. Produktregisteret har også deklarasjoner for kjemikalier uten deklarasjonsplikt.

Data fra Produktregisteret danner grunnlag for gebyrinnkreving av Statens forurensningstilsyn til dekning av egne og Arbeidstilsynets kostnader med tilsyn med merkeplikten. Skjema for årlig oppdatering og komplettering av registrerte opplysninger for 2000 ble sendt ut til 1082 firmaer, en økning på 6 pst. fra 1999.

Det har vært utført en rekke oppdrag for brukerne i 2000 og 2001, blant annet knyttet til data

om forekomst av grupper av farlige kjemikalier, sammenstillinger og trendanalyser. Informasjonen benyttes i forbindelse med kontroller, planlegging, regelverksarbeid og internasjonalt samarbeid.

Nordisk kjemikaliegruppe er i fred med å etablere en felles nordisk database SPIN. Produktregisteret deltar i dette arbeidet fra Norge.

Kap. 1577 Norges brannskole

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter			34 950
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>			1 000
Sum kap 1577				35 950

I St.prp. nr. 1 (2000-2001) for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet ble det varslet at departementstilhørigheten til Norges brannskole ville bli nærmere vurdert. Det er nå enighet om å overføre departementsansvaret for Norges brannskole fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet til Arbeids- og administrasjonsdepartementet med virkning fra 01.01.2002. Opp-læringen forankres dermed i det departement som har det overordnede ansvaret for brannvern. Faglig og administrativt underlegges skolen Direktoratet for brann- og elsikkerhet.

Norges brannskole skal i 2002 videreføre utdanningsvirksomheten rettet mot heltids- og deltidsbrannpersonell. Skolen vil i 2002 videreføre det arbeidet som ble satt i gang i 2001 med desentraliserte utdanningstilbud for deltidsbrannpersonell. I forbindelse med at Luftfartsverkets treningssenter er planlagt lokalisert til Tjeldsund, vil

departementet, i samarbeid med Norges brannskole, delta aktivt i planleggingen av fremtidig sambruk av bygningsmasse og administrative funksjoner mellom de to etatene.

Post 01 Driftsutgifter

Norges Brannskole hadde pr. 01.03.2001 bemanning tilsvarende 39 årsverk. Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter til Norges brannskole. Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4577 post 01, jf. forslag til vedtak.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen skal gå til innkjøp av nødvendig utstyr til skolen.

Kap. 4577 Norges brannskole

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert bud- sjett 2001	Forslag 2002
01	Diverse inntekter			7 153
Sum kap 4577				7 153

Post 01 Diverse inntekter

Posten er knyttet til inntekter i forbindelse med kursvirksomhet, salg av læremateriell ol.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2002 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap 1-2, 1500-1595, 2470 og 2445	Kr	19 454 181 000
b. Sum inntekter under kap 4500-4595, 5445-5446, 5607 og 5670	Kr	2 324 855 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2002,
kapitlene 1-2, 1500-1595, 2470 og 2445, 4500-4595, 5445-5446,
5607 og 5670**

I
Utgifter:

Kap	Post	Kr	Kr	Kr
	<i>Det kongelige hus</i>			
0001	H.M. Kongen og H.M. Dronningen			
	01	Apanasje	6 000 000	
	50	Hofforvaltningen mv.	74 050 000	80 050 000
0002	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen			
	01	Apanasje	2 500 000	
	50	H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab m.v.	4 860 000	7 360 000
		Sum Det kongelige hus		87 410 000
	<i>Administrasjon mv.</i>			
1500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet, jf. kap. 4500			
	01	Driftsutgifter	146 312 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	113 891 000	260 203 000
1503	Midler til tjenstemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid			
	70	Tilskudd	151 111 000	151 111 000
1507	Datatilsynet, jf. kap. 4507			
	01	Driftsutgifter	17 357 000	17 357 000
		Sum Administrasjon mv.		428 671 000
	<i>Fylkesmannsembetene</i>			
1510	Fylkesmannsembetene, jf. kap. 4510			
	01	Driftsutgifter	729 258 000	729 258 000
		Sum Fylkesmannsembetene		729 258 000

Kap	Post	Kr	Kr	Kr
	<i>Forvaltningspolitikk og statlige fellestjenester</i>			
1520	Statskonsult, jf. kap. 4520			
	01 Driftsutgifter	98 386 000		
	21 Spesielle driftsutgifter	21 247 000	119 633 000	
1522	Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 4522			
	01 Driftsutgifter	227 314 000		
	21 Spesielle driftsutgifter	25 258 000		
	22 Fellesutgifter for R-kvartalet	47 100 000		
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 771 000	310 443 000	
	Sum Forvaltningspolitikk og statlige fellestjenester		430 076 000	
	<i>Partistøtte</i>			
1530	Tilskudd til de politiske partier			
	70 Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	142 037 000		
	71 Tilskudd til kommunepartiene, <i>overslagsbevilgning</i>	24 575 000		
	72 Tilskudd til kommunestyregruppene, <i>overslagsbevilgning</i>	19 360 000		
	73 Tilskudd til fylkespartiene, <i>overslagsbevilgning</i>	50 530 000		
	74 Tilskudd til fylkestingsgruppene, <i>overslagsbevilgning</i>	7 515 000		
	76 Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner, <i>overslagsbevilgning</i>	5 700 000	249 717 000	
	Sum Partistøtte		249 717 000	
	<i>Pensjoner m.m.</i>			
1541	Pensjoner av statskassen			
	01 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	26 156 000	26 156 000	
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten			
	01 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	6 806 826 000		

Kap	Post	Kr	Kr	Kr
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	84 095 000	6 890 921 000
1543		Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
	01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	270 589 000	
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	5 356 000	275 945 000
1544		Boliglån til statsansatte		
	90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	1 500 000 000	1 500 000 000
1546		Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 4546		
	01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	36 800 000	36 800 000
1547		Gruppelivsforsikring, jf. kap. 4547		
	01	Driftsutgifter	69 224 000	69 224 000
2470		Statens pensjonskasse		
	24	Driftsresultat		
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-258 257 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	200 322 000	
		3 Avskrivninger	28 342 000	
		4 Renter av statens kapital	1 727 000	
		5 Til reguleringsfond	19 210 000	-8 656 000
	45	Investeringer i medlemsdatabasen	19 047 000	10 391 000
		Sum Pensjoner m.m.		8 809 437 000
		<i>Konkurrans- og prispolitikk</i>		
1550		Konkurransetilsynet, jf. kap.4550		
	01	Driftsutgifter	64 214 000	64 214 000
1560		Pristilskudd		
	70	Til regulering av forbrukerprisene	87 000 000	87 000 000
		Sum Konkurrans- og prispolitikk		151 214 000
		<i>Statsbygg</i>		
1580		Bygg utenfor husleieordningen		
	31	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	762 870 000	
	32	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	116 400 000	
	33	Reserve for byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	4 320 000	

Kap	Post		Kr	Kr	Kr
	36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>		10 560 000	894 150 000
1581		Eiendommer til kongelige formål			
	01	Driftsutgifter		17 628 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		6 700 000	24 328 000
1582		Utvikling av Fornebuområdet			
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		10 220 000	
	30	Investeringer på Fornebu, <i>kan overføres</i>		165 690 000	175 910 000
1583		Utvikling av Pilestredet Park, jf. kap. 4583			
	30	Investeringer i Pilestredet Park, <i>kan overføres</i>		700 000	700 000
2445		Statsbygg, jf. kap. 5445			
	24	Driftsresultat			
				-	
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	2 117 673 000		
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	871 629 000		
		3 Avskrivninger	293 176 000		
		4 Renter av statens kapital	24 000 000		
		5 Til investeringsformål	710 000 000		
		6 Til reguleringsfondet	164 320 000	-54 548 000	
	30	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		32 100 000	
	31	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		493 780 000	
	32	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>		75 030 000	
	33	Reserve for byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		9 110 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		92 154 000	
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>		100 030 000	747 656 000
		Sum Statsbygg			1 842 744 000
		<i>Arbeidsmarked</i>			
1590		Aetat, jf. kap. 4590			

Kap	Post	Kr	Kr	Kr
	01	Driftsutgifter	1 631 360 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 716 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	199 780 000	1 832 856 000
1591		Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 4591		
	21	Evalueringer, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	22 474 000	
	70	Arbeidsmarkedstiltak, <i>kan overføres</i>	1 184 558 000	1 207 032 000
1592		Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede		
	70	Arbeidsmarkedstiltak, drift, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1591 post 70</i>	2 740 246 000	
	73	Arbeidsmarkedstiltak, investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	103 447 000	
	74	Lønnssubsidium for reaktivisering, <i>overslagsbevilgning</i>	36 000 000	2 879 693 000
1593		Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester, jf. kap. 4593		
	01	Driftsutgifter	11 000 000	11 000 000
1595		Ventelønn mv., jf. kap. 4595		
	01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	269 078 000	269 078 000
		Sum Arbeidsmarked		6 199 659 000
		<i>Arbeidsmiljø- og sikkerhet</i>		
1570		Arbeidstilsynet		
	01	Driftsutgifter	243 717 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 700 000	247 417 000
1571		Direktoratet for brann- og elsikkerhet		
	01	Driftsutgifter	117 054 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	700 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	800 000	
	70	Tilskudd til Norsk Brannvern Forening	500 000	

Kap	Post	Kr	Kr	Kr
	71	Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité	2 600 000	121 654 000
1573		Statens arbeidsmiljøinstitutt		
	01	Driftsutgifter	57 774 000	
	21	Oppdrag	6 600 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 000 000	68 374 000
1575		Forskning og utredning		
	21	Forsknings- og utredningsoppdrag m.m., <i>kan overføres</i>	8 200 000	
	50	Norges forskningsråd	43 700 000	
	70	Tilskudd til forskning og informasjon	700 000	52 600 000
1577		Norges brannskole		
	01	Driftsutgifter	34 950 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 000 000	35 950 000
		Sum Arbeidsmiljø- og sikkerhet		525 995 000
		Sum departementets utgifter		19 454 181 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
		Samlede inntekter		
4500		Arbeids- og administrasjonsdepartementet, jf. kap. 1500		
	02	Salg av personalhåndboka	588 000	588 000
4507		Datatilsynet, jf. kap. 1507		
	01	Kursavgifter	1 023 000	1 023 000
4520		Statskonsult, jf. kap. 1520		
	02	Andre inntekter	1 695 000	
	03	Inntekter fra prosjektoppdrag	1 825 000	
	05	Inntekter fra sentral opplæring	16 956 000	
	06	Inntekter fra rådgivning	9 777 000	30 253 000

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
4522	Statens forvaltningstjeneste, jf. kap. 1522			
	01	Inntekter fra generell rådgivning overfor departementene innen EDB-drift	138 000	
	03	Driftsvederlag - Akademika	1 000 000	
	04	Inntekter - Norsk lysingsblad	48 696 000	
	05	Inntekter fra publikasjoner	764 000	
	07	Parkeringsinntekter	1 125 000	51 723 000
4546	Yrkesskadeforsikring, jf. kap. 1546			
	01	Premie yrkesskadeforsikring	54 288 000	54 288 000
4547	Gruppelivsforsikring, jf. kap. 1547			
	01	Premieinntekter gruppelivsforsikring	23 035 000	23 035 000
4570	Arbeidstilsynet			
	01	Diverse inntekter	1 800 000	
	04	Kjemikaliekontroll, gebyrer	3 800 000	
	05	Tvangsmulkt	1 600 000	
	07	Byggesaksbehandling, gebyrer	12 600 000	19 800 000
4571	Direktoratet for brann- og sikkerhet			
	02	Gebyrer	93 000 000	93 000 000
4573	Statens arbeidsmiljøinstitutt			
	01	Laboratorievirksomhet	1 000 000	
	02	Informasjon, kurs og tjenesteyting	1 100 000	
	03	Oppdrag	6 600 000	8 700 000
4577	Norges Brannskole			
	01	Diverse inntekter	7 153 000	7 153 000
4583	Salg av eiendom i Pilestredet Park, jf. kap. 1583			
	39	Salg av eiendom	115 300 000	115 300 000
4590	Aetat, jf. kap. 1590			
	04	Salgsinntekter m.m.	343 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
	80	Innfordret misbruk av dagpenger	30 000 000	
	81	Innfordret feilubetalte attføringsytelser	14 000 000	44 343 000
4591		Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 1591		
	01	Utleieinntekter	53 080 000	
	02	Opplæringstjenester	1 710 000	54 790 000
4592		Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede, jf. kap. 1592		
	01	Utleieinntekter	14 477 000	14 477 000
4593		Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester, jf. kap. 1593		
	01	Driftsinntekter	30 000 000	30 000 000
4595		Ventelønn, jf. kap. 1595		
	01	Refusjon statlig virksomhet mv.	21 522 000	21 522 000
5445		Statsbygg, jf. kap. 2445		
	39	Avsetning til investeringsformål	710 000 000	710 000 000
5446		Salg av eiendom, Fornebu		
	01	Leieinntekter	3 560 000	
	02	Refusjon fra Luftfartsverket for oppryddingskostnader	13 000 000	
	40	Salgsinntekter, Fornebu	153 300 000	169 860 000
5607		Renter av boliglansordningen til statsansatte		
	80	Renter	685 000 000	685 000 000
5670		Renter og utbytte fra Entra Eiendom AS		
	80	Renter lån til Entra Eiendom AS	110 000 000	
	81	Utbytte Entra Eiendom AS	80 000 000	190 000 000
		Sum Samlede inntekter		2 324 855 000
		Sum departementets inntekter		2 324 855 000

Arbeids- og administrasjonsdepartementets alminnelige fullmakter*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2002 kan:

overskride bevilgninger under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1507 post 01	kap. 4507 post 01
kap. 1570 post 01	kap. 4570 post 01, 06, 07
kap. 1571 post 01	kap. 4571 post 06
kap. 1573 post 01	kap. 4573 post 02
kap. 1573 post 21	kap. 4573 post 03
kap. 1577 post 01	Kap. 4577 post 01

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2002 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger under, men slik at

samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1591		Arbeidsmarkedstiltak	
	70	Arbeidsmarkedstiltak	334,3 mill. kroner
1592		Spesielle arbeidsmarkeds-tiltak	
	70	Arbeidsmarkedstiltak, drift	521,6 mill. kroner

Andre fullmakter

rabatt, også om tilbakebetalingen refererer seg til kjøp i tidligere år.

IV

Unntak fra bruttoprinsippet

Stortinget samtykker i at det enkelte departement eller den virksomhet departementet bemyndiger som et ledd i ordningen med bonus og rabatter, i 2002 kan nettoføre som utgiftsreduksjon på vedkommende utgiftspost tilbakebetalt bonus og

V

Partistøtte

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2002 på bakgrunn av valgresultatet ved kommune- og fylkestingsvalget i 1999 og bevilgning på kap. 1530 Tilskudd til de poli-

tiske partier, postene 71, 72, 73 og 74, kan beregne nye satser for 2002 for:

1. støtte per stemme til de politiske partiers kommuneorganisasjoner
2. grunnbeløp til kommunestyregruppene
3. representanttillegg til kommunestyregruppene
4. støtte per stemme til de politiske partiers fylkesorganisasjoner der det foreligger søknad fra ungdomsorganisasjonene
5. støtte per stemme til de politiske partiers fylkesorganisasjoner der det ikke foreligger søknad fra ungdomsorganisasjonene
6. grunnbeløp til fylkestingsgruppene
7. representanttillegg til fylkestingsgruppene

VI

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2002 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

VII

Fullmakt til å omgjøre Arbeidsforskningsinstituttet til stiftelse

Stortinget samtykker i at Arbeidsforskningsinstituttet omgjøres fra forvaltningsorgan til stiftelse med virkning fra 1. januar 2002.

VIII

Særaldersgrense for fengselsbetjenter/
fengselsførstebetjenter

Stortinget samtykker i at offentlige tjenestemenn ansatt i følgende stillingskoder på lønnsplan 08.200 gis en særaldersgrense på 63 år fra 01.01.2002:

0264 Fengselsbetjent

0265 Fengselsførstebetjent

Bygge- og eiendomsfullmakter

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

IX

Fullmakter til å overskride

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2002 kan:

1. avvike Statsbyggs driftsbudsjett mot dekning i reguleringsfondet.overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49, med inntil 175 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49, med beløp som tilsvarende inntekter fra salg av eiendommer, samt medregne ubenyttede inntekter fra salg av eiendom ved beregning av overført beløp.
3. overskride andre departementers byggebevilgninger som stilles til disposisjon for Statsbygg mot tilsvarende innsparing under kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen/kap. 2445 Statsbygg, post 33 Reserve for byggeprosjekter.

X

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2002 kan omdisponere:

1. mellom postene 30-38 under kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen
2. mellom postene 01 og 45 under kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål
3. mellom postene 30-49 under kap. 2445 Statsbygg,
4. fra post 21 Spesielle driftsutgifter til post 30 Investeringer på Fornebu under kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet
5. fra post 21 Spesielle driftsutgifter til post 30 Investeringer Pilestredet Park under kap. 1583 Utvikling av Pilestredet Park.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

XI

Fullmakter til å igangsette eller utvide byggeprosjekter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2002 kan iverksette nye pro-

sjekter eller utvide igangsatte prosjekter der bruker/fagdepartement har nødvendige leiemidler innenfor eget budsjett på følgende vilkår:

1. For prosjekter inntil 25 mill. kroner (fullmaktsprosjekter) er fullmakten begrenset til å inngå forpliktelser innenfor en samlet ramme på 150 mill. kroner til igangsetting av prosjekter utover bevilgningen under kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49.
2. For kurante prosjekter er fullmakten begrenset til å inngå forpliktelser innenfor en samlet ramme på 1 000 mill. kroner til videreføring/ferdigstilling av prosjekter som igangsettes innenfor bevilgningen under kap. 2445 Statsbygg, post 30 Igangsetting av byggeprosjekter.

Andre fullmakter

XII

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2002 kan:
 - a) godskrive det enkelte bygge- og eiendomsprosjekt med innbetalt dagmulkt, konvensjonalbot og erstatning for misligholdt entrepris, ved at innbetalingen blir postert i statsregnskapet på vedkommende investeringspost som en utgiftsreduksjon.
 - b) godkjenne salg, makeskifte og bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av andre statlige etater som ikke har egen fullmakt til å avhende eiendom, til en verdi av 150 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle og for inntil 300 mill. kroner totalt i terminen.
 - c) godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 75 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle, og for inntil 150 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49 Kjøp av eiendom.
 - d) overdra til underpris eller vederlagsfritt eiendommer og bygninger som har vært disponert av statlige spesialskoler, grunnskoler og videregående skoler, til kommuner og fylkeskommuner. Fullmakten gjelder kun når ansvaret for virksomheten overtas av kommunen/fylkeskommunen eller det ikke er mulig å oppnå full pris.
 - e) foreta bortfeste, salg og makeskifter av eiendommer som er nødvendig ved disponering av statens eiendommer på Fornebu for inntil 500 mill. kroner, samt reinvestere inntekter ved bortfeste, salg, makeskifter i samme område for inntil 25 mill. kroner.
 - f) godkjenne at staten v/Statsbygg i forbindelse med etterbruksarbeidet på Fornebu inngår i selskapsdannelser med formål å påvirke en gunstig eiendomsutvikling på Fornebu, slik at den langsiktige økonomiske avkastning for staten øker.
 - g) foreta de salg og makeskifter som er nødvendig ved disponering og avvikling av statens eiendommer i Pilestredet Park.
 - h) feste bort til underpris en nærmere spesifisert statlig eiendom i Pilestredet Park og/eller på Haugerud (begge i Oslo) til Studentsamskipnaden for utbygging av studentboliger.
9. Kongen i 2002 kan avhende statlig eiendom til lavere pris enn markedspris der særlige hensyn tilsier det.
